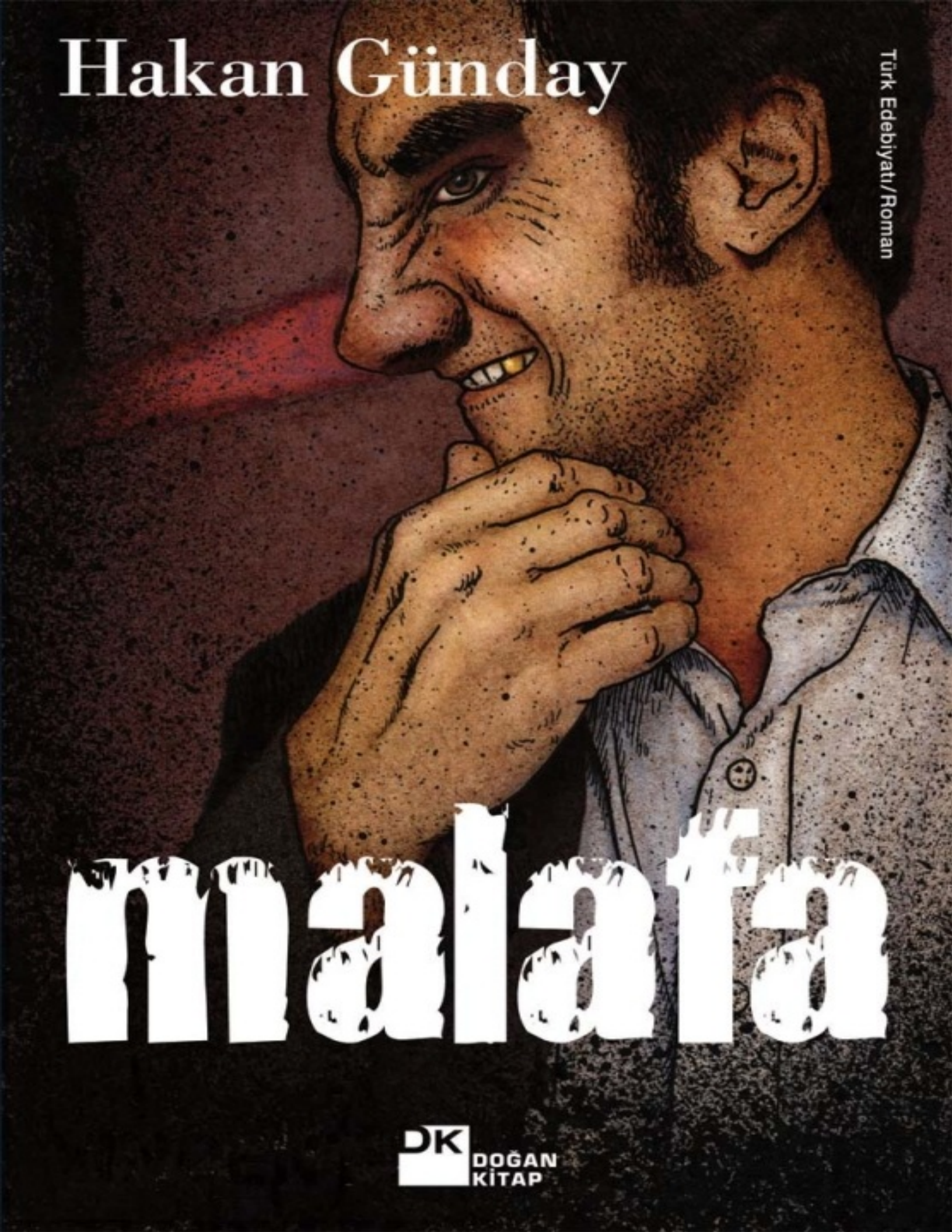
Hakan Günday

Türk Edebiyatı/Roman

maalta

DK DOĞAN KİTAP

MALAFA

Yazan: Hakan Günday

Yayın hakları: © Doğan Egmont Yayıncılık ve Yapımcılık Tic. A.Ş.

Bu eserin bütün hakları saklıdır. Yayınevinden yazılı izin alınmadan kısmen veya tamamen alıntı yapılamaz, hiçbir şekilde kopya edilemez, çoğaltılamaz ve yayımlanamaz.

Dijital yayın yarihi: Haziran 2012/ ISBN 978-605-09-0322-5

Kapak tasarımı: DPN Design

Kapak illüstrasyonu: Emre Orhun

Doğan Egmont Yayıncılık ve Yapımcılık Tic. A.Ş.

19 Mayıs Cad. Golden Plaza No. 1 Kat 10, 34360 Şişli - İSTANBUL

Tel. (212) 246 52 07 / 542 **Faks** (212) 246 44 44

www.dogankitap.com.tr / editor@dogankitap.com.tr / satis@dogankitap.com.tr

Malafa

Hakan Günday

Emre Orhun’a

Dünyada aslında iki ırk vardır. Dolandırılanlar ve tecavüz edilenler. Beyazlar dolandırılır. Onun dışındaki renklerinse ırzına geçilir, aynı beyazlar tarafından. Küçük boyutlu dolandırıcılıklar, ülkenin kadınlarından yeraltı ve yerüstü zenginliklerine kadar her şeyine sahip beyazların göz yummak zorunda kaldıkları bir durumdur. Sosyal patlamayı engelleyici bir görevi vardır. Beyaz adamın, tecavüz edilenler için uydurduğu başka bir katlanma yoludur. Geri kalmaya mahkûm ülkenin insanı, beyazdan çarptığı parayla yetinir. Sokakta uyumasının, kız kardeşini satmasının, kentin beyaz semtlerine adım atamamasının bedelidir bu. Uygarlığa köle olmanın maaşıdır. Kuzey Avrupa politikacılarının övdüğü sosyal adalettir. Ve dolayısıyla turizmi, Üçüncü Dünya ülkelerine bırakmıştır medeniyet. Irzına geçtiği halklara karşılığını verebilmek için. Böylece rahat uyurlar geceleri. Vicdanları zencilerden, Kızılderililerden, Uzakdoğululardan, Araplardan korunur böylece... Bu ufak kazıklamalar bir zırhtır, yüzyılın imparatorlarının vicdanlarına.

Kinyas ve Kayra

Akdeniz’den Marmara Denizi’ne yükselen ilk mavi yolculuk müşterilerinden Doktor Xaviera Aro 13 mayısta, turist gemisinin boğazına demir attığı İstanbul’da Kapalıçarşı’ya girdi. Türkiye’nin, Federal Almanya’yla imzaladığı İşgücü Anlaşması çerçevesinde yolladığı ilk maden işçisi kafilesinden Hükümdar Eğin, 24 haziranda kendisini Münih’e taşıyan uçaktan indi. Yuri Gagarin, 12 nisanda Vostok adındaki uzay mekiğiyle atmosferin diğer yakasına geçti. En uzağa gidenin hangisi olduğu bilinemedi. Ancak gidenleri durdurmak için 20 ağustosta, kırk üç kilometrelik bir duvarın temeli Berlin’de atıldı. Yıl 1961’di.

Türkiye, kitle turizminde merkez ülke haline gelmeye başladı ve Kapalıçarşı, Antalya'yı keşfetti. Almanya'dan sınırdışı edilmiş binlerce sabıkalı Türkiye'ye döndü. Amerika Birleşik Devletleri, dünyanın uzaydaki tek resmi temsilcisi oldu. Sosyalistlerin çocukları, hamamböcekleri gibi dünyaya yayıldı. En uzağa gideninse ancak bir turist olabileceği anlaşıldı ve onu hiçbir şey durduramadı. Yıl, artık 1961 değildi.

Uyanış

“Kozan!”

Kendisini çağıranın kim olduğunu, göz kapakları yuvalarına çekilene kadar anlamadı. Tavanı gördü, sesi tanıdı. Konuşan kendisiydi. Çalan telefonuydu. “Kozan!” diye çalıyordu. Daha başka şeyler de yapabiliyordu ama o ilgilenmiyordu. Sadece piyasanın en pahalı cep telefonu olduğunu biliyor ve bu ona yetiyordu. Bir de metalik kasası, koyu renkler giydiğinde taktığı Omega Deville’in kadranına yakışıyordu. O sabah onu arayan kimse yoktu. Sadece sesi, sahibine saatin altı buçuk olduğunu haber veriyordu. Terlediğini fark edince evinde olmadığını anladı. Çünkü son iki aydır klimaları terletmemeye ayarlıydı.

“Kozan!”

Bu kez telefon değildi. Bir ahçik sesiydi.

“Lütfen kapat şunu.”

Yarım saat sonra banyosundaki aynaya bakarak tıraş olurken, ahçiğin adını anımsayamadığını fark etti. Hatta geçirdiği geceye dair hiçbir şey anımsamıyordu. Gözlerini kapattığında, Kapadokyalı halıcılarla Zeytinköy’den koks aldıklarını ve Rusların işlettiği kulübe gittiklerini görebiliyordu ama belleğinin hiçbir yerinde sonrası yoktu. Eğer elindeki bir jilet olsaydı, o an mutlaka parmakları titrer ve yüzünü keserdi. Kozan’ı sinirlendiren anımsayamamak değil, tezgâhtar olduğunu bildiği adsız ahçikti. “Yapma!” dedi aynaya. “Bir daha dacik meterleme!” Bu kadar turist varken dacik ahçik meterlemek büyük abuşluktu. Çünkü dacik daima Antalya’daydı ve hiçbir yere gitmiyordu. Eğer tezgâhtarsa televizyon izlemiyor, sadece konuşuyordu. Kozan’ı sinirlendiren, Antalya’nın yirmi iki *center*’ında patasının tartışılacak olması ihtimaliydi.

Tezgâhtar sadece tram ve meterden söz eder.

Giyindi. Kol düğmelerini seçti. Birinin üzerinde K, diğerindeyse N harfi vardı. Nuruosmaniye çocukları sayesinde tanıdığı terziye diktirdiği mavi gömleğin cebinin üzerindeyse OZA yazıyordu. Böylece adı ve Kozan tamamlanmış oluyordu. Kazandığı tramı nereye harcayacağını bilemeyecek kadar yalnızdı. Ütüsü yoktu. Çamaşır makinesi yoktu. Ev, bir mobilyacının vitrinine benziyordu. Kozan da, vitrin camına. Aklındaki her şeyi deşalayıp çıktı.

Bir sitede yaşıyordu. On iki katlı üç bina. Ortalarında bir yüzme havuzu. Elli metre ileride de Akdeniz. Antalya'da, kazandığından fazla harcayan herkes o sitede yaşardı. Bu yüzden sürekli değişen komşuları vardı. Acente sahipleri, rehberler, Rus metresler, kulüpçüler ve kendine turizmci diyen herkes. Hepsinin de parlayan arabaları vardı. Ama kullanan ile ruhsat sahibinin adı nadiren aynıydı. Hepsinin borçları vardı. Plazma televizyon, giysi, ayakkabı, klima, müzik seti ve deri kanepe taksitleri. Çoğunun taksicilere, pezevenklere hatta torbacılara bile borcu vardı. O kadar gösterişli hayatları vardı ki veresiyeyle koks alabiliyorlardı. Sitenin adı Beyaz Evler'di. Oysa Beyaz İflaslar olmalıydı. Eski Lara yolundaydı. Havaalanı yolu üzerindeki Topaz'a on beş dakika uzaklıkta. Ehliyeti olanlar için. Kozan'ın yoktu. Kaybetmişti. Potpotta değil, potpottan dönerken sarhoş olduğu bir gecede. On dakika sonra Topaz'ın otoparkında, dikiz aynasına bakarak gözlerine Visine damlatıyordu. Kırmızıyı beyaza, Kozan'ı insana çeviriyordu.

Otuz yedi kişiyle selamlaşıp üçüncü kata çıktı. Topaz'ın en ağır katı. Bir kare. Ortasında altı banko. Kenarlarında on iki kapı. On iki kapının ardında on iki oda. Bir kasa ve ardında iki kasiyer. Kırk bir kamera. Dört çırak. On iki banko elemanı. Yirmi dört düztop tezgâhtar. Dört joker. Üç şef. İki müdür yardımcısı ve bir adet Çınarcıyan.

Topaz'da iki yüz elli dört çalışan ve bir patron vardı: Sami Çınarcıyan. Şanslıydı çünkü ofislerden arta kalan katların sayısı kadar oğla sahipti. Üç Çınarcıyan, üç ayrı katın müdürüydü. Yukarıdan aşağıya: Hayko, Jojo, Cefi. İlk oğlan doğdunda, Sami'nin altınla ilişkisi sol elindeki alyans kadardı. Bir Ermeni adını uygun gördü: Hayko. Tramı bollaştıkça çocuk doğurttu. Kendi adını bile nasıl gerekiyorsa öyle telaffuz etmeyi öğrenmiş olan Sami'nin tramı bollaştıkça çocuklarının değil ama onlara koyduğu adların dini değişti. Yahudileşti: Jojo ve Cefi. Soyadları duyulana kadar Yahudi, adları duyulana kadar Ermeni. İkisi de

duyulmamışsa Türk. Mutlaka biri işe yarardı. Ne de olsa Türkiye'de yaşıyorlardı. En ağır katı yöneten Hayko Çınarcıyan'dı. Erivan'ı su markası sanacak kadar Türk, pırlanta toptancılarını kazıklayacak kadar Ermeni. Dört yıl önce, dördüncü kattaki ofisinde, Topaz'da çalışmak istediğini söyleyen yirmi üç yaşındaki adama şöyle demişti:

"Burası ananın bileziklerini bozdurduğu semt kuyumcusu değil. Burası Topaz. Burada sarraflık gerekmez. Burada işletme diploması gerekmez. Ne kadar bildiğin değil, ne kadar sattığın önemlidir. Bu bir meslek değil, bir para kazanma yöntemidir. Kim olduğun, nereden geldiğin, nasıl sattığın beni ilgilendirmez. Ben vitrine malı koyar, müşteriyi önüne getiririm. Sen de satarsın... Satarsan, istediğin her şeyi satın alırsın. Bu kadar basit."

Kozan, Hayko'nun saygısı dahil, istediği her şeyi satın aldı. Daha doğrusu kiraladı.

Turizmde sürekli mülkiyet hakkı yoktur. Saygı dahil her şey el değiştirir. Saygı dahil her şey kiralanır.

Kozan, üçüncü katın üç şefinden biriydi. Hayko'nun katında şeflik, herhangi bir *center*'da müdürlüğe eşitti. Kozan satıyordu. Aylık cirosu kırk beş bin yumoşun altına düşmüyordu. Satmak için her şeyi yapıyordu. Bir ikna makinesiydi. Her şeyi deniyordu. Hiç bıkmadan. Çünkü Hayko'nun da dediği gibi her şey bu kadar basitti.

Yanına ilk yaklaşan Hicret oldu. Antalya'nın ağır tezgâhtarlarının kahvaltılarını yaptıkları Ceneviz Pastanesi'nde *Golden Dreams*'in martlarını gördüğünü söyledi.

Golden Dreams, Antalyalı abuş seracı ailelerden birine aitti. O kadar abuşlardır ki şehrin en düzgün alışveriş merkezinin sahibine, adamın binasında bir köfte-piyazcı açmayı teklif etmiş, ancak onun yönlendirmesiyle Burger King bayisi olmuşlardı. Piyazdan hamburgere, domatesten mücevhere giden yolda kazıklanmaktan başka kaderleri yoktu. Mağazayı Cevat Demreli'ye emanet etmişlerdi. İlk duyulduğunda saygıdeğer bir ad ve soyadı gibi dursa da başlarına gelen lakapla her şey değişiyordu. Orospu Cevat Demreli, Kozan'ın Antalya'daki tek ahpariğiydi.

Hicret'in anlattıklarına o kadar yüksek sesle gülmüştü ki Nasıf'ın kendisini çağırdığını duyamamıştı. Müdür yardımcısı Nasıf. Tokarcı Nasıf. Kozan'dan nefret ederdi. Kozan'sa umursamazdı. Ama bunu da kimseye belli etmezdi. En az Nasıf kadar nefret dolu olduğuna herkesin inanması gerektiğini bilirdi.

Nefrete kayıtsızlıkla karşılık vermenin Topaz’daki anlamı pörçlüktür.

Nasıf ile Kozan birbirlerinin müşterilerini çalar, birbirleri hakkında dedikodular uydurur ve birbirlerinin ahçiklerini meterlemeye çalışırlardı.

Nasıf, sabah sayımlarındaki bir sorundan söz ediyordu. Safir odasında bir bilekliğin eksik olduğunu söylüyordu. Hiç uğramasa da safir odasının sorumlusu Kozan'dı. Sabah ve akşam sayımını, oda ve mal temizliğini iki düztop tezgâhtar yapıyordu ama Nasıf'ın listesinde safir odasının karşısında Kozan'ın adı yazıyordu. Bilekliği bir önceki akşam sayımından sonra güvenlikçiler bir çekmecenin içinde bulmuş ve Nasıf'a vermişlerdi. Nasıf'ın amacıysa bilekliği cebinden çıkarana kadar Kozan'ı üçüncü katta rezil etmekti. Ama Kozan'ın üçüncü kata çıkarken selamlaştığı otuz yedi kişinin arasında güvenlikçi çocuklar da vardı. Ve Kozan, onların canlarını asla yakmayan tefecileriydi. Ayrıca safir odasıyla ilgilenen tezgâhtarların ilkokul düzeyindeki matematik bilgilerine de güveniyordu.

Her ne kadar, özel sektörün herhangi bir dalında böylesi konuşmaların ancak yönetici ve ilgili çalışan arasında geçmesi gerektiği bilinse de, Topaz'da geçerli olan tersidir. Birini alt etmenin yolu yüksek sesle suçlamalarda bulunup herkesin duymasını sağlamaktan geçer. Dinleyiciler işlerine devam ediyormuş gibi yaparak kulak kabartır ve gün boyunca ya da yeni bir söz düellosu başlayana kadar, tartışmanın kazananı ile kaybedeni hakkında konuşurlar. Topaz'da birinin ayağının kayması için hakkında aralıksız dedikodu yapılması gerekir. İki yüz elli dört kişinin dikkatini sürekli aynı noktada tutmak çok zordur. Ancak Topaz'da unutulması en uzun süren, günün ilk tartışmasıdır.

Nasıf’ın amacı ilk tartışmayı başlatmak ve sonrasında da Kozan’ı saatlerce tezgâhtarların ağızlarında çiğnetmekti. Konuşma tam olarak şöyle geçti:

“Ne olacak şimdi Kozan? Nereden çıkacak bu bileklik? Envanter yaptırdım. Girişi yedi bin dolar. Kim ödeyecek bunu?”

Nasıf, kırk dokuz yaşındaydı. Kapalıçarşı çocuğuydu. İstanbulluydu. Ama Kozan, İstanbul’a gerektiğinde Konstantinopolis diyecek kadar haindi ve Kapalıçarşı’daki bütün dükkânları satın alıp bir *center* kurmanın hayaliyle uyuyordu. Hiçbir şeye saygısı yoktu.

“Dünün son tezgâhını o bileklikle sen attın. Ve bunu benim odamda yaptın. Tezgâhına kırk tane mal çıkardığın için benim bilekliği düşürdüğünü fark edemedin. Ayrıca gün içinde on dört ayar bankolarından, safirli bir bileklik bizim odaya karıştı. Dolayısıyla akşam sayımı doğru çıktı. Bu sabah sayımı da doğru çıktı. On dört ayar bankosunun malı çok olduğu için elemanlar dün akşam yanlış sayıp, sayımlarını doğru verdiler. Sabah da saymadan, akşamki rakamı yazdılar. Tabiî, senin bunlardan hiç haberin yok. Olsaydı, envanter yaptırdığını söylemezdin. Çünkü yaptırmış olsaydın bizim odadaki on dört ayar bilekliği bulurdun. Kaybolan malın yedi bin dolar olduğunu biliyorsun çünkü cebinde. Hiç uğraşma Nasıf. Şu durumda benim odamdan kimse yanlışlık yapmamış. Yanlışlık yapan sensin ve on dört bankosundaki çocuklar. Bence o bilekliği ya sen öde ya da cebinden çıkarıp yerine koy.”

Kelimeler taş, ağızlar sapan olduğunda sakin olmak şarttı. Kozan, on dört ayar bankosuna ait safirli bilekliğin, odasına karıştığını sadece tahmin etmişti. Bir potpottu. Ama Kozan da Antalya’ya geldiği geceden beri potpot oynuyordu ve dolayısıyla Nasıf’tan daha sakindi. Üçüncü kattaki her çift göz, müdür yardımcısının üzerindeydi.

Center'lardaki en büyük eğlencelerden biri tartışma ya da kavga izlemektir. Televizyon yoktur.

Nasıf’ın tek şansı vardı. Onu kullandı. Safirli malı olan tek on dört bankosunun elemanlarına doğru yürürken çoktan bağırmaya başlamıştı. Konu ilginçliğini kaybetti ve herkes işine döndü. Kozan da işsizliğine. Topaz’da bazen on iki, bazen de on dört saat geçiriyordu ama sadece üç saat çalışıyordu. Müşterilerle geçirdiği sürenin toplamı ancak o kadardı. Üç saat boyunca mal, geri kalan saatlerde de kendini satıyordu.

Her şeyi satın almak isteyen bir tezgâhtar, boş saatlerini iş arkadaşlarına kendini pazarlayarak geçirmelidir. Yükselmenin sırlarından biridir. Kanıtı olmayan şaşırtıcı iddialar sunmak, anlık hayranlıklar doğuran tezgâh anıları anlatmak ve gerektiğinde susmak. Satmak için ortada bir mal olması gerekmez. Satmak için bir alıcının olması yeter. Alıcı olduğunu bilmese bile.

Safir odasının tezgâhtarları Kozan'ın yanına gelip kendilerine ait olmayan bilekliği bulduklarını söylediler. Sevinmedi ya da şaşırmadı. Çünkü Topaz'daki dördüncü yılında her türlü abuşluğu kanıksamıştı. Nasıf'ı kalabalık önünde soytarıya çevirmek Kozan için spordu. Omega Deville'in kadranında onu altı geçiyor ve Kozan'ın doping saati yaklaşıyordu.

Hayko ortalarda yoktu. Sabah toplantısı için diğer müdürlerle birlikte Sami'nin odasındaydı. İkinci müdür yardımcısı Muhammet, VIP odalarının vitrinlerini düzeltiyordu. Kozan, yanına gidip grup listesini istedi.

Grup listesi tezgâhtarların arazi olmalarını engellemek için sadece müdürlere ve yardımcılarına dağıtılır. Gün içinde Topaz'a girecek müşteri gruplarının milliyetlerinin, geliş saatlerinin, bağlı oldukları acentelerin, rehberlerinin, paks sayılarının ve son olarak grubu karşılayan infocunun adının yazdığı liste, bu yüzden değerlidir. Grupların geliş saatlerini bilen bir tezgâhtar boş anları kovalar ve o aralarda ortadan kaybolur. Ayrıca *center*'lar birbirlerinin grup listesini ele geçirmek için her türlü girişimde bulunurlar. Çünkü acenteler müşterileri açık artırmada değil kapalı zarf usulü ihalelerle satarlar. Zarfların buharda açılıp içeriklerinin değişmesiyse sadece bir tram konusu olduğundan kimse kimseye güvenmez. Turizmde, en büyük acente sahibinden, Sultanahmet'te topaç satan çocuğa kadar herkes tezgâhtardır.

Topaz’da çok az insan Kozan’a “Hayır” diyebilirdi. Listeyi aldı ve aradığını buldu. Onu ilgilendiren, on biri çeyrek geçe gelecek olan Asiltur’un yirmi yedi pakslık grubuydu. İçinde dört paks, Fransız kantonundan İsviçreli vardı. Alman kantonundan gelenleri diğer tezgâhtarlara bırakacaktı çünkü üç gün önce birlikte Rus meterledikleri rehber, Kozan’ı uyarmıştı:

“Herif köylü. Dağlardan. Hayatında ilk defa tatile çıkıyor. Yanında karısı ile kızı var. Bir de baldızı. O da daha on dört yaşında. Ama görsen, tam bir kevaşe. Uçaktan indiğinden beri aranıyor!”

Kozan uyarılmıştı:

“On dört yaşında bir baldız! Dükkânda zurnik çektirir, akşamında meterlerim!”

Gülümsemesi bitişen dudaklarının ardında yok olan Kozan, grup listesini Muhammet’e uzattı. İsviçre’nin bir dağ köyünden Türkiye’ye tatil yapmaya gelmiş olan ailenin hayatını değiştirmesine bir saatten az kalmıştı. Kendisiyle göz göze gelmeye çalışan Hicret’e bakması yeterli oldu. Konuşmadan yürüdüler ve üçüncü katın merdivene açılan kapısından sırayla çıktılar.

Kozan, sabah yatağında uyandığı ahçiğin adını anımsadı. Nasıf’ın karısının adı Banu’ydu.

Tanışma

Topaz *Jewellery Center* evrenin en büyük kuyumcusudur. Temeli Kapalıçarşı'da, çatısı Antalya'dadır. Çatının altında dört kat yatar. Her biri yedi yüz metrekaredir. Topaz'ın penceresi yoktur. Havalandırma sistemi eşsizdir. Bina, var olmayan bir ülkenin büyükelçiliğine benzer. İçine adım atıldığında Türkiye'den çıkılır. Dışarıdan Kâbe'ye, içeriden ana rahmine benzer. Topaz, üç delikli bir kasadır. Her deliğin şifresi farklıdır. Birinci delik ana giriştir. Ön cephenin balina grisi rengindeki duvarı, hayat geçirmez camdan üretilmiş kapılar taşır. Girerken yüksek, çıkarken alçak görünmesinler diye doğu cephesinde ikizleri vardır. Topaz'ın ikinci deliği doğu cephesindeki siyah camdan kapılardır. Binanın bağırsağına denk düşen arka cephedeyse duvarla aynı renkte tokmak taşıyan balina grisi demir bir kapı vardır. Topaz'a giren birinci deliği, çıkan ikincisini kullanır. Çünkü Topaz'a girmiş olan turistle, girecek olan turist karşılaşmamalıdır. Topaz'da çalışansa girip çıkmak için, duvara gömülmüş, görünmez delikten geçer. Topaz *Jewellery Center*, evrenin en büyük kuyusudur.

Antalya, dünya üzerinde kendine ait güneşi olan tek kenttir. Bu güneş ısıtmaz ama ıslatır. Kanser yapmaz ama kan kusturur. Irkçı bir orospu çocuğudur. Turisti bronzlaştırırken, çalışanı buharlaştırır. O kadar erken doğar ki geceyi kimse anımsamaz. Güneş Antalya'ya, Isparta'dan yakındır. Kirpik terletir, dudak yapıştırır. Tatil köyüne doğuyorsa, kahvaltı sonrası için havuz kenarındaki şezlonga havlu atma, Topaz'ın bahçe girişindeki güvenlik kulübesine doğuyorsa beyin kanaması zamanıdır.

"Dünden daha sıcak."

Dilaver konuşmamış, dişleri kelime sızdırmıştı. Sağ elinin tersindeki tüylerden alın teri damlıyordu. Topaz'ın güvenlik müdürüydü. Serik adında, pehlivanıyla ünlü, karanlık bir kasabada doğmuş, on dokuz yıl sonra da Polis Akademisi'nden kovulmuştu. Serik'te Polis Dilo, Topaz'da Polidilo diye çağırılıyordu. Elli yedi yaşında, devrik adımlar atan, sadece esmer güvenlik çocuklarını korkutan bir korkuluktu. Serik kurtluğundan Antalya köpekliğine sadece dört saniyede geçebiliyor çünkü herhangi bir Çınarcıyan'ın yaklaştığını fark etmesi bu kadar sürüyordu. Dişleriyse kelime sızdırmaya devam ediyordu:

"Fırat aradı mı?"

Kulübenin kare camından sıyrılan bir ağız: "Yok ağabey" dedi.

“Aramadı.”

“Nerede kaldı bu herif? Bak bakalım, listede ne var.”

Fırat koruma, şoför ve katildi. Süryani toptancıların, Sami Çınarcıyan’a verdikleri bir eşantiyon. Topaz’da Fırat diye bilinirdi çünkü kimse onunla göz göze gelemez ve adını uzatıp kısaltamazdı.

“Asiltur. On bir çeyrek. Birazdan gelirler.”

“Gözünü ayırma yoldan, bugün dükkân kalabalık.”

“Peki ağabey.”

Kulübenin camından sarkan ağzın sahibi başını içeri çekti ve beyni, kaldığı yerden kanamaya devam etti. Polidilo, binanın arkasına doğru devrildi. Pafküf içen tezgâhtarları dağıtacak, geçmişini bildiği birini yakalarsa payına düşen nefesi içine çekecekti.

Topaz’ın arka cephesinde bir otopark, arabaların arka cephesindeyse pafküf vardır.

“Papi, ahçik hakimmiş. Öyle tokar çekmişim ki hamur gibi olmuş. Ne dayasam alıyor. Önce bir yüzük. Sonra bileklik. Sonra da bütün set. Hepsi de pırlı, en takozundan. Tabiî bir de martı var. Bizim Davut bakıyor. Martın kafa krem gibi. Piyzden ne yaptığını bilmiyor. Tam yetmiş bin yumoş saymış. Platin kart. Davut tutturdu, marta da bir Vacheron sokalım, diye. Bir ara odadan çıktım. Saati getirmek için. Fazla değil, on dakika sonra döndüm. Kapıyı bir açtım, Davut ahçiği soymuş, tetaslarını okşuyor, mart da salyası akmış, miralıyor!”

“Pörç müymüş?”

“Ne bileyim, mart miralamaktan hoşlanıyormuş. Yüz bine tamamlayıp saldık vazyoları.”

“Papi, öldür de camperleyelim. Pafküf çok cevizmiş.”

Dilinden tütün toplayan ve akla karışan pafküfün kalitesini aşağılayan Kozan’dı. Otuz üç yaşındaydı ve yılda elli beş bin yumoş kazanıyordu. Yüz bin yumoşluk satış anısını anlatan Hicret’in anlattıklarının tek kelimesine bile inanmıyordu çünkü onun yıllık gelirinin sadece yirmi beş bin olduğunu biliyordu. Hicret’in esrarengiz izmariti topuğuyla çiğnemesini izledi ve duydu:

“Beyler, burası yasak.”

“Tamam” dedi Kozan.

Serikli pehlivan çok zeki değildi ama hayvanlara özgü bir yeteneğe sahipti. Güçlü olanı hissederdi. Gelecek sezon Kozan’ın Topaz’da yönetici olacağından emindi. Üstelemedi. Sadece hayattayken yetişemediği için yoksun kaldığı pafküf nefesine iç geçirdi. Kozan’ın “Camper!” demesiyle yürümeye başlayan Hicret’in arkasından seslendi.

“Hicro, akşam görüşelim.”

Hicret duydu ama durmadı. Yanıt da vermedi. Çünkü Polidilo’yla görüşmenin ne demek olduğunu biliyordu. İki ay önce yirmi dört gramlık, on sekiz ayar, panzer zincir çalarken yakalanmıştı. Sessizliği karşılığında Serikliye kadın teklif etmişti. Polidilo tereddütsüz “Tamam!” demişti çünkü hayvanlara özgü bir meter

hayatı vardı. Hicret, borcunun kaçıncı taksitini ödeyeceğini anımsamıyordu. Ama dört yıl önce Side'de Polonyalı bir martı meterlediği için ölen ahpariğini unutmamıştı. Polidilo'ya Örnekköy'ün en zehirli Rus ahçiğini ayarlayacaktı. Hepatit, AIDS, ne olursa. "Gebersin!" dedi. Olabildiğince içinden. Ancak pafküf, içten söylenenleri tersyüz ederdi.

"Efendim?" dedi Kozan.

Hicret ağzından döküleni toparladı.

"Turistler, diyorum. Hepsi gebersin!"

Tatil yapan insanlara hizmet edenin laneti, hizmet ettiği her kişinin tatilde olmasıdır.

Kozan, manikürlü tırnaklarına bakarak konuştu:

“Ama yavaş yavaş gebersinler.”

Topaz’ın üçüncü deliğinden içeri kayıp, gözden ve hayattan kayboldular.

“Kozan, grup geldi.”

Balina grisi kapının ardında duran Selim’di. Duvara yaslanmış ve titreyen eli tüten bir fumar tutuyordu. Ama içmiyordu çünkü parmaklarının arasındakinin ne olduğunu fark edemeyecek kadar nefesleri birbirini kovalıyordu. Gözbebekleri büyüyüp adam olmuşlardı. Kozan sorusunun yanıtını bile bile sordu:

“Pıtlandın mı?”

“Yok papi, bıraktım. Ataka yok, neyle alacağız? Ben de toptan deşaladım. Artık sadece fumar!”

Selim, halı kökenliydi. Trama, ataka derdi. Sıradan bir kuyum tezgâhtarının hayatı boyunca söylediğinden fazla yalanı bir haftada harcardı. Pıt attığını inkâr ederken herhangi bir amacı yoktu, sadece alışkanlıktı. Ama Kozan’ın sormasının bir amacı vardı.

Herkesin günahını bildiğini belli etmek, *center*'larda yükselmenin temel şartıdır.

“Pıta bu kadar harcamasan pıtlanacak tramın olur!” diyen Kozan’la gülüşen Selim, yirmi yedi yıl Hollanda’da yaşamıştı. Kardeşini öldürdüğü için yedi yıl boyunca gün saymış, sonra da dilini bilmediği Türkiye’ye fırlatılmıştı. Vana Selim. Bütün haplarını *One-A-Day* kutusunda taşıdığı için. Dayandığı duvarın serinliğinden yararlanmak istese de terliyordu. Maddenin, insanlık dışı herhangi bir haline geçiyordu. Kırk bir yaşındaydı ancak yirmisinde ölmüş sayılırdı. Vana Selim’in öldürdüğü kardeşi, tek yumurta ikiziydi. Kozan, bunu da biliyordu.

Hicret üçüncü kata çıkmak üzere merdivene yüklenmiş, Kozan’sa ana girişe ulaşmak için ilk adımını atmıştı. Geçtiği koridorun genişliği iki insan omzu kadardı. Duvarlar aynayla kaplıydı. Belki de duvarları aynadan yapmışlardır, diye düşündü Kozan. Koridorun sonundaki kapının tokmağına uzanırken duvarda yüzüne baktı. Gülümsedi. Kendini beğendi. Kozan’ın ruhsal gelişime yönelik hiçbir umudu ve Topaz’ın duvarları dışındaki hayatla hiçbir alışverişi yoktu. Antalya’nın en iyi tezgâhtarı olacağından emindi çünkü gerçek hayatı ancak bir ölü kadar umursuyor ve her turistin anadiline babalık yapacak kadar kelime biliyordu.

Hipermarket büyüklüğündeki salona girip güneşin halılara dokunmasına izin verecek kadar açılmış olan cam kapılara doğru yürüdü. Topaz’a grup giriyordu. İçeri adımını atan her turistin yakasına, üzerinde numaralar olan ve grupları birbirinden ayırmaya yarayan renkli kartlar takılıyordu. Bu görev, resepsiyonist ahçiklere aitti. Hosteslerinkine benzeyen üniformalar giyiyorlar ve yaşları nadiren yirmi beşin üzerinde oluyordu. Topaz, uslu ahçiklere göre bir yer değildi. Asgari ücret civarına çalışıyor ve tezgâhtarların ellerini üzerlerinden topluyorlardı. Yarısı iki hafta dayandıktan sonra ağlayarak istifa ediyor, kalanlarsa bir *center*’dan diğerine tezgâhtar patalarının üzerinde savruluyordu.

Kozan, gruba yaklaştı ve beklediği aileyi gördü. Bir mart, üç ahçik.

Turizmde yetişkinliğe erişme yaşı kesinlikle on sekiz değildir, dolayısıyla on dört yaşından büyük bütün dişiler ahçiktir. Anadolu köylerinde zifaf odasına giren çocuklar, Avrupa köylerinde ilk kez cinsel ilişkiye giren çocuklarla yaşıttır.

Aile, bir arada duruyor ve gösterişli dekorasyonla ilgileniyordu. Varaklı mobilyalara, tavandaki fresklere, kristal avizelere bakıyorlardı. Bilemezlerdi. Posta kutularında bedava Türkiye tatili davetiyesi bulmalarının nedeninin Brico-Géant adındaki marketten her ay beş bin İsviçre frangı değerinde alışveriş yapmaları olduğunu bilemezlerdi. Market, yapı malzemeleri satıyordu. Böylesi bir yerden alışveriş yapması için, kişinin kendine ait bir ev, villa ya da çiftlikte yaşaması gerektiğinden ve bu da ortanın üstü bir refah düzeyine ait olduğuna işaret ettiğinden, Asiltur'un yöneticileri Brico-Géant'ın yöneticileriyle anlaşmış ve bazı adresler elde etmişlerdi. Küçük kasaba postacılarıysa Türkiye'ye bedava tatil kazandıklarını belirten mektupları o adreslere dağıtmıştı. Açıklanan kazanma nedenleri, telefon rehberinden yapılan bir çekilişte adlarına denk düşülmesiydi. Oysa Asiltur'un yöneticileri hayatları boyunca İsviçre'nin yerel telefon rehberlerinden birini görmemişlerdi.

İsviçreli zengin çiftçileri Türkiye’ye taşıyan sadece Asiltur değildir. Başka tezgâhlar uygulayan başka acenteler de vardır. Örneğin, ortopedik yatak satan yan kuruluşlara sahip acenteler. Aslında onların tezgâhı çok daha işlevseldir. Kapı önü pazarlaması yapan küçük bir orduyla ülkenin altını üstüne getirir ve ortopedik yatak satmaya çalışırlar. Orta yaşın üstü ve böylesi bir konforu kendilerine ısmarlama rahatlığına sahip olanları belirleyip gruplar oluştururlar. Çoğu yalnız yaşayan birçok insana, yatakları aldıkları ve sahte bir çekilişte kazandıkları için Türkiye’ye indirimli fiyatlarla tatile gelebileceklerini açıklar ve İstanbul-Ankara, gidiş-dönüş uçak bileti fiyatına bir haftalık tatil satarlar. Sezonun gidişine göre tatil, yarım pansiyondan “her şey dahil” deliliğine kadar gider.

Hiçbir tüccar, iflas etmek istemediği sürece böyle girişimlerde bulunmaz. Ama turizm de hiçbir ticarete benzemez. Kozan gibi binlerce insan, ortopedik yatak satın aldıkları için kazandıklarını sandıkları ucuz Türkiye tatiline gelmiş olan turistleri bekler. Kozan gibi binlerce insan, turistlere hiçbir zaman ihtiyaç duymayacakları mallar satar. Ve turizmde kar marjı ortalaması bire yedidir. Bir yumoşluk mal en az yedi yumoşa satılmalıdır. Yoksa her şey zararınadır. Bir yumoşluk malı yedi yumoşa satabilmek için şanslı, daha üstüne satabilmek içinse tezgâhtar olmak gerekir.

“Yemekte cacık var!”

Büyük salondaki uğultuya rağmen sesini duyurmaya çalışan esmer adam rehberdi. Fransızca konuşan aileden arındırdığı yirmi üç pakslık grubun önünde duruyor ve bağırmaya devam ediyordu:

“Cacık var!”

Her ne kadar mesleği deliliği teğet geçmesine neden olsa da delirmemiş ve herhangi bir lokantanın herhangi bir mönüsünü açıklamaya başlamamıştı. Görevini yapıyordu.

Antalya’da rehber hem turiste hem de tezgâhtara yol gösterir. Cacık, dacik demektir. Grupta dacik varsa, tezgâhtar Türkçe konuşurken dikkatli olması gerektiğini bilir. Çünkü gurbetçi dacik uydular sayesinde izlediği Türkiye’de tedirgindir. Ancak tezgâhtar da, İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi gibidir. Irk, din, dil, cinsiyet ve yaş ayırımı yapmaz. Her ne kadar daciklerin çoğu tezgâhtarların, kovuldukları ülkelerden ya da Türkiye’den hemşehrileri çıksa da *center*’da herkese hak ettiği ceza verilir. Çünkü tezgâhtar olmayan herkes turisttir ve en kolay kazıklananlar hemşehrilerdir.

Rehbere yaklaşan Saim, kısık sesle “Tamam” dedi. “Onlarla Mustafa ilgilenecek. Hoş geldin.” Tokalaşmaları uzun sürdü çünkü rehber işini çok iyi yapıyordu. Sırtı gruba, yüzü Saim’e dönüktü.

“Altı ailem var. Gerisi ceviz. Hasır şapkalı kadın meraklı, kocası da sağlam. Halıda yedi bin çikolata yaptılar. Daha da olurdu ama halıcılar kadını delirtti. Kırmızı gözlüklü, sakallı adamı görüyor musun? O herif tam köpekbalığı. Ne yapacağı belli değil. Halıda iki yüz binlik mala baktı. Şişko çifti de güvendiğin birine ver. Evlenme yıldönümleri iki gün sonra. Siyahlı çift de onların akrabası. Hafif bozucular. Dikkat et.”

Saim, grubun üzerinde gezdirdiği gözlerini, rehberin verdiği bilgiler doğrultusunda, sözü geçen insanlarda dinlendiriyor ve duyduğu her kelimeyi belleğinin duvarlarına yapıştırıyordu. Bir yandan da gülümsemeyi unutmuyordu. Saim sarışındı, uzun boylu ve uzun saçlıydı. Kadınların rüyasına her pozisyonda girip çıkabilecek kadar yakışıklıydı. Yakışıklı olduğunun farkında olması Saim’i daha da yakışıklı yapıyordu. Doğuştan sahip olduğu üstünlüğe, sonradan edindiği Alman ve beden dilini de ekleyebildiği için Antalya’nın en iyi Almanca infocusu olmuştu. Kozan’dan daha çok kazanıyordu çünkü Sami Çınarcıyan’ın en küçük oğlu Jojo’yla birlikte Topaz’ı soyuyordu. Satılmalarına ramak kalmış malların aynılarını Jojo’nun gizli ortağı olduğu bir atölyede yaptırıp, daha ucuza alabileceklerini söyledikleri müşterilere randevular verip tramı bölüşüyorlardı.

Üç metre uzaklıktaki insanlar hakkında tek kelimelik tanımlamalar yaparak grup girişini tamamlamış olan rehber turistlere dönüp sol eliyle Saim’i gösterdi:

“Evet, gördüğünüz bu yakışıklı adamın adı Saim. Size, Türk mücevher sanatını, mücevher üretimini ve Topaz’ı anlatacak. Ben de bu arada bir kahve içeceğim. Yukarıda görüşürüz.”

ARTE spikeri aksanıyla konuşan Saim, gösterisine başlamak üzere grubu toparlarken Kozan da köylü aileye yaklaşmıştı. Rehber, Kozan’ı aileye tanıttı ve tezgâhtar üç ahçığin de elini öptü. Martla sadece tokalaştı.

Kozan’ın Fransızcası sertti. Farklı aksanlara hakimdi. Dili, karşısındakinin ırkına göre dönerdi.

Asfalta benzeyen Cenevre aksanı, el yapımı saat sesini, patikaya benzeyen Romanş aksanıysa inek böğürmesini anımsatır. Böğürenler, deniz düzeyine indikçe zekâ düzeyleri düşen dağlılardır. Kayaksız ayakları İsviçre'de karın içine gömülürken, yün çoraplı, sandaletli ayakları Türkiye'de sahil kumlarına batar. Güneşin ilk yaktıkları ve tramın ilk şımarttıkları onlardır. Rousseau ya da Antik Yunan demokrasisiyle hiçbir ilgileri yoktur. Türkiye'yi tanımadıkları için korkak, Türkiye'yi tanımadıkları için cahildirler. Tezgâhtarın en küçük yanlış hareketi, dışarıda bekleyen tur otobüsüne kaçmalarına neden olur. Güneşin üzerinde tepindiği bir tavanın altında, özellikle çalıştırılmayan klimalardan ötürü havası boğaz yakan otobüste saatlerce beklerler. Kentte yaşamayan bir İsviçreli, kentte yaşayan bir Rus'a benzer. Görgüsüzlüğü hoş görülmeli, zenginliği yüzüne vurulmamalıdır. İsviçreliye vergilerin, Rus'a votkanın ağırlığından yakınılmalıdır. Turizm, ulus stereotipleri üzerine inşa edilmiştir. Temeli çok sağlamdır.

"Öncelikle, Topaz'a hoş geldiniz. Evet, benim adım Kozan. Türkçe'de bütün adların bir anlamı vardır. Benimki de tevazu demek."

Yalan söylüyordu. Adının ne anlama geldiğini bilmiyordu. Hatta ne İsviçreli aile, ne de Kozan, Adana civarındaki köyün kurşun delikli, paslı tabelasının üzerindeki Kozan kelimesini okumuşlardı. Ailenin martı ahçiğine bakarak konuştu.

"Tevazu! Duydun mu sevgilim?"

Kozan nazikçe gülümsedi. Dört yıldır, günde en az iki kez tekrarladığı cümlelerin ağzından saçılmasına izin verdi.

"Tevazu, iki kez iltifat almanın yoludur. Örnek: Ne kadar güzelsiniz! Hayır, değilim. Evet, öylesiniz. Etti iki!"

Tezgâhtarlığın zorluklarından biri tekrardır. İnsanın en zor dayanabildiği çalışma koşulu olan tekrar, sağlıklı bir aklın ani ölümüne neden olur. Aynı cümleleri aynı mimikler eşliğinde iki bin kez söylemiş olan tezgâhtar, artık ne dediğini duymuyordur. Başka konular üzerinde yoğunlaşıyor, müşterisinin banka hesabında ne kadar tramı olduğunu ya da yanındaki ahçiğin vardik rengini tahmin etmeye çalışıyordur. Kendisini duymayan tezgâhtar, konuşmasının hangi bölümünde olduğunu karşısındakinin yüz ifadesinden anlar.

Bir an için aklı ölmüş olan Kozan'ın yardımına koşan elektroşok karşısında gülen dört ağızdı. Aklı hayata döndü. Söylediği anda unuttuğu cümlelerin ne olduğunu anımsayıp, durumun gerektirdiği beden dilini konuşturdu. Sırrını paylaşmış yaramaz bir çocuk ifadesiyle, sağında duran on dört yaşındaki baldızın omzuna dokundu. Sıkmadı. Sadece parmaklarını bastırdı. Parmak izlerini bırakmak ister gibi. Kozan, nadir bulunan bir tokarcıydı. Baldızın boynu, yanakları ve alnı utancın rengine boyandı. Sağ elinin başparmağının tırnağını dişlerinin arasında sıkıştırıp gözlerini kıstı. Jacques Dutronc'un tevazu üzerine söylediği sözü yıllardır kendisine aitmiş gibi kullanan Kozan infosuna devam etti.

"İsterseniz, önce burada neler olup bittiğini anlatayım."

Saim, yirmi üç pakslık grubu, atölyenin camlarına sürte sürte ilerletiyordu. Değerli taşlardan, altının eritilip dökülmesinden, ayarlardan, Sanayi ve Ticaret Bakanlığı'nın denetimlerinden söz ediyordu.

Topaz'ın giriş katında camlarla kuşatılmış bir kuyum atölyesi vardı. Atölyede, on bir yaşından altmış iki yaşına kadar çocuklar çalışıyordu. Altmış iki yaşındaki çocuğun adı İshak'tı. Filika İshak, Çınarcıyan ailesini meterlemek için elinden geleni yapıyor ve sekiz ayar mücevherler üretip üzerlerine on dört damgası vuruyordu. Emrinde mıhlamacılar, cilacılar, sadekarlar, tasarımcı ahçikler ve çıraklar vardı. Sürekli küfreder, bağırarak konuşur, Ermenilerden, Türklerden ve herkesten nefret ederdi. Sadece Atatürk'ü severdi. Kendisini onunla kıyaslar, çok sinirlendiğinde de "Antalya'da Atatürk'ü tanımayan Filika İshak'ı tanır!" derdi. Yeni tanıştığı insanlara bile doğduğundan beri adam gibi yemek yiyemediğini, yoksulluğu yüzünden akşam yemeklerini misafirliğe gittiği komşularda geçiştirdiğini anlatırdı. Filika İshak'ın yirmi bir kilo hası ve Bedesten'de yedi dükkânı vardı. İnsanları kazıklamak için bulduğu tezgâh, deliyi oynamaktı. Sami Çınarcıyan'ın bir türlü kovamadığı ve atölyesine girmeden önce tereddüt ettiği bir marttı. Bütün sırları öldüğü gün ortaya çıkacak insanlardan olan Filika İshak, evli, dört çocuk babası ve oğlancıydı. Lakabının fonetik olarak fiili livatayı çağrıştırması tesadüf değildi.

Saim, grubun özellikle ahçik üyelerini hipnotize etmiş, atölyenin etrafındaki turunu hızlandırmıştı. Kozan, grubu ceviz bulduğu için infosunu kısa tuttuğunu

düşündü. Oysa Saim’in başka planları vardı. Bir an önce grubu üçüncü kata çıkarıp köpekbalığına tezgâh atmak istiyordu. Kırmızı gözlüklü, sakallı adama bakarak anlattığı hikayeleriyle herkesi güldürüyordu. Kozan, bir an için Saim’i kıskandı. Ama sonra Saim’in koks ve potpot yüzünden herkese borcu olduğunu anımsayıp sakinleşti. Grup ve uzun boylu infocunun gür sesi yeterince uzaklaştığı için konuşmasına rahatça devam etti.

“Topaz, bir mücevher toptancısıdır. Yedi nesildir mücevher üreten Çınarcıyan ailesinin Türkiye’ye bir armağanıdır. İki bin metrekarelik satış alanında misafirlerimize altmış bin parça mücevher sunulmuştur. Yılda dört ton altın ve yüz yirmi bin karat değerli taş işleriz. Ve yılda ortalama elli bin parça mücevher üretiriz. Tabiî, bu çok büyük bir rakam. Ama bu denli büyük olmasının da bir nedeni var: ihracat. Chopard, Bucherer, Bulgari, Cartier gibi markalarla ortak çalışır ve onlar için üretiriz. Çünkü Türkiye’de çalışan bir mücevher ustasının aldığı günlük yevmiyeyi İsviçreli bir usta saat başına alır. Ve bu atölyede gördüğünüz ustalar günde on iki saat çalışır. Avrupa Birliği’ne dahil olmayan Türkiye’de çalışma koşullarına dair bir standart oluşmadığı için durum şimdilik böyledir. Dolayısıyla büyük markaların tercihi Türkiye, yani Topaz’dır. Biz üretir ve üretimin yüzde doksanını çeşitli ülkelere, özellikle de İsviçre’ye yollarız. Kalanını da bu binanın üst katlarında satışa sunarız. Chopard için üretilmiş bir saat, Chopard tarafından seri numarası verilip Place Vendôme’daki vitrininde satılmadığı sürece bizim için sadece altın, değerli taş ve işçiliktir. Topaz bir marka değildir ve Chopard’ın vitrininde gördüğünüz beş bin franklık saati burada bin franga bulabilirsiniz çünkü burada marka için ödemezsiniz. Aslında konu son derece basit. Nike spor ayakkabılarının Uzakdoğu’da üretilmesi gibi bir durum.”

Söylediklerinin hepsi yalandı. Topaz bir toptancı değildi. Aksine, toptancıları zengin eden ve giriş katında göstermelik bir atölye barındıran, ölçüsüzce büyük bir kuyumcuydu. Dünyaca tanınmış hiçbir marka, mücevherlerini Topaz’a yaptırmıyordu. Son olarak, değil yedi nesil öncesini, Sami Çınarcıyan biyolojik babasını bile tanımıyordu. Kapalıçarşı mazgallarının sokağa taştığı balçıklarda büyümüştü. Ama Kozan, dudaklarından sıyrılan her kelimeye öyle biçimler veriyordu ki cümleleri bir heykel, İsviçreli aile de küçük bir heykelsever topluluğu oluyordu.

Yalan, turizmin doğasında vardır. Broşürlerde başlar. Selin Antalya'yı boğduğu, caddelerde gecekonduların yüzdüğü mevsimlerde bile dağıtılmasına devam edilen ve üzerinde daima güneşin parladığı broşürlerde. Tezgâhtarın nadir de olsa kapıldığı korku yalan bilincinden kaynaklanır. Yalan o kadar ortadadır ki turistin hiçbir şeye inanmadığını düşünür. Geçici bir krizdir. Oysa turistler her şeye inanmak için valizlerini toplamış olan insanlardır. Bunu anımsayan tezgâhtar rahatlar ve gösterisine devam eder.

“Özür dilerim, adınızı duyamamıştım.”

Mart adını söylememişti ancak bunu anımsamıyordu.

“Gerard Jouvet.”

“Siz de Bay Jouvet’nin kızları olmalısınız.”

Gerard’ın eşi, gözlerinin içine bakılarak edilen iltifattan hoşlanmış, başını sallıyordu.

“Bazen öyle oluyor ama şu an eşiyim!”

“Bay ve Bayan Jouvet, Türkiye mücevher üretiminde dünya ikincisidir. Birinciyse İtalya’dır. Kökenlerinizde İtalyanlık var mı?”

Gerard sorunun nedenini anlamadı ama gülümseyerek yanıtladı.

“Kesinlikle yok.”

“Tamam o zaman. İtalya hakkında biraz ileri geri konuşabilirim. Bakın, mücevher üretimi Türkiye’de elişçiliğiyle gerçekleştirilir. İtalya’daysa makine üretimi vardır. Onlar için iki saatte iki metrelik zincir yapmak olanaklıdır ama bu atölyede bir yüzük için iki hafta ter dökülür. Tabiî elişçiliğiyle yapılmış bir mücevher, eksiği ve fazlasıyla benzersiz bir parçadır. Tarihinde imparatorluk olan her coğrafyada gösteriş, önemli bir yere sahip olmuştur. Dolayısıyla Türkiye, altın ve değerli taşlarla oynadığı bu oyunu, Osmanlı İmparatorluğu geleneğiyle devam ettirmektedir. Şimdi, dilerseniz atölyemizi gezelim. Bu arada, üretimin yüzde yirmisinin burada, yüzde sekseninin İstanbul’da, Kapalıçarşı’daki atölyelerimizde gerçekleştiğini belirtmeliyim. Ayrıca bodrum katımızda da bu atölyenin devamı var ancak bazı güvenlik nedenlerinden ve oradaki üretim aşaması için belirli bir ısı, aydınlık derecesi gerekmesinden ötürü, ne yazık ki gezilemiyor. Bu katta otuz iki, aşağıdaysa yüz dört kişi çalışıyor. Bu katta çalışanların sayısı altının toptan geldiği günlerde üç katına çıkar. Dolayısıyla buradaki üretimde çalışanların sayısının iki yüz kişi olduğunu söylemek yanlış olmaz.”

Çok ama çok yanlış olur, dedi içinden. Atölyenin altına denk düşen bodrumda tezgâhtarların yemekhanesi ve *staff* adı verilmiş olan dinlenme odası vardı. Atölyede görülen insan sayısı en fazla yirmiydi ve çalışanların hepsi o kadardı. Sami Çınarcıyan'ın Kapalıçarşı'yla hiçbir ilgisi kalmamıştı çünkü İstanbul'a adım attığı anda vurulacağını biliyordu. Bu yüzden koruması Fırat'ı karısından fazla görüyordu. Sami, Antalya'ya ilk ayak basanlardandı. Bastığı ayağın izleri sonradan altına dönüşmüş ve İstanbul'da sıradan bir tezgâhtarken, Antalya'da bir turizm canavarı olmuştu. Yaptığı iş, trolle balık avlamaya benziyordu. Turistlerin köklerini kazıyarak servet kazanıyordu. Kozan'ın ona duyduğu hayranlık bir peygambere duyulan aşk gibiydi. Bu yüzden, karşısına çıkan müşterilerin hiçbirini kanını çıkarmadan bırakmıyordu. Baldızın omzuna tekrar dokundu ve aileyi atölyenin cilalama bölümüne doğru çekti.

"Üretimin son aşaması olan cilalama burada gerçekleşir. Mücevherler, satışa sunulmadan önce buhar, kimyasal maddeler ve özel fırçalarla parlatılıp yıkanır. Dikkat edilmesi gereken nokta fırçalardır. Düşük kaliteli metal fırça kullanımı altın gramajının kaybına neden olur. Ne yazık ki bölgemizdeki bazı büyük kuyumcular müşterilerinin mücevherlerini cilalamak üzere alır ve cila artığı altın tozlarından, bir yılda kilolarca altın elde ederler. Tabiî ki Topaz'da böyle bir suçun işlenmesi olanaksızdır çünkü Topaz, Sanayi ve Ticaret Bakanlığı tarafından düzenli olarak denetlenir. Buna daha sonra da değineceğim."

Cila artığı altın tozuna ramat denir. Ramat, atölyenin başındaki ustaya kalır ve bir *center*'ın yıllık ramatının, bir kuyumcu açmaya yetecek olan yedi kilo hası bulduğu olur. Böylece turist, hiçbir şey satın almasa bile alyansını cilalatırken center'a tram bırakır. Antalya'nın yirmi iki *center*'ında da durum aynıdır. Ama utangaç bir ifadeyle diğer *center*'ları kötülemek tezgâhtarlık kurallarından biridir. Son olarak hiçbir *center*, hiçbir bakanlık tarafından denetlenmez. Bağlı oldukları belediyelerin seçmenleri, güvenlik görevlisi, garson, temizlikçi, şoför, çırak olarak işe alınır ve konu kapanır.

"Dilerseniz, üzerinizdeki altınları cilalatabilirim. Herhangi bir ücret ödemeniz gerekmez. Özellikle küçükhanımın boynundaki madalyon gibi geniş yüzeylerde fark çok büyük olur."

Kozan müşterilerine hakimdi. Sorusunu sorarken baldızın arkasına geçmiş ve herhangi bir yanıt beklemeden genç ahçiğin boynundaki zincirin kilidini sökmüştü. Verdiği her bilgi karşısında başlarını ilgiyle sallayan ve Kozan'ın elleriyle gösterdiği her yöne bakan aile üyeleri birbirlerini soymaya başlamışlardı. Toprak ve çiftlik hayvanlarıyla uğraşmaktan parmakları bir tırmığın dişlerine dönüşmüş olan mart, şişmiş parmağından çekip çıkaramadığı alyansını gösterdi.

"On dört yıldır çıkarmıyorum. Herhalde bununla öleceğim."

"Havadaki nem oranından kaynaklanıyor," dedi Kozan.

"Parmaklar sıcaktan şişer. Bu yüzden müşterilerimize satın aldıkları yüzüğü hangi coğrafyada takacaklarını sorar, ölçüsünü ona göre yaptırırız."

Hemen sağındaki cama, işaret parmağının bükülen noktasıyla iki kez vurdu. İlk bakan cila makinesinin başındaki Ferhat oldu. Ferhat, kadife tablada kolyeler taşıyan çırağa seslenip çenesiyle Kozan'ı gösterdi. Çırak, tablayı yanındaki tezgâha koyup atölyenin çıkışına doğru koştu. Cam kapıdan geçmeden önce boş bir tabla yakalayıp Kozan'ın yanına geldi. On üç yaşındaydı ama dokuz gösteriyordu. Dişleri sigara sarısındaydı. Ama utanmıyordu. Gülüyordu. Dokuz yaşındaki kızının ensesini tutan ahçik, buruşuk yüzüyle sordu.

"Bu yaşta nasıl çalışabiliyorlar?"

Bir tezgâhtarın, bütün cehaletine rağmen her soruya yanıtı vardır ve Türkiye’de sadece şanslı çocuklar çalışır. Şanssız olanlar av hayvanlarınınkine benzeyen hayatlar yaşar ve kaçarlar. Etleri haşlanır. Buna, sokak çocuğu söğüşü denir. Yeterince haşlandıklarında kovalamaya başlarlar ve avlanma sırası onlara gelir. Buna, sokak çocuğu dövüşü denir.

“Hayır Bayan Jouvet, çalışmıyorlar. Meslek öğreniyorlar. Topaz’ın atölyeleri, Milli Eğitim Bakanlığı’yla ortaklaşa gerçekleştirilen bir projenin parçasıdır. İlköğretimdeki çocuklar on iki yaşından sonra meslek eğitimi görebilirler ve bu eğitim dört yıl sürer. Daha sonra, dilerlerse mücevher üretiminin herhangi bir branşında uzmanlaşır ve bir atölyeye usta olurlar. Elişçiliği bütün dünyada olduğu gibi Türkiye’de de geriliyor ve devlet, aileleri teşvik etmek için böyle bir proje geliştirdi. Tatillerde, hafta sonlarında ve hafta içi, okul saatleri dışında buraya gelen çocuklar dört yıllık stajlarını tamamlıyor ve sertifikalarını alıyorlar. Bu arada sembolik bir ücret bile alıyorlar.”

Altın sarısı dişlerini gösteren ve elindeki tablayı gümüş bir tepsi gibi tutan Bahadır, altı yaşından beri işkence gördüğü evinden kaçıp Aksu Belediyesi’ne sığındığı için Topaz’da çıraklığa başlayabilmiş bir çocuktu. Pafküf ve Roche kullanıyordu. Bu yüzden cilanın başındaki Mevlüt’ten durmadan dayak yiyordu. Bahadır’ın tek eksiği Almanca’ydı. İleride çok iyi bir tezgâhtar olabilirdi. Çünkü hala gülebiliyor ve sırtında kibrit söndüren üvey babasının sağ bacağına tornavida sapladığından beri Mevlüt’ün Kalekapısı’ndaki kuyum atölyesinde yatıp kalkıyordu. İshak, Bahadır’ı umursamıyordu çünkü yaşlı oğlancının estetik anlayışında kırık kemikler yoktu.

İsviçreli ahçik, kızının boyundaki çocuğu büzülmüş gözleriyle süzerken, Kozan’ı dinledikçe rahatladı ve yoksul bir ülkenin çalışkan öğrencisine hayranlıkla bakmaya başladı. Topaz’a olan güveni arttı ve görünmez bir el tarafından kafasına bastırıldığı için kısa kalmış gibi duran Bahadır’ın sembolik ücretine katkıda bulunmak için küçük de olsa bir mücevher almaya karar verdi.

Ailenin az sayıdaki altın mücevheri Bahadır’ın tablasına yerleştirildi ve cilalanmak üzere atölyeye girdi. Aile, infosuna devam eden Kozan’a bakarak yürüdü.

“Bu noktadan itibaren üretim başlar. Önce size biraz altından söz edeyim. Topaz, altını toptan olarak Türkiye Merkez Bankası’ndan alır. Ancak altının fiyatı bellidir. Alındığında yirmi dört ayardır. Normalde milyemle ifade edilen bir hesabı, ben size yüzdeyle anlatacağım. Yirmi dört ayar, yüzde doksan dokuz buçuk altın içerir. Yüzde sıfır virgül beşse çeşitli minerallerdir. Bu mineraller altının bir arada durmasını sağlar çünkü altın olağanüstü yumuşak bir maddedir.

Bir gram yirmi dört ayar altınla bir metrekareyi kaplayabilirsiniz. Ya da uzunluğu bir kilometre, eni iki milimetre olan bir tel yapabilirsiniz. Tabiî, yeterince sabırlıysanız. Ancak sonuçta bu olanaklıdır. Tarihte yirmi dört ayar mücevher kullanmış olan kadınlardan biri de Kleopatra'dır. Ancak o zamanlar karışım elde etme teknolojisi olmadığı için Kleopatra'nın büyük bir sorunu vardı. Gece bilezikle yatar, sabah kolyeyle uyanırdı. Dikkat ederseniz, hiçbir Kleopatra figüründe kadının yüzü gülmez çünkü aklı hep mücevherlerindedir. Ayrıca aynı nedenden dolayı *western*'lerde, buldukları sarı taşları, altın olup olmadıklarını anlamak için ısıran kovboylar görürsünüz. Dolayısıyla yirmi dört ayar, yatırım dışında işe yaramaz. Onu bir mücevhere dönüştürmek için altın yüzdesini azaltmak ve başka metallerle karıştırmak gerekir. Ne yazık ki bu işlemde her türlü metal kullanılabilir. Nikel, çinko, ne olursa. Çünkü bu metaller ucuzdur. Siz de gider, bir kolye satın alırsınız. Mutlusunuzdur çünkü çok uygun bir fiyata almışsınızdır. İki saat geçer. Aynaya bir bakarsınız ve boynunuzun etrafında kırmızı noktalar ve kabartılar görürsünüz. Ucuza aldığınız kolyede nikel vardır. Ve sizin nikele alerjiniz vardır. Ancak Topaz'da böylesi bir uygulama olamaz. Çünkü öncelikle bakanlık denetimi, sonrasında da ortaklaşa çalışılan büyük markalar açısından ticari güvenilirlik söz konusudur. Atölyelerimizdeki karışımlarımızda gümüş, bakır ve paladyum kullanırız. Bunların karışımdaki oranlarıysa altına vermek istediğimiz renge göre değişir. Bakır artarsa kırmızı, paladyum artarsa beyaz, gümüş, bakır ve paladyum dengesindeyse yeşil altın elde edilir. Ayrıca bu metallerin seçilmiş olmalarının diğer bir nedeni de uluslararası değerli metal borsasındaki değerleridir. Örneğin paladyum, altından bir virgül altı kez pahalıdır. Biz, on dört ve on sekiz ayar altınla çalışırız. On dört ayar yüzde elli sekiz buçuk, on sekiz ayar yüzde yetmiş beş altın içerir. Topaz'da kalite, altınla başlar. Değerli taşlarla devam eder."

İnfo, bir *center*'ın "hoş geldin" konuşmasıdır. İnfocular, info verdikleri dili ısırıp koparacak kadar iyi konuşurlar. O dilin konuşulduğu topraklara hakim devletin vatandaşıymış gibi davranır ve ülkelerinden binlerce kilometre uzaklıktaki turistleri şaşırtırlar. Benzer info metinleri elden ele dolaşır ve hemen hemen her *center*'da aynı açılış konuşması yapılır. Metnin içeriğini bilen rehberler de, otobüs *center*'a yaklaşırken yaptıkları konuşmalarda aynı kelimeleri kullanırlar. İnfocu, karşısındaki turist grubunu müşteri grubuna dönüştüren kişidir. İnfo bitene kadar, infocu, *center*'ın sahibi sayılır. İnfo metnindeki sayıların ve bilgilerin yarısı yanlıştır. Zaten turist de sayıları değil, büyüklüklerini aklında tutar. Bu da etkilenmesi için yeterlidir. Bir zamanlar İstanbul vapurlarında kellere tarak ya da köselere tıraş bıçağı satanlar en başarılı infocu profilidir. Ellerinde görülen her şey vazgeçilmez ve ucuzdur. Elleri dahil.

Kozan, aileyi mıhlama bölümüne yöneltti.

“Dünya üzerinde dört değerli ve yüzlerce yarı değerli taş vardır. Dört taşın değerli olmasının nedeni tabiî ki nadir oluşlarıdır. Sertlik oranı ve nadirlik açısından sıralarsak önce elmas gelir. Elması Güney Afrika’dan alır ve kesilmesi için Anvers’e yollarız. Dünyanın en iyi elmas kesim atölyeleri Anvers’tedir. Atölyelerimizde kullanılan taşların hepsini aracısız olarak madenlerden alırız. Dolayısıyla fiyat düşer. Kesilmiş taşlar buraya gelir ve önceden hazırlanmış modellerin üzerine mıhlanır. Kırmızı taş yakut Burma’dan, mavi taş safir Kaşmir’den, yeşil taş zümrütse Kolombiya’dan gelir.”

Elmaslar kesilmiş olarak Hong Kong’dan bir dolara alındığı ve renkli taşların yarısı da lazerle renklendirilmiş cam olduğu için Kozan’ın o an bir Tanrı iradesiyle maymuna dönüştürülmüş olması gerekirdi ama mitolojide bile turisti koruyan bir Tanrı yoktu.

Aile, burunlarını yasladıkları camın ardındaki mıhlamacıya bakıyorlardı. Mıhlamacı aynı taşı söküp mıhlayarak zaman geçiriyordu çünkü Topaz’ın atölyesi bir seraptı.

Turizm, bir serabı tram karşılığı izletmektir.

Kozan, infoyu uzun tutuyordu. Çünkü rehberle önceden anlaşmışlardı. Grup, Topaz'dan sonra bir deri *center*'ına gidecekti ama Kozan İşviçreli aileyi, ancak tezgâh bittiğinde gönderecekti. Rehberin böyle davranmasının nedeni Topaz'dan aldığı kuyum hanutunun deri hanutundan yüksek olması ve en pahalı kürkün on bin yumoş olmasıydı. Topaz'ın en ağır malı üç yüz bin yumoştu ve turizm, üzerinde sadece hayalperestlerin dans edebileceği bir pistti.

"Şimdi, tekrar İtalya'ya dönüyorum. Makineyle yapılan bir üretimde bu taşlar altına yapıştırılır. Kimyevi maddelerle yapıştırılan taşların düşme riski çok fazladır. Oysa burada bir elması altının üzerinde tutan fizik yasalarıdır. Dört tırnaklı bir tek taş yüzük düşünün. Pırlanta, üç yüz kiloluk bir basınçla altından yapılmış tırnakların arasında durur. Elişçiliği bu yüzden önemlidir çünkü uzun yıllara dayanan tecrübemle söyleyebilirim ki, bir karat pırlanta kaybolduğunda boşanma ihtimali de artmaktadır."

Gerard gülüyordu. Sıkıcı olacağını düşündüğü bir gezi ilginç hale geliyordu çünkü karşısında Kozan vardı. Aklına gelen ilk cümleyi söyledi.

"Elmas ile pırlanta arasındaki fark nedir?"

"Elmas, taşın doğadaki adı, pırlantaysa işlenmiş halinin adıdır. Ayrıca pırlanta kesimi olarak adlandırılan bir kesim biçimi de vardır. Bunun dışında baget, prenses, markiz, damla, oval, kalp, zümrüt kesimler de vardır. Ancak en çok bilinen, pırlanta kesimdir. Kesimin mükemmel olması şarttır. Çünkü bir pırlantanın değeri, ışığı yansıtma oranıyla da ilgilidir. Işık, yüzeylerin mükemmel yerleştirilmesi sayesinde taşa girdiği dereceyle çıkmalıdır. Eğer pırlanta parlamıyorsa, nedenlerinden biri, iyi kesilmemiş olmasıdır. Biz buna meslekte, ışığın kaçması deriz. Anvers'de taş kesenler, bu işi elleriyle yaparlar. Bugün Lüksemburg'da, Almanya'da bilgisayar destekli makinelerle taş kesmeye çalışıyorlar ancak sonuç, on parmağın verdiği kadar mükemmel değil. Çünkü hiçbir makine insan kadar mükemmel değil."

Kozan içinden "Evet!" dedi.

Gerard, "Evet!" dedi.

Kozan, bir çiftçinin makineye karşı insanı destekleyeceğini biliyor ama

Gerard, Kozan’ı bilmiyordu.

Tezgâhtar, yanıtı sadece ”evet” olan sorular soran kişidir.

Kozan’ın bilgileri kulaktan dolma ve yanlıştı. Kozan’ın tekniği ağızdan boşaltma ve doğruydu.

“Yeri gelmişken anlatayım: pırlantanın değerini belirleyen dört unsur vardır. Bunlardan ilki karattır. Karat, ağırlık birimidir. Bir karat, sıfır nokta iki gramdır. Bir karat pırlanta çıkarmak için iki yüz elli bin ton toprak kazmak gerekir. İkinci unsur taşın temizliğidir. Birçok temizlik kategorisi bulunur. Üçüncü unsur taşın rengidir. En değerlisi beyaz olandır. Dördüncüsüyse taşın kesimidir. Bir pırlanta, bu dört unsura bakılarak satın alınmalıdır. Ancak kesim dışındaki unsurları belirleyen doğadır. Pırlanta insana benzer. İki pırlanta asla aynı değildir ve mükemmel pırlanta yoktur. Mükemmel insan olmadığı gibi.”

Kozan içinden “Evet!” dedi.

Gerard, “Evet!” dedi.

“Şimdi dilerseniz denetim bölümüne geçelim.”

Kozan’ın denetim bölümü adını verdiği yer bomboştu. Sadece uzun ve dar bir masa vardı. Ama Kozan orada o kadar çok şey görüyordu ki konuşmasına devam etti.

“Burası, cilası yapılmış ve işlemi tamamlanmış mücevherlerin tek tek incelendiği yerdir. Her ay, bilinmeyen tarihlerde Sanayi ve Ticaret Bakanlığı’nın müfettişleri gelir ve tesadüfen seçtikleri mücevherleri burada eritip içeriğini denetlerler. Ayarların doğru oranda yapılıp yapılmadığına bakarlar. Bu denetim sayesinde biz de, satın alınan her mücevherle birlikte bir sertifika veririz.”

Verilen sertifikanın hiçbir geçerliliği yoktu. Ne bir bakanlık ne de başka bir kurum tarafından onaylanmıştı. Sertifika verilmesinin tek bir nedeni vardı. Etiket fiyatı üzerinden değişim yapıldığını söylemek ve elindeki malı bir başkasıyla değiştirmeye gelmiş turisti yeniden kazıklamak. Kozan, bu ayrıntıları üçüncü katta anlatacaktı. Aile, şimdilik yeterince dinlemişti.

“Evet, size üretimle ilgili verebileceğim bilgiler bu kadar. Şimdi, yukarı çıkalım ve bu ustaların ellerinden çıkmış mucizevi mücevherleri yakından görelim.”

Bayan Jouvet bir an için heyecanlandı.

“Mücevherlerimiz ne olacak?”

Kozan kollarını açıp güldü.

“Onları eritip bir Buda heykeli yaptıracağım. Böylece herkes zen olur. Çünkü yukarıda ödeme biçimlerinden söz edeceğim.”

Gerard’a göz kırptı.

“Hepsi cilalandığında yukarı getirilecekler. Merak etmeyin, Bayan Jouvet. Burada yeterince altınımız var.”

Geniş basamaklara adımlarını attıkları anda Kozan sordu:

“Türkiye’ye ilk gelişiniz mi?”

Baldızın sesi ilk kez duyuldu.

“Evet.”

“Umarım, hayal kırıklığına uğramamışsınızdır. Umarım, her şey broşürlerdeki gibidir.”

Gerard yine güldü.

“Mükemmel! Böyle bir ülkeyle karşılaşmayı beklemiyorduk. İnsanlar çok sıcak. Şimdilik her şey güzel gidiyor.”

“Sevindim” dedi Kozan. “Genelde Türkiye hakkında yanlış bir kanı vardır.”

Kırmızı halıyla kaplı merdiveni tırmanırken, Kozan birkaç basamak ileride olmaya özen gösteriyor ancak aileyle konuşmayı sürdürmesi gerektiğini de biliyordu. Çünkü görevi, karşısındakinin düşünmesini engellemekti. Düşünen kişi çıkarını hesaplayabilir ve Topaz’dan alışveriş yapmak kimsenin çıkarına olamazdı. Kozan şanslıydı çünkü Gerard konuşan bir çiftçiydi.

“Evet. İsviçre’deki Türklerle buradakiler arasında çok fark var. Buradakiler çok güler yüzlü ve modern.”

Kozan’ın en sevdiği konuydu. Birinci kata varmışlar, bankoların arasından geçiyorlardı. Üç yanı siyah mermerle kaplı asansör kapısını gösterirken Kozan, düşüncesini değil, ama düşünmesi gerekeni söyledi.

“Avrupa’ya ilk giden Türklerin çoğu köylüydü ve herhangi bir kenti bile görmemişlerdi. Köyde at arabası kullanırken Avrupa’da Mercedes’e bindiler. Ama Mercedes’i de at arabası gibi kullandılar. Ancak onların çocukları, çevrelerine daha kolay uyum sağlayabildiler. Onların en büyük sorunuysa evlerinin Türkiye, sokağınsa Avrupa olmasıydı. Her Türk evi, Türk toprağı gibiydi. Çok büyük zorluklar da yaşandı ama şimdi Türkiye, Avrupa’nın bir parçası. Lütfen buyurun.”

Asansöre girdiler ve Kozan, üzerinde üç yazan düğmeye bastı. Ellerini belinde kavuşturdu ve üçüncü kata kadar sessiz kalmanın sorun çıkarmayacağını düşündü. Herkes sustu. Kozan, üç yanı aynalarla kaplı asansörde baldızın üzerindeki eteğin kumaşının türünü anlamaya çalıştı. Krep, koton, likra ve saten tokara uygundu ama kanvas, kot ya da kadife vorun patayı hissetmesini engelliyordu. Hele ahçiğin üzerinde pantolon varsa her şey zorlaşıyordu. Tabiî, bu zorlaşma Kozan gibi ince tokarcılar içindi. Ağır bir tokarcı için ahçiğin ya da martın üzerinde çelikten bir zırh olması bile fark etmezdi. Kozan’ın aklına safir odasındaki yirmi dört bin yumoşluk set geldiği an asansörde tek notalık bir melodi duyuldu. Kapılar iki yana açıldı ve Kozan’ın krallığına girildi.

Tezgâhtarlar, hayatlarındaki disiplinsizliği işlerine nadiren yansıtırlar. Bir planları vardır. Ancak planlarının tek kötü yanı kendi hayatlarına dair olmamasıdır. Müşteriyi görür ve tezgâhı kurarlar. Müşteri gittiğindeyse, hayatsız kalırlar. Çünkü tezgâhtar tezgâhsız yaşayamaz. Tezgâhtar başka hiçbir iş yapamaz. Bu yüzden Antalya, işsiz tezgâhtarlarla dolu bir kenttir. Tezgâhtarlık ilk değil, son iştir. Herkesin tezgâhtar olduğu bir dünyada hiçbir şeye şaşırmamak gerekir çünkü üreticilik dönemi sona ermiş, aracılık dönemi başlamıştır. Ancak aracılığın yan etkisiyse deliliktir.

Tezgâh

Nasıf, yapabildiği kadar gülümseyerek aileyi selamladı. Kozan'ın oltasındaki balığın ne kadar büyük olduğunu anlamaya çalıştı. Yanından, yüzüne bakmadan geçen Kozan'ın kulağına fısıldadı:

"Tezgâha ben gireceğim."

Kozan durdu ve Gerard'ın omzuna dokundu.

"Evet, bu beyefendiyle tanışmanızı isterim. Kendisi bizim halkla ilişkiler sorumlumuzdur. Bir şey içmeyi arzu eder misiniz, diye soruyor."

Nasıf'a bakarak konuştuğu için müdür yardımcısı, yüzündeki gülümsemeyle birlikte donmuştu. Gerard'ın uzanan elini sıktı ve Kozan'a baktı.

Gerard gülüyordu.

"Tabiî. Audrey ile Maude'a kola, bize de iki kahve lütfen. Sütlü."

Kozan, abartılı bir nezaketle tercüme etti ve ekledi:

"Bana da bir sütlü kahve."

Nasıf'ın siparişi kabul etmekten başka çaresi ve Fransızcası yoktu.

Tezgâhtar müşteriyi ısıtır ve ilk parçayı satar. Malı büyütmek ya da fiyat yapmak için yetkili biri çağırılır. Yetkili kişi, atölye ustasından patrona kadar herkes olabilir ancak *center*'da asgari bir disiplin varsa tezgâha sadece müdür yardımcıları ve müdürler girebilir. Satış tamamlanırsa, fiyatı yapan tezgâhı sahiplenir, tamamlanmazsa suçu tezgâhtara atar. Kalın müşterilerin tezgâhlarına girmek, müdür yardımcıları için risksiz bir gösteriş yoludur. Satıştan pay çalmak bir center geleneğidir.

Saim’in info verdiği grup, Hayko tarafından dağıtılmıştı. Asiltur’la olan anlaşma diğer acentelerden farklıydı. Diğerlerine paks başı tram veren Topaz, Asiltur’la hanutuna çalışıyordu çünkü Asiltur İsviçrelilerine güveniyordu.

Ceviz müşterili toplama acenteleri, turistleri plajlardan kaldırıp günlük turlara çıkarır ve iki harabe arasında *center*'lara sokarlar. Kapılardan giren kelle başına, günün şartlarına göre yirmi yumoştan seksen yumoşa kadar para alırlar. Yapılan bütün satışlarsa *center*'a kalır. Genelde Alman, Fransız ve Hollandalıyla çalışan büyük acentelerin politikası da bu yöndedir. *Center*, grubun içinden çıkacak olan köpekbalığına güvenip paks başı tramını verir. Gruptan işçi de çıkar, patron da. Ama söz konusu olan İsviçrelilerse, her şey değişir. Acente, grubunun iş yapacağına inanır ve *center*'la cironun yüzdesine anlaşır. Bütün bunlar, insana Las Vegas'ı anımsatır. Ama zaten bir *center* pazarlamacısının acenteciyle anlaştığı masa yeşil çuhayla kaplı olandır.

Hayko gergindi. En ağır tezgâhtarlarına dağıttığı grubun mutlaka yirmi bin yumoşu geçmesi gerekiyordu.

İnfo verilirken, grubu dağıtacak olan kişi, müşterileri tek tek inceler. Saç tıraşlarını, aksesuvarlarını, giysilerini, beden dillerini, ayakkabılarını, yürüyüşlerini ve varsa rehberin tüyolarını dikkate alarak zihninde bir sınıflandırma yapar. En ağırdan en cevize kadar giden müşteri sınıflandırmasına uygun tezgâhtarları yanına çağırarak dağıtımı yapar. Grup dağıtmak zordur. İnfodan sıkılıp çevresini izleyenlere yakalanmamak ve yanlış müşteriyi yanlış tezgâhtara vermemek gerekir. Bazı *center*'lardaysa ilkel avlanma biçimleri geçerlidir. İnfo biter ve grubun çevresini sarmış tezgâhtarlar bir karambol içinde istedikleri müşteriye girerler. O manzara, turizmin, hayvan belgesellerine en çok benzediği andır. Sadece kükremeler yerine kahkahalar vardır.

Kozan’la göz göze gelen Hayko, başını sallayarak müşterinin nasıl olduğunu sordu. Kozan, göz kapaklarını aynı anda iki saniyeliğine indirerek başını sağa eğdi. Hayko biraz da olsa rahatladı. Saim, sakallı köpekbalığıyla ayaküstü konuşuyordu. Mustafa, dacik çiftle ilgileniyor, Feyza’ysa, şişko çiftin zincirlerini cilalatmak üzere boyunlarından söküyordu. Rehberin tüyo verdiği hasır şapkalı ahçiğe ve martına Gabor bakıyordu. Grubu bozma ihtimali olan siyahlar içindeki mart ve ahçiği oyalama göreviyse Oço’ya verilmişti. Diğer müşterilerse gerçekten cevizdi çünkü şimdiden bir araya gelmişler, sohbet ediyorlardı. Hayko sinirleniyordu. Birbiriyle sohbet eden turistler asla müşteriye dönüşemezlerdi. Çevrelerinde dönüp dolaşan tezgâhtarlara, tavana bakarak bağırıyordu.

“Dağıtın şunları!”

Mustafa, dacikleri salonun uzak bir köşesine götürdüğü için rahatça Türkçe konuşuluyordu. Kozan’ın planıysa basitti. Safir odasına yerleşmek ve en az dört saat boyunca oradan çıkmamak.

“Nasıl olsa zamanımız var. İsterseniz, önce oturup kahvelerimizi içelim. Buyurun.”

Hayatlarında ilk kez bu kadar büyük bir kuyumcuya girmiş olan Jouvet ailesinin Kozan’ı takip etmekten başka çaresi yoktu. Ama Gerard da Kozan’ı uyarmakta gecikmedi.

“Bakın, biz bir şey satın almayacağız. Zamanınızı bizimle kaybetmeyin. Eminim çok daha iyi müşteriler vardır.”

Kozan benzer cümleleri yüzlerce kez duymuştu. Tezgâhtarlığa başladığı ilk aylarda dinleyip hayal kırıklığına uğradığı sözlere artık önem vermiyordu. Ne kızardı, ne üzüldü, ne de sinirlendi. Umursamadı çünkü Hayko’nun sözlerini yıllar önce aklına kazımıştı.

“Evladım, her şey hayırla başlar. Müşteri ‘Hayır!’ der. Ben, ‘Hayırdır!’ derim.”

Safir odasının önünde bekleyen çırağa, “İçecek söyledim, buraya yolla. Bir yere de kaybolma. Bana lazım olacaksın” diyen Kozan, kapının önünde durup, hemen ardındaki Gerard’a yanıt verdi.

“Rica ederim Bay Jouvet. Bu benim görevim. Ayrıca herkesin bildiği gibi önemli olan kazanmak değil, yarışmaktır! Bir şey satın almak zorunda değilsiniz. Size sadece Topaz hakkında birkaç bilgi daha vereceğim. Belki gelecek yıl için işinize yarar. Laf aramızda, sabahtan beri hiçbir şey içmedim. Ben de sizin sayenizde bir kahve içmiş olurum.”

Kozan’ın yüz hatları belirsizdi. Yüzü, macundan yapılmış gibiydi. Mimikleri bir pandomimcininkine benziyordu. Sempatikse bir koala, sinirliyse bir iguana gibi görünüyordu. Şimdilik sempatikti ve kimse bir koalanın kahve içmesini engelleyemezdi.

“Tamam o zaman” dedi Gerard.

“Anlaştık.”

Dört kişilik aile dört koltuğa oturdu ve Kozan, üzeri camla kaplı masanın ardındaki deri koltuğa geçti. Çevresine bakan Bayan Jouvet kendisine hakim olamadı.

“Ne kadar güzel şeyleriniz var!”

“Teşekkür ederim” dedi Kozan ve devam etti.

“Üstelik sahip olması da çok kolay. Biz, Türkiye’de para kazanmanın ne kadar zor olduğunu, atlattığımız ekonomik krizler sayesinde öğrendik. Bakın, Topaz, Ermeni bir aileye aittir. Yüzyıl önce Osmanlı İmparatorluğu’na hizmet veren aile, şimdi gördüğünüz bu mücevherleri yaratıyor. Ama ne yazık ki bir toptancı olmaktan öteye geçemiyorlar. Bu da bir üretici için üzücü bir durum. Aslında bu, ne böyle hipermarket büyüklüğünde bir mağaza ne de binlerce mücevher üretimiyle gidebilecek bir iş. Buradaki tek amaç koleksiyonu tanıtmak. Çınarcıyan adındaki bu ailenin tek hayali Place Vendôme’da kırk metrekarelik bir mağazaya sahip olup, duvarına Çınarcıyan yazmak. O zaman ne olacak?”

Her ne kadar tezgâhtarın hası az konuşur, çok konuşturur dense de, İsviçrelilere atılacak bir tezgâhta kullanılacak kelime sayısıyla roman yazılır.

Gözünün bebeklerine bakan Kozan'ı keyifli bir dikkatle dinleyen Gerard, masaya dayadığı sağ dirseğinin uzantısındaki eli hafifçe sallayarak "Her şey daha pahalı olacak!" dedi.

"Abartmıyorum Bay Jouvet. En az beş katı olacak. Şimdilik asla parayla satın alınamayacak bir şeye sahip olmaya çalışıyorlar. Çınarcıyanlar, tanınmak istiyor. Şimdi siz, buradan bir mücevher alsanız, eve döndüğünüzde komşularınız soracak: nereden aldın, kaça aldın? Telaffuz edilen her Topaz kelimesi, Çınarcıyanlar için bir kazanç. Bütün bunları bir tanıtım çalışması olarak görün. Zaten bu yüzden bir sürü kolaylık sağlıyorlar. Örneğin, aşağıda sözünü ettiğim sertifika. Satın alınan bütün mücevherler beş yıllık bir garantiye sahip. Bu garanti size etiket fiyatı üzerinden değiştirme hakkı veriyor. Normalde böyle bir uygulama yapması için insanın deli olması gerekir. Ama uzun vadeli yatırımlar, uzun vadeli fedakârlıklar gerektirir. Eminim sizin işinizde de böylesi süreçler yaşanıyordur."

Kozan tam zamanında sustu. İsviçrelinin kendisi hakkında konuşmasına izin verdi. Tek aksilik, bir anlığına Gerard'ın dikkatini dağıtan garsondu. Girdi ve içecekleri dağıttı. Üzerinde safir ve pırlantaların bulunduğu on sekiz ayar altından mücevherlerin doldurduğu odada, çok uzaklardan gelmiş bir Romand aksanı uçuşmaya başladı.

"Ben toprak insanıyım. Fedakârlığın ne olduğunu çok iyi bilirim. On altı yaşımdan beri çalışıyorum. Karım da öyle. Her şeyi birlikte yaptık."

"Kaç yıldır evlisiniz?"

"Ocakta yirmi bir yıl oldu. Başlangıçta, dışarıdaki salon kadar bir toprağımız vardı. Ama yılmadık. Hep çalıştık. On altı yaşımdan beri sabah sekizden sonra uyandığımı anımsamam. Hala da öyledir. Hiçbir şey kolay kazanılmıyor. Üstelik İsviçre'de hayat, sanıldığı kadar kolay değil. Dışarıdan bakınca bütün dünya İsviçre'yi dev bir kasa gibi görüyor. Bir sürü banka ve içlerinde yığınla para. Ama göz ardı ettikleri bir şey var: O paralar İsviçrelilere ait değil!"

Kozan, Gerard'ın zeki olduğunu ve tezgâhın sandığı kadar basit geçmeyeceğini anladı. Kızlara iki ceviz küpe verebilir ve aileyi başından savabilirdi ama kanıtlaması gereken bir tezgâhtarlığı vardı.

Tezgâhtarlıkta an önemlidir. Bilgi, tecrübe ve başarılarla dolu bir geçmiş kimseyi ilgilendirmez. Her müşteri yeni bir yetenek sınavıdır. Dünü kimse anımsamaz. Çünkü tezgâhtar belleği sarhoştur ve onu sarhoş eden de yaşadığı hayattır. Tezgâhtarın çevresindeki her şey o kadar hızlı değişir ki başı ve gözü dönmüştür.

Saim, bir an için serbest bıraktığı sakallı köpekbalığının salonda dolaşmasından yararlanıp düz altın takımların durduğu bankoda oturan ve sirkülasyon kağıdını elinde tutan Mina'ya baktı.

"Birinci VIP'e sokacağım. Don Giovanni getir. İnceden tokarlayıp koluna tak."

Mina, Topaz'a yeni gelmişti ama Antalya'da eskiydi. Kevaşelikle işe başlamış, bir elektrik tesisatçısıyla evlenip Türk olmuş, sonra da bir tezgâhtar sayesinde iç turizm hizmetinden dışa yönelmişti. Akıllıydı. Elektrik tesisatçısı da öyle. Mart, eve kendisinden fazla tram getiren ahçiğe karışmıyordu. Mina'nın tezgâhtarlık kariyerinde yükselebilmek için ev dışında geçirdiği saatlerle de ilgilenmiyordu. Her şey taksitleri ödemek içindi. Mina doğru adamlara zurnik çekiyor, büyük oynuyordu. Topaz'daki Rusçacıların başında bir Ahıska Türkü vardı: Haznar. Yirmi altında yaşındaydı ve banka hesabında altı yüz bin dolar vardı. Antalya *center*'larında çalışan ve Türkî cumhuriyetlerden göçmüş bütün tezgâhtarların lideriydi. Kendisinden yirmi yaş büyük Azerilere, Kırgızlara, Kazaklara, Özbeklere, Türkmenlere avucunun içinde tango yaptırıyordu. Sadece üç yıldır Antalya'da olmasına rağmen bütün tatil köylerini ele geçirmişti. Kozan, Haznar'ın arkasında Moskovalı bir ailenin olduğunu düşünüyor ama yanılıyordu. Haznar'ın arkasında cesaretinden ve zekâsından başka hiçbir şey yoktu. Antalya bölgesine gelen ve dolar milyoneri olan Ruslarla ilişkiye girmek için, tezgâhtar çetesinden birkaç kişiyi Kundu'daki tatil köylerine müşteri olarak sokar, ceplerine birkaç bin dolar koyup havuz başında Rus mafyası avına çıkmalarını sağlardı. Ve tatilde tanıştığı Rus'a güvenen Rus, alışverişini yeni ahpariğinin götürdüğü *center*'da yapardı. Havuz başında tanışılan Rus, üç yüz dolar harcamaya değil, tram aklamaya gelmiş olandı. Yüz binlerce dolarlık alışverişin hanutunu alan Haznar, malların müşteri adresine teslimi ve tramın tahsil edilmesi gibi hizmetler de sunardı.

Ruslar, ülkelerindeki banka düzeneği eksikliği ve tramlarının renginden ötürü nakit harcarlar. Ödeyecekleri miktarı, mal tesliminde elden verirler. Malın, sınırlardan geçip adreslere gitmesi, safarinin başka bir türüdür. Bir zamanlar Batı'yı Doğu'dan ayıran sadece Berlin Duvarı'yken artık ülke sayısı kadar duvar vardır. Ve o duvarlarda delik açmak için kime ne verilmesi gerektiği çok iyi bilinmelidir.

Haznar biliyordu. O kadar iyi biliyordu ki teslimata giden mallardan çalmasına göz yumuluyordu. Antalya'da bir servet kazanacak ve Ahıska Türklerinden oluşan çetesiyle uranyum işine girecekti. Bunuysa kimse bilmiyordu. Mina, Haznar'ın tatil köylerine yolladığı casuslarındandı. Ahçik iyi eğitilmişti. Saim'in ne demek istediğini hemen anlamış ve birinci kattaki siyah kemerli, altın, el yapımı Raymond Weil marka saati getirmek üzere merdivene açılan kapının ardında kaybolmuştu. Saim, sakallı marta yaklaşıp sordu:

"Yalnız mısınız?"

Mart, gözlerini kısıp Saim'in dudaklarına bakarak konuştu.

"Ne yazık ki evet."

Saim'in sorusu grupta birini tanıyıp tanımadığı üzerineydi ama mart çok yanlış anlamıştı, çünkü pörçtü. Eğer Saim gibi bir mart kendisine yalnız olup olmadığını sorarsa, mutlaka "Evet!" derdi. Hatta değilse bile yalan söylerdi. Saim, martın pörç olduğunu derhal anladı. Mina'yı tokar yapması için çağırdığına pişman oldu. Daha önce anlamadığı için de kendine sinirlendi. Hem de çok. Çünkü Saim'in pörçlerle ilgili anıları gözbebeği kadar karanlıktı.

Bir aile babasının pörç tokarlayarak tram kazandığı, dünya üzerindeki tek bahçe turizmdir. Ve bu bahçedeki çiçeklerin en zehirlisi, gündüz pörç tokarlayıp, gece çocuğunun annesini öpen tezgâhtarın gündelik hazmıdır. Birçok şeyi umursayarak Antalya'ya gelenler tramın umursamamaktan geçtiğini öğrenir ve kendilerini hayal bile edemeyecekleri hallerde bulurlar. Tezgâhtar, satmak zorunda olan kişidir. Eğer müşterisi de kendisi gibi martsa önce konuşur. İkna edemezse patayı kaldırıp, kolye takarken martın voruna dayar. Tecavüze uğrayacağını düşünen turist malı alır ve camperler. Çok diretiyorsa bir tabanca çıkarıp masaya konur. Böylesi satışlar pasan dükkânlarında olağandır. Kimse, komşusu silah zoruyla satıyor diye selamını kesmez. Herkes bilir. Turistin tramını almak için mutlaka bir yol bulunması gerektiği bilinir. Turist, satın almak zorunda olan kişidir.

Kozan’ın zihni, ikiye bölünmüş bir televizyon ekranına benziyordu. Bir yarısında Gerard’ın sözlerinin canlandırıldığı dramatik bir piyes, diğerindeyse kendi söyleyecekleriyle dolu bir müzikal komedi sergileniyordu. Piyes bitti, müzikal başladı.

“Biliyorum Bay Jouvet. İnsanların İsviçreliler hakkında ne düşündüğünü çok iyi biliyorum. Sorumsuz olduğunuzu düşünüyorlar. Sorumsuz çünkü sorunsuz. Burada, her gün yüzlerce insanla karşılaşıyorum. Gelişmiş, çağdaş ülkelerden gelen insanlarla. Gruplar halinde ya da tek başlarına tatil yapmaya gelmiş insanların, ülkelerinden çıktıkları anda neye dönüştüklerini görüyorum. Okyanusa karışmış bir tatlı su balığına dönüşüyorlar. Vergi ödedikleri devletin kendilerine sağladığı sosyal ve ekonomik düzen onları o kadar pasifleştiriyor ki kendi haklarını kendi başlarına koruyamıyorlar.”

Romandların, Almanlardan nefret ettiğini çok iyi bilen Kozan devam etti.

“Almanlara bakın. Türk turizmini yaratmış olan insanlar. Yirmi yıldır buradalar. Kendi ülkelerinde blok halinde yaşayıp bir karınca sürüsü gibi güvendeler. Ama tatile gittikleri güney sahillerinde, İspanya’da, İtalya’da, Yunanistan’da yalnız kaldıklarında her türlü dolandırıcının iştahını kabartacak kadar savunmasız kalıyorlar. Bu yüzden, buradan yüz elli kilometre uzakta kendi cumhuriyetlerini kurdular. Alanya’da. Gazeteleri ve mezarlıkları var. Üç binden fazla Alman. Eski kolonilerdeki hırsız soylulara benziyorlar. Kazıklanmamak için bir blok halinde yaşamaktan başka çaresi olmayan üç bin Alman. Bu neye benziyor, biliyor musunuz? Zenginliğin her şeyi satın alabileceğine inanan birkaç yüz insanın Lugano gölünün çevresine yerleşip, o muhteşem doğayı şımarıkça işgal etmelerine. Ne tesadüftür ki onlar da Alman. İsviçre’nin en güzel kasabasını mahvettiklerini geçen kış Lugano’ya gittiğimde gördüm. Bir Alman hiçbir şey yapamaz ama üç bin Alman savaş çıkarır! Disiplin dedikleri kol kola girip biradan sarhoş olmak ve Bavyera şarkıları söylemek!”

Gerard dinliyordu. Ailenin geri kalanı da dinliyordu. Çünkü Kozan’ın kullandığı ses tonu bir müzikal şarkıcısınınkine benziyordu. Son cümlesinin içeriğinin şiddetini ayarlayamamış olmaktan bir an için kuşku duyan Kozan, duraksamadan devam etti.

“Ama siz öyle değilsiniz. Hatta toprakla uğraşan, üreten kimse öyle değil.

Çünkü sosyal düzenin tembelleştirdiği halkın en büyük düşmanı çalışanlardır. Elleri ve terleriyle çalışanlar. Tembellikten aptallaşmış olanlar kendilerini sizinle kıyaslar ve her gece onların kabuslarındaki başrolü oynarsınız. İsviçre'deki vergi düzenini biliyorum. İsviçre devletinin sizi ne kadar koruduğunu da biliyorum. Ve sizler, Avrupa Birliği'ne 'Evet!' derken, Alman kantonundakilerin şiddetle reddettiğini de biliyorum."

Bu bir müzikal değil, bir resitaldi. Bir virtüözün resitali. Kozan eğlenmeye başlamıştı. Attığı tezgâha meslekte kontramanyak deniyordu. Bu tezgâhın temeli, birbiriyle ilgisiz cümleleri aralıksız sıralamaktı.

Kontramanyak tezgâh bir gösteridir. Yüksek tezgâhtar elastikiyeti gerektirir. Çünkü insan, kendisine yöneltilmiş bir soruya yönlenmeye şartlanmıştır. Beğendiği bir mücevherin fiyatını sorana, mücevherin üzerindeki taşların nereden geldiğini, cilalanmak üzere alınmış mücevherlerinin ne zaman geleceğini sorana, başbakanın erkek olduğunu anlatmak söz konusu şartlanmanın dışına çıkmayı gerektirir. Başarılı bir kontramanyak tezgâhta, müşteri hiçbir şey anlamaz ancak her şeye hak verir. Konudan konuya sıçrayarak yapılan konuşmalar, müşteriye nerede olduğunu ve neden orada olduğunu unutturur. İleri kontramanyak tezgâhtaysa konuşulan dilin kalitesiyle de oynanır. Bazen anlamamak, bazen de anlatamamak gerekir. Bir dakika öncesinin sözlük yazarı gibi konuşan tezgâhtarı aniden kelimeleri bulamamaya başlar ve müşteri yeniden kaybolur. *Center*'ların ağır odalarına yukarıdan bakıldığında diyaloglardan kurulmuş bir labirent görülür. Labirentten çıkmak için çırpınan turist yorulur. Labirentin çıkışı satın almaktır. Kontramanyak tezgâh, turistin bir transatlantik sahibi olarak evine dönmesine bile neden olabilir. Üzerinde "Bir adet transatlantik" yazan *sale contract*'la evine yollananlar çoğunlukla yüzmeyi bile bilmeyenlerdir.

Oço rahattı. Satmak zorunda değildi. Sadece oyalamakla görevlendirilmişti. Ve bir ülkeye ilk kez gelmiş insanları lafa tutmak çok kolaydı.

“İlk gelişiniz mi?”

“Hayır. On birinci. Böyle yerlere çok geldik. Siz başka birini bulun. Mücevherle ilgilenmiyoruz. Teşekkür ederiz.”

Oço’nun rahatlığı buharlaştı. Teşekkür edilecek bir şey yapmamış ve siyah atletin altına siyah bermuda giymiş ahçiğin kürek kemikleriyle göz göze gelmişti. Yüzündeki gülümseme donmuştu. Ama Oço iyi tezgâhtardı. Sırf Türkiye’ye on bir kez geldikleri için, dönen bütün dolapların içinde ne olduğunu bildiğini sanan iki vazyonun ortalığı karıştırmasına izin veremezdi.

“Çok özür dilerim ama” dedi çiftin arkasından. Durup, oldukları yerde döndüler.

“Güvenlik nedeniyle misafirlerimizin yalnız dolaşmaları olanaksız. Size eşlik etmeme izin verirseniz çok sevinirim ayrıca her yerde kamera var. Patronum mutlaka beni de izliyordur ve çalışmadığımı görürse çok sinirlenir. Söz veriyorum. Mücevherler hakkında tek kelime etmeyeceğim. Adım Oço. Sizin adlarınızı öğrenebilir miyim?”

Ahçiğin yüzü hâlâ “Hayır!” diyordu ama yanındaki martınayın ciddiyeti bir gülümsemeyle havaya uçtu.

“Rudolf.”

Herhangi bir Nazi internet sitesi kurucusuna benzeyen ahçik, zorla da olsa konuştu.

“Amber.”

Yıllardır görmediği dostlarına kavuşmuş bir insanın taklidini yaparak çiftin ellerini sıkan Oço, en zor bölümü atlattığını damgalayan cümleyi söyledi.

“Tanıştığımıza çok memnun oldum!”

İkisinin de elini aynı anda sıkmıştı. Ne içeceklerini söyletene kadar da ellerini bırakmadı. İki elma çayı.

Kimin, hangi nedenle turiste ilk kez ikram ettiği bilinmese de, elma çayı, geleneksel Türk içeceğidir. Ancak Türkler bundan haberdar değildir. Tezgâhtar olanlarsa, hiç tatmadıkları elma çayının yumuşak lezzetinden, sindirimi kolaylaştırdığından söz ederler. Antalya'da elma çayı, Türk kahvesinden ünlüdür. Elma çayı ve rakı. Sıvı Türk bayrakları. Biri tezgâhtar yardımıyla, diğeri kendiliğinden dalgalanır. Sonuçta, turist bir haftalık tatilinde, bir Türk'ün doğumundan ölümüne kadar içtiğinden fazla elma çayı tüketir.

Oço’nun derisinden taşmaya hazır ter damlaları durulmuş ve ıslak mağaralarına dönmüşlerdi. Çünkü Oço müşteriye girebilmişti.

Tezgâh, müşteriye girmekle başlar. Tezgâhtarlık tecrübesi, giriş tarzının belirlenmesini sağlar. İdeal olanı geniş bir giriş yelpazesine sahip olmaktır. Müşterinin hangi insan sınıfına girdiğini anlamak için sınırlı zamanı olan bir tezgâhtarın uygun giriş biçimini bulması, tezgâhın ilerisi için çok önemlidir. Delice davranıp hiçbir şey söylemeden müşteriye sarılan ya da bir ülkenin prensini karşılayan dışişleri bakanı gibi davranan tezgâhtarlar vardır. Her ne kadar ad alışverişi bütün giriş biçimlerinin ortak noktası olsa da, bazı tezgâhlarda taraflar birbirini satıştan sonra tanıtır. Bu durumun özeti şudur: mart, ahçiği görür. İkna eder. Meterler. Ahçik uyanır. Mart gitmiştir. Ahçik sorar: adı neydi?

Gerard, hayatı boyunca bu kadar çok art arda “Evet!” dememişti. En önemlisiyse, artık Topaz’da olduğunu düşünmüyor, turistik bir turun herhangi bir noktasında ilginç biriyle tanışma fırsatını yakaladığı için kendini iyi hissediyordu. Türkiye, gerçekten de mükemmeldi. Şimdilik. Kozan’la tanıştığından beri merak ettiği bir konu vardı.

“Nasıl oluyor da Fransızca’yı bu kadar iyi konuşuyorsunuz?”

Ama tezgâh kontramanyaktı.

“Yolculuklar insana her şeyi öğretir. Bazen kendimizi o kadar hayatımıza kapatıyoruz ki dışarıda neler olup bittiğini unutuyoruz. Hatta dünyayı öğrenemeden ölüyoruz. Hayatımız çalışmakla, kazandıklarımızı biriktirmekle geçiyor. Peki ya sonra? Evet, çocuklarımız için yapıyoruz her şeyi. Bizden sonrası için. Ama para harcarken yaptığımız tercihler belirliyor kimliğimizi. Bazen durup düşünmek gerekiyor. Neden çalışıyorum? Rahat bir hayat için. Peki o rahat hayatı yaşayacak olan kişi yani kendim için ne yapıyorum? Hiçbir şey. İnsanın kendini şımartması ruhsal dengesini sağlaması için şart. Çünkü ancak ruhsal dengeye sahip biri her sabah kendisini sorgulamadan yatağından kalkıp çalışmaya gidebilir. Belki de burası, bunun için vardır. İnsanların kendilerini şımartmalarına yardımcı olmak için. Matematikle hesaplanan hayatlara biraz romantizm katmak için. Bu yüzden tatile çıkmıyor muyuz? Bu yüzden sinemaya gitmiyor muyuz? Bu yüzden birbirimize ‘Seni seviyorum!’ demiyor muyuz?”

Gerard’ın ahçiği Kozan’a o kadar çok hak veriyordu ki dayanamadı.

“Geleceğe hazırlanmak için o kadar zaman harcanıyor ki bugün kaybolup gidiyor.”

“İnsan kendine haksızlık eden tek hayvan, hanımefendi. Ne yazık ki böyle.”

Kozan ayağa kalktı. Bir an için ayağa kalkmasının Jouvet ailesini de hareketlendireceğini düşündü ve heyecanlandı. Ama oturduğu koltuğu geriye sürüklemiş ve ayaklarının üzerindeydi. Bir şeyler söylemesi gerekiyordu. Herkesin sakin olduğundan emin olmak için.

“Bizim bir geleneğimiz vardır. Türkiye’ye ilk kez ayak basanlara kahveden

sonra rakı ikram ederiz.”

“Biliyorum” dedi Gerard.

“Otelde içtim. Çok sert. Ricard’a benziyor.”

“Anason toprak gibi kokar. Ve toprak kadar da saftır. Tatilse anı demektir. Şimdi belleklerinize bir anı daha ekleyelim. Bayan Jouvet, siz de tadına bakarsınız herhalde. Gelecek olan rakı, Antalya’da özel olarak üretiliyor. Sadece bu bölgeye has bir tadı var.”

“Bilmem” diyen Bayan Jouvet’ye başını gülümseyerek sallayan Kozan dört adımda kapıya ulaştı ve ardındaki çırağa “İki rakı söyle. Okkalı” dedi. Odadan tamamen çıkmamış, sadece başı, kapı aralığından dışarı sarkmıştı. Jouvet ailesini yalnız bırakmaya niyeti yoktu. Başını içeri soktu. Kapıyı kapadı ve sanki o an ilk kez görmüş gibi odanın diğer tarafındaki iç vitrine doğru yürüdü.

“Şimdi size bir şey göstereceğim ve ne demek istediğimi anlayacaksınız.”

Asansörde aklına gelmiş olan yirmi dört bin yumoşluk setin, üzerinde safir ve pırlantalar taşıyan sallantılı kolyesini vitrinden çıkardı. Tek hamlede kolyenin etiketini koparıp ceketinin iç cebine koydu. Hareketini gizleyen sırtıydı. Bayan Jouvet’nin boyun ölçüsünü ilk bakışta almış ve kolyenin ahçiğe uyacağından emin olmuştu. Ama şimdilik, kolye kimsenin boynuna takılmayacaktı. Jouvet ailesinin küçük ahçikleri Kozan’ı hayranlıkla izliyorlardı. Her ne kadar ilgilenmiyormuş gibi görünse de göz göze geldikleri her an “Seni meterlemek istiyorum!” dercesine baldıza bakan Kozan, Jouvet’lerin kızı Maude’un saçlarını okşayıp “Bir gün belki sen de böyle bir kolyenin sahibi olursun” diyerek gülümsedi.

“Bunun için babana bunu satmam ve annenin ölmesini beklemen gerekecek” diye eklemedi. Maude, Kozan’ın elindeki kolyeye bakıp konuştu:

“Çok güzel!”

İç geçirir gibi, aldığı nefese, sessiz ama duyulacak yükseklikte bir “Evet” karıştıran Kozan koltuğuna oturup masanın çekmecesinden bir tabla çıkardı. Kolyeyi tablanın üzerine yerleştirip masaya bıraktı. Kolyeyi kalp biçiminde yaymıştı. Manikürlü tırnaklarıyla gurur duydu. Gerard’ın kolyeye bakmak için hafifçe öne eğilmesini izledi ve tezgâh devam etti.

“İnsanlar çoğu zaman gerçekleştiremeyecekleri hayaller kuruyorlar. Hayallerini gerçekleştirememelerinin nedeni, nasıl yapacaklarını bilememeleri ve karşılarına fırsatların çıkmaması. Ama her şey bir karşılaşmadan ibaret. Bir çok şeyin yan yana gelmesinden. Bu kolyeyi size neden gösteriyorum? Çünkü bir hikayesi var.”

Tezgâhtarlığın zorluklarından biri tekrardır. İnsanın en zor dayanabildiği çalışma koşulu olan tekrar, sağlıklı bir aklın ani ölümüne neden olur. Aynı cümleleri aynı mimikler eşliğinde iki bin kez söylemiş olan tezgâhtar, artık ne dediğini duymuyordur. Başka konular üzerinde yoğunlaşıyor, müşterisinin banka hesabında ne kadar tramı olduğunu ya da yanındaki ahçiğin vardik rengini tahmin etmeye çalışıyordur. Kendisini duymayan tezgâhtar, konuşmasının hangi bölümünde olduğunu karşısındakinin yüz ifadesinden anlar.

Adı Audrey olan baldızın eteğinin altındaki vardiğin turuncu olduğunu düşünen Kozan, Gerard'ın meraklı bakışının ağırlığını hissedip ağzından çıkan son kelimelerin neler olduğunu anımsadı. Aklının ani ölümü ve dirilmesinden kaynaklanan kısa sessizlik işe yaramış ve Jouvet ailesini heyecanlandırmıştı. Kolyenin hikâyesi geç de olsa geldi.

"Kaşmir, etnik savaşların yüz yıllardır devam ettiği bir bölge. İnsanın gaddarlığının ölçülemeyecek kadar büyük olduğunu kanıtlayan bir şiddetin hüküm sürdüğü unutulmuş bir toprak. Ama Tanrı tarafından değil. Çünkü Kaşmir, dünyanın en değerli safirine sahip. Ancak şu an madenleri bombalardan çökmüş ve insanları savaştan bıkmış durumda. Kimse artık Kaşmir'e safir çıkarmaya gidemiyor. Tanrı'nın armağanını insan yok ediyor. Bundan elli üç yıl önce Çınarcıyan ailesinin iki üyesi, Rober ve Jan, özel bir koleksiyon yaratmak için Kaşmir'den safir almaya gidiyor. Bir madenle anlaşıp bin iki yüz karat safir alıyorlar. Ancak Kaşmir'den Türkiye'ye karayoluyla gelmek zorunda oldukları için korkuyorlar. Safirleri üzerlerine saklayıp yola çıkıyorlar. İran sınırının yakınlarında eşkıyalar tarafından durduruluyorlar. Rober, Jan'dan dört yaş büyük. Konuşmayı o yapıyor. Kendilerini bırakmaları için eşkıyalara para teklif ediyor. Ama eşkıyalar kabul etmiyor. Rober'in üstünü arayıp safirleri buluyorlar. Sıra Jan'a gelince, küçük Çınarcıyan direniyor ve eşkıyalar Jan'ı vuruyor. Rober'in gözleri önünde Jan'ın bedenine sardığı safir dolu keseleri alıp gidiyorlar. Rober, Jan'ın yanına çöküyor ve bilincini kaybetmekte olan kardeşine sarılıyor. Jan, son nefesini Rober'in kulağına vererek şöyle diyor: 'Bana neyin değerli olduğunu sen öğrettin.' Jan'ın sağ yumruğunun içinden dokuz karat safir çıkıyor."

Kozan'ın gözleri nereden geldiği belli olmayan yaşlarla dolmuş ve Gerard'ın karısına bakarak hikâyeyi bitirmişti. Odadaki sessizlik büyüktü. Audrey ve Maude egzotik bir film izlemiş gibi ağızlarını açmış Kozan'a bakıyorlardı. Gerard, Kozan'ın hikayesindeki yalanları hesaplayamayacak kadar köylüydü. Önündeki kolyeye bakan Kozan, üzerindeki safirleri işaret parmağının ucuyla okşayarak konuştu:

"Neyin değerli olduğunu bilen bir adamın avucundan çıkmış safirlerle, işte bu kolye yapıldı."

Gerard, masanın üzerindeki tablayı bir refleks sonucu kendine doğru çekti ve kolyeye yakından baktı. Uğruna ölünmüş taşları görmek istedi. Neyin değerli olduğunu artık bilmiyordu çünkü aklı karışmıştı. Karışanları düzeltmek görevi Kozan'a aitti.

"Rober Çınarcıyan, bu kolyeyi elli yedi yılında yaptırdı. Üzerine yedi karat baget kesimli pırlanta koydurdu. Beyaz altının Kaşmir safiri mavisiyle çakışıp duru bir estetiğin doğmasını sağladı. Yıllarca bir kasada kaldı. Rober'in torunu Hayko bu mağazayı kurdu ve kolyeyle övünebilmek için onu vitrine yerleştirdi. Ancak Jan'ın dul eşi, haklı olarak bu kolyeden nefret etti. Zavallı kadın, daima kolyenin satılmasını istedi ama ailenin erkekleri bunu bir bayrak gibi gördüler. Oysa şimdi seksen üç yaşındaki kadın hayatının son günlerini yaşıyor ve son isteği kolyenin satıldığını bilmek. Jan'ın ancak böyle huzur bulabileceğine inanıyor. Jan bir işadamı değildi. Ticaretten anlamıyordu. O bir sanatçıydı. Nadir olan her şeyle ilgilenirdi. Eğer bu kolyeyi görseydi, hayatını bir sanat eserine adadığı için mutlu olurdu. Ancak tabiî, kolyenin kime satılacağı büyük bir sorun. Öyle biri olmalı ki neyin değerli ve aile için fedakârlığın ne olduğunu bilmeli. Kolyeyi taşıyacak kadının gözleri, onurlu bir ailenin bu mirasıyla parlamalı."

Daha iyi bir zamanlama olamazdı. Kapı çalındı. Kozan "Evet!" dedi. Garson girdi ve rakıları Gerard ile karısının önündeki sehpaya bıraktı. Hepsi bir sessizlik içinde oldu. Garson çıkana kadar Kozan konuşmadı. Önündeki soğumuş kahve fincanını hafifçe kaldırarak: "Jan Çınarcıyan'ın ve kolyeyi taşıyacak kadının şerefine!" dedi. Gerard ve karısı, aldıkları ilk yudumda Antalya'da özel olarak üretilen rakının ne kadar farklı bir tadı olduğunu düşündüler. Rakının kalanı, Topaz'ın mutfağındaki Yeni Rakı şişesinin içindeydi. Antalya'da hiçbir şey özel olarak üretilmezdi. Özel olan tezgâhtarlardı.

Mücevher gerekli bir emtia değildir. Ancak hayal, gerçeğe katlanmak için gereklidir. Temel gıda, giyinme ve barınma gibi bedene yönelik harcamalar eti, hayaller ruhu doyurur. *The Man Who Sold The World* adlı şarkı, dinleyene şunu sordurur: *The Man Who Bought The World* kimdir? Dünyayı satın alanların kim olduğunu öğrenmek için Antalya'ya gelmek yeterlidir. Dünyanın tapusunu satanlara tezgâhtar, alanlara turist denir.

Sirkülasyon kâğıdı her bankonun ortasındaki sehpanın üzerinde duran bir çizelgedir. Üzerine, bankodan alınan her malın seri numarası ve alan kişinin adı yazılır. Tezgâhlar atıldıktan sonra malların bankolarına dönüşünü denetlemenin bir yoludur. Mücevherler bankolar, tezgâhtarlar *center*'lar arasında mekik dokur. Mücevher satılana, tezgâhtar delirene kadar Antalya'da kalır.

Gabor, yirmi iki yıldır tezgâhtarlık yapıyor ve nerede ne kadar kazanacağını biliyordu. *Center*'ların en büyük sorunu, sezonun nasıl geçeceğini potpotçu hesabıyla tahmin edip, vaat ettikleri tramı veremeyişleri olduğundan Gabor ne zaman binip ne zaman inmesi gerektiğini bilen süvarilerdendi. Çalışmadığı bölge kalmamıştı. Bodrum, Kuşadası, Fethiye, Marmaris, İstanbul, Denizli, Erzurum, Kapadokya ve tabiî ki Antalya. Halı ve kuyum tezgâhtarıydı. Kuşadası'ndaki todisleri de, Denizli'deki pomakları da tanırdı. Dört yaşında gittiği Almanya'dan on yedi yaşında dönmüştü. Todisler gibi göçebeydi. Üçüncü karısından da boşanmış, Antalya'da bir otele yerleşmişti. Dört çocuğundan ikisini sokakta görse tanımazdı. Nuruosmaniye kökenliydi. Yedi dilde tezgâh atanlardan. Sabahtan içip gelmişse gençlere öğütler verirdi. "Harcamayın kendinizi!" derdi.

"Deşalayıp gidin buralardan! Asgari ücrete bir iş bulup çalışın. Amelelik yapın. En azından huzurunuz olur. Unutmayın, haydan gelen huya gider!"

Sonra da *huy* kelimesinin Rusça'da ne anlama geldiğini anlatırdı. *Huy*, pata demekti. Pata da her martın tohumlarıyla duvar tenisi oynamak için üzerine kılıf geçirdiği et parçasıydı. Haydan gelenlerin son durağı ıslak ve yapışkandı.

Gabor, bir bankodan diğerine taşınan mallar gibi, turisti Palandöken'in eteklerine kadar takip etmiş ve hayatının yarısını dil dökerek kazanmış olduğu için zümrüt odasına oturttuğu çiftin on beş dakika içinde vazgeçilmez dostları haline gelmiş ve bin yumoşluk bir yüzüğü, daha İsviçreliler ne olduğunu anlamadan satmıştı. Boşalmış bardakları toplamak için odaya giren garsona kendisi için bir rakı söyledi. Çift sıcakkanlı ve Gabor piyzciydi. Attığı kahkahalardan boğulacakmış gibi oluyor, öksürükler sayesinde sakinleşip anlattığı hikâyelere dönebiliyordu.

"Bir arkadaşım vardı. Bir gün beni aradı. O zamanlar Almanya'dayım. Berlin'de. Kardeşinin geleceğini söyledi. Türkiye'den. Kendisine yardımcı olup olamayacağımı sordu. 'Hiç sorun değil!' dedim. Oğlan geldi. Benden birkaç yaş büyük. O zamanlar on altı, on yedi yaşlarındayım. Oğlan yakışıklı. 'Ben ne iş yapacağım?' dedi. 'Dur' dedim. 'Ben sana bir şeyler ayarlarım.' Neyse, bir türlü çocuğa iş bulamadık. Baktım, olacak gibi değil, 'Gel!' dedim. 'Seni bir yere götüreceğim.' Arada bir, parasız kaldığımızda gittiğimiz bir bar vardı. Barda masalar var. Her masada da bir telefon ve bir de numara. Herkes masalara

oturuyor. Birbirini beğenen, masadaki numarayı çevirip telefonda konuşuyor. Anlaşanlar çıkıp gidiyor. Oğlanı yanıma oturttum. Birkaç dakika geçti. Bizim telefon çaldı. Karşı masadan bir kadın arıyor. Ben konuşup yanımdakine tercüme ediyorum. Kadın dört yüz mark vermeyi kabul etti. Oğlana da dedim ki: ‘Kadınla evine gideceksin. Sevişeceksin. Dört yüz mark alıp geleceksin.’ Çok sevindi tabiî. Kadın geldi. Oğlanın Almanca bilmediğini söyledim. ‘Önemli değil’ dedi. Aldı oğlanı, gitti. Sabah oldu. Buluşacağımız yere gittim. Oğlan yok. İki saat bekledim, gelmiyor. İki ay geçti. Bir gün kapı çaldı. Üstü başı perişan. ‘Seni öldüreceğim!’ diye üstüme atladı. Neyse, sakinleşip oturdu. ‘Ne oldu?’ dedim. ‘Ne bu halin, neredeydin?’ ‘O kadın beni evine götürdü. Soydu. Kendi de soyundu. Yatağa kelepçeledi. Sevişeceğimizi sandığım için aklıma kötü bir ihtimal gelmedi. Daha ne olduğunu anlamadan kadın beni kırbaçlamaya başladı. Bağırdım, yalvardım. Bırakmadı. Kırbaç bitti, bu sefer de üzerime erimiş mum dökmeye başladı. Bir yandan çizmesinin topuğuyla her yanımı deliyor, bir yandan da yakıyor. Sonra durdu, konuşup gülmeye başladı. Kelepçeleri çıkardığı anda öyle bir giriştim ki kadına, hastanelik oldu. Sonra da polis gelip beni götürdü. İki aydır cezaevindeyim. Allah belanı versin!’ Oğlan bunları anlatırken gülmemek için kendimi çok zor tuttum. Meğer kadın bana telefonda sado olduğunu ve bir mazo aradığını anlatmış, ben anlamamışım. Köyden çıkıp gelmiş oğlan, ne anlar kırbaçtan, kelepçeden? Kadını öyle bir dövmüş ki derhal tutuklamışlar! İşte böyle hikâyelerle doludur benim hayatım.”

İsviçreli mart ile ahçik, Gabor’un anlattığı hikayeye o kadar gülmüşlerdi ki ellerindeki şarap gibi kızarmıştı yanakları. Gözlerinin önüne, meter yapmaya geldiğini sandığı bir evde hiçbir şey anlamadan dayak yemeye başlamış olan martınayın hali geldikçe gülüyorlardı.

Gabor, sattığı yüzüğe uygun bir bilekliği odanın dış vitrininden çıkarıp ahçiğin koluna taktı. Takarken de dirseğiyle sol tetasını tokarladı. Ahçiğin üzerindeki penye atletin bir noktası kabardı. Gabor bir adım geri attı ve ahçikle göz göze geldi. Mart, elindeki kadehi boşaltmakla meşguldü. Garson içeri girdi. Rakıyı Gabor’a uzattı. Tepsisindeki şarapları koyacak yer bulamadı. Ahçik ile martın arasındaki sehpa ve Gabor’un arkasına oturup tezgâh attığı masanın üzeri malla doluydu. Garson sordu:

“Şarapları nereye koyayım?”

İşe başlayalı birkaç saat olmuştu. Topaz’da ilk günüydü. Heyecanlıydı. Mutfakta, garson yanlışları yüzünden kaçırılan on binlerce yumoşluk tezgâh

efsaneleri anlatılıyordu.

“Martın patasına dök!”

Garson tezgâhtar dilinden anlamıyordu.

“Efendim ağabey?”

“Herifin sikine dök!”

“Olur mu ağabey?”

Gabor’un yüzü ikiye bölündü. Ağzı müşterilerine gülüyor, gözleri garsonu dövüyordu. Garson, titreyen tepsisinden aldığı kadehi martın önündeki sehpaya uzattı ve bir mucize oldu. Kadeh garsonun elinden kayıp İsviçreli martın kasıklarına yuvarlandı. Yarı dolu kadehlerden olduğundan, içindeki üç yudumluk şarap martın pantolonunu kızartıp halıya damladı. Bacaklarının arasındaki kadehi alıp ayağa fırlayan mart ve garson dondular. Garson gerçekten de şarabı dökmüştü. Ama Gabor dediği için değil. Kadeh, heyecandan terlemiş avucundan kaymıştı. Böylesi daha iyiydi çünkü garson o kadar pişman oldu ve o kadar kendini suçlu hissetti ki, İsviçreli mart kendini unutup onu teselli etmeye başladı. Gabor, martın söylediklerini tercüme ediyormuş gibi sakince konuştu.

“Bu herifi tuvalete götür. Üstünü temizle. Kasım’a söyle, herifi oyalasın, buraya da kimse girmesin. Sana da bir şey söyleyen olursa, benim yaptırdığımı anlat. Korkma.”

Hiç tanımadığı bir dünyadaki ilk gününde yeni bir hayat biçimiyle tanışan garson başını salladı. Gabor, marta döndü.

“Çocuk çok üzüldü. Temizlenmenize yardım edecek. Onu takip edin. Tekrar özür dilerim. Neyse, uğur getirir. Biz öyle deriz. Buyurun!”

Kapı kapandı. Garson ve mart odanın dışında kaldı. Gabor, bütün kaza boyunca, sadece oturduğu koltuğun ucuna doğru ilerlemiş ama ayağa kalkmamış olan ahçiğe baktı. Yanına gidip bileğini tuttu. Tuttuğu bileği ahçiğin sağ tetasına bastırıp sehpanın üzerindeki pirinç çerçeveli aynada bilekliği yansıttı.

Ahçik aynada şunları gördü: Gabor, önce başparmağı sonra bütün eliyle tetaslarını okşadı ve diğer eliyle açtığı pantolon fermuarının ardındaki patasını

çıkardı.

Bu kez aynayı izleyen Gabor’du. Yirmi beş dakika önce tanıştığı ahçik, kendisine zurnik çekiyordu. Gabor, sağ eliyle ahçiği ensesinden tutmuş, patasını İsviçreli bir ağzın içinde yok ediyor, diğer eliyle yakaladığı rakısından da martın üzerine dökülmüş olan şarap kadar bir yudum alıyordu.

Turistin bağırsakları tatilde boşalır. Tıkanmış bağırsakları açma göreviyse tezgâhtarındır. Tezgâhta meterlemek, zurnik çektirmek, tokarlamak bir satış tekniğidir. Turistin tramını almak için zamanı çok dar olan tezgâhtar, konuşmaktansa tokarlamayı tercih eder. Birkaç dakika önce patasını emdiği martın sattığı mala "Hayır!" diyebilecek turist yoktur. Cinsel yakınlaşma hiçbir kelimenin erişemeyeceği hıza ve güce sahiptir. Tezgâhtar, müşterisinin bir insan olduğunu, dolayısıyla sattığı malla olmasa bile, meterle ilgilendiğini bilir. İlgi çekici bir tezgâh bulamayan ya da turistin anadilini yeterince bilmeyen her tezgâhtar konuyu evrensel ve nemli olan beden diline getirir. Hangi gruptan olursa olsun içine kan dolmuş bir pata dünyanın her yerinde aynı anlama gelir. İletişimin en ilkel ama en etkili biçimidir. Bu yüzden *center*'larda tokarın olması tesadüf değildir. Ayrıca ister ahçik, ister mart olsun, turistlerin tokara karşılık vermesi de tesadüf değildir. Çünkü broşürlerde de yazdığı gibi, yüz binlerce yumoşluk malların üzerinde meterlenmek dahil, tatile her şey dahildir. Temiz bağırsaklı turistin, her şeyin hariç olduğu ülkesine dönmek üzere bindiği uçağın motorlarının sifon gürültüsü çıkarması müşteri memnuniyetinin ifadesidir. Bir sonraki yıl yeniden geleceklerin çoğu tokar yemiş olanlardır.

Her ne kadar eski tezgâhtarlar kâğıt ve kalemin her şeye yettiğini söyleseler de, turiste mal satabilmek için turistin dilini konuşmak gerekir. Türkiye'de tram harcayan turistlerin çoğu Rusça, Almanca, İngilizce, Flamanca, Fransızca ve Japonca konuşur. Diğer diller, konuşanlarının az harcaması nedeniyle ilginç değildir. Dolayısıyla onlarla iletişim kurmak için kâğıt, kalem yeterlidir. Rusça konuşan turiste deneyimli bir tezgâhtar eşliğinde Slav ve Orta Asyalılar bakar, çünkü Rus dili ve edebiyatı öğrenimi görmüş Türkler, Tolstoy okumaya eğilimli olanlardır. Japonlarla Nuruosmaniyeliler ve Kapadokyalılar ilgilenir. Kırk yıldır bölgelerine gelen Japonlardan çaldıkları kelimeleri kendilerine iade etmekte ustadırlar. Almanca, Flamanca, İngilizce ve Fransızca için durum farklıdır. Flamanca hariç, hepsinin öğretildiği ilköğretim okulları ve liseler vardır. Çoğunluğu özeldir ve tembel mezunları üniversiteye girememektense ulaşmaları kolay olan filoloji eğitimini almayı tercih eder. Üniversite bitiminde filolog olanlar, eğitimleri süresince yoksullaşmış olanlardır. Diğerleri aile işlerine karışır ve bildikleri yabancı dili nadiren *curriculum vitae*'lerine yazmak, genellikle de Avrupa mutfağı satan lokantaların mönülerini masadakilere tercüme etmek için kullanırlar. Hiçbirinde tezgâhtar olabilecek yetenek ve hiçbiri için Antalya'nın tatilden başka anlamı yoktur. Oysa milyonlarca turist ve satılacak milyonlarca yumoşluk mal vardır. Bu noktada, yıllar önce Avrupa'ya göçmüş Türklerin, aileler ya da devletler tarafından sınırdışı edilmiş çocukları turizme dahil olur. Onların Almanca, İngilizce, Flamanca, Fransızca konuşabilme ve tezgâhtarlık yeteneği vardır. Mağaralara benzeyen evlerinden bin bir yalanla sokağa kaçmış ve bulundukları kenti parçalamış çocuklardır. Azılı olanların Münih parklarında gömülü tramları olmasına rağmen Almanya'ya girmeye izinleri yoktur. Mart ya da ahçik, her biri doğuştan sakatlanmıştır. Sakatlanmış olan ruhlarıdır. Milattan sonra birinci yüzyılda yaşamış olan Tacitus, günümüz Almanyası'na denk düşen topraklardan söz ederken "Kim Asya'yı, İtalya'yı, Afrika'yı terk edip bu bölgeye göç etmeyi düşünebilir? Burası, karanlık bir gökyüzünün altına yayılmış vahşi ve işlenmesi zor bir toprak" demiştir. Toprağın özellikleri, Tacitus'u dinlemeyen ve üzerine yerleşen göçmenlere miras kalmıştır. Vahşi ve karanlık göçmen çocukları Türkiye'ye gelip tezgâhtarlık yapmıştır. Çünkü onların başka şansları ve onlardan başka *center*'larda çalışacak kimse yoktur.

Kozan'ın durumu çok daha karmaşıktı. İstanbul'da doğmuş ve Saint Benoit adındaki liseden sonra Bilkent Üniversitesi'nin Uluslararası İlişkiler bölümünden mezun olmuştu. Askerliğini Tatvan'da yaptıktan sonra dışişleri bakanlığının sınavını başbakanlık danışmanlarından biri olan dayısı sayesinde kazanmış ve yirmi sekiz yaşında Viyana'daki Türk büyükelçiliğine üçüncü kâtip olarak atanmıştı. Viyana havasını soluduğu günün akşamında Viv adındaki ahçikle tanışmış ve ona âşık olmuştu. Tanıştıkları yerin adı *Boy*'s, ahçiğin mesleği dansçılıktı. Ancak Viv dans ederken çıplaklaşıyordu. O gece Kozan, iki şişe şampanya eşliğinde ahçiği kendine âşık etti. Eğer Kozan bir pezevenk olsaydı ilişkileri mükemmel biçimde ilerlerdi. Viv, geçmişi olmayan bir ahçikti. O kadar acıyla doluydu ki, geçmişi yok olmuştu. Kozan, iki saat içinde âşık olduğu ahçikle ne yapacağını bilemedi. Ahçik, mesleğini ve kendisini geçmişsizleştiren koksunu bırakmadı. Diplomatik plakalı arabasında Viv'le koks çekerken polise yakalanan Kozan, dışişleri bakanlığı tarafından Türkiye'ye çekildi. Kozan istifa etti. Avusturya'ya girmesi yasaklandı. Yirmi sekiz buçuk yaşında, ailesinden, Viv'den ve her şeyden uzaklaştı. Banka hesabındaki son tramıyla Antalya'daki bir pansiyona sığındı. Gazetede bir ilan görene kadar yüzüp güneşlendi. İlanda tezgâhtar aranıyordu. Belek'te bir pasan kuyumcusuna. Görüştü. Aşağılandı. Hazmetti. İşe kabul edildi. Kuyumu öğrendi. Diplomat olmak için dört yıl harcamış olan Kozan tezgâhtarlık adındaki mesleği iki ayda çözdü ve sezonda dört yüz bin yumoşluk mal sattı. Belek'te ünlendi. Her yerden teklif almaya başladı. Patronların çalıştırmayı hayal ettikleri tezgâhtarlardandı çünkü günde yedi müşteriye bakabiliyor, on dört saat boyunca konuşabiliyordu. Kozan, pişmanlığını ve üzüntüsünü sadece tezgâhta unutabiliyordu. Her tezgâhta başka birinin kimliğine bürünüyor, başka birinin geçmişini anlatıyordu. O kadar çok yalan söylüyordu ki günler bir şelale gibi dökülerek geçiyordu. Koksu azaltmış ve düzenli pafküfe başlamıştı. Patronunun kendisi için kiraladığı bir evde kalıyor ve sadece kevaşe meterliyordu. Her ne kadar bütün kevaşeler Viv'e benzese de Kozan boşalabiliyordu. Side'den ve Alanya'dan gelen tekliflerin cömertliği karşısında şaşırması gerekirken hepsini soğukkanlılıkla reddediyordu. Çünkü Kozan turizmi de öğreniyordu. Side'de ve daha birçok yerde tezgâhtarlar, senetler imzalatılarak, borçlandırılarak ve bazen de silah zoruyla çalıştırılıyorlardı. Konsomatrislerden farkı olmayan mart ve ahçiklerin dükkânlardan çıkması yasaklanıyor, kaldıkları yerlere patron köpekleri eşliğinde götürülüyorlardı. Kozan bekliyordu. Antalya'da *center*'lar olduğunu duyuyordu. Yıllık cirosu on beş milyon yumoşu bulan Topaz adında bir *center* olduğunu da

duyuyordu. Sezon bitti ve kasım ayında Hayko, Belek'i aradı. Teklifi başlangıç için vasattı ama Kozan önemsemedi. Yaşıtı diplomatların ikinci kâtipliğe terfi ettikleri bir yaşta Topaz'da çalışmaya başladı. Viv'i unuttu çünkü Viv'de görüp iğrendiği her niteliğe sahip olmuştu. Aralarındaki tek fark, ahçiğin soyunarak, Kozan'ın giyinerek satmasıydı. İnsan hayatından yapılmış giysiler giyiyordu. Kozan, Antalya'nın görüp görebileceği en garip tezgâhtardı. Kozan bir makineydi. Çalışması için düğmesine basılması gereken bir makine. Hepsi bu. Bütün kişilik özellikleri ve felsefi doğrularını Viv'i istemeyerek terk ettiği gün gerisinde bırakmıştı. Şimdiyse İsviçreli bir ailenin karşısına oturmuş, Ermeni olduğunu iddia ediyordu.

“Ben Ermeni’yim. İstanbul Ermenisi. İki yüz yıldır mücevher üreten bir ailenin çocuğuyum. Kapalıçarsı’da atölyelerimiz var ve Çınarcıyanlar için üretiyoruz. Böyle bir kolyeyi yapacak usta kalmadı. Çünkü artık modeller değişti. Her şey değişti.”

Gerard, gülümseyerek konuştu.

“Bir araba kadar fiyatı olmalı.”

Kozan’ın acelesi yoktu. Fiyat verilmesi için erkendi.

“Topaz, aynı zamanda devlet tarafından desteklenen bir firma. Türk ekonomisine en büyük katkı, ihracat. Biz bunu gerçekleştiriyoruz. Müşterilerimiz mücevheri alıyor ve ülke sınırlarının dışına çıkıyor. Normalde değerli taşlar üzerinde yüzde on üçlük bir vergi vardır. Müşterimiz bunu ödemiyor ama Topaz da ödemiyor. Faturayı bakanlığa yolluyor ve ödenmesi gereken vergi, ihracat teşvik primi olarak düşüyor. Ama mücevher, mart ayına kadar satılmazsa stok sayımı yapan bakanlık müfettişleri tarafından üzerindeki taşların karatları belirleniyor ve her karat için vergi ödeniyor. Mart, Türkiye’de özel kuruluşların vergi ödediği aydır. Nakte çevrilmiş her mücevher Topaz için bir kazançtır. Çünkü ihracatta naktin vergisi yoktur. Bu kolyenin üzerindeki taşlar için yıllardır vergi ödenir. Gördüğünüz gibi duygusallık bazen çok pahalıya patlayabiliyor.”

Son söylediğinin Viv’le yaşadıklarıyla hiçbir ilgisi yoktu çünkü gerçekten de Kozan hiçbir şey anımsamıyordu. Viv, onun için sadece bir addı. Yatağında kendini tatmin ederken bile Viv’in şaşosunu düşünmüyordu. Her şeyi gömmüştü. O kadar derine gömmüştü ki yeryüzünün diğer tarafından çıkmış olan anıları uzayda kaybolmuştu.

Kozan, Bayan Jouvet’ye baktı. Rüzgârdan daha doğal bir sesle “Peki siz?” dedi.

“En son ne zaman mücevher satın aldınız?”

Ahçik, Gerard’a bakarak güldü.

“Bizim hiçbir zaman böyle lükslerimiz olmadı. Evde, annemden kalma bir yüzük ve bir de alyansım var.”

Kozan ayağa kalktı. Kolye elindeydi. Tamamen zaman geçirmeye çalışıyor gibiydi. Hiçbir şey satın almayacaklarına emin olduğu müşterileriyle eğlenen bir tezgâhtar. Ahçiğin arkasına geçip, oturduğu koltuğu çekerken konuştu:

“Öyleyse şimdi bir hayal kuralım. Lütfen kalkın.”

Ahçik gülerek kalktı ve tezgâhtarın boştaki elinin yönlendirmesiyle duvardaki boy aynasının karşısına geçti.

“Lütfen gözlerinizi kapatın.”

Kozan, kolyeyi ahçiğin başının üzerinden geçirip uçlarını ensesinde birleştirdi. Kesinlikle tokarlamadı. Kutu kilidinin kapandığı anda bir adım geri attı.

“Gözlerinizi açın.”

Ahçiğin gözleri, açıldıkları anda güldü.

“Olağanüstü! O kadar hafif ki hissetmiyorum bile!”

Ağırlığını bir ayağından diğerine geçirerek birkaç dakika sessizce aynayı izleyen ahçik, Audrey ve Maude’un iltifatları karşısında sadece başını sallamakla yetindi.

Kozan konuştu.

“Lütfen gözlerinizi kapatın.”

Kozan bir adım ileri attı ve tek hamlede kolyeyi ahçiğin boynundan çekip aldı. Ahçik çıplak boynuna baktı ve sadece Kozan’ın hissedebileceği biçimde somurttu. Kozan yerine geçerken Audrey’nin sol omzuna dokundu. Gerard, üşenmeden aynı cümleyi kurdu.

“Bir araba kadar fiyatı olmalı.”

“Arabanın markasına ve modeline bağlı. Ancak bir fikir vermesi için şöyle söyleyeyim. Sizin ülkenizde böyle bir kolyenin fiyatı elliyle elli beş bin frank

arasında değişir.”

Kozan, masanın çekmecesinden A4 büyüklüğünde bir bloknot ile hesap makinesi, ceketinin iç cebinden de beyaz altınla kaplı bir Cross çıkardı. Kâğıda şunları yazdı:

“On sekiz ayar altın. Dokuz karat safir. Yedi karat pırlanta. Yirmi bir bin avro.”

Hesap makinesinin tuşlarına dokundu. Her ne kadar yumoş-çikolata paritesi bir nokta elli olsa da Kozan, bir nokta elli beşten hesapladı. Yazmaya devam etti.

“Otuz iki bin beş yüz elli İsviçre frangı.”

Gerard, tersten okuduğu sayıları çözmeye çalışırken sordu:

“Vergi indirimi de var, değil mi?”

Kozan, on iki haneli sayıların ekranına yazılabildiği makinenin üzerinde parmaklarını dolaştırıp ekledi.

“Eksi yüzde on üç. Yirmi sekiz bin üç yüz yirmi frank.”

Kozan, kâğıdı masanın üzerinde çevirip Gerard’a doğru itti. Konuştu.

“Tabiî, böyle bir kolyeyi satmak için Çınarcıyanların izni de gerekiyor.”

Kozan’ın cebindeki etiketin üzerinde on dört bin yumoş yazıyordu. Yani yirmi bin çikolata. Kozan fiyatları daima yüksek çekerdi. İndirim oranı en düşük olan tezgâhtardı. Dört yıl içinde tek bir turnesi olmuştu. Onun nedeni de beyaz çekle yapılmış taksitli bir satışta müşterisinin ölmüş olmasıydı. Malı, diplomat ahpariklerinden birine aldırmış, zararı en aza indirmişti. Topaz’ın en verimli hayvanıydı.

Turne, satışın bozulmasıdır. Birçok turne nedeni vardır. Bunların çoğu müşterinin ülkesine döndüğü zaman yaptırdığı ekspertiz kaynaklıdır. On bin yumoşa aldığı bir yüzüğe, yaşadığı kentin en saygın kuyumcusu iki bin yumoş değer biçtiğinde meterlendiğini anlayan müşteri malı iade edip tramını almak için elinden geleni yapar. Ancak zararı daha da büyür çünkü Türkiye'yle yapılan telefon konuşmaları pahalıdır. Mal asla geri alınmaz ve tram asla iade edilmez. Ancak taksitli satışlarda turne büyük sorundur. Müşteri, değerinin beşte birini ödediği malla birlikte ülkesine dönmüş ve mal değeri hakkındaki gerçeği öğrenmiştir. Hiçbir taksiti ödemeyeceğini belirtir ve satışı yapmış olan tezgâhtar, ikinci bir tezgâh atmak zorunda kalır. Aynı malı ikinci kez, telefonda satmak zordur. Bazen tehdit, bazen indirim, bazen de acındırma işe yarar. Ulaşması, semt kuyumcusundan çok daha zor ve pahalı olduğu için gemoloji enstitüsü ekspertizi istenir. Malın üzerindeki her taşın sökülüp ayrı ayrı incelenmesi gerektiği söylenerek müşterinin aklı karıştırılır. *Center*'larda turne departmanları vardır. Telefonda konuşma ve Avrupa gümrük kanunları konularında uzmanlaşmış, eski tezgâhtarlar yıllık turne oranını düşürmeye çalışır. En kaprisli müşteriyi, malı gümrükten kaçak geçirdiğini söyleyip polise ihbar etmekle tehdit ederler ve konu kapanır. Oysa malı satın alırken müşteriye malın gümrükte deklare edilmemesi gerektiği, çünkü Avrupa Birliği ile Türkiye arasında bir gümrük anlaşması olduğu belirtilmiştir. Turneciler, tezgâhtarların yüzeye çıkan leşlerini tekrar gömenlerdir. Sahte turneler de vardır. Bunlar acente meterlemek için yapılır. Hanut ödememek için satışın döndüğü söylenir. Müşterinin, indirim rüşveti karşılığında yalana ortak olması sağlanır. Antalya'da, turizm bir rodeodur. Banknotların sırtında en uzun süre kalanın şampiyon olduğu bir yarışma.

Gerard arkasına yaslandı ve kadehinden bir yudum aldı. Ahçiğiyle göz göze geldi. Bayan Jouvet'nin gözleri dolmuştu ya da Kozan öyle sandı. Topaz'daki ışıklandırma yanıltıcıydı. Binanın içinde parlayan çoğu şey dışarıda düşmeye yüz tutmuş bir tırnak kadar solgunlaşırdı. Gerard, Kozan'ın beklediği tepkiyi verdi.

“Çok pahalı.”

“Hayır” dedi Kozan.

“Çok ucuz. Ama zaten Çınarcıyanların satmak isteyeceklerinden emin değilim. Onun için boş verelim. Belki hazır buraya gelmişken, küçük hanımlar için birkaç şey bakmak istersiniz.”

Kozan oynuyordu. Ama Gerard da oynuyordu.

“Halıcılar yüzde elli indirim yaptılar. Anladığım kadarıyla Türkiye’de kural bu.”

Kozan, kolyeyi satacağına emin oldu ve konuştu.

“Yirmi bir yıldır evlisiniz. Bir an için bu kolyeyi eşinize armağan etmeye karar verdiğinizi varsayalım. Sahip olduğunuz her şeyi birlikte yarattığınızı söylediniz. Yirmi sekiz bin üç yüz yirmiyi yirmi bire bölelim.”

Ne yapacağını anlayan Gerard’ın kahkahaları eşliğinde hesabı yaptı.

“Bin üç yüz kırk sekiz frank. Bayan Jouvet’yle geçirdiğiniz her yılın bedeli bu kadar. Bakın, birlikte geçirilen bir hayatın değeri tanımlanamayacak kadar yüksektir. Bunu en iyi, biz Ermeniler biliriz.”

Kozan’ın Ermeni katliamı hakkındaki düşüncesi şuydu: “Ermeni katliamı mı? Adı üstünde! Ermeniler yapmış! Kendileri hariç herkesi katletmişler!” Bundan da anlaşılabileceği gibi konu, kesinlikle umurunda değildi. Ne Siyasal Düşünceler Tarihi adındaki dersi, ne de Bilkent’e giden yolu anımsıyordu. Tanımlanmış ve bilinen hiçbir siyasi doktrine inanmıyordu. Sadece turizm. Turizm, Kozan’a göre bir ideolojiydi.

Yeryüzündeki olanakların sınırlı oluşu ülkeleri doğal düşmanlar haline getirmiştir. Sıcak ya da soğuk savaşlar, insan kadar eskidir. Turizm, doğal düşmanlıklar arasında savaşsız var olmayı savunan bir ideolojidir. Çünkü savaşlarda güçlüler kazanır, oysa turizmde zayıfların da şansı vardır. A ülkesi, B ülkesini işgal etmek yerine, o ülke vatandaşlarını kendi topraklarına çeker ve ev sahibi takım olmanın gücüyle istediği zararı verebilir. Hem daha ucuz, hem de barışçıl bir yöntemdir. Barışçıl olması Birleşmiş Milletler ya da Amerika Birleşik Devletleri gözetiminden kaçmak anlamına gelir. Turizm, asla yenilemeyecek bir sistemin kurucularının teker teker, üzerlerinde yazlık giysiler varken meterlenmesini sağlar. Turizm militanlarının hayali Amerika Birleşik Devletleri başkanına tezgâh atıp *first lady*'yi tokarlamaktır. Hesap küçük ancak kitleseldir. Her yıl milyonlarca insan, milyonlarca insanın tezgâhına düşmek için tatile çıkar. Turizm ideolojisine göre, en çok turist alan ülke, en güçlü olandır. Antalya'daki otellerin görkemli Rus yapılarının benzerleri olması tesadüf değildir. Rus, kendini evinde hisseder ve rahatlar. Oysa evi çok uzakta ve o Türkler tarafından kuşatılmış durumdadır. Turizm, güneşin altında erimeden parlayan peynirlerin süslediği dev bir tuzaktır. Semirmiş fareleri yaralamanın tek yolu, onlara kendi dillerinde "Merhaba!" demekten geçer.

Kozan, Ermenicilik oynamaya devam ediyordu.

“Çok uzun yıllar boyunca kendi toprağımıza sahip olamadık ve bir bölgeden diğerine sürüklenmek zorunda kaldık. Annelerimizin babalarımızdan ve babalarımızın annelerimizden başka kimsesi yoktu. Aramızda sadece sevgi vardı. Topraksız binlerce insanı bir arada tutan sevgi. Hatta bu yüzden Ermeniler mücevher işine girdi. Çünkü yurtsuz kaldılar ve avlandılar. Hep kaçtılar. Yanlarına sadece çocuklarını ve hafif eşyalarını aldılar. Hafif ve değerli olmalarına özen gösterdiler. Pırlanta gibi, altın gibi. Yahudiler de böyle yaptı. Başka çareleri olmadığı için elmasla birlikte anılan bir ırk oldular.”

Kozan, Gerard’ın düşünmesine izin veriyordu. Bayan Jouvet’yi ne kadar mutlu etmesi gerektiğini hesaplaması için ona zaman tanıyordu.

Gerard, gözlerini diktiği kolyenin üzerine kelimeler döktü.

“Keşke bu kadar param olsaydı.”

Kozan, dökülen kelimelerin üzerinden geçti.

“Keşke bu kadar paranız olsaydı.”

Tezgâhtar, müşterisinin tram sahibi olduğuna inanmak zorundadır. Aksini aklına getiremez. Getirirse tezgâh atamaz. Kendisi Antalya *center*’larında oyun oynarken, müşterisi mutlaka üretmiş ve ürettiğini satmıştır. Kazandığı tramı da harcamamış ve biriktirmiştir. Çalışmayan ve biriktirmeyen turist, tezgâhtarın kabusudur. Birilerinin komisyonculuk yapabilmesi için diğerlerinin üretmesi gerekir. Tram mutlaka tezgâha dökülmelidir. Tezgâhtarlık, dünyanın ikinci en eski mesleğidir. Birincisi ahçikler tarafından keşfedilmiştir.

Feyza’nın siyah eteği o kadar sıyrılmıştı ki sol bacağının başladığı yerdeki benleri görülebiliyordu. Görebilenler arasında, karşısında oturan, ortalarındaki sehpaya doğru eğilip dirseklerini dayadığı dizlerinin arasından ellerini sarkıtmış şişko mart da vardı. Feyza, martların hüküm sürdüğü bir krallıkta kendi kraliçeliğini ilan etmiş bir ahçikti. Bir ahçik titizliğiyle tezgâh atar, çocuk doğurur gibi sabırlı davranır ve yenilgiyi asla kabul etmezdi. On sekiz yaşında geldiği Antalya’da birçok martın meteri olmuş ama geçen zaman içinde gerçek bir tezgâhtara dönüşmüştü. Çok kazanıyordu. İşini eksiksiz yapıyordu. O kadar ince tezgâh atardı ki müşterilerini soktuğu odaya girmeden önce kahkaha atmaya başlar ve ağzını ancak karşılarına oturduğu zaman kapatırdı. Sahte mimik tasarrufu yapabilen ender tezgâhtarlardandı. Müşterisinin kendisini görmediği anlarda gülümsemesini siler, gerektiğinde tekrar tebessüm ederdi. Feyza’nın tezgâhı klasik ve işlevseldi. Yemeklerini Antalya’nın lokantalarında yer, içkilerini barlarda, pafküfünü evinde içerdi. Feyza’nın hayatındaki tek delik, martlarla olan ilişkisiydi. Feyza âşık olurdu. Yılda üç kez. Antalya’nın en tehlikeli martlarına. Yılda elli bin yumoş kazanan ve on iki yıldır *center*’larda çalışan Feyza, âşık olduğu martların istedikleri anda tram çekebilecekleri bir bankamatiğe çok kısa zamanda dönüşürdü. Kendisinden çekilen tramın başka ahçiklere itildiğini anladığı an ölen Feyza, yeni bir aşkla doğardı.

Her tezgâhtarın, kendisini tezgâhtar olma noktasına getirmiş bir günahı vardır: tembellik, suç, ihanet. Her tezgâhtarın, tezgâhtar olduğunu unutmasını sağlayan bir hayat deliği vardır: pafküf, potpot, meter. Bazen bu, aşk da olur. Tezgâhtarlar bir mal için saatlerce pazarlık edebilen, ancak kendi çıkarlarını ancak bir çocuk kadar koruyabilen, gerçek hayata düşmüş hayal kahramanlarına benzerler. Mantığın hiçbir şey ifade etmediği romantik dünyalarında aşktan ölür, aşktan doğarlar. Gündüz o kadar çok yalan söylerler ki, gece her duyduklarına inanırlar. Beyaz lekeler taşıyan ruhları, umursamamak ve umursanmamaktan, kaynağı belirsiz radyasyon yemiş astronotlar kadar mesleki deformasyona uğramıştır. İçleri boş ahçik ve martlar, doğru ve yanlışın tanımını *center*'larda yeniden öğrenip dolarlar. Kabuktan ibaret kaplumbağalara benzeyen tezgâhtarlar, doğru ile yanlışın arasındaki tek farkın zaman olduğunu anlarlar.

Feyza, Jojo’ya âşıktı. Jojo’nun boşandığı takdirde malına ortak olacak, Kati adında evcil bir hayvanı ve sayısı belirsiz meteri vardı. Feyza’nın tramını yemeyecek tek marttı. Çünkü yeterince kazanıyordu. Feyza’yı meterliyor ve dışarıdan aldığı tekliflere yüz vermesini engelleyip Topaz’da kalmasını sağlıyordu. Feyza, Kati’yi dokuz yıldır tanıyor ve kocasıyla yaptığı meter hariç ona bütün sırlarını anlatıyordu. Oysa Kati biliyordu. Her şeyi. Ahçik ya da mart, eşi tezgâhtar olan her insan gibi kabullenmişti. İnsanın her ihaneti hazmedebilmesini sağlayan garip bir uyuşturucu olan turizm, Kati’yi de sakinleştirmişti. Eşleri tarafından haftada en fazla altmış saat görülebilen tezgâhtarların seçenekleri yoktu. Günde on dört saat geçirdikleri binaların içinde ihtiyaç duydukları her şeyi bulmak zorundaydılar. Meterlerini, ahpariklerini, düşmanlarını, pafküflerini, potpotlarını ve sahip oldukları eğilim yönündeki bütün uçurumları. Kimse kimseye sinirlenmiyordu. Kimse kimseyi onursuzlukla, yalancılıkla suçlamıyordu. Yapılan iş ortadaydı. Herkes tramın nereden geldiğini biliyordu. Sadece bazen, deligoncanın etkisindeyken bıçaklar çekiliyor, ipek halıların üzerine kan dökülüyor, iki ay sonra da eşler tezgâhtarlara dönüyordu. Asgari huzur sadece çift tezgâhtarlı evlerdeydi. Herkesin her şeyi kabul ettiği, çocukların insanlığın sonuna tanıklık ettiği evlerde. Bir anarşistler anlaşmasına benzeyen evlilik, altmışların özgürlükçü, varoluşçu çiftlerini kıskandıracak kadar hareketli ve durağandı. Ayda bir, Antalya’nın en pahalı lokantasına, oradan da en pahalı kulübüne gidilip birlikteliğin devamı çevreye kanıtlanır, geri kalan günlerde de ancak telefonla görüşülürdü. O da telefon faturalarını kimin ödeyeceği hakkında bir görüşme olurdu.

Yine de lanetlilerin başını yalnız ve çocuklu ahçikler çekiyordu. İlkokul mezunu, Türkiye’de ya da büyüdükleri ülkelerde bıyık zoruyla evlendirilmiş, bıyık zoruyla boşanmış ve Antalya’ya kaçmış ahçik tezgâhtarlar. Kentteki çocuk yuvası sayısının çokluğu tesadüf değildi. Çocuklarından asla söz etmeyen ahçikler ilk kazandıkları tramla satın aldıkları Chanel döpiyesle lanetlerini sökebileceklerini düşünürlerdi. Pek zeki değillerdi. Feyza şanslıydı çünkü kısırdı.

Şişko çiftin alyanslarını yenilemiş, önlerine on yedi bin yumoşluk bir kolye koymuştu. Zümrütlü bir İtalyan modeli. Pasanda dedikleri gibi paspaslardan. Yan yana sıralanmış zümrütler ve aralarında pırlantalar. Şişko ahçiğin boynuna kesinlikle uymayacağını bildiği kolyeyi denetecekti. Ahçik, kolyenin darlığından

rahatsız olacak ve Feyza'nın bir sonraki adımda göstermeyi planladığı yakutlu kolyenin, diğerinden beş bin yumoş ucuz olmasına rağmen soba borusu kalınlığındaki boynuna rahatça oturduğunu görünce mücevhere ısınacaktı. Feyza'nın tezgâhı doğruydu. Önce işe yaramaz ve pahalı bir mal gösterip sonrasında daha ucuz, kullanışlı olana geçmek akıllıcaydı.

"Önce bunu deneyin."

Şişko ahçik gülüyordu.

"Ne dersin sevgilim?"

Eğer kocası düşündüklerini söyleseydi kesinlikle sorduğu soru için pişman olurdu, çünkü mart, hemen orada Feyza'yı camla kaplı masaya gömmeyi hayal ediyordu. Çünkü Feyza bu hayali kurması için gereken bütün harcı alyans seçimi sırasında bedava vermişti. Şişmiş parmaklarına masaj yapmış, tetaslarını omuzlarına bastırmış, martın esprilerine gülerken gözlerini kısıp çıplak dizlerine dokunmuştu. Ama Topaz, insanların düşündüklerini söyledikleri bir yer değildi.

"Dene sevgilim."

Feyza, koltuğu çimento gibi doldurmuş olan ahçiğin arkasına geçip, zümrütlü kolyeyi zorlukla da olsa terli boynuna geçirdi. Ahçik nefes alamadığını hissetti.

"Biraz dar değil mi?"

Feyza, ahçiğe bakmıyordu bile. Yanıtını martın gözlerine verdi.

"Aslında tam size göre. Uzatırsak model bozulur."

Mart sordu.

"Fiyatı ne kadar?"

"On yedi bin avro. İsviçre frangı olarak söylememi ister misiniz?"

"Gerek yok. Nasıl buldun sevgilim? Beğendin mi?"

Ahçik boğularak ölmek istemiyordu.

"Çıkarır mısınız lütfen?"

“Peki” dedi Feyza.

“Nasıl isterseniz. Başka bir model daha var. Ama beğenip beğenmeyeceğinizden emin değilim.”

Odanın dış vitrininden yakutlu kolyeyi çıkarırken Jojo’yu gördü. Rusçacı ahçiklerden biriyle konuşuyordu. Feyza sinirlendi. Çok. Feyza kıskandı. Çok. Kolyeyi aldı. Jojo’nun gülmesini bekledi. Jojo güldü. Feyza tezgâhı deşalayıp odadan çıktı. Kalabalık salonu geçip, küpe bankosuna dayanmış Jojo’nun yanına gitti.

“Ne yapıyorsun?”

Jojo’dan önce Hayko konuştu. Kasanın arkasında grubun nasıl gittiğini babasına anlatıyordu. Telefonu Sami’nin açık ağzına kapatmakta tereddüt etmedi.

“Ne yapıyorsun?”

Jojo’nunsa aklına bir şey gelmedi. Soruyu yanıta çevirmekle yetindi.

“Ne yapıyorsun?”

O gün Topaz’ın üçüncü katında olan hiç kimse aynı cümlenin bu kadar ayrı tonlarda üç kez tekrarlandığını duymamıştı.

Hayko, ne yaptıklarını bilmeyen insanlara ne yapmaları gerektiğini anımsatmakta gecikmedi.

“Feyza, çabuk odaya dön! Jojo, sen de katına camper!”

Hâlâ bir kokteyle geldiklerini sanan ve ellerindeki elma çaylarını, bitmesin diye yalayarak içen İsviçrelilere bakan Hayko, etraflarında dönen tezgâhtarların hepsini kovmaya karar verdi. Eğer bir araya gelmiş birkaç vazyoyu bile dağıtamıyorlarsa neden hâlâ tezgâhtarlık yapıyorlardı? Hayko hepsini deşalayıp yerlerine yenilerini alacaktı. *Hürriyet* gazetesinin Akdeniz ekine vereceği ilana neler yazdıracağını düşündü. Kendisini rahat bırakmayan babasından da, Topaz’dan da nefret ediyordu. Plaja d’Aro’daki yazlığının verandasında oturup yüz yıllık şaraplar içmek istiyordu. Ama Sami asla peşini bırakmazdı. Topaz bir aile şirketiydi. Sermayesi kandı. Kan bağı. Hayko, Sami’nin, kendi sermayesinde

boğulduğunu hayal etti.

Feyza, Jojo'nun biraz önce konuştuğu Rusçacı ahçiğe öyle bir baktı ki Jojo pişman oldu. Feyza'yı küçümsemişti. Feyza'nın aşkını küçümsemek aleve dil uzatmaktı. Salondakiler için doyurucu bir gösteri olan ve sabahki Nasıf-Kozan tartışmasını unutturacak bakışmalar eşliğinde Jojo katı terk etti. Feyza elindeki kolyeyi sıktı. Sık adımlarla çıktığı odaya yürüdü. Aralık bıraktığı kapıya bir adım kala yüksek sesle kahkaha attı. İçeri girdiğinde martla göz göze geldi. Kahkaha atan bir tezgâhtar, müşterilerine sadece mutluluk saçardı. Üzerine mutluluk atılmış müşteri kendini iyi hisseder ve satın alırdı. Feyza'nın tezgâhı basitti.

"Bugün bir doğum günümüz var. Buradaki arkadaşlarımızdan birinin doğum günü. Onu tebrik ettim. Tatile çıkıyor. Özür dilerim, sizi de yalnız bıraktım. Ama bakın, elimde ne var?"

Hiçbir aktris bu rolü Feyza kadar iyi oynayamazdı. Hiçbir aktris bu kadar baskı altında böylesi doğaçlayamazdı. Feyza'nın yüzünün her kası, uçlarında çengel olan görünmez iplerle yönetiliyormuş, Feyza'nın içinde Feyza yokmuş gibiydi. Alnının ardında kalan her et parçası Jojo'nun Antalya'daki bütün ahçikleri meterlediği gerçeğine batırılmış bir sünger gibi ıslakken bile Feyza tezgâh atabiliyordu. Belki bir tiyatro sahnesinde değillerdi ama gösteri devam etmeliydi. Hatta gösterinin devam etmesi tiyatrodakinden daha önemliydi çünkü orada tram peşin alınıyordu.

Her tezgâhtar diğerinin rakibidir. Tezgâhtarlar tek kelimeyle işe alınır: gel. Tek kelimeyle deşalanır: git. Meslek bu iki kelime arasında icra edilir. Benzer niteliklere sahip yaşıtlarından dört kat fazla kazanan tezgâhtarlar asla tram biriktiremedikleri için daima işe ihtiyaç duyarlar. Bu yüzden satış baskısı hayat kadar ağırdır. Ancak bazen hırs öyle büyür ki, tram, gölgesinde kaybolur. Satmak bir hastalıktır. Satma hastalığına yakalanmış insanların çalıştırılmasıysa suçtur. Ancak günümüz dünyasının hiçbir yasal düzeneğinde cezası yoktur. Defalarca düşüp defalarca kalkmaktan dizleri kan çanağına dönmüş tezgâhtarlar, bolluk ve boşluk içinde yaşar. Hayatlarındaki bütün farklar tek harfliktir. Satmak her şeyi herkese ve saçmak her şeyi her yere. O ve U harfleri Türk alfabesinde canlı olarak bilinir ve sesleri yakından geldiği için yazıldıkları gibi okunur. Diri diri gömüldükleri takdirde, üzerlerine atılan toprağı simgeleyen iki nokta vardır. Yerin altındaki O ve U harfleri Ö ve Ü diye okunur. Çünkü sesleri toprağın altından geldiği için incelmiştir. Buna göre: insan turist olur. İnsan tezgâhtar ölür.

Tezgâhın hangi tarafında olduğunun da, hangi tarafında öldüğünün de bir önemi yoktur. Müşteri de orospu kadar öröspüdür.

Gerard, Kozan'ın elindeki Cross'a uzandı. Tezgâhtar kalemi verdi. Gerard, kendisine bakan bloknotun üzerine "On beş bin" yazdı. Bloknotu Kozan'a çevirdi. Kozan güldü. Hiçbir şey satın almayacağını söyleyerek ağır odaya girmiş bir insanın ne hale geldiğini görüp güldü. Gerard, teklifinin düşüklüğüne güldüğünü düşünüp konuştu.

"Büyük bir fedakârlık yapıp on beş bin verebilirdim. Ama sizin için uygun değilse, benim de yapabileceğim bir şey yok."

Kozan düşünüyormuş gibi yaptı. Düşünüyormuş taklidi yaparken de gerçekten düşündü. Ama Gerard'ın verdiği fiyatın uygunluğunu değil. Belek'te çalıştığı yıl tanıştığı muhteşem atıcı Aso'yu düşündü.

Pasan dükkânlarının, yani Akdeniz kasabalarındaki kuyumcuların kapılarında atıcılar durur. Görevleri, dükkâna turist sokmaktır. Bunun için her yolu denerler. Kollardan çeker, laf atar, montürünü beğendiği için modeli çizdireceğini söyleyerek yüzükleri ödünç alır, todisleri getirip kapının önünde keman, darbuka çaldırır, gerekirse yüzüne bile bakmayan bir turistin kollarına kendini bırakıp bayılmış gibi yapar ve kendilerini dükkâna taşıttırırlar. Turist kapıdan geçtiği anda atıcının yüzü asılır çünkü görevini tamamlamıştır. Satmak, içeride bekleyen tezgâhtarın görevidir. Atıcılık, sokakta adres sormaya benzemez. Atıcılık en iyi sokak gösterilerinden biridir. Sokağın sahne, konunun hayat olduğu bir oyunda, sürekli konuşabilmek, dikkatlerini odaklamak ve saatlerce ayakta kalabilmek için pafküf ve pıt kullanan atıcılar kendilerini insanların yolunu değiştiren bir tanrı olarak görürler. Haklıdırlar. Turizmde tek kullu dinler, tanrı sayısı kadardır.

Aso, Kozan'ın atıcısıydı. Kozan'ın uzaktan görüp kendine biçtiği her turisti içeri atmaya yeten bir yeteneği ve sürekli anlattığı bir hikâye vardı. "Foya" derdi.0

"İnsanların foyası elbet çıkar. Bilir misin, foyanın nereden geldiğini? Sadece üst tabladan ibaret boktan elmasları mıhlamadan önce altlarına folyo kâğıdı yerleştirirler. Taşı mıhlarlar. Böylece sanki taş birinci kaliteymiş gibi parlar, oysa yarısı yoktur. Yansıyan ışık taştan değil, altındaki folyodan geliyordur. Ancak bir gün mal, bir kuyumcuya gider de taşı sökülürse, müşteri meterlendiğini anlar. Çünkü taşın altındaki folyo kâğıdı tabak gibi ortaya çıkar. Folyo, zaman içinde foya kelimesine dönüşmüştür. Elmasın da, insanın da ne mal olduğu elbet anlaşılır. Yeter ki taşı sök."

Kozan, Gerard'ın taşını sökmüştü. Kontramanyak tezgâh işe yaramıştı ama devamını getirmek gerekiyordu.

"Teklifiniz için teşekkür ederim ama söylediğim gibi kolye satılık değil."

Bayan Jouvet'ye bakıp ağzını kelimelerle yıkamaya devam etti.

"Belki başka bir kolye. Başka bir zaman."

Garson kapıyı çalıp girdi. Boşalmış kadehleri topluyordu. Kozan sordu.

"Bir tane de yol için. Birer rakı?"

"Tamam" dedi Gerard.

"Memnuniyetle."

İnsanların doğuştan farklı dillere sahip olmaları her zaman olduğu gibi yine işe yaradı.

"İki rakı. Beş dakika sonra da Hayko'yu yolla. Kaşmir macerası de. O anlar."

Garson eskilerdendi. Sessizce çıktı.

"Fotoğraf çekebilir miyiz? Kolyeyle."

Soran Gerard’dı.

“Tabiî. Sonra gelip burayı soymayı planlamıyorsanız elbette.”

Gerard ayağa kalkıp Kozan’ın uzattığı kolyeyi aldı ve ahçiğinin boynuna geçirdi. Dijital makineyle fotoğraflarını çekmeye başladı. Kolye ailenin bütün ahçiklerinin boynunda mola verdi. Bunlar, aradığı ilgiyi bulamadığı için odadan çıkmak isteyen Audrey’yi sakinleştirecek anlardı. Fotoğraflar çekildi ve ısınmış koltuklara dönüldü.

“Grup çok iyi çıkıyor. Bunların da kafası koparsa muhteşem olacak!”

Hayko kapıyı açar açmaz bağırmaya başlamıştı. Türkçe ve gürültülü. Söylediği kelimelerin anlamlarıyla hiçbir ilgisi olmayan ton ve mimikler eşliğinde Kozan’ı azarlıyordu. En azından azarladığının düşünülmesini istiyordu. Rolünü o kadar iyi oynuyordu ki Kozan bile rahatsız olmuştu. Jouvet ailesi sessizlik içinde katılaşmış, Hayko’ya bakıyorlardı. Yüzlerindeki gülümsemelerin yerini şaşkınlıktan açık ağızlar almıştı. Hayko yetinmiyordu. Ayağa kalkan Kozan’ı kolundan tutup hafifçe çekti. Masanın arkasındaki boşalmış koltuğa oturup sakinleşti. Kozan’a bakarak konuştu.

“Alıyorlar. Ortada duran abuşlar bile almaya başladı. Bunların hepsi abuş. Ne zaman ne yapacakları belli değil.”

Çok zor sakinleşmiş ve karşısında müşterileri olduğu için asgari nezaketine kavuşmaya çalışan bir patron gibi davranıyordu. Cümlelerini bitirdikten sonra müşterilere gülümseyip yanında duran Kozan’ı bakışlarıyla bıçakladı. Kozan, Hayko’nun sözlerini tercüme etti.

“Kendisi Topaz’ın patronu Hayko Çınarcıyan. Öncelikle sinirlendiği için özür diliyor.”

Hayko masanın üzerinden elini uzatıp mart ve ahçikle tokalaşırken Kozan adlarını söylüyordu.

“Gerard Jouvet ve Bayan Jouvet.”

Hayko yine Kozan’a döndü.

“Ahçiğin adı ne oğlum? Neyse, yarın Asiltur’un martlarıyla toplantım var. Bu

grubu böyle yollarsak, daha çok gelir.”

Kozan omuzlarını çökertmiş, tercüme ediyordu. O artık sadece bir ağızdı. Bir de bir çift kulak. Jouvet ailesi, bir süredir tanıdıkları ve hoşlandıkları genç martın bu hale geldiğini görünce üzülmüşlerdi.

“Bay Çınarcıyan, kolyeyle ilgilendiğinizi dışarıdan görmüş ve kendisine haber vermediğim için bana çok sinirlendi. Çünkü size de anlattığım gibi, bu herhangi bir mücevher değil. Ancak benden de, sizden de tekrar özür diliyor.”

Gerard, Kozan’ın kendi onurunu kurtarmak için tercümesine eklemeler yaptığını düşünüyordu. Kozan’a acıdı.

“Kâğıtta yazana yıkılalım mı yoksa yüklenelim mi?”

“Yıkıl papi. Üstüne seti sokalım.”

Kozan, Gerard’a baktı.

“Çok şanslısınız. Asla karşılaşamayacağınız bir fırsat. Patronum on beş bin franklık teklifinizi kabul ediyor çünkü kolyeden bir an önce kurtulmak istiyor. Bu bir mucize.”

Gerard güldü ve Bayan Jouvet, Hayko’yu selamlayarak teşekkür etti. Hayko ayağa kalkıp Gerard’la tokalaştı. Kapı açık kalmıştı. Salona bir adım atıp geri döndü.

“Keş almaya bak. Yoksa çek yap. Grubun hepsi sağlam. Korkma.”

Kozan, yerine oturup kravatını gevşetti ve gömleğinin yakasındaki düğmeyi açtı.

“İnanılır gibi değil. Bazen insanın gerçekten de doğru zamanda, doğru yerde olması gerekiyor. Tebrik ederim Bayan Jouvet. Artık bir yüzük, bir alyans, bir de koleksiyon parçası olabilecek bir kolyeniz var. Bay Jouvet, nasıl ödemeyi düşünüyorsunuz? Bütün kartları kabul ediyoruz.”

Gerard üç saniye durdu ve dirseğini masaya koyup öne yüklendi. Ne söyleyeceği anlaşılmıyordu. Yüzü, Kozan’ınkine benzemişti. Belirsiz.

“Yanımda bu kadar yok. Sizin bir öneriniz var mı?”

“Bakın” dedi Kozan.

“Topaz’ın Sanayi ve Ticaret Bakanlığı tarafından desteklendiğini söylemiştim. Bu destek sayesinde müşterilerimize sağlayabildiğimiz bazı kolaylıklar var.”

Tezgâhtarlığın zorluklarından biri tekrardır. İnsanın en zor dayanabildiği çalışma koşulu olan tekrar, sağlıklı bir aklın ani ölümüne neden olur. Aynı cümleleri aynı mimikler eşliğinde iki bin kez söylemiş olan tezgâhtar, artık ne dediğini duymuyordur. Başka konular üzerinde yoğunlaşıyor, müşterisinin banka hesabında ne kadar tramı olduğunu ya da yanındaki ahçiğin vardik rengini tahmin etmeye çalışıyordur. Kendisini duymayan tezgâhtar, konuşmasının hangi bölümünde olduğunu karşısındakinin yüz ifadesinden anlar.

Donmuş Kozan’ı, Maude’un gülümseyen yüzü çözdü. Ahçik neden gülümsüyordu? Çünkü annesi bir kolye sahibi olacaktı. Ama Gerard, bütün tramı tek seferde ödemek istemiyordu. Kozan anımsadı. Beyaz çekten söz edecekti.

“Bir çekimiz var. Uluslararası bir çek.”

Beyaz çek, mavi bir kâğıttır. Hangi matbaada basıldığı belli olmayan kağıdın üzerinde Almanca kelimeler ve boşluklar vardır. Beyaz çekin Türkçesi senettir. Hukuki geçerliliği herhangi bir ticaret mahkemesinde birkaç celse dayanacak kadardır. Üzerine, müşterinin bankası, şubesi, hesap numarası, ödeyeceği miktar ve ödeme tarihi yazılır. Müşteri imzalar ve malı alıp gider. Tezgâhtar, beyaz çeki kasaya verir. Gün sonunda kasa görevlisi, kâğıdı muhasebeye teslim eder. Ayda iki kez Almanya'ya giden muhasebe müdürü topladığı çekleri yüzde dokuz ile on sekiz arasında değişen bir komisyonla, tefeciye ya da iş dünyasındaki adıyla, anlaşmalı finans kuruluşuna kırdırır. Bu arada aracılık yapması için Almanya'da paravan bir şirketin de bulunması gerekir. Ödeme günü geldiğinde tram, müşterinin hesabından çekilir. Bunu yapan da çeki kırmış olan finans kuruluşudur. Önemli olan, ödeme tarihinde, yeterli miktarın müşterinin hesabında bulunmasıdır. Yanına hiçbir kartını almamış ve kazıklanmamak için az miktarda nakit taşıyan bir turist bu yolla, sahip olduğu ya da olacağı bütün tramını harcayabilir. Beyaz çek, ülkesine döndüğünde turistin, imzaladığı için en çok pişman olduğu kâğıttır. *Center*, büyük bir kumarhanedir. Tramı olmayanlara seve seve kredi verilen bir bina. Turist masadan kalkmadığı sürece kaybeder. Masadan kalkmasını engellemek için yapılması gerekense Antalya'dakiler gibi *center*'ları birer labirent gibi inşa etmektir. Aslında en kesin çözüm Sideli halıcılar tarafından icat edilmiştir. Turist içeri girdiği anda kapı ardından kapanır ve üzerine jaluzi gibi yerleştirilmiş olan halı serbest bırakılır. Halı düşer, kapı saklanır. Turist topuklarının çevresinde bir daire çizer. Bütün duvarlar halıyla kaplıdır. Hangisinin altında kapı olduğunuysa sadece tramı bittiğinde ya da altı aylık maaşının yarısını beyaz çeklerin üzerine yazdığında öğrenir.

Gerard, Kozan’ı rakıdan artan bütün dikkatiyle dinliyordu.

“Çekimizin üzerine ödeyebileceğiniz tarihi ve miktarı yazıyoruz. Tarih geldiğinde de hesabınızdan çekiliyor.”

Kozan, İsviçreli’nin kuşkulanmasını istemiyordu. Bir İsviçreli için hesap numarasını vermek gündelik hayatında olağanüstü bir durumdu. Üstelik ilk kez geldiği ve aleyhinde fazlasıyla propagandaya tanık olduğu bir ülkede böyle bir teslimiyet onu zorlayabilirdi.

“Böylesi bir kolaylığı, sizi çok iyi tanıdığımız için yapmıyoruz. Bu bir ticaret. Topaz, imzaladığınız çeki anlaşmalı bankasına verip üzerinde yazan miktarı tahsil ediyor. Sizin hesabınızdan çekecek olan kuruluş da banka oluyor. Bankanın böyle bir işlemi gerçekleştirmesinin nedeni de ihracat teşviki için bakanlığın garantörlük yapması. Dilerseniz sorunu bu biçimde çözebiliriz.”

Gerard’ın yüzü bollaşmış bir lastik gibi gevşedi.

“Benim için uygun.”

“Şimdi ne kadar ödeyebilirsiniz?”

“Bin iki yüz elli ödeyebilirim. Nakit. Kartla değil.”

“Ancak çekle ödemelerde, toplam miktarın en az beşte birini almak zorundayız.”

“Size nakit diyorum. İki gün sonra elinize geçecek bir kredi kartından söz etmiyorum.”

Kozan, Gerard’ın yere yığılmış sırt çantasında olduğunu tahmin ettiği cüzdanında birkaç kredi kartının durduğunu düşünüyordu. Gerard, böyle bir alışverişi gerçekleştirdiği için kendisine hayranlıkla bakan Bayan Jouvet’yle göz göze geldi. Zihnindeki kara tahtada hesaplar yaptığı, dudaklarının büzülüp açılmasından anlaşılıyordu. Son bir büzülme ve açılış:

“Tamam. Siz bilirsiniz. Nasıl olsa bir gün hepsi ödenecek. Üç bin frank

ödeyebilirim. Ama kartla.”

Kozan ciddiyetini korudu.

“Kabul. Kartı görebilir miyim? Bir de kimlik lütfen.”

Gerard, ayak bileğine yatmış çantayı alıp dizlerinin üzerine koydu. Fermuarını çekip elini içine soktu. Çıkardı. Parmaklarının arasında eski bir cüzdan vardı. Çantayı yere bırakıp cüzdanı kutsal bir kitap gibi açtı. Kozan, on beş bin frank gibi bir miktarı bir saat içinde harcayabilen martın giysilerinin kalitesizliğine ve cüzdanının eskiliğine bakıp içinden “Abuş köylüler!” dedi. Ama o kadar içinden ki yüzündeki ciddiyette hiçbir dalgalanma olmadı. Masanın üzerine konan kart ile kimliği alıp inceledi. Aslında incelemek değil, Türkiye’nin Avrupa’dan çok da uzakta olmadığını göstermek istemişti. Oysa miktar ne olursa olsun, kart ile kimlikteki adı karşılaştırmazdı. Çünkü Kozan’ın karşısına oturmuş bir turist varsa, meterlenen asla kendisi olmazdı. Bunun tersinin gerçekleşmesine izin vermemek için üniversitede dört yıl teorik, Antalya’da dört yıl pratik eğitim görmüştü.

Diplomasi ve turizm, insanlık olimpiyatının benzer kurallara göre oynanan iki disiplinidir. İkisinde de disiplinsizlik şarttır. Sonuç önemlidir. Sonuca varana kadar geçilen bütün yollar, arkeolojik araştırmalara neden olacak kadar tarihe karışır. Yolların otoban ya da patika olmasının hiçbir önemi yoktur. Bireyler arasındaki diplomasi ve turizmde kazanan taraf, genellikle hayat şartlarının çarpıklığından ötürü tali yollar bulmak zorunda kalmış ülkelerin vatandaşlarıdır. Yol yoksa açılır. Greyder ya da tırnakla. Türkler, doğru bir örnektir. Bireysel çatışmaları zihinsel elastikiyetleriyle çözebilmeye alışmış yapıları, kartezyen mantığın anasını meterler. Ancak elastikiyetin fazla geliştiği bir toplumda sosyal ve siyasî ahenk yok olduğu için söz konusu toplumu yönetenler zayıf düşer ve mermer bir duvarı andıran kırık haçlı dünyaya çarpıp stratejik kazıklar yer. Tezgâhtarlar bin bir tezgâhla Avrupa Birliği'nin kurucu üye ülkelerinin vatandaşlarından tane tane yumoş indirirken, Türk hükümetleri milyonlarca yumoşluk savaş uçaklarını tek tezgâhta satın alır. Oy verenler hayatta kalmayı öğrenip tezgâhtar olurken oy alanlar siyasî kariyerleri boyunca turist kalır.

Bayan Jouvet’nin Gerard’ı teşekkür etmek için dudaklarından öpmesini izleyen Kozan doğrulup Audrey’ye baktı.

“Şimdi, sana da bir armağan seçelim. Tabiî Maude’a da. İstersen, benimle gel.”

Audrey heyecanlanıp derhal kalktı. Maude annesine baktı.

“İki küçük armağan. Topaz’dan bir anı. Beş dakika içinde dönmüş oluruz.”

Bayan Jouvet mutluydu. Küçük gezinti beş dakikadan da fazla sürebilirdi. Hayranlıkla incelediği kolyeden gözlerini ayırmadan “Tabiî. Çok teşekkür ederiz” dedi.

Kozan, yanındaki küçük ahçiklerle odadan çıktı. İlk gördüğü tezgâhtar Mevhibe’ydi.

“Mevhibe, küçük hanıma küpe göstersene. Yüz yumoşu geçmesin. Sonra da benim odaya bırak.”

Kozan Maude’a doğru eğildi.

“Hanımefendi sana küpeler gösterecek. Sen de bir tane seçeceksin. Anlaştık mı?”

“Anlaştık!” dedi Maude. Mevhibe’nin uzanmış elini çoktan tutmuştu. Küpe bankosuna gitmek üzere uzaklaştılar. Kozan, kendisinden sadece on beş santimetre kısa olan Audrey’ye baktı.

“Sana da bir kolye bulalım. Ne dersin?”

Ahçiğin diyeceği bir şey yoktu. Kozan gibi, bir saattir gerçek ahçikler gibi miraladığı bir martla birlikte kendisine altın bir kolye aramaktan daha zevkli ne olabilirdi?

“Mira vor *por favor*!”

İkilinin arkasından yaklaşıp ahçiğin voruna bakarak bağıran Gabor’du. Mal almaya dışarı çıkmış, çektirdiği zurniğin sonucunda rakı kadehine boşalmıştı ve kuyum tezgâhtarı olmanın bütün ayrıcalıklarını yaşıyordu. Kozan sesi tanıdı. Olduğu yerde döndü ve dibindeki Gabor’a “Camper!” dedi.

“Deşa papi, deşa. Tezgâhtayım.”

Gabor güldü.

“Tamam yavrum. Sen tokarına bak.”

Kozan, Audrey’yi zincir bankosuna götürdü. Sessizce çevresinde döndüler. Ahçiğin karar vermesini bekleyemezdi. Bankonun içindeki elemana, Sadri’ye “İnce Singapur, bir de göz” dedi.

Sadri *twist* ya da Singapur diye bilinen otuz yumoşluk zincirlerden birini çıkarıp cam tezgâha koydu. Yanına bir de nazar boncuğu bıraktı.

“Neresi boş?”

On dokuz yaşındaki Sadri, hayranlık ve kıskançlıkla büyük tezgâhtar Kozan’a baktı. Bir gün onun gibi olacaktı. Yüzlerce tezgâhtar modelinden kendisine Kozan’ın tarzını yakıştırıyordu. Sorusunu heyecanla yanıtladı.

“Dipteki oda boş. *Art déco* odası.”

Kozan kredi kartını uzattı.

“Üç bin çikolata çektir, kasada beklet. Ben odaya girerken getir. Bir de çek getir. Çikolata çeki.”

Sadri kartı aldı. Tezgâhtarsa, zincir ile gözü alıp Audrey’ye döndü.

“Şimdi bunu deneyebileceğin bir yere gidelim.”

Salonu çapraz bir rotayla geçip Jouvet ailesinden olabildiğince uzaktaki odaya girdiler. Kozan kapıyı kapadı. Oda, diğerlerine göre küçüktü ve duvarlarından birinde bir boy aynası vardı. Audrey’nin vorunu penye bir etek, karnını ve tetaslarınıysa likra bir atlet sarıyordu. Ahçiğin sutyeni yoktu. Yeryüzünde sadece on dört yıl geçirdiğini kanıtlayan hacimdeki tetaslarının konik sivrilikleri dar kumaşı bollaştıracak kadar zorluyordu. Atlet beyaz, etek mavi, Kozan sakindi. Ahçiğe aynayı gösterdi.

“Bakalım, beğenecek misin?”

Zincirin iki ucunu iki eliyle tutup birbirlerinden uzaklaştırdı. Ahçiğin arkasına doğru bir adım attı. Tahrik olması gerekiyordu. Sordu.

“Kaç Türk erkek adı biliyorsun?”

Audrey’nin sağ omzunun üzerinden aynadaki ahçikle göz göze gelmişlerdi. Ahçik, kaygan dilinin üzerinden düştükleri için telaffuzları bozulmuş adları sıralamaya başladı.

“Recep, Faik, Ali.”

Kozan, ahçiğin, adını söylediği her martla meter yaptığından emindi. Ayrıca hepsinin de, Jouvet ailesinin kaldığı otelin çalışanları olduklarını tahmin ediyordu. Recep garson, Faik komi, Ali animatördü. Mutlaka öyleydi. Kozan’ı daima tahrik eden bir hayaldi. Akdeniz’i kaplamış esmerlerin açık tenleri morartmaları. Audrey’nin çığlıklarına karışan, esmer ve hoyrat inlemeleri duydu. Ahçik bildiği adları, Kozan’sa ad sahiplerinin yaptıklarını sıralamaya devam ediyordu.

“Galip. Bir de hep unuttuğum var. Galiba Or... Or... Orhan! Evet, Orhan.”

Orhan’ı unuttuğuna göre mart erken boşalmış olmalıydı. İlk söylediği ad Recep olduğuna göre son meter o olmalıydı. Belki de Galip masördü. Ve sadece elleriyle ahçiğin içini boşaltmıştı. Üzerinde binlerce köpüğün olduğu, ahçiğin yüzünden büyük elleriyle dünyanın lambasının yakmayıp İsviçreli bıraktığı deri parçalarını buruşturmuş, önce bir, sonra iki parmağını batan güneş rengindeki şaşosuna sokmuş, tetaslarının ikisini de tek eliyle sıkıştırmıştı. Ahçiğin beli ahşap masaj yatağından yükselmiş, vücudunun iki yakasını bağlayan bir köprüye dönüşmüştü. Beli zevkten düşüp ahşaba yapışan Audrey, saçlarının çekildiğini ve eğer açmazsa dişlerini kıracak kadar sert bir patanın ağzını zorladığını fark etmişti. Şaşosundaki parmakların sayısı üçe çıkmış, Galip’e zurnik çekmeye başlamıştı. Çığlıkları, boğulan bir çocuğun yardım çağrılarına benziyor olmalıydı. Ahçik çağırmış, onlar gelmişti. Galip, Audrey’nin yüzünü beyaza boyamış, ahçik dudağından sarkanları kör diliyle toplamıştı.

Olmuyordu. Hiçbir şey olmuyordu. Bunların hiçbiri gerçekleşmemişti. Kozan, ahçiğin voruna yaslandığında bile patasının kımıldamadığını hissedip anladı. Kozan, midesine saplanan zehirli bir bulantıyı karşıladı. On dört yaşındaki bir ahçiğe karşı meteri çağrıştıracak hiçbir duygusu yoktu. Çünkü Kozan istemiyordu. Utandı. Aynadaki yüzünden ve kendisine gülümseyen Audrey’den.

Ahçik, daha önce de kendisine kolye takılmasına izin vermişti. Ama kimse sırtına bu kadar değmemişti. Kozan'ın niyetinin farklı olduğunu düşünüp, on dördüncü yılın içinde patlattığı hormonal fişeklerin aydınlığında tezgâhtarın devam etmesini istemişti. Ama Kozan'ın bulantısı çoğalmış ve terlemeye başlamıştı. "Bitsin!" dedi. Üzerindeki takım elbisenin içinden. Çünkü Kozan'ın bedeni yok olmuştu.

"Tamam. Bu oldu. Tam sana göre."

Audrey'yi omuzlarından tutup kapıya sürükledi. Çıktılar. Ahçik, sürtünmeler ve değmelerle sulanacak bir bahçeye gireceğini düşünürken kendini salonda bulmanın şaşkınlığıyla sessiz kaldı. O da terlemişti. Salondaki işsiz tezgâhtarlar Kozan'ı miralayıp gülüyorlardı. Herkes, ahçiği tokarlamak için odaya girdiğini biliyordu. Ama kimse, tokarlayamadığını çünkü zihninden önce bedeninin iflas ettiğini bilmiyordu. Kozan, edilen sözleri duymamaya çalıştı. Herkes Kozan'a bakıyordu. Rus ahçikler, kasiyer ahçikler, Hayko, Hicret, müşteriler. Topaz bir ilkokula dönüşmüştü. Öpüştüklerini gördükleri bir çiftle bütün öğrenciler alay ediyordu. Ya da Kozan öyle sandı. Kozan, hiçbir şey anlamadı. Neden tokar yapamadığını, neden yapmak istediğini? Bir daha yapmayacağına dair kendine söz verdi. Kendinden başka kimsesi yoktu. Dört dilde birden. Her dilde tövbenin karşılığı vardı. Çünkü pişmanlık ilk insandan torunlarına mirastı.

İnsan her şeyi düşünebilir. Düşünce, zemini sonsuzluk olan bir oyundaki piyondur. İstediği yere gider. Hayal kırıklığı, varoluş uykusuzluğu ya da sadece merak kurbanı olan insan, yeryüzündeki benzerlerinin tamamını öldürüp Tanrı'yla yalnız kalmak isteyebilir. Eğer oralarda bir yerdeyse, Tanrı'yla konuşmak için en yüksek dağın zirvesine çıkıp "Neden?" diye sorabilir. "Artık yalnızız. Ne mucizelerinden korkacak yığınlar var, ne de cennet ve cehennemine yollayabileceğin iki ayaklı hesap makineleri. Sadece sen ve ben. Anlat şimdi. Neden?" Düşünce, insanın ölümsüz olan tek organıdır. Sonsuza kadar, yeryüzünün sırtında zıplayan tenis topları gibi, bir kafatasından diğerine çarpar. Çarpma anında, kişi aklına bir düşünce geldiğini sanır ancak kafatası tenis topunun içeri girmesine izin vermezse zıplama devam eder. Geçirgen bir kafatası bulana kadar düşünceler seker ve zıplar. Ta ki beyinlerine süzülecekleri insanları bulup, onlar tarafından uygulamaya geçirilene kadar. Ancak o zaman düşünce davranışa dönüşür.

Kozan, odadaki halini o kadar anlamadı ki herkesi öldürüp Tanrı'yla yalnız kalmak istedi. Böylece her şeyi öğrenebilecekti. Ancak düşünce topu, tezgâhtarın sert başına çarpıp sektiği için derhal vazgeçti. Zaten bir Tanrı varsa, herkesin ve her şeyindi. İnsanları öldürmek yetmeyecek, hayvanları, bitkileri, toprağı, havayı da yok etmek gerekecekti. Bunun bir adı bile vardı: kıyamet. Kozan, beklemeye karar verdi. Böylesi daha kolaydı. Kendisini anlayamamış her insanın boğazındaki kılçık yarasıyla yaşamak zorundaydı. Yaşadığı süre içinde, boğazı yarayla kaplanacak ve hiçbir zaman kendisini tanıyamamış olmanın acısını çekecekti. Tam "Deşa!" diyecekti ki tezgâhtarlık öncesi hayatını ve Türkçesini düşündü:

“Siktir!”

Tezgâhtar olmak için geniş bir hayal, dar bir kişilik gerekir. Her meziyetin bir eziyeti vardır. Geniş hayal deliliğe, dar kişilik görünmezliğe neden olur. İyi tezgâh atmanın bedeli kendini tanıyamamak ve yaralı boğazının çevresine her sabah kravat takmaktır. Turizm bir asit türüdür. Her şeyi eritir. İnsan anılarından ibaret kalır ve neye dönüştüğünü *center* aynalarından öğrenir.

“Yenge, bir çay daha alırsın, değil mi?”

Mustafa, ahçiğin yanıt vermesini beklemedi. Garsona dönüp “Üç tane getir sen bize” dedi. Garson kapıyı ardından kapadığı anda dacik müşterisinin dizine vurdu. Yan yana oturuyorlardı. Odanın içinde dört koltuk, bir karenin dört köşesi olmuş, üzerinde çay bardağı ve tabaklarının durduğu sehpa ortalarında kalmıştı. Her şey bir akraba ziyaretini andırıyordu, oysa Mustafa, Aachen’daki bir çocuk esirgeme kurumunda büyümüştü.

“Şimdi kardeşim, mevzu anlattığım gibi. Madem altınla, mücevheratla bir ilgin yok. Gel sen, bu işe gir. Hem sen, hem de ben kazanayım. Yapacağın iş zor değil. Halıyı teslim alacaksın. İster ser, ister deponda sakla. Ben işleri ayarlayınca gelip alacağım, sana da hakkına düşeni vereceğim. Ne dersin?”

“İyi, güzel anlatıyorsun da, benim aklım hâlâ almıyor. Halıyı sen niye götürmüyorsun?”

Mustafa, Aachen’da yaşayan, bir çocuğu olan ve ikinci el araba satarak hayatını kazanan Remzi adındaki müşterisinin yüzüne birkaç saniye baktıktan sonra sonsuz tezgâhtar sabrıyla on beş dakika önce kurduğu cümlelerin aynılarını aynı sırayla söylemeye başladı. Bu kez daha yavaş konuşuyordu. Bir geri zekâlıya anlatıyormuş gibi.

Trio adındaki tezgâh, riskli olduğu kadar da kazançlıdır. Şartların ilki, tram sahibi ve tezgâh atılabilecek nitelikte bir müşterinin varlığıdır. Diğer tezgâhların aksine, tezgâhtarın teklif ettiği bir mal değil, iştir. Halıcıların icadı bir tezgâhtır. Alışveriş yapmak istemeyen müşteriye bir halıdan söz edilerek başlanır. Çok değerli bir ipek halıdan. Fiyatı en az yüz bin yumoş olmalıdır. Halının alıcısının Avrupa'nın herhangi bir ülkesinde yaşadığı ancak işleri yüzünden Türkiye'ye gelemediği anlatılır. Genellikle alıcının bir koleksiyoncu olduğu söylenir. Yani halıyı çıplak gözle görmeden fiyatını ödemeyecek, titiz bir müşteri. Ancak satılmamış bir halının Türkiye'den çıkması için değerinin yüzde otuzunu gümrüğe ödemek gerektiği anlatılır. Sorun, halıcının o kadar tramının olmaması, çözüm, tezgâh atılan müşterinin halıyı satın alır gibi yaparak yaşadığı ülkeye götürüp, halıcı gelip malı alana kadar emanetçilik yapmasıdır. Ancak bir halıyı satın almış gibi yapmak için bile bütün evrakların tam olarak doldurulması ve gerekli depozitonun verilmesi gerekir. Müşteri yasalar önünde halıyı satın almış olmalıdır ki ülkeden çıkışında ya da gönderme yoluyla mal kendisine teslim edildiğinde işlem vergiden muaf tutulabilsin. Tezgâh yiyenin kabul etmesi için halının değerinin yüzde on beşi teklif edilir. Duruma göre on ile yirmi bin yumoş arasında bir kazanç elde edeceğini düşünen müşteri tezgâha kapılırsa, halıyı satın almış gibi yaptığını sanarak halıyı gerçekten de satın alır. Çünkü Avrupa'da bir koleksiyoncu yoktur ve kendisi bir aracı değil, alıcıdır. Halının müşteriyle ülkeden çıkması tercih edilir. Müşteriye, depozitodan arta kalan miktar için beyaz çek imzalatılmıştır. Halıyı alıp evine götüren müşteri beklemeye başlar. Beyaz çeklerin tarihi yaklaşıyordur. Heyecanlanır çünkü halıcıdan haber yoktur. Yasal olarak halıyı satın almış ve beyaz çekteki miktarı ödemek zorunda kalmıştır. Polisi arayıp, yasadışı bir işle kazanç sağlamaya çalıştığını ancak kazıklandığını söyleyemez. Halıcının insafına ve müşterinin cüzdan şişkinliğine göre tezgâh uzatılır. Halıcı, halının emanet süresini çeşitli yalanlarla ve gelecek olan tramın büyüklüğünden söz ederek uzatabilir. Müşteri artık bir kumar masasındadır. Çuhaya gömdüğü tramı çıkarabilmek için daha çok harcamak zorundadır.

Mustafa, tekrar sordu:

“Ne dersin?”

Remzi, elindeki çayın renginden spot ışığında emin olduktan sonra Mustafa’nın gözlerinin içine baktı. Mustafa da bunu istiyordu. Yüzünü ve gözbebeklerini yerçekimi yönünde düşürerek Remzi’nin teklifi kabul etmesinin kendisi için ne kadar yararlı olacağını anlatmaya çalıştı.

“Halı ne kadar demiştin?”

“Altı yüz bin.”

“Ben ne kadar ödeyeceğim.”

“Sembolik bir rakam. Beş bin vereceksin. Halıyı yanına vereceğim. Aachen’a gidip bekleyeceksin. İki hafta sonra oradayım. Gelip halıyı alacağım. Müşterime satıp altı yüz bini alacağım. Senin hesabına doksan bin düşüyor. Burada vereceğin beş binle birlikte, Aachen’da sana doksan beş bin vereceğim. Hepsi bu kadar. Sonra sen yoluna, ben yoluma.”

Halının gerçek değeri seksen bin yumoştu. Mustafa’nın halıcı ahpariğine gelişiyse on iki bindi. Bütün bunları bilmeyen Remzi’ye matematik hiç bu kadar çekici gelmemişti.

“Tamam” dedi.

“Yalnız bir sorun var. Yarın sabah gidiyoruz. Bu işi bu akşam halletmemiz lazım. Solanas diye bir yerde kalıyoruz. Beldibi’nde.”

“Hiç sorun değil. Akşam yedide otelin girişindeyim. Beni içeri almazlar, sen dışarı çık. Oradan halıyı almaya gideriz.”

“Yalnız kartla ödeyeceğim, bir aksilik olmasın?”

“Daha iyi.”

Mustafa, kış aylarında çalışmayı düşünmüyordu. Remzi’den belli aralıklarla sökeceği yumoşlarla dört ay geçirebilirdi. Belki de daha fazlasını. Topaz’dan

geçici bir süre için ayrılacaktı. Ayrılmasa da kovulacaktı. Böyle olacağını biliyordu, çünkü *center*'ın, foyası ortaya çıkmış torbacılarındandı. Hatta en büyüğü. Ne Hayko ne de başka bir Çınarcıyan, her ne kadar umursamasalar da buna göz yumabilirlerdi. Topaz'a polis ya da jandarma giremezdi ama yine de her fırsatta torbasını açan Mustafa'ya hoşgörüyle yaklaşmak da gereksizdi. Hayko, tezgâhtarlarının uyuşturucu kullanmasına karşı değildi. Gerçekleşmesini istemediği, alışverişlerin Topaz çatısının altında yürütülmesiydi. Çünkü *center*'da torbacılık yapanın satışları düşerdi. Torba tutmaktan yeterince kazandığı için tezgâhtar müşteriyi umursamaz ve kovulana kadar uyuşturucu tezgâhından olabildiğince çok tram vurmaya çalışırdı. Mustafa, Topaz'daki son günlerini yaşıyordu. Son bir vurgun daha yapacak ve Antalya'nın en görkemli *center*'ından ayrılacaktı. Remzi son vurgundu. Hemen yanındaki koltukta oturmuş olan, şortlu ve bıyıklı dacik, Mustafa'nın birkaç ayına yetecek tramı dökecek olan kişiydi. Bu yüzden Mustafa mala girmedi, altın almaları için ısrar etmedi. Aachen'dan, çocukluğunu geçirdiği sokaklardan söz etti. Remzi'yle hemen hemen aynı yaştaydılar ama birbirlerine hiç benzemiyorlardı. Remzi'nin bir ailesi, yasal bir işi ve yüzünde tebessüm vardı. Babasının Almanya'ya göçü işe yaramış gibi görünüyordu. Mustafa'nın hikayesi farklıydı. "Orospu çocukları" diye söz ettiği Almanlar, Federal Almanya'ya saban çekecek öküz alır gibi Türk işçi topladıkları günlerde İstanbul'da sağlık kontrolleri yapmışlar ve hastaları, dişleri çürük olanları, özellikle de hamile kadınları diskalifiye etmişlerdi. Annesi iki aydır Mustafa'yı içinde taşıdığı için kocasıyla Almanya'ya gidememiş ve Niğde'de doğum yapmıştı. Bir yıl sonra babasının tutuklandığını öğrenen annesi, ağabeyi ile birlikte Almanya'ya göçmüştü. Babasının tutuklanıp ağır ceza almasının nedeni, yıllık izinlerinde doğdukları köyleri görmeye giden Türk ailelerine armağan olarak verdiği arabaların zulalarına dönmek üzere geçtikleri İstanbul'da eroin yerleştirtmesiydi. Bu yolla, Aachen ve çevresine iki yüz kilo eroin sokmuş olan hayalperest bir babanın oğlu olan Mustafa, annesinin boşandığını ve ağabeyinin karısının kardeşiyle evlendirildiğini görmüştü. Uzağa değil, iki apartman ileriye taşınmışlardı ama yeni babası Mustafa'yı sindirememişti. Belki Almanya'da yaşıyorlardı ve belki Mustafa'nın annesi bisiklet fabrikasında iyi kazanan, güzel bir kadındı ama yine de mart, kan bağı olmayan çocuğun kanını akıtmaktan vazgeçmedi. Çocuk mahkemesi Mustafa'yı bir yuvaya yerleştirene kadar üvey babası çocuk dövme şampiyonu oldu. Aldığı ödül, ölüm oldu. Mustafa on altı yaşına geldiğinde, ıslahevi mezunu Türklerden birine üvey babasını öldürttü. İri yarı martı, çöplerin içinde, ağzında bokla buldular. Herhangi bir kriminal incelemeye gerek yoktu. Gerçek çıplaktı. Üvey babanın ağzını dolduran, Mustafa'ya değil, bir köpeğe aitti. Tesadüf mü yoksa on altı yaşındaki bir çocuğun biçtiği ceza mı? Kimse öğrenemedi.

On üç yaşından beri Reubnol ve Roche kullanan Mustafa, on yedisinde sokaklara kaçtı. Roche çakıp benzin istasyonu soymaya başladı. Çaldığı tramla motosiklet, kask ve yeni silahlar alıp, üç dakikalık banka soygunları yapmaya başladı. Yetmiş dört banka şubesi soydu. Bir gece Reubnol'ün etkisindeyken, o güne kadar çalarak biriktirdiği bütün tramını Aachen'ın parklarından birine gömdü. Kendine geldiğinde hiçbir şey anımsamadığını fark etti. Bütün Aachen'ı kazdı. Yüz binlerce marklık hazinesini bulamadı. Delirmek üzereyken evine sığındığı bir kevaşenin ihbarıyla yakalanıp tutuklandı. Psikiyatrik tedavi, cezaevi, sınır dışı. Doğduğundan beri uçan Mustafa, yirmi beş yaşında İstanbul'a indi.

Türkiye'de kimseyi tanımıyordu. Kendisini bile. Türk Silahlı Kuvvetleri bedenine el koydu. Tezgâhtarlık yapmış bir erle tanışıp Antalya'yı haritada gördü. Yirmi yedisini devirdiği aylarda Akdeniz'de yüzdü. Kemer'de çalışmaya başladı. Alman bir ahçiği kendisine âşık etti. Ahçik elli bir yaşındaydı. Mustafa, ahçiğin tramıyla Kemer'de iki kuyumcu açtı. Ahçiği terk etmek istedi. Olmadı. İstanbul'dan tanıdığı kirli martları kiralayan ahçik Mustafa'yı öldürtmek istedi ama sadece yaralanmasına neden oldu. Âşık ahçik Almanya'ya, Mustafa, Akdeniz'in kara delikleri olan *center*'lara kaçtı. Dükkânlara kirli martlar el koydu.

Devletinin kendisine verdiği olanakları en üst düzeyde kullanmış ve üniversite eğitimi doğrultusunda kariyer inşa eden Batı Avrupalı bir ahçiğin, vahşi ve cahil bir marta âşık olmasının nedeni, Grace Kelly gibi her şeye sahip bir aktrisin Güneş Tarikatı adındaki palyaço sürüsüne katılmasınınkiyle aynıdır: boşluk. Dışları dolu, içleri boş ahçikler, içleri dolu, dışları boş martları görünce sevgi doğururlar. Bir tür hastalık. Suçiçeği gibi. Bekârlarsa işlerini, evlilerse, artık meter yapmadıkları yirmi yıllık kocalarını unutup, vahşi martın pansiyon odasındaki yağlı çarşafın üzerinde, bin bir gece boyunca dansözlük yaparlar. Harikalar diyarı Akdeniz kasabalarındaki yaşlı Alice'lerin güneşten su toplamış tenlerinde gezen eller er geç tram istemek için açılır. Dilenen avuçlara ve güneşten ekşimiş bir tene sahip olan martlar, trama kavuşana kadar Romeo, sonrasında Shakespeare olurlar. Ahçiğin, sıradan bir çöp öğütücüsüne benzeyen aşk girdabına neler kaptıracağına onlar karar verir. Ahçikler, ne kadar farklı olurlarsa olsunlar, bir kıyma makinesi süzgecinden çıkmış gibi aynı sona doğru dökülürler. Tezgâhtarların acıma duygusu ve ahçiklerin acınmaya ihtiyaçları yoktur. İlişki, boşlukların dolması ve dolulukların boşalması üzerine kuruludur. Gözyaşları, menopoz terine karışır, ancak nadiren ahçik delirir. Bu durumda ölümler gelir. İntihar, cinayet ve kaza yoluyla. Mantıkları Avrupa'da kalmış

ahçikler, her şeyleriyle yanlarında olan tezgâhtarlara dükkân sermayesi verirler. Borç, denir. Hiçbir zaman ödenmez. Turizmde, ahçikten zengin olmak bir rüya, gerçekleşmesi bir kâbustur. Ancak bu kâbusu sadece başkalarını ürküten bir korku filmine çevirenler de vardır. Sultanahmet sakinleri. Japonlarla evlenirler. Milyon dolarlar. Oteller, lokantalar, dükkânlar. Japonca'yı ve gündelik sadakati öğrenirler. Sonuç olarak, turist ahçiği âşık edip tramını yemek, turizm savaşında esir almak anlamına gelir. Esir düşen ahçiklerin çoğu Cenevre Sözleşmesi'nin imzalandığı kentte doğmuştur. Ama bu da kimsenin umurunda değildir. Çünkü aşk, Akdeniz'in tuzlu suyunda gözlerini açamayan geçici körlere sunulmuş bir deliliktir. Takım elbiseli hastabakıcılara tezgâhtar denir.

"Yenge, bir çay daha alırsın, değil mi?"

O kadar derin bir nefes aldı ki, verene kadar bütün tezgâhı başlangıcından beri düşünüp sakinleşti. Kozan yeniden tezgâhtar oldu. Audrey odaya girmiş, annesine zincirini gösteriyordu. Maude, yunus biçimindeki küpeler taşıyan kulaklarını okşayan babasını öpüyordu. Odanın açık kapısından bir metre uzakta duran Kozan, görebildiği kadarıyla mutlu bir aileyi izliyordu. Kendi ailesini düşündü. Antalya'ya geldiğinden beri görüşmüyordu. Ne annesiyle ne babasıyla ne de iki kardeşiyle. Hiçbiriyle konuşmuyordu. Üzerinde rahatça oturup kahve içebilecekleri hiçbir ortak konuları yoktu. Kozan artık başka bir dilde düşünüyordu. Konuştuğu dilinse ancak yarısı Türkçe'ydi. Gözlerinin önünde sergilenen biri gerçek, diğeri hayali, iki mutlu ailenin fotoğrafları yırtıldı. Fotoğrafları yırtan bir kredi kartıydı.

"İstediklerini getirdim."

Kozan, başını boynu tutulmuş gibi yavaşça sağına çevirdi. Sadri'yi gördü. Bir çocuk, diye düşündü. Ne yapacak burada? Hayatı nasıl geçecek? Kaç yalan söyleyecek? Bir ay aç, bir ay tok yatacak. Bir ay kör, bir ay sağır olacak. Bir dükkândan diğerine, bir *center*'dan diğerine savrulacak. Şanslıysa haftanın altı günü, değilse tamamında çalışacak. Sabah yediden akşam ona kadar. Yaşlanacak. Farkında bile olmayacak. Çocuktan geriye hiçbir şey kalmayacak. Bir sigortası olacak mı? Şanslıysa evet. Satamadığı zaman kaç kez azarlanacak? Kaç kez kovulacak? Kaç kez işe başvuracak? Hangi uyuşturucunun bağımlısı olacak? Aklı ve belleği ne kadar daralacak? Öğle yemeklerini kaç dakika kuyrukta bekledikten sonra yiyecek? Kaç *center* servisinde sabahları uyuyakalacak? Aynı takım elbiseyle kaç mevsim geçirecek? Hırsız domuzlar yüzünden eksilen malların tramı kaç maaşından kesilecek? Orospu çocuğu teröristler otobüs bombaladığı için kaç sezon işsiz kalacak? Kendisiyle aynı yaşta olan ve tezgâh attığı kaç turisti saf oldukları için aşağılayıp kendi saflığını unutacak? Kaç milyon yumoş satacak? Bunların kaçı turne olacak? Sevdiğini söylediği zaman ona kim inanacak? Nerede ölecek? Bütün bunları yaptığı için ona kim teşekkür edecek?

"Teşekkür ederim Sadri."

Çocuk gülüyordu.

"Kopardın ağabey kafalarını. Ağzına sağlık!"

Kozan gülmüyordu. Yanıt vermedi. Odaya girip kapıyı kapadı. Masanın ardındaki koltuğa yürürken, kartı ve Gerard'ın imzalaması gereken kâğıdı martın önündeki sehpaya bıraktı.

"Çizginin üzerine bir imza atabilir misiniz lütfen?"

Gerard, Kozan'ın masanın üzerinden uzattığı Cross'u alıp imzaladı.

Kozan, karşısında yeğeniyle şakalaşan Audrey'e baktıkça midesinin bulandığını fark etti. Konuşmak istemiyordu. Hiçbir şey yapmak istemiyordu. İsviçreli aileye ölü gözleriyle baktı. Başka bir yolu olmalı, diye düşündü. Kimsenin bilmediği bir yol. Ancak kimse bilmediği için o yol da yoktu. Tezgâhtardı. Sattığı mal kuyumdu. İşi satmaktı. Bugüne kadar satılmış bütün kuyum, deri ve halı tramıyla kaç kişinin karnını doyurduğunu anımsadı. Tezgâhtarlığın *center* dışındaki hayattan hiçbir farkı olmadığını anladı. Sadece burada, her şey o kadar hızlı oluyordu ki insanın gölge düşmüş tarafları bir saat içinde aydınlanıyor ve buna tanık olanın aklı kamaşıyordu. Kozan'ın kamaşmış aklı Gerard'ın sözleriyle aydınlığa alıştı.

"Tebrik ederim. Çok iyi bir satıcısınız. Hiç aklımızda yokken bu kadar büyük bir alışveriş yaptık. Ama bir yandan da, dediklerinizi düşünüyorum da, haklısınız. İnsan neyin değerli olduğunu bilip ayırt edebilmeli. Arada bir de kendisini şımartmalı."

Acentelerin günlük ya da haftalık turlarına *center*'ları dahil etmesi Türklerin icadı değildir. Uzakdoğu'da, Meksika'da, Pasifik adalarında, İtalya'da, İspanya'da, Çekoslovakya'da, Yunanistan'da, Çin'de yüzlerce *center* vardır. Hepsi birbirinin aynıdır. Kurallar, kuralsızlıklar. Her şey, aynı tezgâhların farklı dillerde atılmasından ibarettir. Şezlong kiralayandan hanutçuya kadar turizm, her yerde turizmdir. Monte Carlo sahilinde kumsal şemsiyesi satanın dili, Tayland'daki değerli taş *center*'larında mal tanıtan üniformalı tezgâhtar ahçiklerinki gibi döner. Her kültürden insanın, turistik kasabasını görmeye gelmiş yabancıya davranışı aşağı yukarı aynıdır. Aşağısı İspanyol tezgâhtarlar gibi müşteriyi aşağılamak, yukarısı İtalyan tezgâhtarlar gibi müşteriyi tokarlamaktır. Ancak her yerde olduğu gibi turizm, ekmek bulamayanların paylaştığı bir pastadır. Hoyratlık oradan gelir.

“Evet,” dedi Kozan. Birden kalkıp kaçamayacağına, Gerard’a “Seni kazıkladım. Al aileni, deşala!” diyemeyeceğine göre sırtını koltuğa yapıştırmayı ve tezgâhına devam etmeyi tercih eden Kozan, önündeki çeki göstererek konuştu.

“Hesap numaranızı biliyor musunuz?”

“Evet, bir yere not etmiştim.”

Gerard, yeniden sırt çantasının içinde kaybolurken Kozan, Bayan Jouvet’ye baktı.

“Kolyenize iyi bakın. En küçük sorununuzda bizi arayın. Birazdan size bir garanti sertifikası vereceğim. Üzerinde kolyenizin fotoğrafı da olacak. Sigorta işlemlerinizde işinizi kolaylaştırır. Ayrıca, sizden bir ricam var. Evinize dönünce, lütfen bir kuyumcuya gidip kolyenizi gösterin ve bunun bir armağan olduğunu belirterek, aynısından yaptırmak istediğinizi söyleyin. Ne kadar fiyat biçeceklerini duyun. Bana teşekkür edeceksiniz. Ama sakın, Türkiye’den on beş bin franga aldığınızı söylemeyin çünkü kıskançlıklarından derhal kolyenizi kötülemeye başlayacaklar ve çok fazla ödediğinizi söyleyeceklerdir. Siz sadece aynısını ne kadara yapabileceklerini sorun.”

Kozan, ister İsviçreli, ister Kongolu olsun, bir tüccarın nasıl davranacağını çok iyi bildiği için turneyi engellemek üzere ahçiğin kulaklarını dolduruyordu.

“Tamam” dedi ahçik.

“Buyurun. Hesap numaram.”

Gerard’ın uzattığı kâğıdı alıp üzerindeki numaraları çeke geçiren Kozan sordu.

“Hangi banka?”

“UGC.”

“Hangi şube?”

“Vaudois.”

“On iki bin frangı ne zaman ödeyebilirsiniz?”

“Döner dönmez. Borçlu kalmak istemem.”

“Ne zaman dönüyorsunuz?”

“Yarın sabah.”

“O zaman yedi gün sonrasının tarihini yazıyorum. Böylece işlerinizi düzenlemek için biraz zamanınız olur. Lütfen şurayı imzalar mısınız?”

Gerard imzaladı. Kozan, çekin arkasındaki boşluğu gösterdi.

“Buraya da adınızı, soyadınızı, adresinizi, telefon numaranızı yazıp imza atmanız gerekiyor.”

Gerard denilenleri yaparken, Kozan ayağa kalkıp kolyeyi aldığı vitrine yürüdü. Daha fazla satmak istemiyordu. Ama yine de denemek zorundaydı. Müşterilerini yolladıktan sonra Hayko’dan izin istemeye karar verdi. Eve gidip, telefonunu ve kapısını kilitlemek istiyordu. Audrey’le yaşadığını ve o anın kendisine düşündürdüğü hiçbir şeyi unutamıyordu. Koks istiyordu. Viv’in mirası koks. Viv’in kalıntısı koks. Bankada ne kadar tramı olduğunu düşündü. Bir saat önce kolyenin süslediği boş babanın hemen yanında takımın diğer parçası olan bileklik duruyordu. Vitrinden salona baktı. İnsanların koşuşturmasını, birbirlerini süzmelerini, müşterilerin tezgâhtarlara bakarak birbirleriyle konuşmalarını izledi. Bankasında ne kadar tramı vardı? Üç bin, beş bin? Bilekliği alıp vitrin kapağını kapadı. Bayan Jouvet’ye yaklaştı. Bilekliği ilk gören küçük Maude oldu.

“Süper!”

Bilekliğin bileğine takılmasını izleyen Bayan Jouvet, aynı kelimeyi yedi kez söyledi:

“Hayır!”

Tezgâhtarlığın zorluklarından biri tekrardır. İnsanın en zor dayanabildiği çalışma koşulu olan tekrar, sağlıklı bir aklın ani ölümüne neden olur. Aynı cümleleri aynı mimikler eşliğinde iki bin kez söylemiş olan tezgâhtar, artık ne dediğini duymuyordur. Başka konular üzerinde yoğunlaşıyor, müşterisinin banka hesabında ne kadar tramı olduğunu ya da yanındaki ahçiğin vardik rengini tahmin etmeye çalışıyordur. Kendisini duymayan tezgâhtar, konuşmasının hangi bölümünde olduğunu karşısındakinin yüz ifadesinden anlar.

Fransızca hayır diyen ağzın içinde dilin gidip gelmesini, burnun üzerindeki yarığın iki kaşın iki ucunu kaldıran bir çadır direğine dönüşmesini, bakılan bilekliğin ağırlığından gözlerin yuvalarının ucuna kadar sürüklenmesini, bilekliğin üzerindeki her taşın yüzeyine bırakılan parmak izlerinin kendininkilerle karışmasını izleyen Kozan bir ses duydu. Biri konuşuyordu. Sesi düşündü. Çözdü. Konuşan Gerard'dı.

“Bu da söz ettiğiniz safirlerle mi yapılmış?”

Çeki doldurup imzalamış olan ve karısının elini tutarak incelediği bilekliğe bakan Gerard’a dönüp “Hayır” dedi.

“Bu safirler İran’dan geliyor.”

Tezgâhtarlık hayatında ilk kez böyle bir yalan söylüyordu. Neden İran demişti? Çünkü umursamıyordu. İran, Suriye, Kamboçya, ne fark eder?

“Kaşmir safiri kadar olmasa da çok değerlidir. Hayko Çınarcıyan tarafından yaptırılmış bir bileklik. Kolyenin devamı. Hoşunuza gitti mi?”

“Tabiî, tabiî” dedi Bayan Jouvet.

“Ama kim bilir, ne kadar pahalıdır!”

“Dilerseniz, ne kadar ucuz olduğunu size söyleyeyim.”

Kurduğu tezgâhın hiçbir amacı ve niteliği yoktu. Kolyenin etiketini kopardığını bile anımsamıyordu. Bilekliğe de aynısını yapması gerekirdi. Kontramanyak olan tezgâh değil, Kozan’dı. Ahçiğin bileğini Gerard’dan ödünç alıp etikete baktı. Terlemeye başladı. Oysa odanın kliması yanlışsız çalışıyordu.

“Kimliğiniz ya da pasaportunuzu alabilir miyim? Fotokopi çektirmem gerekiyor.”

Fiyat soran ve gösterdiği malla ilgilendiği açık olan müşterisini kendi bozuyor ve bunu neden yaptığını anlamıyordu. Ama Jouvet’ler inatçıydı.

“Tabiî, tabiî. Buyurun” dedi Gerard. Sırt çantasının ön cebine koyduğu cüzdanından çıkardığı kimliği uzattı. Kozan aldı ve müşterilerinin yüzüne bile bakmadı. Odadan çıktı. Başı dönüyordu. Salonun genişliğinden dolayı daha rahat nefes alacağını düşünmüş ancak yanılmıştı. Salon kalabalık ve nefes konusunda cimriydi. Kozan’ın tezgâhını gözleyen Sadri, hayran olduğu şefinin, elindeki kimlikle çevresine baktığını görünce bankosundan çıkıp yanına koştu.

“Ver ağabey” dedi.

Kozan, Sadri’ye bakıp “Fotokopi” dedi.

“Tamam, iki dakika sonra getiririm.”

Çocuk koşarak uzaklaştı. Çocuğun ayaklarına bakan Kozan, halıya her değdiklerinde zeminin sallandığını hissetti. Dev Sadri’nin dev ayakları Topaz’ı titretiyordu. Aslında ne bina titriyor ne de Sadri devleşiyordu. Bir duvar saati sarkacı gibi sağa ve sola kayan, tezgâhtarın sabit bedeninin içindeki organlardı. Küçülmüş olan Kozan’dı. Odaya girip İsviçrelilerin arasından geçti. Koltuğuna oturdu. Gerard’a baktı. Mart ağzını konuşmak için açtı ama Kozan önce davrandı.

“İsviçre frangıyla on sekiz bin. Ama siz on bin daha verin ve bilekliği de alın. Ve bu on bini altı ay sonra ödeyin.”

Gerard arkasına yaslanıp boşalmış kadehini gösterdi.

“Bir tane daha alabilir miyim? Karar vermemde yardımcı oluyor. İnsanın bu kadar çok sayıyı hazmetmesinin başka yolu yok!”

Mart gülüyordu. Karısı ve iki küçük ahçik gülüyordu. Ama Kozan hiçbir şeyi komik bulmuyordu. Tekrar kalktı. Salona çıktı. Önünden geçen garsonu sağ kolundan yakaladı.

“İki rakı getir.”

Garsonu bırakmadı.

“Hayır, üç tane getir. Biri duble ve sek.”

Garsonu bırakmıyordu.

“Çabuk! Daha ne bekliyorsun?”

“Kolum, şef.”

Unutulmuş parmaklar gevşedi. Garson yürüdü. Kozan odaya döndü. Masanın, yani tezgâhın arkasına geçip oturdu. Sordu.

“Bay Jouvet, Tanrı’ya inanır mısınız?”

“Tabiî.”

“O zaman her şeye inanırsınız.”

“Ne demek istediğinizi anlamadım.”

“İşte bu yüzden bana da inanıyorsunuz. Anlamadığınız için.”

“Hâlâ neden söz ettiğinizi anlamıyorum.”

“Bakın, o kadar farklıyız ki, bir sabah başka bir gezegende uyansak ve oranın yerlileri bizi görse aynı türden olduğumuza bile inanmazlar. Siz insan olduğunuzu iddia ettikçe benim insan olmadığımı düşünürler. Ama inanın bana, öyle bir durumda size değil bana inanırlar. Çünkü hayatımı konuşarak ve ikna ederek kazanıyorum.”

Gerard’ın yüzündeki çizgiler, dik açılar oluşturmaya başlıyordu. Satıcı olarak başarılı ve dürüst olduğunu düşündüğü Kozan, hiç de eğlenceli bir konudan söz etmiyordu. Oysa geçirdikleri günlere tatil, kendilerine de turist deniyordu. Ama Gerard sakinliğini kaybetmedi. Bayan Jouvet’yle göz göze gelip, bakışlarını Kozan’a çevirip dinledi.

“Sadece konuşuyorum. Hikâyeler anlatıyorum. Cümlelerle zikzaklar çiziyorum.”

Tam “Çocuklarınızın bu işi yapmasını asla istemezsiniz çünkü anne ve babama bile bu kolyeyi aynı fiyata satabilirim” diyecekti ki garson girdi. Kozan, aralarında uçurumlar olan yüksek sözlerine son verdi.

“Sek kime?” diye soran garsona elini uzattı. Garson, ahçik ile martın önüne rakılarını bırakırken, Kozan tek boğaz hamlesinde bir sek dubleyi içine boşalttı. Ağızdan mideye püskürtülen rakı yudumu değdiği her yeri dağladı. Piyzle kendini kundaklayan Kozan, Kozan’a yaklaştı. Tezgâhtar olduğunu ve bunu hiçbir şeyin değiştiremeyeceğini anladı. Yirmi yıl sonra da satacaktı. Ne olursa. Mal, hayvan, insan, her şey. Rakı alevlerinin dumanı gözlerini yaşarttı. Kozan’ın gözleri parladı. Dudaklarının iki yanı sivrilip yanaklarına saplandı. Dişleri göründü. Gülümsedi. Jouvet ailesi, aynı gün içinde aynı Kozan’la ikinci kez tanıştı.

“Ama bazen bana söyleyecek tek bir kelime kalmaz. Mücevher kendini anlatır. Lütfen Bayan Jouvet, bileğinizi kulağınıza yaklaştırın. Bilekliğin mutlaka size fısıldadığı bir hikâye vardır. Neden İsviçre’ye sizinle gitmek istediğini anlatıyordur. Ona iyi bakın, Bayan Jouvet. Her aynaya baktığınızda teninizin üzerinde göreceksiniz. Her anınıza tanık olacak. Sadece bir mücevher değil, sizi asla terk etmeyecek bir yoldaş. Karşılaşmanız, iki gezegenin çarpışması gibi. Milyarda bir ihtimal. Evet, Bay Jouvet, iki gezegen çarpıştığında hangimizin insan olduğunun bir önemi kalmayacak ama bu bileklik Bayan Jouvet’ye kavuşmuş olacak. Onu yapan usta sizi tanımıyordu. Varlığınızdan bile haberdar değildi. Ama siz onu beğendiniz. Hayatınızı paylaşmayı düşünecek kadar. İşte bu, iki yabancının hayalinin çarpışmasıdır. Sizin ve bu bilekliği yaratan büyük ustanın. Kimse mucizelere kayıtsız kalamaz. Hele bizim gibi Tanrı inancı olanlar, asla! Tanrı, aklımızı ve ona inananları korusun!”

Her ne kadar göz parlaması bir hastalık olmasa da herkese bulaşmıştı. Kozan zikzaklar çizmemiş, önündeki uçurumdan aşağı kendini bırakıp göğe yükselmiş, peşinden de Jouvet ailesi gelmişti. Her şey bir mucizeydi. Her şey. Kozan’ın uluslararası ilişkiler bölümünü bitirebilmesi, başbakanlık danışmanı bir dayıya sahip olması, yaşıtları Ankara’da sürünürken Viyana’ya yollanması, Viv’le tanışması, Viyana’dan kovulması, tezgâhtarlığa başlaması, Jouvet ailesinin ilk kez tatile çıkması ve Topaz’da karşılaşmaları. Her şey mucizeydi. Tezgâh, Tanrı’nın varlığının kanıtı ve Topaz bir ibadethaneydi!

Aklının korunması için Tanrı’ya ilk yalvaran insanın dileği yerine getirildi. O günden bu yana insanın aklı, Tanrı tarafından korundu. Belki bir kasada, belki de cennette. Çünkü aklın, insan bedeninden kaçabileceği beş delik ve akıl yoksunu bedende delilik vardı. Akıl, insandan korundu. İnsan, beş duyulu bir hayvan oldu. Bedeni ölümlü, aklı korunan, beş duyulu bir hayvan. Tanrı’nın insan olarak doğacağı güne kadar böyle sürecek. Aklı, insanla öldüğü gün öpüşecek. Hayattakilerse son ana kadar koklayacak, duyacak, görecek, tadacak, dokunacak ama asla düşünemeyecek. Çünkü aklı alınmış insana bırakılmış olan beyin, sahibine sadece hayal veren bir organdır. Var olanın üzerine kurulan hayaller. Oysa akıl, yoktan düşünce yaratır. Yoktan var etmek bir düşünce, yoktan var ettiğini düşünmek bir hayaldir. İnsan düşünmez, düşündüğünü hayal eder. Akıl sadece Tanrı, beyinse bir çocuk tarafından korunabilir. İnsanı koruyansa ölümdür. Bir hayal organıyla yaşadığı sürece kendine zarar verecek olan insanı sonsuz acıdan kurtaran ölüm, doğumdan üstündür.

“Amin!”

Pörçün adı Fidel’di. Saim’in kapattığı VIP odasında doksan sekiz bin yumoşluk mal satın almıştı. Kredi kartıyla sekiz bin yumoşunu ödemiş, doksan bin için de yedi günlük çek imzalamıştı. Bir martın kuyumcudan alabileceği her şeyi İsviçre’ye götürecekti. Bir doksan sekiz bin daha harcasaydı Saim’i de bavuluna koyabilirdi. En azından böyle düşünmesi için, Saim elinden geleni yapıyordu. Kuyumdan başka her konudan söz ediyorlardı. Sonunda Saim, varmak istediği noktaya dilini soktu.

“Bana iyilik yapmak ister misin?”

“Daha fazla ne yapabilirim, bilmiyorum. Bugünlük yeterince kazanmadın mı?”

“Kazanan ben değilim. Vacheron Constantin’lere ödediğin fiyat düşünülürse, kazanan sensin, bir de Topaz.”

“Sen yüzdeyle çalışmıyor musun?”

“Keşke öyle olsaydı. Ama hayır, sabit bir maaşım var. Ve Türkiye’de yaşamak için hiç de yeterli değil. Onun için senden bir iyilik isteyeceğim.”

Fidel, elindeki kadehten bir yudum şampanya, yanındaki koltukta oturan Saim’in yanağından da bir makas alıp konuştu.

“Söyle bakalım.”

“Bana zengin dostlarının adresleri lazım. Mücevherle ilgilenen dostlarına ulaşmamı sağlayacak bilgiler. Kışın İsviçre’ye gelip onlara kendi koleksiyonumu göstermek istiyorum. Yapılan her satıştan sana da pay vermek istiyorum. Ne dersin?”

Fidel tebessümünü geliştirip büyüttü. Kahkahalar atmaya başladı. Eli, Saim’in dizindeydi. Saim, sarhoşluğun avlusunda gezen pörçün histerik kahkahalarının durulmasını sabırla bekledi.

“Aptal çocuk! Senin vereceğin payı değil, ben seni istiyorum. Bir ay sonra sana bir uçak bileti yollayacağım. Gelip bende kalacaksın. Mücevherlerini de getir. Sana istediğin müşteriyi ayarlarım. Sen buna ne dersin?”

Saim daha önce yapmıştı. Bir kez daha yapabilirdi. Pörç meterleyebilirdi.

“Tamam” dedi. “Anlaştık.”

Sakallı pörçün, patasının üzerinde parmaklarını gezdirmesini izlerken düşündü. Ne kadar kazanabileceğini, malı hangi yolla yurtdışına çıkaracağını, Fidel’den koparabileceği tramın miktarını düşündü. Bir milyon yumoş! “Neden olmasın?” dedi Türkçe.

“Anlamadım?”

“Biraz daha şampanya?”

Tezgâhtar iki nedenden dolayı daha çok tram ister. Birincisi, masrafının her gün daha da artmasına neden olan alışkanlıkları. İkincisi, bir gün tezgâhtarlığı bırakma hayali. Hangi nedenden dolayı olursa olsun, tram kazanmak isteyen tezgâhtar, aldığı maaşla yetinmez ve adresler biriktirmeye başlar. Bu adresler, zengin ve mala düşkün müşterilere aittir. *Center*'dan adres çalmak, *center* kanunlarına göre suçtur. Ancak önlenemeyen bir eylemdir. Birikmiş adresler, ölü sezonda Avrupa turları atan, ihracat TIR'larının zulalarında malları Schengen ülkelerine taşıtan tezgâhtarlara tanesi elli yumoştan satılır. Bilgi çağında yaşandığına en geçerli kanıttır. Bir adres, elli yumoş. Pazar günü çalınan kapılar açılır, ellerinde çantalarıyla takım elbiseli Türkler eve girer. Elektrikli süpürge pazarlamaktan daha kolaydır. Çünkü ev sahibinin Türkiye'de ne kadar harcadığı ve ne satın aldığı bilinir. Önlerine konan mal, ne tesadüftür ki, zevklerine uygun olandır. Satışlar tamamlanır, ülkeye dönülür. Dükkân kirası mı? Vergi mi? Hiçbir şey. Turizmde fiş kesilmez.

Saim, her koldan tram kazanmaya çalışmış tezgâhtarlardandı. Yalnız yaşamasına rağmen aylık gideri üç bin yumoşu buluyordu. Bu üç bin yumoşluk gider asla dönmeyen türdendi. Potpot ve koks. Geriye, anıdan başka bir şey kalmazdı. Bazen o bile kalmazdı. Bu yüzden Saim'in daima trama ihtiyacı olurdu. Hollanda'da büyümüştü. Amsterdam'da. Yaşasaydı, Caligula'nın sokaklarında taklalar atacağı zevk kentinde. Annesi terzi, babası imamdı. Ama Saim, Amsterdam'da ne dikiş tutturabildi ne de herhangi bir şeye inandı. Hırsızlık yaptı, güzel yüzünü sattı. Rembrandt tablolarındaki karanlıkta neler olup bittiğini öğrendi. Birlikte soygunlar düzenledikleri ahpariklerini terk edip Türkiye'ye geldi. Tezgâhtarlığının ilk yıllarında, karşısına çıkan müşterilerin *sale contract*'lara yazdıkları adreslere, Hollanda'dan kalma soyguncu ahpariklerini yolladı. Tatildeki insanların evlerini soydurdu. Yakalanma riski o kadar azdı ve kasaba evlerindeki dolaplarda o kadar çok nakit vardı ki Saim, Antalya'nın en yüksek potpot oynanan masalarına oturdu. Evi soyulacak müşteri profili basitti: yaşlı, dolayısıyla tramını evinde tutacak kadar bankalara güvensiz. Yalnız, dolayısıyla kendisi tatildeyken evi boş. Çalıştığı dükkândan bir nazar boncuğu aldığı için kapılara kadar kendisini geçiren genç ve güler yüzlü martın, derhal Hollanda'yı arayıp adresini verdiğini bilmeyen müşteri tatil dönüşünde evini bomboş bulunca kalp krizi eşiğinden dönüyordu. Verdiği adresleri soymak için İsviçre'ye kadar giden soyguncu ahparikleri Saim'i kazıklayınca başka bir tram yolu düşündü. Adres toplamaya devam etti. Ama bu kez tezgâhtarlara satmak için. Ancak şimdi, kendisi gidecekti. Elindeki ve pörçten alacağı adreslerin her birini bulacak ve Jojo'nun atölyesinde yaptıracağı malları satacaktı. Saim çok kazanan ve çok harcayanlardandı. Tezgâhtarlığı asla bırakmak istemeyenlerden. Bir gün mutlaka tutuklanacak ya da vurulacaktı. Ya da son nefesine kadar kazanıp harcayacaktı. Bazı Topaz tezgâhtarları gibi Interpol kayıtlarında adı yoktu. Hiçbir suçundan ötürü yakalanmamıştı ve sabıkasızdı. Ama Saim doyumsuzdu. Tram bağımlısıydı. 2005 model bir Mustang kullanıyordu. Lara'da dubleks bir villada yaşıyor ve sadece özel pezevenklerin özel mallarını meterliyordu. Kredi kartı yoktu. Sadece nakit. Yumoş desteleri cebinden sarkardı. Otuz dört yaşındaydı. Her tür tezgâhtan haberi vardı. Askerliğini yaptığı Cizre'de PKK militanı bir teröristi öldürmüş, insan hakları polisi Fransızlara, hayallerindeki ezilen Kürt'ün ezik elişçiliği olduğunu söyleyip ağızlarının suyunu akıtarak, binlerce yumoşluk Azeri halılarını Kürt işi diye satmıştı. Saim ne Kürt'tü ne de Türk. Saim Amsterdamlıydı. Hepsi bu. Bir dünya vatandaşı değil. Bir uzay vatandaşı. Dünya

üzerinde sadece tramla nefes alabilen bir uzaylı. Her canlıya eşit uzaklıktaydı. Bu yüzden Saim, hayatın merkezindeydi. Her canlıyı eşit miktarda kazıklamaya özen gösterirdi. Kimseye haksızlık etmek istemezdi. Fidel'in elinin sırtına kendi elini koyup, hafif dirilmiş patasının üzerine bastırdı.

“Fidel, sen, ilk görüşte aşka inanır mısın?”

“Çocuğum, insanın çok âşık olması gerek, bedeni karşı cins için biçimlendirilmişken, hemcinsine yönelmesi için. Üremek için heteroseksüel olmak gerekir. Üremek için de sevişmek. Heteroseksüel gerçekçidir, bense romantiğim. Sadece aşk ve zevk için dokunurum. Çünkü bir hayvan değilim ve üremek istemiyorum. Tek gerçek üreme, zihinsel olandır. Soruna gelelim. Evet, ilk görüşte aşka inandığım gibi, son görüşte aşka da inanırım. Ölürken yanımda kim varsa ona âşık olarak terk edeceğim dünyayı.”

Saim, kameraya baktı. Çalıştığını ve ikisini de içine çekecek açıda durduğunu görebiliyordu. Polidilo’nun, Sami’nin köpeği Fırat’ın emriyle tezgâhtarların ağır tokarlarını özel bir arşivde sakladığını da biliyordu. Bütün bunları bilmesinin nedeni, Topaz yaşayanlarının yaklaşmaya korktuğu Fırat’la karmaşık bir tezgâhta ortak olmasıydı. Topaz’daki ağır ve izleyeni heyecanlandıracak kadar sert tokar görüntülerini tram karşılığında Internet’ten yayınlıyorlardı. Sadece meraklılarının bildiği, yüzlerin pek de seçilemediği bir web sitesi. Ayda üç bin yumoşu boşluğa yollayan Saim’in hayal gücünün eseriydi. Görüntülerin en büyük müşterisini, yani Fırat’ı kendine ortak yaparak arşivin zenginliğini güvenceye almıştı. Saim, görüntüleri sınıflandırmayı iyi biliyordu. Ne de olsa Amsterdamlıydı. İş yerinde taciz, iş yerinde tecavüz gibi başlıklar atıyordu. Yanlış anlaşılmasın, Saim, cinsel şizofrenisi olan zavallı bir sapkın değildi Asla bir pörç de değildi. Saim, tram kazanan bir et parçasıydı. Derisinden ve ahlaktan sıyrılmış yetmiş sekiz kiloluk bir et parçası. Saim’in tezgâhlarında ancak matematikte olduğu kadar ahlak vardı: hiç. İş ile zevki karıştırmazdı. Sadece işini zevkle yapardı. Fermuarını açıp Fidel’in elini pantolonundaki yarıktan içeri soktu. Odada olanlar Internet’te yayınlanmayacaktı. Sadece Fidel’in evine döndüğünde Saim’i anımsayacağı bir leke gerekiyordu. Anımsayıp uçak bileti yollamasını sağlayacak bir anı. Fidel’in masajı yedi dakika sürdü.

Anı, Fidel’in gömleğinin koluna bulaştı. Şampanya kadehlerinin yanındaki peçetelerle silindi ama Saim’in istediği leke kaldı.

Tabiî ki bütün tezgâhtarlar ahlaksız ve suçlu değildir. Ancak tezgâhtarlık, ahlaksız ve suçluların, kişilik özelliklerini değiştirmeden, yasal olarak yapabilecekleri ender mesleklerdendir. Belki de bütün meslekler böyledir. Bütün insanların ahlaksız ve suçlu olabileceği gibi. Her şey bütün ihtimallere eşit uzaklıktadır. Yakınlaşıp uzaklaşmaları geçicidir.

“Bayan Jouvet, artık bir bilekliğiniz de var!”

Kozan, kasadan getirttiği ikinci çeki de Gerard’a doldurtmuş ve üzerine altı ay sonrasının tarihini atmıştı. Garanti sertifikalarının hazırlanması için kolye ile bilekliği, çırakla stok odasına yollamıştı. İkinci sek rakısını da yutmuş, Gerard’a Akdeniz kıyısındaki evlerle ilgilenip ilgilenmediğini soruyordu. Tram, emlak işindeydi. Tram, aracılıktaydı. Muhteşem komisyonculuk mesleği. Bölgeyi tanıtan bir konuşmaya başlayacaktı ki kapı açıldı. Kimseyi çağırmamıştı ve sertifikaların, isteyene kadar getirilmemesini söylemişti. Bütün başlar, odaya giren Hayko’ya döndü. Fransızca, İngilizce ve Almanca konuşabilen, üç dilde de protokol mektupları yazacak kadar kelime haznesine sahip Hayko, söyleyeceklerinin tercüme edilmesini ister gibi bir Gerard’a, bir Kozan’a bakıyordu. Ama sözlerinin Türkçe’ye çevrilmesi tezgâhın sonu olurdu.

“Dışarıda mart için bir saat bekliyor. Tamam, dersen içeri alacağım. Bu arada, tarihin en iyi işini çıkarıyoruz. Seninkiyle birlikte iki yüz bin yumoşu geçtik. Rehber çıldırdı.”

Kozan, ağzına diktiği diplomat tebessümünü sökmeden dinlemişti.

“Bay Jouvet, patronum kolye ve bilekliğin, eşinize ve ailenize uğur getirmesini diliyor. Ve Topaz’dan alışveriş ettiğiniz için teşekkür ediyor.”

“Lütfen, teşekkür ettiğimizi söyleyin. Ayrıca çok iyi zaman geçirdiğimizi de belirtin. Rakı da çok güzelmiş!”

“İki yüz bin yumoş! Ne kadarı alındı?”

Girdiğinden beri kapının önünde duran Hayko yanıtladı:

“Otuz bin. Kart.”

Kozan, Gerard’a döndü.

“Şimdi izninizle, Bay Çınarcıyan, özel koleksiyonundan bir parça göstermek istiyor.”

Gerard’ın yanıt vermesini beklemeden, eliyle kapıyı gösterdi. Hayko kapıyı açtı ve içeri Mina girdi. Saim’in işine yaramayan Mina, Hayko’nun tanıtım hostesi olmuştu. Elinde kırmızı, kadife bir kutu vardı. Kutuyu bir tepsi gibi taşıyordu. Hayko, kutuyu saran sırma kordonu açıp kapağını kaldırdı. Pırlantalı, iki yüz elli gram altından yapılmış markasız saati çıkardı. İsviçrelilere saat satmak sadece bir Ermeni’nin aklına gelirdi. Bir de Saim’in. Normalde bir vitrinin içinde kendi halinde duran saati, kadife kutuya koydurup, özel bir kasadan çıktığı sanılsın diye küçük bir törenle çıkaran Hayko’nun davranışları Jouvet ailesini heyecanlandırmıştı. Zaten öyle de olması gerekiyordu.

Hayko konuştu.

“Cevat geldi. Salonda. Seni bekliyor.”

Kozan konuştu.

“Sizin gibi bir beyefendiye çok yakışacağını düşünüyor. Ben de kesinlikle katılıyorum.”

Hayko, saati Gerard’ın bileğine geçirdi.

Gülerek ve özellikle bozulmuş bir İngilizce’yle “Gelecek yıl için” dedi. Gerard güldü. Saate hayran olmuştu. Bir Arap şeyhi değildi. Bir köylüydü. Bir çiftçi. Ama herkes gibi onun da bir saate ihtiyacı vardı.

“Otuz bin çikolataya bırak. Ahçik modeli de var. İkisi kırk bin. On iki ay sonra ödesin. Ama üçü ona tamamlasın.”

Kozan, Gerard’ın merak ettiği konuya açıklık getirdi.

“Normalde kırk beş bin frank olan saat için Bay Çınarcıyan otuz bin kabul ediyor. Ayrıca...”

Türkçe’ye döndü.

“Ahçiğinkini de tak.”

Hayko, kutudan çıkardığı aynı modelin daha incesi olan saati, ahçiğin bileğine takarken Kozan anlatmaya devam etti.

“Ayrıca eşiniz için olanı da isterseniz, ikisini kırk bin franga bırakacağını söylüyor. Saatleriniz aşkınıza ayarlanmış olacak. Ne dersiniz?”

Bileğindeki saati küçük ahçiklere gösteren Bayan Jouvet sordu:

“Markası nedir?”

Hayko, hafifçe eğilerek aileyi selamladı. Gerard ayağa kalkıp selamı karşıladı. Hayko ve Mina çıktı. Kozan ahçiğe yanıt verdi.

“Hanımefendi, Çınarcıyanlar mücevhercidir. Onlar için bileklerinizdeki birer saat değil, birer mücevherdir. Beyefendininkinde sekiz karat, sizinkinde altı karat pırlanta vardır. On sekiz ayar altın. Gördüğünüz her sarı bölge altındır. Erkek modeli iki yüz elli gram, kadın modeli yüz yirmi gramdır. Kadran sedeftir. Camı safir kristaldir. Yapacağınızı sanmıyorum ama bir gün çok sinirlenip duvara fırlatsanız bile çizilmez. Bu saatler markasızdır. Düzenekleri el yapımı ve otomatiktir. Ne yazık ki, dünyanın çeşitli yerlerinde Rolex, Cartier, Chopard gibi markaların modelleri sahte olarak üretilir ve üzerlerine logolar basılır. Ancak böyle bir girişim sadece sahtekârlıktır. Bu saatlerin düzenekleri sizin ülkenizden, Rolex için çalışan atölyelerden gelir. Mekanizma hariç bütün işlemler İstanbul’daki atölyelerimizde gerçekleştirilir. Gördüğünüz gibi ikisi de birer başyapıt. Birer sanat eseri. Benzer özelliklere sahip böylesi iki saati, ülkenizde yüz bin franktan aşağı alamazsınız. Ayrıca Bay Gerard, Bay Çınarcıyan’ın özel izniyle, kırk bin frangı on iki ay sonra ödeyebilirsiniz. Ancak tek bir şartımız var. O da yaptığınız ön ödemeyi on bin franga çıkarmak. Yani yedi bin frank daha ödeyeceksiniz.”

Gerard etkilenmişti. Her şeyden. Saatten, telaffuz edilen sayılardan, eşinin gözlerinden, Topaz’ın görkeminden, Kozan’ın ciddiyetinden. Düşünüyordu. Olası bir aksilikte ne yapacağını merak ediyordu. Sordu:

“Peki arıza durumunda ne yapıyoruz? Sürekli buraya gelemem.”

“Birlikte çalıştığımız özel bir taşıma şirketi var. Tahmin edeceğiniz gibi mücevher taşımacılığı çok hassas bir konu. Özellikle, söz konusu mücevherler bu denli değerliyken. Mücevherlerinizde ya da saatlerin düzeneklerinde bir sorun çıkarsa bizi arıyorsunuz. Biz, size sadece hangi gün ve hangi saatlerde evde kalmanız gerektiğini söylüyoruz. Taşıma şirketi gelip mücevheri teslim alıp bize getiriyor. Sorunu halledip mücevheri geri yolluyoruz. Hepsi bir hafta sürüyor ve bütün bunlar için hiçbir şey ödemiyorsunuz. Kolye ile bilekliğin garantileri beş

yıllık, ancak saatlerinki ömür boyu. Gördüğünüz gibi, bu konuda hiç sorun yok. Yalnız, Bay Jouvet, sizinkinin kordonundan iki bakla almalıyız. Çünkü bol geliyor. Düşürmenizi istemem.”

Kozan, Topaz için çalışan bir taşıma şirketi olmadığını, ancak olmasının çok işe yarayacağını düşünürken Gerard hızlı bir hesap yaptı.

“O zaman daha ucuz olmalı, değil mi? Altının gramı azalınca, daha ucuz olmalı.”

“Tabiî ki böyle bir kıstas olamaz çünkü size verilen fiyat indirimli olandır. Ancak buna sadece Bay Çınarcıyan karar verebilir. Kolyede olduğu gibi kendisini sinirlendirmek istemem. İzin verirseniz, kendisine sorayım.”

Tezgâhın bu aşamasında müşteri asla yalnız bırakılmamalıdır. Özellikle çiftler birbirlerini olağanüstü bir hızla zehirleyebilir, tek bir bakışla dört saatlik tezgâhı yerle bir edebilirler. Ama Kozan, hiçbir tezgâhtar gibi değildi. Kendisi odada değilken, kıvam neye dönüşürse dönüşsün, tezgâhı istediği basamağa indirip çıkarabileceğine inanıyordu. Haksız olduğunu kanıtlayacak bir deneyimi olmamıştı. Ayağa kalkıp kapıya yürüdü. Eli tokmakta, dönüp ailenin her ferdine birden baktı. Hepsini gördü ve göz kırptı.

“Bana şans dileyin!”

Salon sakindi. Asiltur müşterileri hâlâ kapalı kapılar ardındaydı. Diğer gruplarla kimse ilgilenmiyordu. Kıskançlık fırtınaları tezgâhtarların maskelerini uçuruyor, Topaz’ın, kurulduğundan beri gördüğü en iyi gruptan müşteri alamamış olanlar, tezgâhtakileri nefretle izliyordu. Maaş görüşmeleri yakında başlayacaktı ve herkes kendisini pazarlamanın peşindeydi.

Center'larda yılda bir kez maaş görüşmesi yapılır. Buna anlaşma denir. Bir yıl boyunca müşteriyle pazarlık yapmış olan tezgâhtar aynı amaçla patronunun karşısına oturur. Her sektörde olduğu gibi kendine güvenenler patronlarıyla laf ebeleme oynar ve istediğine yakın şartlara kavuşur. Diğerleri sadece dinler ve odadan çıkar. Ancak ikinci gruptakiler de pazarlık yaptıklarını iddia eder. Dinleyenler inanmış gibi yapar ve konu kapanır. Bazı patronlar, anlaşmalara bazı sayılarla girerler. Bunlar istatistik verileridir. Her tezgâhtarın, yaptığı satışın *sale contract*'ına yazdığı bir numarası vardır. Böylece kaç adet ve kaç yumoşluk satış yaptığı takip edilir. Alt çizgiler ve üst çizgiler vardır. Üstlere çıkanlar, ölmedikleri ya da pafküften delirmedikleri sürece inmezler. Alttakilerse, yükseleceklerini düşünür ama gerçekleştiremezler. Düzen, tezgâhtarlar tarafından kurulmuştur, dolayısıyla adil değildir. Alt çizgi tezgâhtarına müşteri ancak zorunluluk varsa verilir. Müşteri alamadığı için satış performansı düşük kalan tezgâhtar daima alt çizgi noktalarından biri olarak kalır. Üst ligdekiyse artık kabul edilmiş bir yetenektir. Müşteri alır ve satar. Ancak sürekli müşteri almanın baskısı hiç alamamaktan çok daha büyüktür. Çünkü hesabı sorulur. Yıllarca yüksek maaş almış olan bir tezgâhtarın performansının düştüğü duyulursa bütün *center*'lar ağızlarını alt çizgi maaşlarından açar. Nereye giderse aynı sayıları duyar. Antalya, ünlerinin insanlardan daha hızlı hareket edebildiği bir kenttir. Tezgâhtar uyur, ağzı uyumaz.

Topaz’da anlaşmalar aşamalı olarak yapılırdı. Yukarıdan aşağı doğru. Önemli olan iyileri tutmaktı. Ortadakiler ve alttakilerin sayısı Antalya’da çok fazlaydı. İyilerin yeri aynı kolaylıkla doldurulmuyordu. Bu yüzden bağımlılıklarına, deliliklerine göz yumuluyordu. Kozan anlaşmaya girmezdi. Dört yıldır, Hayko’nun açıkladığı maaşı kabul ediyordu. Bugüne kadar hiç hayal kırıklığına uğramamıştı. Bu yıl da öyle olacaktı. Şef olmanın sorumlulukları arasında toy tezgâhtarların kendileri orada olmasa bile yapılan satışlara numaralarını yazmak da vardı. Kozan bu konuda cömertti. Kendisine duyulan hayranlığın hacmini bu biçimde denetleyebiliyordu. Anlaşma öncesi acemiler Kozan’a yalvarmaya başlardı. Kozan, aralarından seçtiğini destekler, üç satışıyla, çocuğun performans listesinde beş sıra yükselmesini sağlardı. Sadri, desteklediği çocuklardandı. Diğer şefler, meterlemek istedikleri ahçiklerin numaralarını yazmayı tercih ediyorlardı. Ahçikler de gerekeni yapıyor ve alışveriş tamamlanıyordu.

Center'larda fiş ya da fatura yoktur. Sale contract vardır. Satışta, bir örneği de müşteriye verilen tek belgedir. Hiçbir yasal geçerliliği yoktur. Üzerine, satılan malın ne olduğu, adedi, pazarlık sonunda varılan fiyatı, müşterinin hangi acenteye ait olduğuna dair kart rengi, numarası, adresi ve tezgâhtar numarasının yazıldığı bir kâğıt. Okuması ve yazması olmayan ancak yılda elli bin yumoş kazanan tezgâhtarların çıraklara doldurttuğu, basit gibi görünen ama adedinin ve üzerinde yazan sayıların, bir insanın bütün hayatını değiştirebildiği bir kâğıt. Son olarak *sale contract*, sağ üstüne yazdığı numarasıyla, bir tezgâhtarın çalıştığını kanıtlamasının tek yoludur.

"Papi!"

Kozan sesin geldiği yöne baktı. Gülümsedi. Antalya'nın en tehlikeli tezgâhtarlarından Orospu Cevat, karşısına çıkan herkesle öpüşüyordu. Çünkü herkesi tanıyor ve herkes de onu tanıyordu.

Satış anı haricinde tezgâhtarlık bilgisi ve yeteneğinin sınanabileceği hiçbir zaman ve yer olmadığı için tezgâh başında geçirilen yılların önemi büyüktür. Birbirini tanımak isteyen tezgâhtarların adlarından sonra sordukları, kaç yıldır meslekte olduklarıdır. Çalışılmış dükkânlar, *center*'lar sayılır ve hepsine tecrübe denir. Dolayısıyla tezgâhtarlık düzeyinin kabul görmüş ölçüm birimi zamandır. Tezgâhtar kelimesinin başına tecrübeli sıfatını getirebilmek için en az on yıl gerekir. Ancak tecrübelilerin arasına daha erken girenler de vardır. Çabuk anlayanlar, hızlı anlatanlar. Bir tezgâhtarın tecrübeli olduğunu anlamanın yollarından biri de diğer tecrübeli tezgâhtarlarla selamlaşma biçimidir. Söz konusu selamlaşma, sadece *center*'larda gerçekleştirilir. Aynı tezgâhtarlar sokakta aynı biçimde selamlaşmazlar, çünkü davranışları *center*'ın patronuna ve diğer tezgâhtarlara karşı gizli bir meydan okumadır. Kendilerine duydukları güven ve meslekte ulaştıkları noktayı sessiz bir salonda kollarını açarak ve adlarını bağırarak gösterirler. Aradaki yirmi metreyi kolları kanatlanmış ve gülerek kat ederler. Dört yıldır birbirini görmeyen kardeşler gibi sarılır ve ayrıldıkları anda kahkaha atarlar. Başka bir *center*'dan gelmiş olan, içine girdiği salonda kimlerin çalıştığını görmek için karşısındakinin sağlığını sorarken çevresini izler. Ahpariği, *center*'ın ünlü ahçiklerini çenesiyle gösterip uygunluk durumlarını üç kelimeyle özetler. Daha sonra susulur ve vedalaşılır. Tecrübeli tezgâhtar selamlaşması muhteşem bir gösteri, sonrası bir *center* binası büyüklüğünde sessizliktir. Konuşacak bir şey yoktur. Gösteriyi sunanlar ve izleyenler, keşke aynı karşılaşmada yirmi kez selamlaşılabilse diye düşünür. Tekrar ve tekrar.

Cevat ellerini Kozan’ın sırtından çekmiş, Topaz’ın üçüncü katında olduğu, Alanya’dan duyulmalıymış gibi bağırarak konuşuyordu.

“Papi! Nasılsın?”

“Fena değil. Trikalar naşlamış!”

“Öğleden sonra izinliyim diye tıraş olmadım. Zaten dükkândan erken kaçtım. Patlatmışsınız Asil’i!

“Evet, abuşlar kalın çıktı. Papi, içeride müşteri var. Sen dolan, yarım saate biter işim.”

“Öylesine bir uğradım zaten. Saim piçi ne yapıyor?”

“Tezgâhta.”

“Tomi’nin ona borcu varmış. Mart bizim orada çalışıyor. Bir ay sonra ödeyebilecekmiş. Görürsen Saim’i, söyle. Üstüne gitmesin martın. Zaten maaşları ikiye böldü hayvanlar.”

“Sana ne. Oranın müdürü değil misin? Alsana açıktan tramını.”

“Ben alıyorum da, üç aydır alamayan var. Patron çok abuş. Hiçbir boktan anlamıyor. Şu ahçik kim?”

“Mina. Tanırsın. Haznar’ın meterlerinden.”

Cevat, izlendiğini biliyordu. Ahçikler, düztop tezgâhtarlar, banko elemanları, çıraklar, ünlü Orospu Cevat’a bakıyorlardı. Tam Kozan, ahpariğinin yanından ayrılacaktı ki bir ses salondaki zamanı durdurdu. Dip odalardan birinden gelen Almanca küfürler duyuldu. Kapısı açılana ve içinden bir ahçik çıkana kadar hangi oda olduğu anlaşılamadı. Kozan, ahçiğin tişörtündeki kartın rengini tanıdı. Asiltur müşterisi. Konunun ne olduğunu hemen anladı. Rehber, yaslandığı kasadan ayrılıp ahçiğe yürüdü. Salonun ortalarında buluştular. Omuzlarından tutup ahçiği sakinleştirmeye çalıştı. Özellikle de sessiz olmasını istediği, işaret parmağını dudaklarına götürmesinden belli oluyordu. Çünkü ahçik bağırıyor ve

odalarda on binlerce yumoşluk tezgâhlar atılıyordu. Kozan çevresine baktı. Herkes tezgâhtaydı. Şefler, müdür yardımcıları, Hayko. Salonda, kendisinden başka sorumluluk alabilecek biri yoktu. Sadri'yi çağırdı.

"Benim odaya şampanya yolla. Şişeyle. Sen de müşteriyle otur. Ben gelene kadar bekle. Benim bir telefon görüşmesi yaptığımı söyle. Bekledikleri yanıtla ilgili. Sakın unutma! Camper!"

"Fotokopi, kimlik?"

"Fotokopiyi masaya bırak, kimliği de marta ver."

Sakinleşmeyen ahçiği ve çaresiz kalmış rehberi gülerek izleyen Cevat'a döndü.

"Papi, yürü. Lup, kimlik."

"Emin misin?"

"Evet. Lup ve kimlik."

Kozan, on altı adımda ahçiğin yanındaydı. Salona fırladığı odanın kapısı açık kalmış ancak ardından kimse çıkmamıştı. Durumun ağır olduğuna dair bir işaretti. İçeride kalan tezgâhtar, her ne yapmışsa görünmek istemiyordu. Ama Kozan sakindi.

"Hanımefendi, lütfen sakin olun. Her ne olduysa çözeceğiz. Ben, Topaz'ın genel müdürüyüm. Kozan Çınarcıyan. Lütfen beni takip edin. Özel olarak görüşelim."

O kadar hızlı konuşmuştu ki gözleri yaşarmış ahçik, sözlerinin arasına tek bir kelime bile sokamamıştı. "Ama..." dedi.

"Lütfen!"

Kozan, boş olduğunu gördüğü VIP odalarından birini gösteriyordu. Ahçik gösterilen yöne yürüdü. Kozan da peşinden. Rehber biraz olsun rahatlamıştı. Mesleğinin en iyi grubuydu ve hanutuyla kendine bir tekne alabilirdi. Abuş bir ahçiğin her şeyi mahvetmesine izin veremezdi. Cevat uygun anı bekliyordu. Tuvalete gitmiş, aynanın karşısında kravatını takmıştı. Ahçiğin odaya girdiğini gördüğü an kasaya yanaştı. Odanın vitrin camlarından görebildiği kadarıyla

izlemeye başladı. Odanın kapısı kapandı.

“Lütfen oturun. Bir bardak su alır mısınız?”

“Olur, teşekkür ederim.”

Kozan kapıyı açıp seslendi. Herhangi birine değil. Çünkü herkes ona bakıyordu.

“Bir bardak su, iki de Türk kahvesi. Şekerli.”

“Evet, sizi dinliyorum” derken Kozan, ahçiğin kendini bıraktığı koltuğun yanındaki masanın ardına geçti. Tezgâhtar koltuğuna oturdu.

“Sorun nedir?”

Ahçik, gözyaşlarını tişörtünün kollarıyla kuruluyordu ki Kozan ipek mendilini verdi.

“Bir satıcı. Başta sempatikti. Beni bir odaya götürdü. O kadar baskı yaptı ki hiç ilgilenmesem de gösterdiği kolyeleri denemeye başladım. Sırf kendini iyi hissetsin diye. Ama kolyeleri takarken, nasıl anlatsam...”

Rehber, ahçiğin elini tuttu. Ne de olsa bir haftadır tanışıyorlardı. Kozan dirseklerinin üzerinde masaya eğildi ve gözleriyle ahçiği hapsetti.

“Lütfen çekinmeyin. Bir suç işlenmişse cezasız kalmayacaktır.”

“Satıcı bana değmeye başladı. Ama normal bir dokunuş değil. Ne yaptığını anladım. Çok çirkin. Utanç verici.”

Ahçik yine ağlamaya başlamıştı. Daha fazla konuşamadı.

Kozan, rehbere döndü. Tabiî ki Almanca konuşuyordu.

“Üzücü olayların bile iyi bir sonucu olabilir. Şansımıza, bugün, Turizm Bakanlığı müfettişleri şirketimizi denetlemek için buradalar. Ben hizmet konusunda çok titiz bir insanım. Şeffaflıktan yana ve çözümcü biriyim. Ancak pek de sabırlı olduğum söylenemez. ”

Ahçiğe döndü.

“Hanımefendi, iki dakika sonra size bu hakareti yapmış olan kişi ve bir turizm müfettişiyle bu odada olacağım. İzninizle.”

Ahçik, Kozan’ın mekanik davranışlarından ve özellikle de kendisini hiç dinlememesinden etkilenmişti. Rehberin elini tutuyor ve başını sallıyordu. Ahçik çirkindi ve Kozan hangi abuşun tokarladığını merak ediyordu. Bir tahmini vardı. Çirkin düşkünü bir tokarcı tanıyordu. Hayatları boyunca karşı cinsten yeterli ilgiyi görmemiş olduklarını düşünüp kendi gösterdiği ilgiyi alıp ağızlarına sokacağını tahmin eden bir tezgâhtar tanıyordu. Salona çıktı. Söz konusu tezgâhtarı kırmızı ve terli yüzüyle gördü.

“Nasıf, sakin ol. Ahçiğin yatışması zor. Cevat yardım edecek. Ne diyorsak yap.”

Cevat gülüyordu. Hiçbir şey umurunda değildi.

“Bu hizmetimiz karşılığında takviye ücreti alacak mıyız?”

Kozan, Cevat’ın kolundan çekerken, odadan çıktığından beri hiç konuşmamış olan Nasıf’a baktı.

“Yürüyün sefil tezgâhtarlar!”

Kozan, Cevat ve Nasıf sırayla odaya girdiler. Nasıf odaya attığı ilk adımın yanına diğer ayağını da koyup durdu. Konuşan Kozan'dı. Cevat'ı gösteriyordu. Her ne kadar eğleniyormuş gibi görünseler de durum ciddiydi. Bütün grup bozulabilirdi. Üstelik çok geçerli bir nedenleri olurdu. Mücevher alırken cinsel tacize uğramak, mücevher almamak için çok doğru bir nedendi.

"Sizi Bay Kevaşe'yle tanıştırmak isterim. Kendisi Turizm Bakanlığı müfettişidir. Ve her türlü yetkiye sahiptir."

Kozan, kameraya baktı.

"Bu görüntüler, Topaz'da satış sorumlusu olan Bay Nasıf Vor'un mesleğinden ihraç edilmesiyle ilgili görülecek davada kanıt olarak kullanılacaktır. İfade alımı, turizm müfettişi Bay Kevaşe tarafından gerçekleştirilecektir."

Ahçik, Kozan'ı görünmez bir sahnenin üzerindeymiş gibi izliyordu. Cevat eğilerek ahçiği selamladı ve tezgâh başladı. Cevat konuya girdi. Kendisinden daha çok bağırabildiğini gösterirse ahçiğin susup laf dinleyeceğini hesaplamıştı.

"Bu andan itibaren bu odada sadece Almanca konuşulacak!"

Sesini ayarlayıp devam etti. Ahçik kesinlikle susup dinlemeye karar vermişti. Cevat'ın hesabı tutmuştu.

"Hanımefendi, adınız ve soyadınız lütfen?"

"Patricia Mulasch."

Nasıf'a döndü. Cevat bir savcıya dönüşmüştü.

"Sizin adınız?"

Nasıf ilk kez konuştu.

"Nasıf."

"Soyadınız ne?"

Nasıf, vor demek istemiyordu ama "Vor. Nasıf Vor" dedi.

Ahçik, Nasıf'a o kadar sinirlenmişti ki üzerinde zıplamak istiyordu. Cevat, ifade almaya devam etti.

"Lütfen kalkın ve bana uygulamalı olarak, tarafınıza yapılmış davranışı anlatın."

Ahçik kalktı. Şimdilik sadece elleriyle gösterebiliyordu.

"Aynanın karşısındaydık. Kolye denetmek istedi. Arkama geçti. Saçlarımı kaldırdım. Kolyeyi taktı ama kilidinin bozuk olduğunu söyledi. Bu arada arkama yapıştı. Bir yandan kolyeyi kapatmaya çalışıyormuş gibi yapıyor bir yandan da kalçalarıma sürtünüyordu."

Cevat, daha çok ayrıntı istiyordu.

"Bayan Mulasch, bir insanın sonsuza kadar mesleğinden uzaklaştırılmasından söz ediyoruz. Lütfen daha ayrıntılı anlatın. Bu bir yanlış anlaşılma mı yoksa arkanızda bir sertlik hissettiniz mi?"

Ahçik artık utanmıyordu, çünkü karşısında bir turizm müfettişi vardı ve bir jinekolog kadar soğukkanlıydı.

"Evet, tabiî ki hissettim!"

Cevat ahçiğin arkasına geçti ve Kozan'a "Bana bir kolye verin" dedi. Kozan vitrinden bir kolye çıkarıp müfettişe uzattı.

"Şimdi hanımefendi, tam olarak ne olduğunu anlamamız için uygulama yapacağız. Her şeyi anımsamaya çalışın."

Cevat, ahçiğe yaslanıp, kolyeyi başının üzerinden geçirip iki ucunu ensesinde birleştirdi. Bir yandan da konuşuyordu.

"Böyle bir temas oldu, değil mi?"

Ahçik adaletin yerini bulmasına o kadar yardımcı olmak istiyordu ki müfettişin tokarını hissetmiyordu. Saçını sağ eliyle ensesinde toplamıştı. Kolyeyi taktığı halde çekilmeyen Cevat havadaki kolun altından ahçiğin tetasını parmaklarının ucuyla tokarladı.

“Göğüslerinize böyle mi dokundu?”

“Hayır, hayır!”

Cevat elinin tamamını kolun altından geçirip ahçiğin sol tetasını tuttu.

“Peki, böyle mi yaptı?”

O kadar hızlı hareket ediyor ve konuşuyordu ki ahçik takip edemiyordu. Kendisine arkadan yapışmış ve tetasına elini koymuş turizm müfettişiyle aynada göz göze gelip sesini duyurabildi.

“Hayır, göğüslerime dokunmadı. Tanrı’ya şükür, onu yapmadı!”

Cevat bir adım geri attı. Nasıf’a döndü.

“Kültürümüzün, tarihimizin ve coğrafyamızın güzelliklerine tanık olmaktan başka arzusu olmayan saygıdeğer bir turist hanımefendinin bize yalan söylemesi için hiçbir neden yok. Siz, mesleğine, hizmet verdiği sektöre, turizme ve ülkesine ihanet etmiş bir insansınız. Böyle bir skandaldan bu kadar ucuz kurtulacağınızı sanmayın.”

Cevat kameraya baktı.

“Türkiye Cumhuriyeti anayasasının, Türk topraklarındaki turistleri koruyan üç yüz doksan sekizinci maddesinin bana verdiği yetkiye dayanarak Nasıf Vor’u satış sorumluluğu görevinden geçici olarak uzaklaştırıyorum.”

Nasıf’a döndü.

“Nöbetçi turizm mahkemesindeki duruşmanız yarın görülecek. Lupunuz ve kimliğiniz lütfen. Derhal!”

Nasıf, halıya gömdüğü gözlerini çıkarıp Cevat’a baktı.

“Ama...”

“Derhal, dedim!”

Nasıf, boynunda asılı duran lupunu sessizce çıkarıp Cevat’ın açık avucuna bıraktı. Ceketinin iç cebinden de bir kart çıkardı. Ahçik, oturduğu yerden

üzerinde ne yazdığını okuyamıyordu. Ama Cevat görebiliyordu. Kemer'deki bir gece kulübünün VIP kartıydı.

"Şimdi çıkın ve özel eşyalarınızı toplayın. Antalya'dan ayrılmanız yasaklanmıştır. Soruşturmanız resmî olarak başlamıştır. Beni dışarıda bekleyin."

Nasıf, araladığı kapının ardına kayacaktı ki Cevat'ın çağrısı üzerine döndü.

"Bay Vor, Bayan Mulasch'dan özür dileyin. Her ne kadar bir işe yaramayacak olsa da."

Nasıf, koltuğa oturmuş olan ahçiğin önünde bir generalin dibindeki er gibi durdu ve gözlerine bakmadan "Çok özür dilerim hanımefendi. Güzelliğiniz karşısında bir an için kendimi kaybettim. Üzgünüm" dedi.

Ahçik yüzünü çevirmiş, Kozan'a bakıyordu. Nasıf'ı duymuyormuş gibi yapıyordu.

Cevat odaya girdiğinden beri ikinci kez bağırdı:

"Çık dışarı! Pis sapık!"

Ahçik böyle bir ses yükselmesini beklemediği için koltuğunda titredi. Nasıf çıktı. Cevat, eğilerek ahçiğin elini alıp öptü.

"Hanımefendi, azılı bir seks suçlusunu yakalamamıza yardımcı olduğunuz için bakanlığım ve ülkem adına teşekkür ederim. Adresinizi ve telefonunuzu bırakın. Gelişmelerden haberdar edileceksiniz."

"Ben teşekkür ederim. Kim bilir, kaç kadına daha yapmıştır?"

Tezgâh boyunca odanın köşesinde bekleyen ve Cevat'ı hayranlıkla izleyen rehber, devreye girmesi gerektiğini anladı.

"Patricia, olanlar için çok üzgünüm."

Olması gerektiği gibi odaya Hayko girdi. Her şeyden haberi olmasa da her şeyi tahmin edebiliyordu. Cevat'la tokalaştı. Kozan ayağa kalktı ve Hayko'yu ahçiğe tanıttı.

“Topaz yönetim kurulu başkanı. Ağabeyim, Hayko Çınarcıyan.”

Cevat, Kozan’a “Biz gidelim, gerekli belgeleri doldurmamız gerekiyor”, ahçiğe, “İzninizle hanımefendi” dedi.

Kozan ve Cevat kapıda Türk kahveleri taşıyan garsonla karşılaştılar. Ahçik, Hayko ve rehberle içeride kalmıştı. Kozan, ölü bir hayvan gibi parmaklarının ucunda duran ipek mendilini gördüğü ilk çırağa armağan etti. Kirlenmişti.

Olay, Topaz’ın bütün katlarında duyulmuştu. Antalya’nın bütün *center*’larında duyulması içinse sadece birkaç saatin geçmesi gerekiyordu. Nasıf, *staff*’a inmiş ve grup Topaz’dan çıkana kadar da orada kalacaktı. Kozan, gelecek sezon müdür yardımcılığına terfi edeceğine ve Nasıf’ın deşalanacağına emin oldu. Sorgu odasından yeterince uzaklaşmışlardı. Durup birbirlerine baktılar ve gülmeye başladılar.

“Papi, benim müşteriye girmem lazım.”

“Tamam, sen camperle. Akşama potpot var, unutma. Ben kaçıyorum.”

Üzerinde el yazısıyla Nasıf yazan lupu ve kartı en yakın bankonun içindeki elemana bırakan Cevat ile Kozan, üzerlerindeki hayranlık ve şaşkınlık dolu bakışların ağırlığına aldırmadan sarılıp ayrıldılar. İkisi de biliyordu. Tezgâhı daha da uzatabileceklerini biliyorlardı. Ama yapmamışlardı. İşleri vardı. Birinin dönmesi gereken bir tezgâhı, diğerinin evden işe gitmek üzere çıkarken yatağında bıraktığı Rus bir ahçik vardı. Patricia şanslıydı. Bedava bir sinir kriziyle atlatmış olduğu taciz yüzünden müfettişe rüşvet teklif etmek zorunda kalabilirdi. Çünkü zamanları olsaydı, Cevat, Nasıf’ın mahkemeye çıkarılacağını, bunun bir ay sonra olacağını, ahçiğin tanık olarak katılımı zorunlu olduğundan bu süre içerisinde Türkiye’yi terk edemeyeceğini anlatırdı. Ayrıca şikâyetini geri almasının da olanaksız olduğunu eklerdi. Türk adaletinin işleyişini durdurmak gibi bir suçu işlemeyi kimse istemezdi. İsviçre’de kendisini bekleyen bir hayatı ve işi olan Patricia, yaşadığı tacizi derhal unutacak ve içine girdiği yasal kasadan nasıl çıkacağını düşünecekti. Bu noktada Kozan, Cevat’ın duymayacağı biçimde sorunu rüşvetle halledebileceğini belirtecek ve gerekirse, *Midnight Express* adındaki filmden söz edecekti. Sanatın gücü! Patricia, çantasında ne kadar nakit varsa verecek ve zorunlu misafirliğini gerektiren hayali yasaları delip ülkesine dönecekti. Tezgâh, tram ihtiyacına göre devlet memuruna rüşvet teklif etme suçuyla süslenebilir ve istenecek miktar büyütülebilirdi. Patricia çok ucuz

kurtulmuştu. Ne kadar şanslı olduğunu bilmeyen ahçik, Hayko'nun karşısında kahvesini yudumlarken, başına gelen felaketi dokuzuncu kez anlatıyordu. Üstelik aynı kelimelerle. Akdeniz'de tatil yapmak, İsviçre'de yaşamaya benzemiyordu. Denizde olduğu kadar toprakta da yüzmeyi bilmek gerekiyordu.

Kozan birkaç adım atıp karşısına geçtiği kapıyı açtı ve odaya girdi.

"Bugün gerçekten de şanslı gününüz. Otuz altı bin franga iki saati de alabilirsiniz. Tebrik ederim!"

Sadri, Jouvet ailesini selamlayıp odadan çıktı. Kozan, açılmış şampanya şişesine baktı.

"Kutlamaya bensiz başlamışsınız!"

Center, bütün günahların bedava olduğu bir cennettir. Günahların bedeli ve işleyenlerin belleği yoktur. Anımsamayan ödemez.

Yirmi iki yıl. Hiç ara vermeden. Ne bir tatil ne bir hafta sonu. Yirmi iki yıl. Dört dükkân. Dört patron. Binlerce müşteri. Binlerce mal. Büyük Oço. *Center*'ların efsanelerinden. Tramın kürekle toplandığı, turistin satın almak için kuyruğa girdiği ve en büyük yalanın, malın müşteriye yakıştığını söylemek olduğu günlerden kalma, yaşlı bir sihirbaz. Oço, elli dört yaşındaydı. İstanbul doğumluydu. On bir yıldır gidemediği İstanbul'da gömülmek istiyordu. Bir ailesi vardı. Turizmde bir istisna. Otuz bir yıldır aynı aile. Biri Ankara, diğeri Ege Üniversitesi'nde öğrenim gören iki kızı vardı. Her sezon dükkân değiştirmeyi, üç kuruş için başka patrona gitmeyi utanç verici bulanlardandı. Tezgâhın eskilerinden. Yaptığı işe, müşterisine, malına saygı duyanlardan. Milyonlarca yumoşluk mal satmıştı ama geriye ne kalmıştı? Hiçbir şey. Oysa ne piyzciydi ne de meter peşindeydi. Gençken de temizdi. Oço, tezgâhtarlık yapardı. Ama tezgâh eğriydi. Patron köpekliği, tezgâhtar çetesi üyeliği yapmadan ayakta kalınmıyordu. Meslekteki yirmi iki yılına ve hak etmesine rağmen yükselememişti. Yükselemeden yaşlanan her tezgâhtar gibi vücudunun ve zihninin her yerinde başkalarının ayak izlerini taşıyordu. Çocuklarıyla yaşıt şefler, müdürler ve yardımcılarının aşağılamalarını hazmetmiş, başka bir iş bilmediği için hayatını tezgâha adamıştı. Artık sonuna geldiğini biliyordu. Genç ve acımasız tezgâhtarların palyaçosu olmaya daha fazla dayanamayacaktı. Dayansa bile, patronlar sabretmeyecekti. Yoruluyordu. Müşterinin peşinden gerektiği gibi koşamıyor, tezgâh hızına ayak uyduramıyordu. Hayko her şeyi biliyor ve görüyordu. Büyük Oço'yu Kapalıçarşı'da tanımıştı. Onun nazik ve zeki tezgâhından çok şey öğrenmişti. Şimdiyse acıyordu. Yeterince sert olmayan bütün tezgâhtarların sonu aynıydı. Bu yüzden, babasına karşı çıkıyor ve Oço'nun kovulmaması için mücadele ediyordu. Çünkü Topaz'dan sonra bir yer yoktu. Belki boktan bir pasan dükkânında boktan bir tezgâhtarlık. Ama Büyük Oço'yu tezgâh camı silerken düşünmek bile istemiyordu. Tabiî Oço'yla ilgili akla gelen ilk soru, yirmi iki yıldır kazandığı tramı ne yaptığıydı. Hiçbir şey. Sadece ailesine harcamıştı. Kızlarının gerçek bir meslek sahibi olmalarını sağlamak için elinden geleni yapmış, on beş yaşındaki turist ahçiklerin ayak bileklerine halhallar, yetmiş yaşındakilerin iltihaplı kulaklarına küpeler takmıştı. Sadece çalmamıştı. Kendini satamamıştı. Anlaşmalarda gerektiği gibi konuşamamıştı. Her şeyi satan Oço'nun kendisi turne olmuştu. Tek kalıcı başarısı, Sosyal Sigortalar Kurumu'ndan emekli olmasına iki yüz iş günü kalmış olmasıydı. Tabiî turizm, Oço'yu iki yüz gün boyunca midesinde tutar ve kusmazsa. Emekli olmanın hayali. En az bir genelev kevaşesi kadar hak ediyordu.

Şimdiyse, karşısındaki domuzlara hizmet ediyordu. Geçici hayat güvencesi, iki İsviçreli abuşa satacaklarından ibaretti. Grubun en ceviz müşterileri olan Rudolf ve Amber, Oço'nun bir tahterevalliye benzeyen hayatından haberdar olmadıkları, olsalar bile umursamayacakları için tezgâhtarla alay etmekten vazgeçmiyorlardı.

"Türkiye'de tezgâhtarlar sülük gibi. Peşimizi bırakmıyorlar. Nereye gittiysek, hep aynı. Böyle yaptığınız sürece turizminiz gelişmez. Bir de Avrupa Birliği'ne girmek istiyorsunuz. Otellerinize verdiğiniz yıldızların nereden geldiği bile belli değil."

Asiltur'un diğer müşterilerinin, aç bırakılmış köpekler gibi alışveriş yaptıklarını salondaki fısıltılardan ve hızlı adımlardan anlayan Oço, çiftle geçirdiği zamana rağmen hiçbir şey satamamış olduğunu düşündükçe heyecanlanıyor ve terliyordu. Her ne kadar görevi, çifti oyalamak da olsa, satmalıydı. Çünkü herkes satıyordu. Ama eskisi gibi soğukkanlı değildi. Aklına, iki yüz iş gününü asla dolduramayacağı geliyordu. Yıllarca ayakta kalmaktan bacakları nehir yatağı gibi olan, varisten yürüyemeyen, ancak koltuktan koltuğa adım atan Oço, düşünüyordu. Grup çıktıktan sonra Hayko mutlaka görüşmek isteyecekti. Son kez görüşmek için odasına çağıracaktı. Mutlaka satmalıydı. Ne olursa. Tezgâha sıkışmış paçasını kurtarmalıydı. Kızlarına tram yollamalı, kirasını ödemeli, kredi kartı borçlarını kapatmalıydı. Şimdi kovulamazdı. Bugün değil, belki iki yüz gün sonra. Ama bugün değil. Nasıl yapıldığını çok iyi bildiği ama asla tenezzül etmediği bir tezgâhı anımsadı. Artık hayat Oço için, her şeye tenezzül etmekti.

"Bakın, bu kolyeyi beğendiğinizi biliyorum."

Önünde inci bir set vardı. Amber'in gözlerini bir ara ışığa boyamış, incili, pırlantalı bir set. On dört bin yumoş. Ahçik, fiyatı duyunca gülmüştü. Kahkaha atmıştı. Aynısını yedi bine bulabileceğini, diğer İsviçreliler gibi Türkiye'ye kazıklanmaya gelmediğini söylemişti. Oço, Hayko'nun izniyle on bine inmişti. Amber, yine de ilgilenmemişti. Oço tezgâhını açtı.

"Bu kolye, bu bileklik ve küpe. Hepsi de size çok yakıştı. Her kıyafetle takabilirsiniz. Hem spor, hem klasik. Zaten mücevher, insan derisine değmedikçe sıradan metaller ve sıradan taşlardan ibarettir. Ne zaman ki bir insan, mücevheri takar, o zaman metaller altın, taşlar pırlanta olur. Ayrıca önemli olan, bir mücevherle günde kaç saat geçirilebildiğidir. En çok takılabilecek olanın seçilmesi gerekir. Bir çekmeceye koyup unutmak için mücevher alınmaz.

İnsanların en büyük yanlışı, kullanışlı olmayan model seçimleridir. Alırlar ama takmazlar. Üç ayda bir, birlikte fotoğraf çektirip yerine koyarlar. Oysa bu set, sizin için öyle değil. Gerçekten de onunla hayatınızı paylaşabilirsiniz. Gelelim fiyatına. Ne yazık ki on bin avro, son fiyat. Ancak size bir teklifim var. Bana beş yüz avro ödeyin. Seti alın ve ülkenize gidin. Altı ay kullanın. Altı ay sonra sizin için vazgeçilmez olmuşsa, dokuz bin beş yüz avroyu bana ödeyin. Eğer altı ay sonra artık ilginizi çekmiyorsa mücevheri yollayın, ben de size beş yüz avronuzu iade edeyim."

Amber, böyle sözleri hayatında ilk ve son kez duyuyordu. Kimse on bin avro değerinde bir mücevheri altı aylığına bedava, beş yüz avro depozito karşılığında vermezdi. On bir kez geldiği ama eleştirmekten orgazm olduğu Türkiye'nin mahalli idare sorunlarını bir an için unutmuştu. Teklifi kabul etmesinin sonucundaki risklerin neler olduğunu düşünmüş olmalı ki sordu:

"Diyelim ki kabul ettim. Altı ay içinde siz işten ayrılırsanız ne olacak? Hırsız durumuna düşmüş olacağım."

"Hayır hanımefendi. Size anlaşmamızı içeren bir kâğıt vereceğim. İmzalı ve damgalı."

"Peki, neden böyle bir şey yapıyorsunuz?"

"Çünkü Türkçe'de bir deyim vardır: iyilikle ezmek."

Ne anlama geldiğini tabiî ki söylemeyecekti.

"İyiliğin her düşünceyi değiştirebileceğini anlatan bir deyimdir. Ülkem hakkında o kadar yanlış düşüncelere sahipsiniz ki bugüne kadar size hizmet etmiş her vatandaşım adına sizden özür diliyorum. Dilerseniz, bu tatilinizi yeni bir başlangıç olarak kabul edin. Türkiye'yle barışma tatili gibi görün. Bu değişimin onuruna, seti alıp evinize gidin. Taktıkça, burada geçirdiğiniz geceleri ve gündüzleri hayal edin. Gördüğünüz renkleri düşünün. Ve tekrar gelin. Mücevherli ya da mücevhersiz. Bu önemli değil. Önemli olan, Türkiye'nin hiçbir ülkeye benzememesi. Burası ne turizm için ruhunu hisse senedine çevirmiş Fas ya da Tunus, ne de turizmi müzecilik sanan İtalya ya da İspanya. Burası Türkiye. Burada tanık olduğunuz hiçbir şeyi başka bir yerde göremezsiniz. Burada hayat doğaçlamadır. Nüfusunun çoğunluğu Müslüman olan ve bizim gibi yönetilen başka bir ülke yoktur. Ne tarihte, ne de bugün. Bu yüzden, geçmiş deneyimlerinden yararlanabileceğimiz hiçbir örnek yok. Hayatı,

birlikte yaşayış biçimimizi, hoşgörümüzü doğaçlayarak yaratıyoruz. Sevgili Amber, Türkiye caza benzer. Bir sonraki notanın ne olduğunu tahmin edemezsiniz. Ve bu yüzden dinlemeye devam edersiniz. Doğasının çok güzel ama insanlarının işe yaramaz olduğunu söylüyorsunuz. Ben de bunun böyle olmadığını söylüyorum. En az doğası kadar misafirperver ve sıcak insanları olduğunu iddia ediyorum. Bunu kanıtlamak için de, size özel bir işlem yapıyorum. Mücevherleri satmıyorum. Size emanet ediyorum. Ben size güveniyorum. Belki bir gün, siz de bize güvenirsiniz. Sadece denizimize, güneşimize, kumumuza değil, Türklere de güvenmeyi öğrenirsiniz.”

Amber, Rudolf’a baktı. Rudolf, Amber’e sordu:

“Ne dersin?”

Satış, acente, *center* ve tezgâhtarın varoluş nedenidir. Satış yoksa hiçbiri olmaz. Satışa o kadar ihtiyaç vardır ki yapılamadığı günlerde yaratılır. Türkiye'ye on bin Alman getiren bir acente, gruplarını oluştururken içlerine kalın müşteriler serpiştirir. Ya da cebine tram koyduğu anlaşmalı müşterilerine Antalya'da ses getirecek büyüklükte alışveriş yaptırır. Acentenin girdiği *center* iş yapar. Ortalama bir paks başı ücretiyle işe başlamış olan acente bir sonraki sezon, ceviz müşteriler toplasa bile *center*'lardan milyon yumoşluk avanslar ister. Bu, acentenin *center*'a kazığıdır. Tezgâhtar, satın alma gücü olmayan bir müşteriye, "Kullan ve iade et" diyerek mal verir. Satış yapmış gibi göründüğü için anlaşmada maaşını yükseğe çeker. Mal iade edilene kadar çoktan başka bir *center*'a geçmiştir. Bu, tezgâhtarın *center*'a kazığıdır. Acentenin ve tezgâhtarın yaptığına balon satış denir. Balon satışlar hayali olanlardır. Ancak turizmde kar marjı o kadar yüksektir ki *center*'lar yedikleri bütün kazıklara rağmen bir sonraki sezon kapılarını açarlar ve balon uçmaya devam eder.

“Dilerseniz, düşünmeniz için sizi yalnız bırakayım.”

Oço kalkıp odadan çıktı. Hayko’yu Patricia’nın yanından çıkarken yakaladı.

“Gençler. On bin yumoşa çektiğin seti alacaklar. Ama beş yüz verebiliyorlar. Kalanı altı ay sonra. Çocuk öğretmenmiş. Ancak o zaman ödeyebilirim, diyor. Ahçiğin de doğum günüymüş, malı yanında götürmek için yalvarıyor.”

Hayko, Oço’nun burnuna güveniyordu.

“Sen karar ver.”

Oço, Hayko’nun kendisine güvendiğini biliyor ama odadakilerden hiçbir koku alamıyordu. Yalan söylemek zorundaydı. Altı ay içinde çalışacak başka bir dükkân bulabilirdi. En azından öyle umuyordu.

“Merak etme. Sağlamlar. Veriyorum malı.”

“Sen nasıl istersen.”

Oço’nun kemikleri çatladı. Yirmi iki yıldır ilk kez bir patronunu kazıklıyordu. İlk kez bir tezgâhtara tezgâh atıyordu. Çatlak kemikli Oço, alnında birikmiş ter torbacıklarını ceketinin koluyla patlatıp odaya girdi.

“Evet, yanıtınız nedir? Bize güvenmeyi deneyecek misiniz?”

Amber siyah bermudasının cebinden çıkardığı cüzdanından kredi kartını çekti.

“İade edebileceğimi belirten bir kâğıt istiyorum.”

Oço o kadar rahatladı ki kredi kartını aldıktan sonra koltuğuna çöküp bir sigara yakmak için izin istedi. Yirmi iki yıldır ilk kez müşterisinin karşısında sigara içiyordu. Burun deliklerinden dökülen ilk duman, ağzından dökülenlere karıştı.

“Altı ay sonrası için formaliteden ibaret bir çek yapacağız. Satın almak istemezseniz, bize bildirir ve mücevherleri sizden aldırırız. Beş yüz avronuzu istediğiniz banka hesabına havale ederiz. İsterseniz bütün işlemleri İsviçre frangı üzerinden yaparız. O da sorun değil.”

“Rudolf’un beğendiği bir yüzük vardı. Ona da bakabilir miyiz?”

Oço’nun yüzüne vuran tebessüm, bir bebeğin ilk gülümsemesine benziyordu. Tezgâhtarlık yapabilecek ruhsal dayanıklılığa artık sahip olmadığını biliyordu. Yüzü, müşterinin kararlarıyla biçim bulan bir macundu. “Tabiî” dedi.

“Tabiî ki bakabilirsiniz.”

Amber’in ani değişiminin nedenini kesinlikle merak etmiyor ve umursamıyordu. İlk kez, sattığı mala başkasına ait olduğunu düşünerek tezgâh atmıştı. Oysa Kapalıçarşı’da ilk öğrendiği söz şuydu:

“Mal, namustur!”

Ustası söylemişti. Külçe Sadi. Kapalıçarşı’da doğmuş ve yetmiş bir yıl çarşıda kapalı kalmıştı. Ne dediğini biliyordu. Kuyumculuğa dair aldığı terbiyeyi unutup tezgâhtar olması yıllar sürmüş olan Oço da artık bir ustaydı ve bir gün çırağı olursa söyleyeceği söz şu olurdu:

“Mal namussa, namus da maldır. Alınır, satılır.”

“Böyle bir indirim, Bay Çınarçıyan’ın sınırını bile aştığı için babasıyla görüşmek zorunda kaldı. Kendisi İstanbul’da. Sizi beklettiğim için özür dilerim ancak baba ile oğlun pazarlığı çok uzun sürdü.”

Gerard’ın elindeki, dördüncü rakı kadehiydi. Şampanyadan içmemişti. Bir İsviçreli için fazla dayanıklıydı. Bayan Jouvet, yeni mücevherleri ve içtiği üç kadeh rakının üzerine yudumladığı şampanyayla sarhoş olmuştu. Kocasına baktı. Gerard’ı utandıracak biçimde konuştu:

“Sevgilim, kartı versene. Ne bekliyorsun?”

Gerard, karısının pazarlığa dalmasını hoşgörüyle karşıladı. Ne de olsa sahip oldukları her şeyi beraber yaratmışlardı. Kozan’a baktı.

“Bir daha Türkiye’ye gelmeyeceğim. Çok pahalı bir yolculuk oldu! Elli bir bin frank! Tabiî, yapacak bir şey yok. Cehennemdeysen yanarsın!”

“Gelecek yıl tatilinizi ben ısmarlayacağım. Çok ciddiyim. Yeter ki siz, boş bir zaman ayarlayın. Sizi Antalya’da ağırlamaktan onur duyarım. Hem görmediğinize emin olduğum o kadar çok cennet var ki bu bölgede!”

“Teşekkür ederiz” dedi Gerard. Güldü.

“Artık beş yıl tatile çıkmak yok.”

“Kartı alabilir miyim?”

“Bence kart kasada kalsın. Öylesi daha kolay!”

Herkes güldü. Kozan, Gerard’ın uzattığı kartı aldı. Odadan çıkıp bir çırağın eline tutuşturdu.

“Yedi bin çikolata. Bir de sek duble.”

Odaya döndü ve tezgâhına geçti. Saim’in doksan sekiz bin yumoşluk işini duymuştu. Yüz elli bin franktan fazla yapıyordu. Onu geçmenin bir yolunu bulmalıydı. Sattığı safirli seti bozup daha ağırını çalışmaktansa, tezgâha başka

bir mal sokmalıydı. Daha ağır ne olabilirdi? Jouvet çifti, kendilerini yıllarca idare edebilecek mücevherlerine kavuşmuşlardı. Bir yüzük! Evet, sonu olmayan bir kulvar: tek taş! Üç santim de olur, on karat da! Kozan ne çalışacağını bulduğu için rahatlamıştı. Kısa bir sakinleşme molası için abuş bir konu açmalıydı. Ne de olsa tezgâh kontramanyaktı, diyalogların hiçbir neden-sonuç ilişkisi yoktu. İstediği her şeyden söz edebilirdi. Odanın Tanrısı Kozan'dı. Vahiyler düşmeye başladı.

"Biliyor musunuz, gelecek hafta evleniyorum!"

Ahçiklerden telgraf çığlıkları çıktı. Kısa ve sessiz. Gerard, kadehini kaldırıp "Tebrik ederim!" dedi.

"Teşekkür ederim. Burada olsaydınız, sizin de gelmenizi isterdim. Türkiye'de düğünler çok eğlenceli geçer."

Kozan, hiç bilmediği ama üzerine şiirler yazabileceği Türk düğünlerini anlatmaya başladı. Başının kulaklarına kadar olan bölümü konuşuyor ve masallar üretiyor, kulaklarının arkasına düşen karanlıkta da bir hayal kuruluyordu. Bir çeşit plan. Bu tezgâhta iki yüz bin franga yakın bir satış yapacaktı. Buna emindi. Hayko'dan iki bin yumoş avans ve iki gün izin alacaktı. Hayko ikisini de verecekti. Buna da emindi. Bir taksiye binecek ve "Dokuma" diyecekti. Antalya'nın yaşlı ve tozlu semtine yaklaşırken, telefonunun rehberinde *knock-out* deyiminin kısaltması olan K.O. olarak kaydedilmiş kişiyi arayacak, taksi, verilen adreste yavaşlayınca Kozan camı açacaktı. Taksiye bir el girecek ve Kozan'ın kucağına bir paket bırakacaktı. K.O. lakaplı kişi bir torbacı, paketin içinde de pafküf ve koks olacaktı. Dikiz aynasında emir bekleyen şoföre "Örnekköy" diyecekti. Telefon rehberinde VIV diye kayıtlı olan numarayı arayacak, Örnekköy'ün merkezindeki Pehlivan Büfe'nin karşı kaldırımından iki Rus ahçik alacaktı. Taksi, Beyaz Evler'e yönelecek, Kozan'ın takım elbisesini çıkarıp, şort ve tişört giymesini bekleyecekti. Arka koltuktaki ahçiklere göz kırpıp şoförün yanına oturan Kozan, "Belek, Ares, diyecekti." Ares, Belek'teki golf kulüplerinden biriydi. Kozan sahibini iyi tanırdı. Hayatı kurtulmuş tezgâhtarlardandı. Musa. Kale Kapısı'ndaki boktan pasan dükkânında çalışırken, tesadüfen içeri giren, cüssesi bir ayınınkiyle eşit olan Rus'a öyle bir tezgâh atmış ve martı o kadar şımartmıştı ki bir gün telefonu çalmıştı. Arayan Rus marttı. Mart, Moskova adındaki kentin ortaklarından biriydi. Mafya kelimesinin ilk üç harfini kaplayacak kadar güçlü olan mart, Musa'yı evine davet ediyordu. Bu tezgâhtar masalında Musa, martın Moskova'daki evine gidiyor, orada ağırlanıyor

ve bir teklifle baş başa bırakılıyordu. Teklif bir yatırıma dairdi. Tram aklamak isteyen mart, Musa'dan bir oteller zinciri kurmasını istiyordu. Musa inanamıyordu. Ama bugün Ares tatil köylerinin başındaki Musa, Tanrı'ya da, Moskova'daki gizli patronuna da kimsenin inancının yetmeyeceği kadar tapıyordu. Kozan, Belek'teki yirmi kilometrekarelik tatil köyüne pafküfle doğup meterle ölmeye, koksla yeniden dirilmeye gidecekti. İki gün boyunca, kumun bittiği yerde başlayan bir villanın verandasında dolunayın aydınlattığı tetasları, vorları, şaşoları izleyip unutacaktı. Her şeyi. Anımsamamanın yolu, belleğe giden asfaltın tıkanmasından geçiyordu. Taksiyi dolduranlar yol tıkamaya yeterdi. Hepsi de bir barikatın parçalarıydı. Kozan'ın hayali birçok kez gerçekleşmişti. Küçük tatillerine "yok olmak" diyordu. Nereye gittiğini soranlara, "İki gün yok olacağım" yanıtını verirdi.

Sadece televizyonda gördüğü, at üstünde giden gelinleri, köy meydanındaki damat tıraşlarını anlatırken kapı açıldı. Çırak, kartı ve rakıyı getirmişti. Gerard ne yapacağını öğrenmişti. Küçük, dikdörtgen kağıdın üzerindeki çizgiye imzasını attı. Kozan, kadehini aileye doğru kaldırıp içini boşalttı. Rakıyı bir ilaç gibi içiyordu. Ancak asla bir antidepresan gibi değil. Kozan depresif değildi. Günde dört kez intihar etmeyi düşünenlerden de olmamıştı. Hiçbir zaman. Kozan'ın sorunu mesleki deformasyondu. Zihninin ani ölümlerini engellemeye çalışıyordu. Çünkü bazen ağzından son çıkan kelimenin ne olduğunu anımsamıyordu. Her ne kadar kelimenin boşluğa karışmasının üzerinden sadece iki saniye geçmiş olsa da. Şimdi olduğu gibi.

Tezgâhtarlığın zorluklarından biri tekrardır. İnsanın en zor dayanabildiği çalışma koşulu olan tekrar, sağlıklı bir aklın ani ölümüne neden olur. Aynı cümleleri aynı mimikler eşliğinde iki bin kez söylemiş olan tezgâhtar, artık ne dediğini duymuyordur. Başka konular üzerinde yoğunlaşıyor, müşterisinin banka hesabında ne kadar tramı olduğunu ya da yanındaki ahçiğin vardik rengini tahmin etmeye çalışıyordur. Kendisini duymayan tezgâhtar, konuşmasının hangi bölümünde olduğunu karşısındakinin yüz ifadesinden anlar.

Bazı insanlar, inanması ne kadar güç olursa olsun, zihinlerini boşaltabilirler. Bilgiler, deneyimler, duygular, kişilik özellikleri buharlaşır. Unutmak, var olanı yok etmektir. Geriye sadece hayatı sürdürmek için gerekli olanlar kalır. Kozan, zihinlerini kesip biçen ve bir terzi titizliğiyle bedenlerine uygun bir balıkadam kıyafeti dikebilen ender insanlardandı. Tezgâhtarlık mesleğiyle karşılaşması, Kozan'ın aşkla buluşması gibi olmuştu. Çünkü Kozan, tezgâhtarlık yapmak için gereken yeteneklere sahip, ancak bunların birer yetenek olduğundan habersiz yaşamıştı. Ta ki Belek'teki pasanda çalışana kadar. Gündelik hayatta saygı görmesini engelleyecek birçok özelliği mesleğinde işe yaramıştı. Kozan, hayatının öyle bir dönemindeydi ki, sadece tezgâhtarlık yapabilirdi. Çünkü zihninde kalanlar sadece buna yeterdi. Malzemesi diplomat olan bir heykeli tıraşlamış ve tesadüf eseri adını "tezgâhtar" koymuştu. Oysa ailesinin de dediği gibi, Antalya'ya kaçmadan önce kendisini mahvettiğini düşünüyordu. Neden olduğu acılara ve kendine çektirdiklerine o kadar üzülüyordu ki zihnine buzul çağı çökmüştü. Hiçbir şey hissetmiyordu. Bir tezgâhtarın olması gerektiği gibi. Audrey'nin sıcak dilini ağzının içinde sallayarak sorduğu soru, Kozan'ın bir an için buz tutmuş zihnini yalayarak eritti.

"Evleneceğiniz kadınla nasıl tanıştınız?"

Kozan gülümsedi. Bir yerlerden anımsıyormuş gibi tavana baktı. Oysa belleğinde hiçbir ahçiğe yer yoktu. Viv, Kozan'ın aşk hayatının son nefesi olmuştu. Daha fazlası yoktu. Hiçbir zaman evlenmeyecek, hiçbir zaman çocuk sahibi olmayacak ve kimseyi sevmeyecekti. Bunlardan birini yapması, tezgâhtarlığının sonu olurdu. Büyük Oço gibi sadece merhamet yiyip içerdi. Oysa merhamet artık üretilmiyordu. Raflardakilerin de tarihi çoktan geçmişti.

"Bir yüzük sayesinde. Bir yıl önce buraya genç bir çift geldi. Evleneceklerdi. Alyanslarını seçtiler. Joseph ve Nana. Joseph, Nana'ya evlenme teklif ettiği günlerde yeterli parası olmadığı için, tek taş yüzük alamadığını anlattı. Binlerce tek taş yüzüğün arasından birini seçtik. Ancak taşın değiştirilmesini istedi. Yüzüğün üzerinde bir karatlık taş istiyordu. Taşı buldum ve mıhlattım. Otellerine götürdüm. Kadife bir kutunun içindeydi. Kutu da ceketimin cebinde. Otele girdim. Resepsiyondan odalarını aradım. Lobide buluştuk. O kadar sabırsızlardı ki! Elimi cebime soktum. Kutu yoktu. Gitmişti! Düşmüştü! Kaybolmuştu! İnanın bana, her yeri aradım. Ama her yeri! Yok! Otelin güvenliğine haber verdim.

Onlar da yardım etti. Ama bulamadık. Joseph ile Nana'nın uçakları iki saat içinde kalkıyordu. Sonra bir kadının yaklaştığını gördüm. Yanıma gelip "Kuyumcu sizsiniz, değil mi?" diye sordu. "Evet!" dedim. Avucunu açtı ve kutu içindeydi. Kutuyu açıp yüzüğün hâlâ koyduğum yerde olduğunu gösterdi. O kadar rahatlamıştım ki sadece gülmek için "Bu bir evlenme teklifi mi?" diye sordum. Kurtarıcı meleğim gözlerimin içine baktı ve "Evet!" dedi. Joseph ve Nana uçaklarına binip gittiler. Bir hafta sonra evlendiler. Şimdiyse ben, bir hafta sonra evleniyorum. Bir yıl önce, hiç ciddi olmasa da, bana tek taş bir yüzük vererek evlenme teklif etmiş olan melekle. İşte, sonsuza kadar seveceğim kadınla böyle tanıştım. Tabiî, sonra benim bir yüzük bulup kendisine vermem gerekti. Üstelik onun verdiğiyle aynı karat olmalıydı! Bir karat! Evlenmek zor! Çok pahalı!"

Alacağı yanıttan emindi.

"Peki siz, Bay Jouvet, o tek taş tünelinden geçtiniz mi?"

Gerard gülerek başını salladı.

"Hayır, çünkü o günlerde ben de, hikâyenizdeki Joseph gibiydim. Karıma verebileceğim tek armağan birkaç tavuk ve birkaç inekti. Onları da parmağına takmasının olanağı yoktu!"

Gerard durdu. Kozan'ın lafı nereye sürüklediğini fark etti. Ellerini kaldırıp teslim olmuş bir asker gibi "Hayır, hayır!" dedi.

"Bitti! Yine eski günlerime döndüm. Üstelik sizin yüzünüzden! Yine birkaç tavuk ve birkaç inekten başka bir şeyim kalmadı!"

"Tamam, dönünce onları satarsınız. Yirmi bir yıl, bir tek taşı hak ediyor, değil mi? Ayrıca konuyu ben açmadım. Baldızınız sordu. Ona sinirlenmelisiniz. Ben sadece evleneceğim kadınla nasıl tanıştığımı anlattım!"

Tabiî, Audrey Jamaika'daki hava durumunu sormuş olsa bile konu tek taş yüzüğe gelecekti ama ne önemi vardı?

Kozan hem konuşuyor hem de ayağa kalmış, kapıya doğru yürüyordu. "Tamam" diyordu.

"Bu son. Ama en önemlisi! Bay Jouvet, daha yeni ısınıyoruz. Alışveriş şimdi

başlıyor.”

Kozan, odadan çıktığı anda çırağa seslendi.

“Birinci VIP’te, tezgâhın en sağında iki karat doksan santimlik bir tek taş var. Fırla, getir!”

Odaya döndü.

“Şimdi size küçük bir sürprizim var. Bayan Jouvet, Türkiye’den bir kraliçe gibi ayrılacaksınız.”

Tezgâhta sınır yoktur. Hayatları boyunca bin yumoşu bir arada görmemiş tezgâhtarlar, yüz bin yumoşluk tezgâh atabilirler. Meslekteki ilk haftalardan sonra her şey bir oyuna dönüşür. Miktarların bir önemi kalmaz. Delik çoraplı tezgâhtarlar ev fiyatındaki malları parmaklarına takar, avuçlarında taşır. Sabahları kasadan çıkarıp tezgâha dizerken ve akşamları kasaya sokmak için tezgâhtan toplarken yere düşürür, iki yüz maaşlarına denk fiyattaki malları atıp tutarlar. Patronlar görür ve sinirlenirler. “Patates değil bunlar, mücevher!” diye bağırırlar. Ama bilinmelidir ki, patates gibi satılan her şey ancak patates kadar değerlidir. Patates gibi satılan her şey patatestir. Patronlar bağırmaya devam eder: “Kendini satsan ödeyemezsin!”

Türk turizmi on iki ay sürer. Asla gerilemeyecek bir noktaya ulaşmıştır. Zaten yatırımlar birkaç milyar doları geçmişse hiçbir sektör gerilemez. Dolayısıyla kış aylarında da Akdeniz'e turist gelir. Ancak çalışmayan ya da öğrenci olmayan, aktif hayattan uzak turistler. Antalya'ya gelir, ılık havadan yararlanır, harabeler gezer, Pamukkale'yi görür ve tabiî ki *center*'lara girerler. Turizmde buna kış operasyonu denir. Kış operasyonunda kapalı gruplar vardır. Bir grubun kapalı olması, uçağın Türk toprağına inmesinden itibaren turistlerin görüp duyacakları her Türk'ün turizmci olacağı anlamına gelir. Kapalı grup ciddi bir düzenek gerektirir. Uçaktan otele, otelden tura, her aşama, görevini fazlasıyla ciddiye alan rehberler tarafından yönlendirilir. Turizmci olmayan tek Türk'le karşılaşmayan turistlere, Türkiye'deki yerel saat hakkında bilgi verilirken grubun abuşluk düzeyine göre belirlenen bir gerekçe göstererek, saatlerin bir ya da iki saat ilerisine ayarlanması sağlanır. Ülkelerinden ayrılmadan önce saat farkını öğrenmiş olanlar bile ikna edilir. Zor değildir. Antalya bölgesinin İstanbul'dan farklı olduğu söylenir ve konu kapanır. Kapalı grup müşterileriyle iletişim kuracak herkes konudan haberdardır. Sadece kapalı gruplara hizmet veren tatil köylerindeki resepsiyonların, üzerinde Antalya yazan, büyük kadranlı saatleri rehberin emri doğrultusunda ayarlanır. Tabiî ki böylesi riskli bir girişimin nedeni daha çok tram kazanmaktır. Turist, yatağından daha erken kalkar ve turuna, yerel saate göre altıda başlar. Güneşten daha fazla yararlanılır ve gün içinde daha çok *center*'a girilebilir. Saati sekiz sanan turist, işine gelmek için sabahın beşinde uyanmış tezgâhtarın karşısına yerel saatle altıda çıkar. Tezgâhtarın başarısı, kahvaltısını henüz yapmış olan turiste öğlene yaklaşıldığını hissettirip, okunan sabah ezanlarının duyulmadığı binalarda rakı içirmektir. Rehberler bu tezgâha "grup saati" derler. Doğru konmuş bir addır. Çünkü grubun kendine ait bir zaman anlayışı oluşmuştur. Böyle olması gerekir. Çünkü tatil, bir insanın gerçek zaman ve mekândan uzaklaşmasıdır. Kendi başına hayal kurmaya gücü yetmeyenlere paketlenip sunulmuş bir üründür. Tatilin kullanım kılavuzuysa rehberdir. Saatin gerçekte kaç olduğunu sadece o bilir.

Gabor’un tezgâhı da unutturmak üzerine kuruluydu. Değil saatin kaç olduğunu, müşterisi hangi güne uyandığını bile anımsamazdı. Sarhoşluğu tezgâhına zarar vermezdi. Dili bir saç örgüsü gibi açılır, karşısındakinin yıllarca unutamayacağı bir gösteri sunardı. Hikâyeler, fıkralar, anılar anlatırdı. Yalnız, bir sonrakini dinlemek için, müşterinin satın alması gerekirdi. Kahve falları bakardı. Gerektiğinde de el falı. Bir defasında, voruna bakıp geleceğini okuyacağını söylediği bir müşterisini çıplak kalana kadar soymuştu. Hayatında duygusal arızalar olduğunu hissettiği müşterileri derhal sahiplenir ve muskalardan, büyülerden, yarı değerli taşların metafizik güçlerinden söz ederdi. Tezgâh bitince de yıkılana kadar içmeye devam ederdi. Sami Çınarcıyan’ın yükseliş hikâyesini bilen az kişiden biriydi. Sami, İstanbul’da tezgâhtarlık yaparken taş kaçakçılığına bulaşmış ve Kapalıçarşı’nın büyük kuyumcularını kazıklayıp Antalya’ya kaçmıştı. Başlarda, borcunu ödemesi için yaşamasına izin vermişler, ancak Antalya’nın kuyum kralı olunca İstanbul’da iş kurmadığı sürece istediği atları oynatmasına göz yummuşlardı. Türkiye’deki Ermeni kuyumcuların pırlanta toptancısı olmuş, Ortodoks mezhebinin neye benzediğini Yahudilere öğretmişti. Süryanilerin geleneğini benimsemişti:

Bir Süryani düşerse ona tram verilir ve ayağa kalkması sağlanır. Aynı Süryani ikinci kez düşerse başka bir sektörde iş kurması için tram verilir. Bir Süryani üçüncü kez asla düşmez. Düşerse Süryani değildir!

Aynı anlayışı Ermeniler arasında geliştirmişti. Sami Çınarcıyan, Akdeniz'e gelen her grubun hangi *center*'lara dağılacağına karar verecek kadar büyümüştü. Almanya'daki milletvekili seçimlerinde desteklediği adaylara tram yatırmış ve oynadığı at yarışını kazanmıştı. Almanya'ya gidince elini öpen milletvekilleri, Akdeniz'i Almanlara boğmasında yardımcı oluyor ve Sami de Almanları Akdeniz'de boğmak için Topaz'a güveniyordu. Ve Gabor bütün bunları biliyordu. Sami'ye adıyla hitap edebilen tek tezgâhtardı. Çünkü yıllar önce, pırlantaların dünyadan toplanıp Türkiye'ye kaçırıldığı yıllarda midesinde taşla dolu torba taşıyanlardan biri de Gabor'du. Sami'ye yeterince kazandırmıştı. Kazandırmaya da devam ediyordu; odadaki çifte seksen bin yumoşluk mal satmıştı. Yüz yirmi bin çikolata ederdi.

"Ne diyordum?"

"Tanrı'nın evreni yaratmaya çalışırken havaya uçtuğunu söylüyordun."

Martın pantolonu ve ahçiğin ağzı çoktan kurumuştu. Kendilerini Gabor'un hayal dünyasında bir yolculuğa bırakmışlar, şarabın da yardımıyla yeryüzüyle ilişkilerini kesmişlerdi. Gabor'un kelimelerden inşa ettiği merdiveni tırmandıkça şaşırıyor ve her şeyi tezgâhtar anlattıkça anlıyorlardı.

"Evet! Evren bir deneydi. Tanrı'nın bir deneyi. Ancak her şey yolunda gitmedi. Tanrı patladı ve parçaları her yere yayıldı. Buna *big bang* adı verildi. Bizim yapmamız gereken, her şeyi birleştirmek. Her şeyi ve kendimizi bir araya getirmek. O zaman Tanrı yeniden tek parça olacak. Şimdiki zayıflığımız bundan kaynaklanıyor. İyiliğin ne olduğunu biliyoruz ama iyi olamıyoruz. Çünkü içimizde Tanrı'nın sadece küçük bir parçasını taşıyoruz. İyilik ve kötülük çelişkisi buradan geliyor. Gücümüzün asla yetmeyeceği hayallerimiz var: erdem, yüksek değerler, sonsuz kardeşlik, insanlık barışı gibi. Ama birleşmediğimiz sürece ne yazık ki hiçbiri gerçekleşmeyecek."

Ahçik sordu:

“Nasıl bir araya geleceğiz?”

“Bedenlerimizin yapısı düşünüldüğünde altı milyarlık bir toplu seksle diyebilirdim ama yanıt bu değil. Birleşmesi gereken, zihinlerimizdir. Bunun da tek yolu bir sandık inşa etmek. Piramitler kadar büyük bir sandık. İçine on binlerce insanın, aynı anda girebileceği bir sandık. Sandık titanyumdan yapılmış olmalı. İnsanlar, doğdukları andan itibaren öğrendikleri her şeyi sırasıyla düşünecek ve sandığa girdikleri ana kadar akıllarından geçen bütün düşünceleri anımsayarak zihinlerini boşaltacaklar. Sandık titanyumdan yapıldığı için bütün düşünceler içeride kalacak. Sırayla, yeni doğmuş bebekler dahil, bütün insanlar sandığa sokulacak. Son insan da girdiği zaman, sandık insanlık bilgisiyle dolmuş olacak. İşte o zaman, sandığın titanyum kapağı açılacak ve içinden Tanrı çıkacak. Tabiî böyle bir deneyin başarıyla sonuçlanması için herkesin dürüstçe düşünmesi ve zihnindekileri sandığa bırakması gerekiyor. Ama dürüstlük, bize o kadar uzak ki! Sadece adını biliyoruz. Ama neye benzediğinden haberimiz bile yok!”

Mart, çölün ortasına inşa edilmiş titanyum sandığı hayal etti. Yüz binlerce insanın önünde kuyruk olduğu stadyum büyüklüğünde bir sandık. Heyecanlandı ve sordu:

“Neden bu kadar karamsarsın? Dürüstlük bu kadar olanaksız mı? Şöyle düşün, bir bebek doğumunda ağlarken ne kadar dürüst! Peşinden koşulması gereken de, o dürüstlük! En azından bir zamanlar, bütün insanlar dürüsttü. Sence o günlere dönmek olanaksız mı?”

Tezgâhtarlar, sahip oldukları bilgileri müşterilerinden çalmış olan kişilerdir. Karşılarına çıkmış müşteri sayısı kadar hayat görüşüne sahiptirler.

“İlk bilgi nedir sence?”

“Anlamadım?”

“Bir insanın ilk öğrendiği şey nedir?”

“Yürümek mi?”

“Hayır dostum, düşünmek!”

“Düşünmek mi?”

“Evet, neden ile sonucu eşleştirmek. Yani düşünmek. Bir bebeğin öğrendiği ilk şeydir. Peki, söyle bakalım, bir insanın ilk unuttuğu bilgi hangisidir?”

“Düşünmek mi?”

“Zeki bir adamsın. Evet, düşünmek. Sevgili dostum, insanlar düşünmeyi unutmakla başlarlar hayvanlaşmaya. Neden ile sonucu eşleştirmeyi unutmakla başlarlar insanlıklarından uzaklaşmaya. Dürüstlükten vazgeçmenin tek nedeni düşünmeyi unutmaktır. Yalan söyleyerek gündelik sorunlarından kurtulan ve yüzeysel acılarını sonlandıran insanın ödeyeceği bedel, yalan söylediği için duyacağı pişmanlık acısıdır. Yüzeysel acı, pişmanlık acısının yanında diş ağrısı gibi kalır. İşte, insan, bu kadar basit bir hesabı bile yapamaz. Çünkü düşünmeyi unutmuştur. Dolayısıyla dürüst değildir. Yalancılar düşünceden yoksun hayvanlardır. Biliyorum, çünkü geçmişte neler yaptığımı anımsıyorum. O kadar yalan söyledim ki, artık uyuyamıyorum. Bir defasında sıradan bir taş parçasını, İsa’nın uyurken başının altına koyduğu taş diye sattım. Yüz elli bin dolara. Üstelik müşterimin, anlattığım hikâyeye inanması için, taşın ve İsa’nın resmedildiği sahte bir ikona bile yaptırıp yanında armağan olarak verdim. Ama artık uyuyamıyorum. On yıldır yalan söylemiyorum. Artık düşünebilen ve mutlu bir adamım.”

Karşılarında, bir zamanlar yalancı olduğunu itiraf eden tezgâhtardan yüz yirmi bin çikolatalık alışveriş yaptıklarını unutmuş olan mart ile ahçiğin aklına aynı anda aynı soru geldi.

“Peki neden yalan söylemekten vazgeçtin? Düşünmeyi nasıl öğrendin?”

Gabor, elindeki kadehin içinde kalmış dört yudum rakıyı bir yudumda bitirip arkasına yaslandı.

“Bir rüya. Beni uyandıran, garip bir rüyaydı. Evimdeydim ve çevremde onlarca televizyon vardı. İçlerine kamera yerleştirilmiş televizyonlar. Her birini yaşadığım kentin farklı sokaklarına bıraktım. Çöp kutularının yanına. Eve döndüm. Bekledim. Sokakta buldukları televizyonları evlerine götüren insanlar makineyi çalıştırdıkları anda kameralar da canlandı. Ve ben, evdeki televizyonumdan o insanların hayatlarını izlemeye başladım. Öyle acılar gördüm ki, yalan söylemekten vazgeçtim.”

Televizyonlara kamera yerleştirip farklı sokakların farklı kaldırımlarına bıraktığını bir rüyasında görmemişti. Gabor, üç yıl önce bir saat sattığı, televizyon programları yaratan müşterisinin hayalini anlatmıştı. Üstelik onun kelimeleriyle. Bu durumda kamera Gabor’du. Üç yıl önce kaydettiklerini İsviçrelilere aktaran bir makine.

Tezgâhtaki mal müşteriye, tezgâhtaki kelimeler tezgâhtara kalır. Kuyum tezgâhtarına çalıştığı mal karşısında “Biraz düşünmek istiyorum” deyip tezgâhtan kalkan müşteri, her ne kadar Türkiye’ye döviz bırakmamış olsa da, söylediği her kelimeyi hibe etmiştir. Tezgâhtar, simyacı yeteneğiyle o kelimeleri bir gün mutlaka trama dönüştürür. Sadece yazarlar ve tezgâhtarlar yenilgilerini kazanç sayar. Bu hesapta, sıfır tezgâhtara, eksi bir bire eşittir. Ne kadar kaybedilirse o kadar kazanılır. Tezgâhtarın kendisinden başka kaybedeceği bir şey yoktur. Ve sıradan insanların aksine tezgâhtarın kendisi her şeydir. Türkçe’de buna, tek kişilik dünya denir. Tezgâhtar, diğer insanlara, ancak bir astronot kadar yaklaşabilen, duygu ve düşünce örnekleri toplayıp kendine dönen kişidir. Kimlik koleksiyoncusudur. Sermayesi, sattığı mal değil, müşterileridir. Karşısındakine bir önceki müşterisini satar. Turistin, tezgâhtan kalkmak için değil, tezgâha oturmadan önce biraz düşünmesi gerekir. Ama Gabor’un da dediği gibi, insanın öğrendiği ve unuttuğu ilk bilgi, düşünmektir. Dolayısıyla ilk insan da, son insan da turisttir. Tezgâhtarsa şeytandır. Bu yüzden şeytan kelimesinin İngilizcesi *satan* diye yazılır.

“İki milyon yıl. Bir elmasın oluşması için geçmesi gereken yıl sayısı. İki milyon yıl. Elimde, dünyanın tarihi var. Her şeyden ve herkesten eski. Bu dünyaya her şeyden ve herkesten önce gelmiş. Neredeyse üç karat. Temizliğine bakın! Bir ışık bahçesi. Sonsuza kadar da öyle kalacak. İnsanlar ölür. Her şey ölür. Ama sadece iki şey ayakta kalır: aşk ve pırlanta. Sonsuza kadar parlarlar. Bir deniz feneri gibi. İnsanlara neyin değerli olduğunu anımsatırlar. İnsan âşık olunca, taş pırlanta olunca ölümsüzleşir.”

Kozan, tuttuğu yüzüğü Bayan Jouvet’nin parmağına geçirdi. Ölçü tutuyordu. Elli iki. Dünya kadın standardı. Malafaya gerek yoktu. Yüzük ölçüsüne de. Yüzük, Bayan Jouvet’nin parmağı için yapılmıştı. Gereken tek şey, fiyatı kadar Gerard’da tram olmasıydı. Bayan Jouvet, yüzük parmağındaki pırlantayı izlemeye başladı. Elini dalgalandırdı. Parmağındaki pırlanta, spotların altında, ışıktan ışığa girdi. Her girdiği ışığı, geldiği hızla püskürttü. Taşın kalitesi yüksekti. Kesinlikle Hong Kong malı değildi. Kozan, müşterilerine hak ettikleri malı verecekti.

“Ne düşündüğünüzü değil, ne hissettiğinizi soracağım. Söyleyin Bayan Jouvet, ne hissediyorsunuz?”

“Çok heyecanlandım. Böyle bir şeyi ilk defa görüyorum. Ne dersin Gerard?”

“Bilmiyorum sevgilim. Kesin olan bir şey var, o da muhteşem olduğu.”

“Haklısınız. Muhteşem. Tabiî, onun da birkaç lekesi var. Ama o kadar az ki değeri çok büyük. Ticari açıdan, olabilecek en yüksek temizlik kategorisi. Daha fazlası alınıp satılamıyor. Sadece müzelerde görebilirsiniz. Bu yüzük sadece mücevher değil, bir yatırım. Paranız asla değerini yitirmez. Dünyanın herhangi bir yerinde ne zaman savaş çıksa ya da ekonomik kriz olsa, güvenilecek tek yatırım kalemleri altın ve pırlantadır. Şu an ikisi de Bayan Jouvet’nin parmağında. Ne yazık ki insanın savaşmak gibi bir hobisi olduğu için de, hiçbir zaman değerlerini kaybetmeyecekler. Dört tırnaklı bir mıhlama. Taşın büyüklüğüne rağmen yüzük, sadeliğinden hiçbir şey kaybetmiyor. Duyuyor musunuz Bayan Jouvet?”

“Neyi?”

“Beni İsviçre’ye götür! Beni İsviçre’ye götür! Yüzük sizinle konuşuyor!”

Kozan güldü ve Gerard’a baktı.

“Kim bilir, fiyatı ne kadardır? Nasıl ödeyeceğim? Evet, telepatik güçlerim yok ama aklınızdan geçenleri tahmin edebiliyorum. Sakin olalım. Burası Topaz. Elbet bir yolu bulunur. Kimseyi incitmeyecek bir yol. Çocuğunuzu rehin bırakmadan, yüzüğü alıp gidebileceğiniz bir yol mutlaka bulunur!”

Gerard’ın sahneden ağır ağır çekilen gülümsemesi yerini aynı ağırlıktaki bir konuşmaya bıraktı.

“Bakın, her şey için teşekkür ederiz. Şampanya için, rakı için, misafirperverliğiniz için. Ancak bütçemizin de bir sınırı var. Belki gelecek yıl. Size bu yüzüğün fiyatını sormayacağım. Siz de söylemeyin. Biliyorum, mesleğiniz bu. Satmak istiyorsunuz ama benim de geçindirmem gereken bir ailem var. Harcamalarım var. Ayrıca grup da gidecek herhalde. Geç kalmayalım.”

Kozan, zihnindeki oyunlara kendini o kadar kaptırmıştı ki Gerard’ın tezgâhtan soğuduğunu fark edememişti. Bunun için kendine sinirlendi. Çok. Baştan almalıydı. Her şeyi. En baştan. Öncelikle çeki yazdırmalıydı. Otuz altı bin franklık çeki.

“Siz nasıl isterseniz. Patron sizsiniz. Grup konusunda bir endişeniz olmasın. İnanın, siz olmadan otobüsünüz hareket etmez. Rehberiniz için, şu an dünyadaki en önemli varlıklar sizsiniz. Bu arada biz de işlemleri halledelim. Öncelikle şu çekin arkasını doldurabilir misiniz lütfen? Diğeri gibi. Tarih, bir yıl sonrası. Anlaştığımız gibi.”

Gerard, Kozan’ın uzattığı çeki, peşinden gelen Cross’la doldurmaya başlamıştı. Tezgâhtarın yüzünde sahte olduğu çok belli olan bir gülümseme vardı. O kadar sahteydi ki, Bayan Jouvet kendini kötü hissetti.

“Gelecek yıl. Gerard’ı ikna edeceğim. Türkiye’yi çok sevdik. Kesinlikle döneceğiz.”

Parmağındaki yüzüğü çıkarıp Kozan’la aralarındaki masanın üzerine bıraktı. Kozan, alınmış bir çocuk gibiydi. Dayak yemiş bir köpek. Linç edilmiş bir masum. Sırtından bıçaklanmış bir sakat. Satmak zorundaydı. Başka işi yoktu.

Başka bir işi yoktu. Başka bir işi olmayacaktı. Ve Kozan işini seviyordu. Hiçbir şey yapmadan, saatlerce Topaz'ın *staff*'ında oturmayı. Binlerce yumoşluk avanslar çekmeyi, günde iki saat konuşarak hayatını kazanmayı. Dönemezdi. Ne İstanbul'a ne de başka bir yere. Televizyondaki hayata dönmeyecekti. Türkiye adındaki ülkeden ve kurallarından o kadar uzaktı ki. Yıllar içinde cahilleşmişti. Yavaş yavaş. Müzik, spor, siyaset, klonlama, Mars, Yaser Arafat'ın ölümü, Guantanamo, yeni Papa, hiçbir insanlık gelişiminden haberi yoktu. Dünyanın döndüğünü müşterilerinin değişen giysilerinden anlayan Kozan için dışarıda hayat yoktu. Satacaktı. Gerekirse yüzüğü kendisi satın alırdı! Son düşündüğü ihtimale güldü. Bu kez gülümsemesi gerçekti. Ayağa kalktı.

"Saatinizi atölyeye yollayacağım. Baklaların çıkarılması için. Bir de sete bakayım. Sertifikalar hazırlanmıştır. İzninizle."

Odadan çıktı. Durdu. Ellerini belinde birleştirdi.

Tezgâhtarların ortak beden dili, ellerin belde birleşmesidir. Günün on saatini, müşteride olmasalar bile ayakta geçiren tezgâhtarlar ellerini ceplerine sokmazlar. Pafküf içmeleri serbest ama elleri ceplerinde yürümeleri yasaktır. Eski Kapalıçarşı geleneği. Sakız çiğnemelerinin yasak olması gibi. Bir zamanlar, çalınan yüzükler sakızlara gömülüp dükkândan ağızlarda çıkarıldığı için tezgâhtarlara böyle bir yasak getirilmiştir. Bütün tezgâhtarlar ve bütün *center*'lar uzaktan birbirine benzer. Ancak yaklaşınca anlaşılır: her tezgâhtarın ayrı bir *center* olduğu. Ve her *center*'ın bir tezgâhtar tarafından kurulduğu.

"Malları vereyim mi?"

"Bekle" dedi çırağa.

"Bundan iki bakla attır. Başka bir çırağa ver, götürsün. Baklalar İshak'ta kalsın. Bir de bana rehberi çağır. Sonra gel, burada bekle. Odaya rehberle birlikte gir. Sertifikalarla malları tezgâha bırak."

Odadan uzaklaştı ve bankolar arasında yürümeye başladı.

"Ağzına sağlık şefim. Bir şeye ihtiyacın var mı?"

Bankolara dağılmış düztop tezgâhtarlar, şeflerinin yaptığı satışı duymuş, paylarına düşen tebrik görevini yerine getiriyorlardı.

"Beni çağırmışsın."

Rehber, kulağını Kozan'ın ağzına yaklaştırmış, yanında yürüyordu çünkü Kozan durmuyordu.

"Odaya gir. Çırakla birlikte gir. Satın aldıkları mallara bak. Tezgâhta bir tek taş var. Görürsün. Doksan bin yumoş civarında. Topaz'ın trama ihtiyacı olduğunu söyle. Bizi denemek için fiyat teklif etmesi gerektiğini söyle. Sırf denemek için. Ben ne söylersem yüzde altmışını teklif etsin. Bunun kaçırılmayacak bir fırsat olduğunu, Topaz'ı bir daha bu kadar yoksul yakalayamayacağını söyle. Sonra da çık."

"Tamam, merak etme."

Rehberle yolları ayrıldı. Rehber odaya gitmek üzere uzaklaşırken, Kozan da kasanın arkasında puro içen Hayko'ya yaklaşmıştı.

"Kozan, sana bir şey söyleyeceğim, inanamayacaksın. Beş yüz bini geçtik!"

"Ciddi misin?"

"Sen beni hiç burada puro içerken gördün mü? Akşama *Beachpark*'ta yemek vereceğim. Kaybolma bir yere."

"Bana iki bin yumoş lazım. İki gün de izin."

"Olmaz. İki gün fazla. O kadar kaybolamazsın. Laf olur."

"İyi değilim Hayko. Yoruldum. İki gün yok olayım. Kendime gelirim."

"Bakarız. Ne dönüyor sende?"

"İki doksanlık tek taş. Ama olma ihtimali çok düşük. Herhalde elli bir binde çakılıp kalacağız."

Ağır odalarda neler döndüğünü sadece tezgâhtarlar bilir. Öyle de olmalıdır. Müdür yardımcıları ya da müdürler gidişatı sorduğunda satış gerçekleşmiş olsa bile gizlenmelidir. İşin ancak çok uğraşılarak bitirilebileceği anlatılmalı, odada bir savaşın sürdüğü ve dökülen kanların tezgâhtan temizlenmesinin aylar süreceği söylenmelidir. Tezgâhı soranları buna inandırmak, bitmiş satış haberiyle odadan çıkıldığında bir kahraman gibi görünmek için şarttır. Çünkü kahramanlar sadece savaşlardan çıkar. Barış, düşmansızlık ve vasatlıktır. Tezgâhtar ile turist arasındaki barış satışsızlığa işarettir. Kimse tramını alan biriyle barışmaz. Doğal olan ilişki, tezgâhtar ve turist savaşıdır. Cepheden verilen haberlerin abartılmasıysa ilkel çağlara uzanan bir insanlık geleneğidir. Turizmle ilgisi yoktur. Geride kalanların salyalarının, cephedeki kan kadar akmasıyla ilgilidir.

“Daha zamanımız var. Herkes alışverişte. Onun için merak etmeyin. Sevgili Sylvie, bunlar muhteşem. Ne kadara bıraktılar?”

Rehber, denileni yapıyor, Gerard sorusunu yanıtlıyordu.

“Elli bir bin.”

“İnanılmaz! Böyle bir takıma. Saatleri de gördüm. Gerçekten, çok özel bir indirim yapmışlar. Ama aslında pek de şaşırmadım, çünkü durumlarını biliyorum. Çınarcıyanlar, çok tanınmış bir ailedir. Ve bu aralar nakit sorunu çektiklerini herkes biliyor. Milano’da, Paris’te, Londra’da, aynı anda üç dükkân açacaklarmış. Bir aydır, inanılmaz indirimler yapıyorlar. Anladığım kadarıyla nakit topluyorlar. Bu ne?”

“Bir tek taş. Ama bu yıl olmaz. Artık sınıra geldik.”

“Sylvie, benim için takar mısın? Kaç karat bu?”

“İki virgül doksan.”

“Belli oluyor. Fiyatı ne? Bu arada, Sylvie, sana çok yakıştı.”

“Öğrenmek bile istemedim. İki yüz binin üstündedir herhalde.”

“Bak Gerard, sana bir tavsiyem var. Fiyatı sor, ne söylenirse, yüzde altmış aşağısını teklif et.”

“Yüzde altmış mı?”

“Göreceksin, kabul edecekler. Biliyorum, çünkü ne halde olduklarından haberim var. Güven bana. Bunları bir daha bu kadar zayıf yakalayamazsın. Bu yüzüğü al, İsviçre’ye dön. Ödeyeceğin fiyatın iki katına sat.”

Rehber, her ne kadar tecrübeli olsa da, hayal gücü eksikliği yaşıyordu. Nedeni basitti. Çok heyecanlıydı. Sahne heyecanı. Grubun yapacağı işin yüzde altısını alacaktı. O ana kadar bitirilmiş satışların yüzde altısı, çok tram demekti. Üstelik her şey iki saat içinde olmuştu.

Rehberlerin oyunu tezgâhtarlarınkinden uzun sürer. Bir hafta boyunca gülmek, soruları yanıtlamak, eğlendirmek, uyuyan gözleri gizlemek için güneş gözlüğü takmak, nemfoman ahçikleri beslemek, heyecanlı *center* sakinleriyle uğraşmak, otobüs şoförleriyle çarpışmak, otel görevlileriyle pazarlık yapmak zorunda kalırlar. En büyük gelir kaynakları, gruplarının *center*'larda harcadıkları tramdan aldıkları hanutlarıdır. Sürekli yolculuk etmekten zihinleri otoban şeridine dönüşmüş rehberler, sabit bir adres özlemiyle tezgâhtar olurlar. Ancak üzerlerine pişmanlığın çökmesi uzun sürmez. *Center*'lara girdiklerinde kendilerine yarı tanrı gibi davranan operasyoncu ahçikleri, tezgâhtarları anımsarlar. Patronlar için, rehberlerin tezgâhtara güvenmesi anlaşmalarda dikkate alınacak bir noktadır. Rehberin, grubuna girmesini istediği tezgâhtar meterde bile olsa, ahçiğin üzerinden kaldırılıp müşteriye sokulur. Tezgâhtarın başarılı olduğunun kanıtı, rehberler tarafından tanınması ve her karşılaştıklarında tokalaşıp öpüşmeleridir. Sonrasındaki konuşmanın bir önemi yoktur. Çünkü ikisi de arkadan gelen gruba bakıyordur. Rehber ile tezgâhtar arasındaki fark, turistin duyduğu güvenle ilgilidir. Turist, tezgâhtara güvenmeyi seçer, ancak rehbere güvenmek zorundadır. Aksi takdirde Türkiye haritasının herhangi bir yerinde kaybolabilir. Ve ne yazık ki "Şerefe!", öğrendiği tek Türkçe kelimedir. Elçiliğine varamadan piyz komasına girebilir.

Rehber çıktıktan yedi dakika sonra Kozan odaya girdi.

“Saatin hazırlanması biraz zaman alacak. Kordonu masif altın olduğu için titiz davranmak gerekiyor.”

Sağ elinin bir karış uzaklığındaki yüzükle hiç ilgilenmiyormuş gibi görünüyor ve satışla ilgili belgeleri kontrol ediyordu. Masanın üst çekmecesinden *sale contract* koçanını çıkarıp, pembe kopyasıyla birlikte en üsttekini yırttı. Jouvet ailesinin taşıdığı kart rengini, numarasını, ve tarihi yazdı. Tezgâhtarlık numarasını ekleyip imzasını attı. *Contract*’ı Gerard’a çevirip “Lütfen şurayı doldurur musunuz?” dedi.

“Adres, telefon numaraları. Varsa, elektronik posta adresiniz. Size ulaşabilmemizi sağlayacak bütün bilgiler.”

Gerard hareket etmedi. Kozan’ı duymamış gibiydi. Duyulabilecek yükseklikte düşünmeye başladı.

“Bir şey sormak istiyorum.”

“Buyurun?”

“Sadece merakımdan soruyorum. Yüzüğün fiyatı nedir?”

“Hangi yüzüğün?”

Tezgâhtarlık, bazen anlamamaktı.

“Tek taşın.”

“O mu? İki yüz seksen bin frank.”

“Tahmin etmiştim. İki yüz binin üzerinde olduğunu düşünmüştüm.”

“Tabiî, artık Türkiye’nin ucuz fiyatlarına alıştınız.”

“Bakın, ben bu yüzüğü eşime armağan edebilirim ancak bazı şartlarım var.”

“Dinliyorum.”

“Öncelikle bugün daha fazla ödeme yapamam.”

“Evet?”

“Ve ancak yüz yirmi bin verebilirim.”

“Bay Jouvet, teklifiniz için çok teşekkür ederim ancak ne yazık ki olanaksız.”

“Bay Çınarcıyan’a sorsanız. Belki o kabul eder.”

“Hiç sanmıyorum. Sonuçta o da bir işadamı. Ve saatlerde yeterince zarar etti. Bu yüzükte böyle bir lüksü kaldığını sanmıyorum.”

“Yine de kendisine sormanız için ısrar ediyorum.”

“Siz bilirsiniz. Ancak hiçbir şey için söz veremem.”

“Anlaştık.”

Kozan salona girdiğinde Hayko’nun orta katın müdürü olan, kardeşi Cefi’yle tartıştığını gördü. Her gün izlenen gösterilerden biri değildi. Cefi katından ayrılmazdı. Ne konuştukları duyulmuyordu. Salonun olağan uğultusu, Kozan’la aralarında görünmez bir duvar gibiydi. Onlara doğru attığı her adımda duvar delindi ve önce kelimeler sonra cümleler duymaya başladı. İşaret parmağını tabanca namlusu gibi havaya dikmiş olan Hayko’ydu. Konuşan da oydu.

“Bak Cefi, senin kelleni meterlerim. Git katına, orada ne bok yersen ye!”

“Bağırma Hayko, herkes bize bakıyor.”

“Bir daha benim katımda tezgâha girme!”

“Tamam. Anladım.”

Cefi, Saim’in tezgâhına girmiş ve fiyat yapmıştı. Çünkü pörçün baktığı mal, kendi katından getirilmişti. Hayko, tezgâh bozup malı açıktan satma işlerini Cefi’nin yürüttüğünü sanıyordu. Oysa Topaz’ı soyan Jojo’ydu. Hayko’nun Cefi’yi suçlayacak herhangi bir kanıtı yoktu. Sadece, son anda bozulan müşteriler en çok orta kata girenlerin arasından çıkıyordu. Çünkü Jojo kendi katında tezgâh bozduracak kadar abuş değildi. Ama Cefi fazla sakindi. Fazla

sessiz. Jojo, krallığın küçük prensi olarak yaramazlıklar yapıyordu ancak ortanca Çınarcıyan'ın neyin peşinde olduğunu kimse bilmiyordu. Özellikle bozulduğunu hissettiği tezgâhlardaki miktarlar önemli olmadığı için Hayko beklemeyi tercih ediyordu. Ancak Asiltur, bozulmayacak kadar mükemmel bir gruptu. Cefi'yle aralarında bir yaş vardı. Ama Sami, Topaz'ın en ağır katına Hayko'yu uygun görmüştü. Cefi, Çınarcıyanlardan nefret ediyordu. Kuyumculuktan da nefret ediyordu. Her ne kadar bilmese de, ağabeyiyle bir ortak noktaları vardı: Topaz nefreti. Sami'nin tehditleri sonucunda mesleğe girmişti. Tek isteği, yeterli tramı biriktirdiği gün, sinema öğrenimi gördüğü New York'a dönmekti. Bir film yapmak istiyordu. *Center*'ları, vodvillere benzettiği *center* hayatını, dönen tezgâhları, her şeyi anlatan bir film. Çok tram gerekiyordu. Tramı bulsa bile, böyle bir film yaptığı takdirde Sami'nin kendisini hayatta bırakmayacağından emindi. Ama Cefi bir sanatçıydı. Bir romantikti. Lüks içinde geçirdiği hayatın kaynağı olan Topaz'ı dünyaya duyurabilecek kadar haindi. Bir sanatçı için ihanet etmek, ancak bir sonraki eserinin konusu olabilirdi. Hiç önemi yoktu.

Ahparikleri, ahçikleri ve aileleri için en tehlikeli olan sanatçılar, kendilerinden ilham alanlardır. Kendinden ilham alan kişi her şeyi yapabilir. Eseriyle karışmıştır. Neyin kurgu neyin gerçek olduğu anlaşılamaz. Bir sanat eseri olarak yaşar ve kendinden eser kalmaz.

Uzaklaşan Cefi’ye birlikte baktılar. Sonra da birbirlerine. Kozan uzatmadı.

“Gel, yüz elli bine bırak. Git.”

“Kurtarıyor mu?”

“Evet. Ama mart yüz yirmi diyor. O da kurtarıyor ama denemekte yarar var. Bir de daha fazla peşin veremeyeceğini söylüyor.”

“Yürü.”

Odanın açık kalmış kapısından geçip ayrıldılar. Kozan, tezgâhın Jouvet tarafında, Hayko’ysa arkasında durdu.

“Bay Jouvet, teklifinizi patronuma sunmaya cesaret edemedim. Ancak söylediklerinizi tercüme edebilirim.”

“Anlıyorum. O zaman lütfen kendisine, yüzüğü almak istediğimi, ancak sadece yüz yirmi bin verebileceğimi söyleyin.”

“İki gün izin istediğini söylüyor. İki bin de avans.”

“İki gün olmaz, dedim. Belki bir buçuk. Gruptan sonra çık.”

“Bay Çınarcıyan, grubunuzun son derece iyi alışveriş ettiğini ve kendisinin de bir jestle karşılık vermek istediğini söylüyor. Yüz elli bin.”

Gerard, Hayko’ya bakıp güldü.

“Keşke sizinle pazarlık yapabilecek olanaklara sahip olsaydım. Ancak sadece yüz yirmi bin verebiliyorum.”

“Ortasına git. Kabul edecektir.”

Hayko da güldü. Ceketinin iç cebinden Cross’unu çıkarıp masanın üzerindeki bloknotu alıp, sayılarla dolmuş sayfayı yırttı. Boş sayfanın ortasına yüz elli bin yazdı. Üzerini çizdi. Gözleri kağıtta olan Gerard güldü. Ama Hayko durmadı. Yüz yirmi bin yazdı ve onun da üzerini çizdi. İkisinin arasına Yüz otuz beş bin

yazıp elini uzattı. Gerard, önce uzanmış olan ele, daha sonra yuvarlak içine alınmış yüz otuz beş bine baktı. Havada bekleyen elin kâğıda düşen gölgesinden rahatsız oldu ve Hayko'yla tokalaştı. Uluslararası antlaşma imzalayan iki devlet başkanı gibi gülümsediler. Çünkü ikisi de kazandığını düşünüyordu. Oysa bir anlaşmada ya tek kazanan ya da iki kaybeden olurdu.

"Ancak diğer şartımı da konuşmamız gerekiyor."

"Bugün, on bin çikolatadan fazlasını alamayacağız."

Kenetlenmiş parmakların yukarı ve aşağı sallanması aniden durdu. Hareketi durduran tabiî ki Hayko'ydu. Gülümsemesi yok olmuştu.

"Ver. Ulan, bu martta daha çuvalla tram var ama çıkarmıyor."

"Ne zaman ödeyebileceğinizi soruyor."

"Saatlerle aynı tarihte. On iki ay sonra."

"On bin çikolata fena değil. Kimse on bin çikolatayı sokağa atmaz. Bence verelim."

"Tamam. Ama yüzüğü de on iki ay sonra yollarız."

"Yüzüğü, ödemeyi yaptığınız tarihte göndereceğiz."

Gerard'ın yüzü bir idam mahkumu gibi asıldı. Aniden. Eli hâlâ Hayko'daydı.

"Olmaz. O zaman hiçbir anlamı kalmıyor. Ben eşimi mutlu etmeye çalışıyorum. O zaman vazgeçelim."

"Korkma, mart sağlam."

"Biliyorum, sadece denemek istedim. Ver yüzüğü. Bitir işi."

Hayko pürüzsüz Türkçesinden parazitli bir İngilizce'ye geçti. Radyo kanallarının değişmesi gibi.

"Tamam. Sorun yok."

Eller, son bir kez yukarı ve aşağı gitti. Parmaklar ayrıldı. Gerard'ın yanağı

Bayan Jouvet’nin dudaklarıyla ıslandı.

“Tebrik ederim” dedi Kozan.

“Siz çiftçi olduğunuza emin misiniz? Bence burada çalışmak için gereken bütün özelliklere sahipsiniz.”

“Zaten parayı ödeyemezsem gelip çalışmak zorunda kalacağım!”

Hayko hariç herkes güldü, çünkü Ermeni’nin zihni Cefi’yle doluydu. Koks mu çekiyordu, potpot mu oynuyordu? Odadan çıktı. Diğer odaların önünden geçip vitrinlerden görebildiği kadarıyla içlerine baktı. Her şey yolunda gidiyor gibiydi. Antalya sınırlarının içinde daha büyük bir iş olana kadar, Asiltur’un Topaz’a girişi aylarca konuşulacaktı. Belki de yıllarca. Gülümsedi. Cefi’yi unuttu.

İçinde tezgâhtar olan ailede tezgâhtar her neyse, eksik olan odur. Babaysa, ailenin babası, anneyse, ailenin annesi eksiktir. Bir aile tezgâhtarlardan oluşuyorsa, o aile yoktur. Bu yüzden *center*’a yeni başlamış olanlara “Biz bir aileyiz!” denir. “Evdeki aileni unut!” demenin başka bir yoludur.

“İsviçre’ye gelmek istersen beni mutlaka ara. Kırk iki yaşındayım ve senin gibi bir kadınla hiç karşılaşmadım.”

Mart, karısının tuvalete gitmesiyle boşalmış odada Feyza’nın bacaklarını okşuyor, tezgâhtar ahçik de gülümseyerek izliyordu. Yan yana iki koltukta oturuyorlar, mart, elini siyah eteğin içlerine kaydırıyordu. Feyza eli tuttu. Kapı açıldı. Mart elini çekmek istedi. Feyza bırakmadı. İçeri üç mart girdi. Polidilo, güvenlikçi bir çocuk ve Muhammet. İsviçreli mart çok korktu. Bütün ağır odaları açabilen anahtarıyla kapıyı kilitleyen Polidilo’ya baktı. Muhammet’in sesi hiç titremedi:

“Ne yaptığını sanıyorsun! Kalk oradan! Kalk! Çek elini!”

Mart sendeleyerek kalktı. Oturduğu koltuk neredeyse devrilecekti. Ellerini açtı.

“Ne oluyor? Ben bir şey yapmadım! Durun!”

“Her şeyi gördük!”

Muhammet kamerayı gösteriyordu.

“Kadına neler yaptığını gördük. Burası Türkiye, geri zekâlı! İsviçre değil! Biz sizin gibi pezevenk değiliz!”

“Durun! Bir yanlış anlaşılma oldu!”

O sırada İsviçrelinin şişko ahçiği tuvalet çıkışında Hicret tarafından kontrol altına alınmıştı. Durması söylenene kadar ahçiği oyalayacak ve odaya girmesini engelleyecekti. Ahçik, koluna girmiş olan Hicret’in anlattıklarına gülüyordu. Kocası o kadar şanslı değildi.

“Bu kadın evli! Kocasının sana ne yapacağını tahmin edebiliyor musun? Hiçbir zaman ülkene dönemeyeceksin!”

Mart odanın köşesine çekilmiş, Muhammet’in ve yanındakilerin, kendisini hemen orada öldüreceklerine inanmıştı. O kadar korkmuştu ki yeni cümleler kuramıyordu. Sadece “Hayır!” diyordu.

“Ben bir şey yapmadım! O beni okşadı!”

Muhammet, marta öyle bir tokat attı ki bir an için Topaz’ın üçüncü katında milyonlarca kâğıt aynı anda yırtılmış gibi bir gürültü çıktı. Her şey ve herkes durdu. Bir saniyeliğine. Sonra her şey ve herkes kaldıkları yerden devam etti. Martın yüzü kıpkırmızı olmuştu. Hiç beklemediği anda yediği tokat gözlerini yaşartmıştı. Muhammet bağırmıyordu. Tişörtünün yakasını yumruğunun içinde sıkmış, martın yüzüyle arasındaki beş santimetreye güvenerek, burun buruna ve fısıltıyla konuşuyordu.

“Eğer bir daha Müslüman bir kadına iftira atarsan seni öldürürüm! Şimdi beni iyi dinle orospu çocuğu. Feyza, sana ne gösterdiyse hepsini satın alacaksın. Biz de senin hayatını bağışlayıp bu olanları unutacağız. Ne de olsa, karın burada. Sana değil ama ona acıyoruz. Normalde seni hapse attırmamız lazım ama yapmayacağız. Bu ülkeden siktir olup gideceksin! Karına teşekkür et. Feyza ne

diyorsa yap! Sonra da defol! Şimdi gel buraya, otur yerine!”

Muhammet, kumar makinelerini soyup dazlak avladığı, *Turkish Boys* adındaki çetenin üyesi olduğu Berlin günlerini anımsamıştı. Yanındakilere baktı. O günlerde *Turkish Boys*’un reisi olamamıştı ama şimdi odadakilerin hayatlarıyla oynuyordu. Polidilo’ya baktı. Polidilo kapıyı açtı. Muhammet girdiği hızla çıktı. Peşinden de köleleri yürüdü.

Mart duygusal bir komaya girmişti. Hâlâ yüzünü tutuyordu. Muhammet’in gösterdiği koltuğa çökmüş, titreyen gözlerle Feyza’ya bakıyordu. Feyza’ysa film başlamadan önceki gülümsemesiyle oturuyordu. Mart, Feyza’yı öldürmek istiyordu. Ama hiçbir şey yapamıyordu. Alçıya alınmış gibiydi. Feyza masanın üzerinden bir yumoş çeki alıp üzerine yetmiş dört bin yazıp dört gün sonrasının tarihini attı. Martla aralarındaki sehpaya koydu. Yanına da kalemi bıraktı. Mart yüzündeki elini indirdi. Gözyaşlarını sildi. Hayatının en zor imzasını attı. Feyza çeki ters çevirdi. Mart boşluğa ikinci bir imza attı. Gerisini Feyza halledebilirdi. Odanın sessizliği o kadar gürültülüydü ki kimse birbirini duymuyordu. Mart anımsadığı her küfrü ediyor, Feyza Jojo’yu nasıl kendine âşık edebileceğini anlatıyordu.

“Sevgilim! Ne oldu? Rahatsız mısın?”

İçeri giren ahçiğin açtığı kapıdan her şey çıktı. Tokat sesi, kızaran yanak sesi, yuvarlanan gözyaşı sesi, atılan imza sesi, sessizliğin sesi.

“Yok bir şey. İyiyim. Sana bir sürpriz yaptım. Bütün seti aldım.”

Şişko ahçik odanın ortasına küçük alkışlar atarak kocasına teşekkür etti.

“Sevgilim, seni o kadar çok seviyorum ki!”

Mart, Feyza’yı bakışlarıyla doğruyordu. Ama Feyza’nın sol kolundaki jilet izlerinden haberi yoktu. Ahçik daha önce davranmış ve kendini doğramıştı. Kendi işini kendi yapmayı tercih edenlerdendi. Bu yüzden ona “Topaz’ın Kraliçesi” diyorlardı.

Muhammet *staff*’a inmişti. Polidilo’yla fumarlıyorlardı. Konuşmuyorlardı. Muhammet, planı kendi başına yapmıştı. Hayko’nun iznini almamıştı. Rehberin de haberi yoktu. Sadece Feyza’ya “Kışkırt martı!” demişti. Müdür yardımcılığını hak ediyordu. On iki binle bitecek tezgâhı, dört dakika içinde doksan altı bine

çıkarmıştı. Ne de olsa Side kökenliydi. Tezgâhtarlığın en sert biçimde yürütüldüğü bir kasaba. Tramı olan turistin kokusunu aldığında, harcatmadan bırakmayacak kadar çok dayak yemişti patronundan. Hayko öğrendiği takdirde sinirlenebilir, belki de deşalayabilirdi ama Sami Çınarcıyan, Muhammet'i anlardı. Belki de sadece o anlardı. Tramın ne kadar zor kazanıldığını ve mutlaka kazanılması gerektiğini. Rahatladı. Yanlış bir iş yapmamıştı. Martın konuşma ihtimali yoktu. Çok korkmuştu. Her şey yolundaydı. Tezgâh doğruydu. Üçüncü kata çıkacak ve martın odadan çıkışını bekleyecekti. Binayı terk edene kadar izleyecekti. Sonrasının bir önemi yoktu. Bir anı daha. Haftada beş gece ahparikleriyle gittiği balıkçıda anlatacağı bir anısı daha olmuştu. Güldü. Tezgâhtarlık müthiş bir meslekti. *Turkish Boys*, her zaman olduğu gibi sarışın pörçlerin analarını meterlemişti! Muhammet'in Berlin'e taşınmasının nedeni, Köln'deki evlerinin dazlaklar tarafından yakılmış olmasıydı. On bir yaşında annesinin saçlarının havaî fişeğe dönüştüğünü gören bir çocuk için bütün Avrupalıların dazlak olduğuna inanmak pek de zor olmamıştı. Doğru mart doğru işi seçmişti. Almanlardan, İsviçrelilerden, İngilizlerden, Fransızlardan ve diğer bütün ırklardan nefret eden biri için turizm en doğru sektördü. Gerçekten de turizmde, bir Türk bir dünya ediyordu. Ve o ünlü sözdeki, dünyaya bedel olan "bir Türk", Muhammet'ti. Diğer Türkler sadece kendilerine bedeldi. Muhammet, vatandaşları için üzüldü.

"Bay Jouvet'ye yumruk atmadığınız sürece yüzüğü düşürmenize olanak yok. Ölçü kesinlikle parmağınıza uygun. Bu arada, bence bir yıl boyunca aile arasında herhangi bir tartışmadan da kaçının. Bay Jouvet yüzüğün ve saatinizin parasını ödesin, sonra terk edebilirsiniz."

Gülüyorlardı. Herkes mutluydu. Kozan şımarmıştı. Bütün büyük tezgâhların sonlarına doğru yaptığı gibi aklına geleni söylüyor ve kendini eğlendiriyordu. Diğer tezgâhtarlar, çocukken oyuncakları olmadığı için büyüyünce insanlarla oynamayı meslek edinmişler, Kozan'sa hiç büyüyemediği için oynamaya devam etmişti. Satmıştı. Yüz seksen altı bin çikolata. Yüz yirmi bin yumoş civarında. Büyük tramdı. Gerard'ın tahmini doğru çıkmıştı. Bir araba fiyatı kadar trama imza atmıştı. Otuz dört metrekarelik bir odada, iki buçuk saat içinde yüz yirmi bin yumoş harcamıştı. Bir kolye, bir bileklik, bir çift küpe, iki saat, bir tek taş yüzük. Kozan yazıyordu. *Sale contract*'ı dolduruyordu. Fiyatları hesaplıyor,

malların seri numaralarını kâğıda geçiriyordu. Kapı açıldı. Odaya bir rehber başı girdi.

“Zamanımız var ama biraz hızlanırsak iyi olur.”

Gerard “Tamam” dedi.

Kozan elindeki kâğıdın, altındaki pembe örneğini, Topaz antetli bir zarfa, sertifikaların yanına koyup rehbere baktı.

“Atölyede küçük bir işimiz var. Onu bekliyoruz. On dakikada biter.”

Rehber, odaya soktuğu başını çıkardı. Her zamanki gibi, grubun bir sonraki durağı olan deri *center*’ına, öğleden sonra iki için rezervasyon yaptırmıştı. Kuyum *center*’ına girecek, on iki otuzda çıkıp gruba öğle yemeği yedirecek, ikide de deriye sokacaktı. Ama bugün her şey farklıydı. Kimsenin tahmin edemediği bir gelişme. Asiltur’un yöneticilerini ayaklandıran olağanüstü bir durum. Grup patlamıştı. Akşam, özel bir yemek vereceklerdi. Asiltur, Türk turizmine ve elişçiliğine desteklerinden dolayı gruba şükranlarını sunacaktı. Deri, kimsenin umurunda değildi. Üç yüz yumoşluk montlarla kimse ilgilenmiyordu. Rehber, deri *center*’ını aramış, gelemeyeceklerini söylemişti. Asiltur, gelecek sezon, paks başı düzeneğine geçecek ve İsviçre ayağındaki masrafları kısıp, ceviz müşterilerin tanesini en az yüz elli yumoştan *center*’lara satacaktı. Hatta sezon öncesinde beş milyon yumoşu avans olarak mutlaka isteyecekti. İkisi çocuk, yirmi yedi İsviçreli Antalya’nın en ünlü yirmi yedi kişisi olmuştu.

Tekrar kapı açıldı. Bu kez odaya giren, garsondu. Kozan son bir kadeh istiyordu. Ayılmamalıydı. Asla. Hayatının kalan yıllarını hafif şiddette bir sarhoşluk içinde geçirmek istiyordu. Sürekli ve hafif bir sarhoşluk. Ani zihin ölümlerini engellemek için.

“Bay Jouvet, son bir rakı?”

Gerard, Sylvie’ye baktı.

“Sevgilim, sen de denemek ister misin?”

Sylvie, son bir saat içinde bir şişe şampanya içmişti. Şampanya sarıydı ama ahçiğin gözlerinin beyazlarını kırmızıya boyamıştı. Son bir kadeh için, sağ

gözünün burnuna yaklaştığı yerde bir beyazlık kalmıştı. Son bir kadeh. Herkeste son bir kadeh rakı için yer vardır. *Son Yemek*, son kadeh. Turizmde herkes kutsaldı. Odada melekler uçuşuyordu. Küçük ahçiklerin gülücükleri, mücevherlerden sekip kulak memelerini emiyordu. Sylvie, Gerard'a "Evet" demek istedi ama boğazından ses çıkmadı. Sarhoştu. Yutkundu.

"Evet."

Kozan, garsona döndü.

"Çok acil. Bize üç rakı. Biri sek."

Gerard, sırt çantasından bir Marlboro paketi çıkardı.

"İçebilir miyim?"

"Tabiî" dedi Kozan.

"Mücevher gibi, tütün de geleneklerimizden biridir. Kapalı alanlarda içmeyecek kadar uygarlaşmadık daha."

"Siz de alır mısınız?" diyen Gerard, ucu açık kutuyu masanın üzerinden uzattı.

"Nişanlıma söz verdim. Evlendiğim gün bırakacağım. Ama daha bir hafta var. Bir tane alayım. Teşekkür ederim."

Sigaralar ateşlendi. Kalpler hızlandı. Duman gökyüzüne uçmak için yukarı fırladı ama tavana çarpıp düştü. Gerard dumanı sol eliyle tokatlayıp uzaklaştırdı.

"Ben sigara içip içmediğime karar veremedim. Yıllardır böyle. Çünkü sigarayı sadece bir işi bitirdiğim zaman istiyorum. Onun haricinde aklıma bile gelmiyor. Bitirilmiş bir işin damgası gibi. Dumanı tüten bir damga. İş biter, sigara yakılır. Bu durumda öldükten sonra da bir tane içmeliyim. Hayatı bitirdiğim için. Ama içemeyeceğim için cesedimin yakılmasını vasiyet ettim. En azından, uzaktan bakıldığında sigara gibi görünürüm."

Kozan dinliyor, Kozan düşünüyordu. Gerard'ın bir köylüye göre fazla kelime kullandığını düşünüyordu. Kelime sayısı değildi ilgisini çeken, kelime çeşidiydi. Gerard hakkındaki hayali yargıları kapının açılıp önüne rakı kadehinin konmasıyla dağıldı.

“Türkiye’de rakı içerken, kadehi önce sofraya vurur sonra diğer kadehlerle tokuştururuz.”

Elinde kadehiyle, sabırsızlık içinde açıklamanın bitmesini bekleyen Gerard sordu.

“Neden?”

“İki nedeni var. Öncelikle sağlıklarına içtiğimiz ancak sofrada olmayan ve sevdiğimiz kişileri anmak için. İkinci nedense, rakının insanı konuşturmasından kaynaklanır. Kadeh sofraya vurulursa gizlilik yemini edilmiş demektir. O sofrada konuşulacak her konu o sofrada kalacaktır. Rakı insanı soyar. Sarhoş, sofradan çıplak kalkandır. Ama sofranın adı rakı sofrasıdır. Yani çıplaklar kampı. Şerefinize!”

Kadehler sehpalara ve birbirlerine çarptı. Gerard, konuyla ilgilenmişti.

“Sizin en büyük sorununuz da bu. Bir rakı sofrasında dost olup, ertesi sabah birbirinizi bıçaklayabiliyorsunuz. İlk tanışmada yakınlaşıp, birbirinizi tanıdıkça uzaklaşıyorsunuz. Bizse tersini yapıyoruz. Uzaktan başlayıp, ağır ağır yaklaşıyoruz. Dost olmamız uzun sürüyor ama dostluklarımız kalıcı oluyor. Doğu ile Batı arasındaki fark hilal ile haç arasındaki fark kadar. Hilal bombeli. Haçtaysa dik açılar var. Hilal altında yaşayanlar da bombeli hayatlara sahip. Genişler, kurallarla ilgilenmiyorlar, zamanla ilgileri yok, çöl kumu gibi uçuşuyorlar. Haçın gölgesindekilerse sert ve köşeli hayatlar yaşıyorlar. Yasaları, kuralları olan, dik açılı hayatlar. Hilalin altındaki insana, haçın gölgesindeki düzeneğe inanıyor. Dolayısıyla hilalle yaşayanların her biri ayrı bir düzenek geliştiriyor. Küçük çeteler. Küçük düzenler. Haç, insana tek bir düzenek emrediyor. Doğu ile Batı arasındaki fark bu.”

Kozan, köylünün ağzından çıkanlara daha sonra şaşırmaya karar verip konuşmayı sürdürmeyi tercih etti.

“Batı düzeneğe inanıyorsa, Batı bireyciliği nereden geliyor?”

Gerard da, Kozan gibi kadehi dolu tutmaktan hoşlanmıyordu. Başı geri gitti. Gözleri tavanı gördü. Gerard döndüğünde kadeh boştu.

“Batı’da insanların kökü birdir. Dalları gelişir. Kökten bağlı olanlar, sosyal düzen tarafından birbirine benzer hallere sokulmuş insanlardır. Ancak bunlar

büyüyüp gelişir ve ayakları sosyal güvenlik numaralarına saplanmışken elleriyle gidebildikleri kadar uzağa yükselirler. Oysa Doğu, kapalıdır. Kök ve dallar birlikte yaşar. Bunun nedeni, dalları koruyacak tarafsız bir sosyal düzeneğin olmamasıdır. Dal, ancak köküne yakınsa yaşar. Otuz beş kişilik aileler, tek evin içinde birlikte ölür. Evden kaçılmaz. Çünkü bu deliliktir. Evden kaçanı kimse koruyamaz. Batı'daysa evden kaçmak, gelişmenin tek yoludur. Aslında her ne kadar Doğu doğaya daha yakınmış gibi dursa da, hayvanların yavrularıyla ilişkileri düşünüldüğünde Batı toprağa çok daha yakındır. Toplumların bir el olduğunu düşünürsek, Batı'da eller açıktır. Avuç toplum, parmaklar bireydir. Doğu'daysa eller yumruk olmuştur. Bu yüzden, Doğulularla savaşmak için hepsini birden yok etmek gerekir. Yumruk bilekten kesilmelidir. Batılılarsa, parmak kırar gibi tek tek alt edilmelidir. Parmaklar teker teker kesilmelidir. Size, sen diyebilir miyim?"

Gerard'ın anlattıkları Kozan'ın gözlerinin önüne dik açılı akropolleri, kiliseleri ve bombeli camileri, Tac Mahal'i getirmişti. Martın ne demek istediğini çok iyi anlıyordu ama martı anlamıyordu. İsviçreli köylü, içtiği onca rakıdan sonra bir bilgeye dönüşmüştü. Rakının insanı soyduğu gerçekti. Ama çıplaklık, Kozan'ın anlam veremeyeceği kadar yakınındaydı.

"Tabiî."

"Bak Kozan"

Tezgâhtar, adını müşterisinin sesinden ilk kez duydu. Oysa unutmuş olduğunu düşünüyordu.

"Sen, iyi bir satıcısın. İyi bir satıcı olmak için analitik zekâ gerekir. Buna sahipsin. Ne demek istediğimi anlarsın. Doğu, Batı'nın sırtıdır. Batı'nın zayıflığı, kendini sırtından bıçaklayabilecek kadar uzun kollara sahip ve kör olmasıdır. Dünya etrafında kovalamaca oynamanın sonu yorgunluktan ölmektir. Kendi kuyruğunu yiyen bir yılan ne kadar yaşayabilir? Yönler, sadece denizciler ve pilotlar içindir. Sorulması gereken dünyanın nerede olduğudur. Doğuda mı, batıda mı? Ve bu yönlerin merkezinde ne olduğu merak edilmelidir. Her şey matematiktir. Dünyadan ne çıkarsa sonuç sıfır olur?"

Art arda gelen sorular Kozan'ı huzursuz ediyordu. Bu yüzden Gerard'ın son cümlesini duymamıştı. Kulakları içeriden tıkanmıştı. Düşünceleriyle.

"Efendim?"

“Buraya gelirken bir set gördüm. Pırlantalı. Beyaz altından yapılmış bir set. Asansörden çıkınca sağdaki odanın vitrininde. Tam ortada duruyor.”

Bir an için Gerard’ı Topaz’da çalışan bir tezgâhtarmış gibi dinleyen Kozan “Evet” dedi.

“Biliyorum.”

“Fiyatı nedir? Ama lütfen etiketin üzerinde yazanı söyle. Artık kadehlerini sofraya vurmuş iki dostuz.”

Kozan’ın derisi gerildi.

“Diğerlerinin de etiket fiyatlarını söyledim.”

Gerard elini kaldırdı.

“Tamam, sana inanıyorum. Şimdi fiyatı öğrenebilir miyim?”

“Emin değilim, gidip seti getireyim. Birlikte öğrenelim.”

“Bekliyorum.”

Kozan anlamıyordu. Kalkıp odadan çıktı. Hayko’nun yanından geçerken, sorusunu duydu:

“Ne oluyor?”

Kozan, müdüre bakmadan yürümeye devam etti, yanıtı ardında kaldı.

“Bilmiyorum.”

VIP odasının vitrininden, Gerard’ın söz ettiği kolyeyi, bilekliği ve küpeyi aldı. Bütün bunları bir çırak gibi yapıyordu. Neden yaptığını bilmeden. Sadece denilen malları toplamıştı. Hızlı adımlarla odaya döndü. Malların etiketlerine bile bakmadı.

“Evet, işte set bu” dedi Gerard, tezgâhtarın odaya girdiği anda. Kapı açık kalmıştı.

“Lütfen kapıyı kapatır mısın?”

Bileklik ve küpeyi, kolyeyi tuttuğu eline geçirip kapıyı kapatan Kozan, malları masanın üzerine bırakıp yerine oturdu. Gerard, malları incelemeye başladı. Etiketlerine bakıyor, taşları ve işçiliği inceliyordu.

“Lupunu verir misin?”

Kozan hiçbir şey söyleyemedi. Ceketinin iç cebinden çıkardığı lupu müşterisine uzattı. Gerard, sol elinin başparmağı ve işaret parmağının arasına sıkıştırdığı lupla, diğer elindeki kolye arasındaki uzaklığı orta parmağının ucunu kullanarak sabitledi. Birinde lup, diğerinde kolye olan iki elini aralarındaki uzaklığı bozmadan sol gözüne yaklaştırdı. Acemi değildi. Acemiler gibi diğer gözünü kapamıyordu. Kozan, bir köylüyü hiç bu kadar bir pırlanta toptancısına benzetmemişti.

“Güzel. Hafif kirli ama iyi. Bunları bana ne kadara satarsın? Patronunun yaptığı indirimleri düşün ve öyle yanıt ver. Fazla zamanımız kalmadı.”

Kozan kolyeyi alıp önüne koydu. Üç malın etiket fiyatının toplamını hesap makinesinin ekranından yüksek sesle okudu.

“İki yüz yetmiş beş bin avro. İsviçre frangı olarak...”

Parmağı tuşlara dokunacaktı ki duyduğu cümleyle durdu.

“Gerek yok. İki yüz otuz bin frank veririm. On iki ay sonrasına. Anlaştık mı?”

“Patronuma sormam gerekiyor.”

Gerard, elini uzatmıştı. Tokalaşmak için. Kozan önce ele, sonra konuşan ağza baktı.

“Sorma. Teklifimin iyi olduğunu ikimiz de biliyoruz. Patronun seni tebrik edecektir. İnan bana. Şimdi bir çek daha yapalım. On iki ay sonrasına. Anlaştık mı?”

Kozan boğuluyordu. Hayatı boyunca, hiç bu kadar kararsız kalmamıştı. Ama potpotçuydu. Masanın üzerindeki eli sıktı.

“Anlaştık.”

“Doğru bir karar verdin. Pişman olmayacaksın.”

Kozan, bir çırak gibi beyaz çeki doldurmaya başladı.

Tezgâhtar satmak ister.

Gerard, çeki imzaladıktan sonra, sondan bir önceki emrini verdi.

“Bunları da bir kutuya koy.”

Kozan kutu getirmek için odadan çıkacaktı ki Gerard son emrini verdi.

“Gerek yok. Sertifikaya da gerek yok. Hepsini aynı kutuya koy. Diğerlerinin yanına. Gümrükte heyecanlanmak istemiyorum.”

Tezgâhtar o kadar çok satmak ister ki uğruna tezgâhından vazgeçer.

“Şehriban, kız bunları takacak, değil mi? Boşuna almayalım da.”

Martın karısı nadiren de olsa konuşuyordu.

“Tabiî ki takar. Şimdi bunlar moda.”

Mustafa, ahçiğin sözünü kesti.

“Yalnız, şimdi biraz daha verseydin de anlaşsaydık.”

Remzi kaşlarını kaldırdı.

“Anlaştık biz seninle. Daha fazla verememem. Kalanı üç ay sonra halledeceğiz. Bir sürü masraf oldu zaten. Durup dururken. Ne etti şimdi bizim hesap?”

Mustafa, önündeki kâğıttan okudu.

“Altmış bin frank.”

“Vay yavrum vay! Neyse, nasıl olsa alınacaktı. Şehriban, tamam değil mi, kızın istediği gibi.”

“Evet Remzi. Nasılsa alınacaktı. Kız evleniyor işte. Yalnız, Mustafa Bey, bir de şu ortasında pırlanta olan Trabzon takıma bakayım.”

Mustafa, tezgâhın üzerinde birikmiş mallardan ahçiğin söylediğini çekip çıkardı. Ne olduğunu anlamadan dacikler alışveriş yapmaya başlamıştı. Mustafa umursamıyordu. Onu ilgilendiren halı tezgâhıydı.

“Buyur yenge. Bunun bir de bilekliği var.”

Remzi mal görmekten yorulmuştu.

“Seç artık kendine de bir şey. Bu güzel işte, al bunu. Kaç para bu Mustafa?”

“On sekiz bin avro. Bileklik, kolye. Bir de kolye hafif uzun geliyor. Kestirip küpe yaptırırız. Fiyata dahil. Yirmi yedi bin frank ediyor.”

“Geç şimdi yirmi yedi bini. Bize ne olur, onu söyle. Altmış binlik mal almışız senden. Hem ortak da olacağız. Doğru dürüst bir şey söyle.”

“Aramızda kalacak mı? Gruptan kimseye söyleme. Patronlar anamı ağlatır.”

“Ayıp ediyorsun, merak etme.”

“Al on beş bin franga git. Parayı da altı ay sonra öde.”

“Bak, bugün daha fazla veremem, ona göre. Beş bin frank verdim. Üç ay sonra elli beş bin, altı ay sonra da on beş bin ödüyorum. Tamam mı?”

Mustafa, trio tezgâh için seçtiği martın doğru kişi olduğuna emin oldu. Remzi’de tram vardı ve Remzi, Mustafa’nın hayalindeki abuştu. Topaz’dan ayrılacağına göre, kişisel müşterisini üzemezdi.

“Tamam canım kardeşim. Sen nasıl istersen.”

Remzi ayağa kalktı.

“Mustafa, bak buraya. Şu kaç para?”

Daciğin gösterdiği mal, sahte bir Rolex’ti. Yüz altmış yedi gram altın. On sekiz ayar.

“Bir şey değil. Sana altı bin beş yüze bırakırım.”

Remzi yürüyordu. Odanın içinde attığı her adımda bir mal gösterip fiyatını soruyordu. Mustafa, müşterisinin ani gelişen mücevher ilgisini ağırdan alıyordu. Ta ki Remzi, “Hepsini alıyorum” diyene kadar.

Bir Rolex. Üzerinde iki karat pırlanta olan bir erkek yüzüğü. Chopard taklidi, pırlantalı bir set. Mustafa doldurduğu *sale contract*’ten başını kaldırıp, terlikli ve şortlu marta baktı. Duyduğundan emin olmak istedi.

“Ne dedin?”

Remzi, yerine oturdu.

“Hepsini alıyorum. Madem taksit yapıyorsunuz. O zaman ben de yavaş yavaş öderim. Değil mi Şehriban? Beğendin mi o beyaz seti?”

“Sen bilirsin Remzi. Çok güzel tabiî. Ama fiyat ne olur acaba?”

Saatlerce halı hakkında konuşmuş ve mala hiç girmemiş olan Mustafa bir turist gibi, olanları izliyordu. Dacik çiftin, bu kadar kısa zamanda nasıl delirebildiğini düşünüyordu. On dakika içinde yetmiş beş bin franklık alışveriş yapmışlar, şimdi de devam etmek istiyorlardı. Mustafa, dacikleri hiçbir zaman anlayamayacağını düşündü. Yıllarca köpek gibi çalışıp biriktirdikleri tramı, yarım saat içinde harcayabiliyorlardı. Ama Mustafa, Topaz’dan sonraki hayatının geçici garantisi olan Remzi’nin tramını bitirmesini istemiyordu. Fiyatları yüksek çekecekti. Öyle de yaptı.

“Yüzük otuz bin, set elli bin frank.”

“Yarısını veririm.”

Mallara ya da etiketlerine bakmak için yerinden bile kalkmamış olan Mustafa kesin konuştu.

“Olmaz. Onlarda ancak yüzde yirmi beş indirim yapabilirim. Daha fazla değil. Yani...”

Hesapladı.

“Altmış altı bin üç yüz yetmiş beş frank. Altmış beş bin diyelim.”

Remzi tereddüt etmedi.

“Tamam. Yaz bir çek. Atayım imzamı. Altı ay sonrakine ekle.”

Mustafa, her gördüğünü satın almaya karar vermiş olan Remzi’ye sinirlendi. Daciğin harcadığı tram kendisine aitmiş gibi sinirlendi.

“Bak Remzi, seni sevdim. İyi bir adamsın. Bu kadar pahalı mücevheri ne yapacaksın? Boş ver. Aldıkların sana yeter. Bana sorarsan, bir de saati al ama gerisini bırak. Yenge, sen ne dersin? Çok para değil mi?”

Herkesin hesabı farklıydı ve Topaz çatısının altında ilk kez böylesine bir tezgâh yaşanıyor ve tezgâhtar mal bozmaya çalışıyordu. Daha önce de, satılmış mallar bozulmuştu. Jojo ile Saim’in küçük oyunları sayılmazsa, hepsi de daha ağır mallara tezgâh atmak için yapılmıştı. Mustafa’nınsa böyle bir amacı yoktu.

Aksine, Remzi’nin hiçbir şey satın almadan binadan çıkıp gitmesini tercih ederdi. Ama artık çok geçti. Dacikten süzdüreceği altmış bin frank, taksitle de olsa Topaz’ın kasasına girmişti. Şehriban, Mustafa’ya katılmıyordu. Kocasının iyi bir pazarlıkçı olduğunu düşünüyor ve Chopard seti kendine fazlasıyla yakıştırıyordu.

“Öyle diyorsunuz da, bizim de hakkımız değil mi böyle güzel şeyler takmak? Gavur ellerde yıllardır çalışıyoruz. Biz de onlar gibi takıp takıştırsak, fena mı olur?”

Ahçik gülüyordu. Mustafa, ahçiği öldürmek istiyordu. O an tezgâhın bozulması için kalp krizi geçiriyormuş taklidi bile yapsa, daciklerin satın almaktan vazgeçmeyeceğini görebiliyordu. Nasıl bir şans bu, diye soruyordu kendine. Nasıl bir şans? Kaç bin insana, tek bir mal almaları için yalvarmıştı? Kaç bin insana, kaç bin cümle kurup en karmaşık tezgâhları atmıştı? Şimdiyse tersini yapması gerekiyor ama olmuyordu. Elinin yanındaki bardağı dudaklarına götürdü. İçinde çay yoktu. Bitmişti. Cam tabağın üzerine bıraktı. Bardakta parmak izleri kaldı. Sakin olmalıydı. Çok sakin. Remzi’yi sinirlendirmemeliydi.

“Tamam, siz nasıl isterseniz. Bunları söyledim çünkü ben de sizin gibi gurbetçi çocuğuyum. Para kazanmanın ne olduğunu iyi bilirim. Babam üç işte birden çalışırdı. Ama diyorsanız ki, bizim için sorun değil, o zaman yapacak bir şey yok. İyi günlerde kullanın.”

“Sağol. Kimliğe yine ihtiyacın var mı?”

“Yok Remzi, fotokopi çektirdim.”

“Kaça anlaştık şimdi?”

“Saat, yüzük ve set için altmış beş bin. Altı ay sonrasına bir çek yazıyorum.”

Mustafa kalkıp vitrinden malları topladı. Yüzüğü denemeden satın almış olan Remzi’ye sordu.

“Hangi parmağına takacaksın?”

“Ben değil, babam takacak. Babama aldım.”

“Senin baban pörç mü? Ne yapsın pırlantalı yüzüğü, anasını meterlediğimin

martı!” diyecekti ki ağzını ve aklını topladı. İkisi bir araya gelince ortaya şu çıktı:

“Ölçü yaptırmak lazım. Babanın parmakları nasıl? Seninkiler gibi mi?”

“Hemen hemen öyle ama ölçüye gerek yok. Ben Aachen’da yaptırırım. Tanıdık bir çocuk var. Kuyumcu. Ona yaptırırım.”

Mustafa kâbustan uyandı.

“Olmaz!”

Kuyumcu bir daciğin malı kötüleyip halı işinin turne olmasını istemiyordu.

“Uğraşma sen oralarda. Hem ne para vereceksin? Ben sana yaptırırım. Yüzük parmağına mı takacak?”

“Tabiî, öyle daha uygun olur.”

Mustafa, masanın çekmecesinden yüzük ölçüsünü çıkardı. Ölçü, karikatürlerdeki gardiyanların anahtarlıklarına benziyordu. Bilezik genişliğinde bir halkaya asılmış ve küçükten büyüğe giden metal halkalar. Farklı boylarda, metal, yüzük iskeletleri. Remzi’nin parmağına bakan Mustafa, yanında altmış bir yazan halkayı diğerlerinden ayırıp “Elini uzat” dedi. Önce martın sağ elinin yüzük parmağına geçirdiği altmış bir numaraya sonra da martın yüzüne baktı.

“Tamam, bu oldu. Rahat mısın?”

Remzi de önce parmağındakine, sonra Mustafa’ya baktı.

“Rahatım. Nasıl bildin bir bakışta? Vallahi bravo!”

Ölçüyü parmağından çekip masaya koydu. İki adımda masanın arkasına geçip en üst çekmeceden malafayı çıkardı. Pırlantalı yüzüğü malafanın ucuna geçirip bıraktı. Yüzüğün düşüp sıkıştığı yerdeki sayıyı okudu.

“Elli dokuz. Büyütmek lazım. Şimdi sen bunu Aachen’da yaptırsan bir sürü para isterler. Ben hallederim. On dakikada biter. Eklenecek altın da benden olsun. Normalde ona da para alınır ama senden istemiyorum.”

“Eyvallah Mustafa.”

Tezgâhtar, Trabzon kolyeyi ve yüzüğü alıp odadan çıktı.

“Dilaver, gel buraya.”

Çırak koşarak geldi.

“Bunun iki yanından iki santim kesilip küpe yapılacak. İki ucuna da bant atılsın. Bantlar yarım santim olsun. Yüzüğü de altmış bir yapsınlar.”

Mustafa daciklerin yanına döndü. Emin olmak istiyordu.

“Akşama görüşüyoruz, tamam mı?”

“Tamam koçum, sen merak etme.”

Abuş daciğin bütün tramını çekmeye yemin etmiş olan Mustafa, Remzi’ye elini uzattı. Tokalaşmak için.

“Hemşehri sayılırız Remzi. Göreceksin, bu mücevherler sana bedavaya gelecek. Halı işinden kazanacağınla hepsini ödersin.”

“Evet” dedi Remzi.

“Bu mücevherler bana bedavaya gelecek.”

Tokalaştılar. Güldüler.

Dacikler, yaşadıkları ülkelerin vatandaşlarından oluşan gruplara karışıp ülkelerine turist gibi tatil yapmaya gelirler. Bazen en kalın müşteri, bazen de en cevizi olurlar. Bir tezgâhtar için, dacik bir kumardır. Ne kadar harcayacağı kesinlikle belli değildir. Ülkesinden uzakta tram kazanan birini kazıklamanın yolu, etnik köken ya da dini etiketleyip mala çevirmekten geçer. Milli Görüş ya da PKK. Daciklerin tramı beyazdır, temizdir. Kara tramın aklandığı bir dünyada, beyaz tramın karalandığı tek coğrafi ve tarihi konum daciklerinkidir. Tram, abuşluğu sevmez. Elbet terk eder. Bağışlar, haraçlar, Türkiye tatillerinde girilen

center'lar. Tramın kaçacağı bir delik mutlaka vardır. Daciğin cüzdanıysa bir süzgeçtir. Süzgeç deliklerini tıkamak için daciğin yapması gereken ilk iş, Türk televizyon kanallarını izlemesini sağlayan çanak antenini satmasıdır. TRT Int, yeterlidir. Çünkü ne daciğin bıraktığı köy, ne de daciğin kendisi aynıdır. Daciğinki, laboratuvarda yaratılmış farklı bir Türklük biçimidir. Yaralı bir göbek bağını kesmek herkes için yararlıdır. Günümüzün daciği, asla Türkiye'de yaşayamayacak olan bir Türk'tür. Zaten Mustafa Kemal Atatürk de "Ne mutlu Türk'üm diyene!" demiştir. "Ne mutlu Türkiye'de yaşıyorum diyene!" değil.

“Seninle iş yapmak bir zevkti. Çok iyi zaman geçirdim. İsviçre’de birkaç işim var. Herhalde iki ay sonra, küçük bir Türkiye tatili daha yapabiliriz. Ama bir acenteyle değil. Uçağa biner, geliriz. Sonrasında da Türkiye’yi kendimiz keşfederiz. Böyle çok sıkıcı oluyor. Sürekli koşuşturmak gerekiyor. Grubu takip etmek gerekiyor. Seni de ararız. İstanbul’u çok merak ediyorum. Gelecek seferi İstanbul’da geçirmek gerek. Neyse, her şey tamam, değil mi?”

“Evet” dedi Kozan. Bir yandan da ceketini ilikliyordu. Herkes ayaktaydı. Jouvet ailesi ağır odayı terk ediyordu.

“Benim için de büyük bir zevkti. Mücevherlerle ya da ödemelerle ilgili en küçük sorunda lütfen beni arayın. Önceden haber verirseniz, ödeme tarihlerinizle biraz oynayabilirim. Bu bir güven işi. Bir dahaki sefere de beni arayın. İstanbul’da rehberliğinizi yapayım. Bu arada, mücevherler ve belgelerin hepsi Bayan Jouvet’de.”

Çantası biçim değiştirmiş olan Sylvie onayladı:

“Evet, hepsi bende.”

“Gelin, salona çıkalım.”

Sylvie, sarhoşluğuna rağmen düşünüp konuşabildi.

“Bizim mücevherler? Cilaları bitmiştir herhalde.”

Kozan, önce Gerard’a sonra Sylvie’ye baktı.

“Hanımefendi, size söylemeyi unuttum. Yapılan indirimlere mücevherleriniz de dahildi. Onları erittik bile.”

Sylvie’nin gözlerinin açılma sesi, Topaz’ın gündelik uğultusu yüzünden duyulmadı.

“Merak etmeyin. Şimdi getiriyorlar.”

Kozan’ı takip eden Jouvet ailesi salona çıktı. Grup, kasanın önünde toplanmış,

içtikleri litrelerce piyzden sonra sallanıyor ve birbirlerine alışverişlerinden söz ediyorlardı. Topaz'ın en yaşlı çırağı olan, on yedi yaşındaki Dilaver, Kozan'ın cilalıklarını elindeki tablada herhangi bir kraliyet ailesinin mücevherlerini sunuyormuş gibi taşıyor ve dişlerini göstererek bahşiş beklediğini anlatmaya çalışıyordu. Kozan, mücevherleri Sylvie'ye gösterdi.

"Bakın, siz odadayken hepsinin sahtesini yaptırdık. Bu yüzden böyle parlıyorlar."

Jouvet ahçikleri, ciladan ateş gibi parlamış mücevherlerini görünce dişi çığlıklar atmışlardı.

Tablanın üzerindeki mallar paylaşıldı. Kozan, Sylvie'ye "Biraz bozukluğunuz var mı?" dedi. Sylvie, infoda görüp acıdığı çırağı anımsadı. Çantasının diplerinden çıkardığı beş frangı Dilaver'e uzattı. Dilaver, Almanca teşekkür edip tablasıyla birlikte kalabalığa karıştı. Rehberin çağrısı duyuldu.

"Merdivenlerden iniyoruz."

Grup, tezgâhtarlarla vedalaştı. Hayko, merdivene açılan kapının yanında durmuş, önünden geçen her İsviçreli'nin elini sıkıyordu. Son çıkanlar Jouvet ailesiydi. Gerard, Hayko'yla tokalaşırken Kozan'ı gösterdi. İngilizce konuştu.

"Çok iyi satıcı! Çok iyi!"

Kozan'a baktı.

"Görüşmek üzere Kozan."

"Ben sizinle geliyorum. Lütfen buyurun."

Kozan, kaç tram harcamış olursa olsun, kapıya kadar müşterisine eşlik ederdi. Topaz'dan çıktığına emin olmak için.

Tezgâhtarların, ölene kadar sürdürdükleri ölümsüz rekabetleri sonucunda gelişmiş bir davranışları vardır. Diğer bir tezgâhtarın, ceviz olduğu için bıraktığı müşteriye girip satmaya çalışırlar. Böylece bir sonraki gün, sabah toplantısında, müdür, hiçbir müşterinin bırakılmaması gerektiğine, turistin ne zaman tram harcayacağının belli olmayacağına, imanın ve tramın kimde olduğunun asla anlaşılamayacağına dair gündelik nutkunu atarken onları örnek gösterir. Bu yüzden, en ceviz müşteri bile dış kapıya kadar uğurlanmalı, başka bir tezgâhtarın turisti yakalayıp satış yapmasına olanak verilmemelidir. Başka bir tezgâhtardan müşteri çalmak, satılamayana satmak bir unvandır. Bıraktığı müşteriye mal satılmış olan bir tezgâhtar, gerçek bir mart gibi meterleyemediği için ahçiği tarafından aldatılmış bir koca gibi hisseder. Turizm, bütün dünya gibi, martlar tarafından yaratılmıştır. Turist, İsveçli bir vücut şampiyonu mart olsa bile tezgâhtarın meteri sayılır. Tezgâhtar mart, turist ahçiktir. Satmak, meterlemektir. Pezevenkse rehberdir. Bütün bunlara evsahipliği yapan binaya da *center* denir. Turizm pornografiktir. Bu yüzden *center*'lara giren gruplardaki on sekiz yaşın altındakiler için acenteye paks başı verilmez.

Topaz’ın yan bahçesine açılan çıkışta duruyorlardı. Kozan, Saim, rehber ve grup. Kozan, Gerard’a son kez baktı ve İsviçreli’yle tokalaştı.

“Tanıştığımıza memnun oldum. İyi yolculuklar.”

“Neyin değerli olduğunu artık biliyorum. Hoşça kal Kozan.”

Tezgâhtar, Sylvie’nin elini, küçük ahçiklerin yanaklarını öptü. Bir saat önce tokarlamak üzere odaya kapattığı baldızın adını, ahçiğe yaptıklarını ve hissettiklerini çoktan unutmuş olan Kozan, otobüslerine doğru yürüyen aileye el salladı.

Rehber, Saim’le tokalaşıp öpüştü. Çok heyecanlıydı. Hayatı değişecekti. Grubun arkasından koştu. Cam kapılar, aralarında ya da yaklaşan hiçbir şey olmadığı için birbirlerine doğru kaydılar. Kapı kapandı ve Saim ile Kozan içeride kaldı. Birbirlerine baktılar. Düşündüğünü ilk söyleyen Saim’di.

“Bu neydi böyle?”

“Bilmiyorum papi.”

“Ne kadarla çıktılar, biliyor musun?”

“Hayır.”

“Bir milyon üç yüz bin yumoşla!”

“Siktir!”

“Papi, çok ciddiyim. Bir milyon üç yüz bin. Neredeyse iki milyon çikolata.”

“Ne yapmak istiyorum, biliyor musun?”

“Ne?”

“Pafküf!”

Saim, ceketinin sağ kanadını açıp, iç cebindeki sarılmış pafküfü hafifçe çekip ucunu gösterdi.

“Yürü!”

“Hayko’yu görmeye gitmeyelim mi?”

“Deşala, mart sevincinden ne yapacağını şaşırdı. Sami’yle konuşuyordur. Papi, Asiltur’a ne kadar verecekler biliyor musun?”

“Yüzde otuz iki?”

“Otuz sekiz. Bir de rehber hanutu var: yüzde altı.”

“Hayvan gibi tram eder. Grubun ne kadarı nakit?”

“Bilmiyorum ama yüz bin yumoş civarında. Sami’nin bir yerlerden çıkarıp Asiltur’a hanutunu vermesi lazım. Bir hafta içinde.”

“Vardır o pörçte tram. Artık Topaz’ı Asiltur’a boğar.”

“Haydi Kozan, camper.”

İki tezgâhtar, kravatlarını aynı anda gevşetip binanın arka kapısına yürüdü. Dışarı çıktıklarında güneş gözlerini kıstırdı. Alışmaları bir dakika sürdü. Arabaların arkasına geçip pafküfü alevlediler. İkinci nefesi Kozan çekti. Antalya sıcaktı. Antalya yanıyordu. Ama yangından mal kaçırmakla meşgul olan insanların umurunda değildi. Antalya sönene kadar da böyle sürecekti. Güneşin içeri alınmadığı binalarda tezgâhlar atılacak ve ardından pafküf çiğnenecekti.

Antalya’nın sönmesi için turizmin yön değiştirmesi gerekir. Tatil göçlerinin batıdan doğuya değil, doğudan batıya gerçekleşmesi gerekir. Böyle bir ihtimalse, on milyon yıl sonra dünyada hayat olması kadar düşüktür. Çünkü turist, güneşle yaşıt olmak için, doğduğu yere kadar giden kişidir. Sarı doğup kırmızı batan güneş gibi, turist de beyaz gelip siyah gitmeye yemin etmiştir. Güneş batıdan doğana kadar turizm doğuya ait kalacak ve Antalya yanmaya devam edecektir. Bu yüzden kıyıları ıslaktır. Bu yüzden kıyıları Akdeniz’dir. İnsanın topraktan geldiğinin kanıtı, her yıllık izninde ateş ve suya koşmasıdır. Antalya ve Akdeniz.

Tanışma

Cenevre’nin ön sokaklarının kaldırımları yedi kuryeyi yan yana taşıyacak kadar geniştir. Kentin ön sokakları çantalı kuryelerle doludur. Deri çantalar, şifreli kilitler ve içlerinde yol yorgunu tramlar. Binaların cephesi banka veznelerine benzer. Kapılarından girmek için randevu almak gerekir. Randevu almak içinse bir miktar tram bozdurmak. Kumarhaneler gibi. Gerard’ın kendini soktuğu kapı, böyle bir binaya açılıyordu. Altı katlı ve elli dört ofisli bir bina. Altıncı kattakilerin manzaraları karşı kaldırımdaki binaların altıncı katlarıydı. Ama kimse kimseye bakmıyordu. Manzara dışarıda değil, içerideydi. Çünkü tram ofislerde paylaşılıyordu.

Deri koltuklar, deri bir masa. Masanın iki yakasında iki mart. Birinin derisi doğuştan, diğerininki sonradan yanmıştı. Diller İspanyolca dönüyordu.

“Ne içersin Gerard?”

“Başladığımla devam edeyim. Rakı lütfen.”

Ofisin sahibi olduğuna herkesi inandıracak kadar siyah bir takım elbise giymiş olan mart, yanındaki ahşap kapaklı buzdolabından çıkardığı Tekirdağ şişesini, iki kadehle birlikte masaya koydu. Adil davranıp ikisini de eşit doldurdu. Gerard’ın da kendisi gibi, bir Türk kadar rakılı geçmişe sahip olduğunu biliyordu. Önce su, sonra buz. Birinden birer parmak, diğerinden ikişer adet ekledi. Kadehlerden birini İsviçreli’ye uzattı. Önce masaya sonra da birbirlerine değen kadehlerden çıkan ses toktu. Ağızlardan çıkanlar gibi. Çünkü zihinler de kadehler kadar doluydu.

“Antalya’ya!”

“Topaz’a!”

Rakıyı ancak dudağını ıslatacak kadar yudumlamış olan mart konuştu.

“Herkesin dağıldığından emin misin?”

“Evet” dedi Gerard.

“Malta’ya ne zaman geçeceksin?”

“Sen payımı verince.”

Gerard’ı kaç yıldır tanıdığını düşünen mart, Topaz işine doğru kişiyi seçtiği için kendini tebrik etti. İçinden. Sağ eli, masanın arkasında kaybolup bir çekmeceyi açtı. El, döndüğünde doluydu. Parmak uçlarıyla itilen bir zarf, masanın diğer yakasına geçti.

“Dört yüz elli bin. Tunus ve Türkiye.”

Gerard zarfı açıp tramı saymayacaktı. Çünkü bu ofiste dürüstlük bir dindi. Yalnız, bir kuşkusu vardı.

“Tunus’tan daha çok geleceğini düşünüyordum.”

İkinci kez dudağını rakıya batıran mart, arkasına yaslandı.

“Satışta sorun çıktı.”

Yahudi’ydi ama bir dürüstlük tapınağındaydılar.

“Yahudiler orospuluk yaptı!”

Gerard açıklamayı yeterli buldu. Bulmak zorundaydı. Oturduğu koltuğa yaslanmış siyah bir köpek gibi duran, siyah deri çantasının şifreli kilidini açıp zarfı içine bıraktı. Zarf verme sırası kendisindeydi. Aldığı kadar ağır bir zarf çıkarıp masaya koydu. Rakı kadehini unutmuş parmaklar, içinden yirmi yedi İsviçre pasaportu, on sekiz kredi kartı, yirmi dört ATM kartı çıkardı.

“Hepsi burada mı?”

“Evet” dedi Gerard.

“Teşekkür ederim. Bir sonraki iş, Yunanistan gibi görünüyor. Ama şimdilik kesin değil. Bu kez Alman lazım. Yirmi kişi yeter. Çocuklar çalışmalarını bitirince seni bulurum.”

“Tamam, senden haber bekleyeceğim. Şimdi izin verirsen, tatile gidiyorum.”

Güldüler. Gerard ve mart aynı anda ayağa kalktı. Tokalaştılar.

“Hoşça kal Gerard.”

“Hoşça kal Doktor.”

Doktor Xaviera Aro bir dolandırıcıydı. Doktor Manasit olarak da tanınırdı, çünkü son büyük tezgâhında Rolex’e, iki bin beş yüz karat monasiti, birinci sınıf pırlanta diye satmıştı. Ve bir karat monasit yedi yüz dolarken, bir karat pırlantanın fiyatı yedi bin dolardı.

Nobel ödüllü Doktor Ferdinand Henri Moissan'ın, Arizona'daki Diablo Kanyonu'na düşmüş olan meteorda karşılaştığı dünya dışı mineral, 1905 yılında, kâşifinin adıyla tescillenmiştir: Moissan, moissanite, mosanit. Bu mineral, doğadaki elmasla benzer niteliklere sahiptir. Doksanların ikinci yarısında laboratuvarda üretilmiş ve termal denetleyiciler bile elmastan ayırt edememiştir. Uzayın, yeryüzündeki dolandırıcılara en büyük armağanıdır. Mosanit dedektörleri icat edilene kadar birçok kişiyi zengin etmiştir.

Bunlardan biri de Doktor Xaviera Aro'ydu. Ancak Doktor'un uzmanlığı *center*'lardı. Kuyum ve değerli taş *center*'ları... Her *center*'ın düzeneğindeki deliği bulup, delikten geçecek maşayı yaratırdı. Ve maşanın taşıyabileceği kadar malı çekip alırdı. Sonrasında da malı trama çevirirdi.

Antalya’daki *center*’ların deliği beyaz çekle yapılan taksitli satışlardı. Turizme batmış her ülkede olduğu gibi, satmak için kavrulan *center*’ların, tezgâhtarlarına sundukları bir tezgâhtı. Beş bin yumoşluk malın bin yumoşunu peşin alıp dört binine dört ay sonrasına taksit yapmak ve müşteriyi kaçırmamak için malı yanına vermek, her ne kadar turiste çekici görünse de, *center*’lar için riskti. Malla ülkesine dönmüş turist, kalan miktarı ödemeyebilirdi. Ancak bu ihtimal düşüktü çünkü Türkiye’ye acente yoluyla gelen turist profili aşağı yukarı belliydi. Dolayısıyla bir *center*’ın beyaz çeklerinin yıl içinde ancak yüzde beşi karşılıksız çıkardı. Bu da ticari açıdan kabul edilebilir bir orandı. Taksitli satışın kazandırdığı, kaybettirdiğinden fazlaydı.

Söz konusu delikten tram akıtmak için Doktor’un attığı ilk adım, Brico-Géant adındaki yapı malzemeleri satan marketler zincirinin Asiltur’a liste hazırlayan görevlisini satın almaktı. İsviçreli köylülerle Gerard’ın sokaklardan topladığı suçluların yer değiştirmesini sağlamak zor değildi. Adlar silindi, adlar yazıldı. Sahte pasaportlar ve kimlikler hazırlandı. Sahte adlara uygun kredi kartları ve ATM kartları yaratıldı. ATM kartı, üzerinde banka hesap numarası yazdığı için gerekliydi. Ancak sahte ATM kart yapımı masrafının gereksizliği, Gerard’ın bir kâğıttan okuduğu numaranın Kozan tarafından kabulüyle ortaya çıktı. Doktor, satma isteğinin körleştirme gücünü küçümsemişti.

İkisi çocuk, yirmi yedi kişilik grup, Türkiye’ye ayak basmış, kuşku uyandırmamak için Topaz’a gelene kadar küçük alışverişler yapmış, bunları da Doktor’un ceplerine koyduğu tramla ödemişlerdi. Sahte kredi kartları Topaz’da masaya konmuştu. Ancak İsviçre bankaları da abuş değildi. Önlerinde bir harita vardı. Çeşitli risk bölgelerine ayrılmış bir dünya haritası. Türkiye, orta-yüksek bölgedeydi. Bu da kredi kartıyla yapılan harcama, hesaptaki tram oranında belirlenen bir sınırı geçtiğinde kart sahibine haber verilmesini gerektiriyordu. Dolayısıyla her kartın bir sınırı vardı çünkü kartların üzerindeki numaralar, gerçek UGC müşterilerine aitti. Her ne kadar Doktor, tramı bol olanların kartlarındaki numaraları çalmış olsa da, yurt dışı harcama sınırı konusunda dikkatli olmak gerekiyordu. Bankanın, kredi kartlarının gerçek sahiplerini telefonla araması tezgâhı bozardı. Bu noktada, Gerard’ın suçlular grubunun pazarlık yeteneği devreye giriyordu. Malın fiyatı düştükçe, kredi kartıyla ödenecek peşinat da azalıyordu. Gerard, grubundan, sıradan Avrupalılar gibi davranmalarını istemişti. Hiçbir şey satın almak istemeyen turistler gibi.

Tezgâhtarların, karşılarındaki müşterileri doğru yola sokacaklarından emindi. Öyle de olmuştu. Beyaz çek ve taksitli satış teklifi gecikmeden gelmiş ve düşük peşinatlarla yüksek mallar alınmıştı. *Center*'ın tek güvencesi kimlik ya da pasaport fotokopisiydi. Ancak onlar da sahteydi. Asiltur'un yediği tek kazık, boşa dönmüş bir çark ve gelecek sezona lekeli bir ünle çıkmaktı. Ancak *center*, izini asla bulamayacağı mallarını, kendi elleriyle, kadife kutular içinde sahte adlı müşterilerine, ülkelerine götürmek üzere teslim etmişti. Cenevre Uluslararası Havaalanı'ndan ayrıldıktan sonra grup iğneye, dünya da samanlığa dönüşmüştü. Bazı durumlarda dünya çok büyük olabiliyordu.

Ekstrelerin, kredi kartı sahiplerine gönderiliş tarihleri, Doktor tarafından biliniyordu. Alışverişten bir gün sonra. Grubun dönüş günü. Gerçek kartların gerçek sahipleri gitmedikleri bir ülkede, yapmadıkları harcamaları ekstrelerde görünce bankalarını aramışlardı. Kredi kartı sahtekârlığına kurban gittikleri söylenmiş ve son anda da olsa Topaz'a yapılacak ödemeler durdurulmuştu. Topaz, ödenen peşinatların hiçbirini tahsil edememiş, üstelik suçlu durumuna düşmüştü. Doktor Xaviera Aro, UGC müşterileriyle uzun süre uğraşmayacak ve sahte belgeler yok edilecekti. Gerard'ın İsviçre vatandaşı olan suçluları, ülkelerinde gerçek kimlikleriyle kaybolabileceklerdi. Sadece Gerard, her zamanki gibi gerçek adını kullanmıştı. Parçaladığı yasalarla ve koyucularıyla alay etmek için.

İlk kez 13 mayıs 1961'de, yirmi beş yaşındayken girdiği Kapalıçarşı'nın en büyük pırlanta toptancısını kırk dört yıl sonra meterlemiş olan Doktor Xaviera Aro, Topaz'dan bir milyon üç yüz yirmi beş bin yumoşluk mal çekmişti. Malları eritmeden Yahudi toptancılara satmış ve karşılığında sekiz yüz bin yumoş almıştı. Yahudiler de Türklere satacaktı. *Center*'lardan çalınmış adreslere mal pazarlayan Türklere. Masrafları çıkarınca Doktor'a beş yüz bin, Gerard'a yüz elli bin yumoş kalmıştı. Gerard'ın sefilleri, on bin yumoşla yetinip bedava tatil yapmışlardı. Kimse tatildeyken bu kadar tram kazanamayacağı için herkes mutluydu.

Kimin tezgâhtar olduğu tezgâhın sonunda belli olur.

Uyanış

“Kozan!”

Kendisini çağıranın kim olduğunu, göz kapakları yuvalarına çekilene kadar anlamadı. Tavanı gördü, sesi tanıdı. Konuşan kendisiydi. Çalan telefonuydu. Elini komodine uzattı. Gözkapaklarını indirdi ve “Alo” dedi.

“Meterlendik! Martlar bizi meterledi! Çabuk gel!”

Gözkapaklarını kaldırdı.

“Kim meterledi? Ne diyorsun?”

“Asiltur! Kredi kartları iptal oldu. Hiçbiri ödenmedi. Kartlar sahteymiş. Sami burada, çabuk gel!”

“Tamam Saim. Tamam. İki saat içinde orada olurum.”

Kozan telefonu kapatıp, aldığı yere bıraktı. Başını sağa çevirdi. Biraz yastık ve iki ahçiğin birbirine girmiş yüzlerini gördü. Doğruldu. Tişörtünü ve şortunu yerde buldu. Giyindi. Cüzdanını ve telefonunu alıp villadan çıktı. Musa’nın özel müşterisi olduğunun kanıtı golf arabasına binip yeşil patikalardan geçti. Musa’nın odasının olduğu binanın önünde durdu. Arabadan inip içeri girdi.

“Günaydın Kozan Bey. Musa Bey’i mi arıyorsunuz?”

“Evet.”

“Kendisi yukarıda.”

Musa’nın sekreterine teşekkür etmedi. Asansörü değil, merdiveni kullandı. Birinci kat. Koridorun sonundaki kapı. Açıldı. Musa çıkıyordu.

“Seninle konuşmamız gerek.”

“Ben de çıkıyordum.”

“Olmaz, şimdi.”

“Bu kadar acil mi?”

“Evet Musa, haydi gir içeri.”

Odanın kapısı kapandı. Kozan zaman kaybetmedi.

“Büyük kazık yedik. Topaz’ı kazıkladılar. Er veya geç, benim de kellem gidecek. Başka çarem kalmadı. İşi kabul ediyorum. Patronuna haber ver.”

Musa da zaman kaybetmedi.

“Tamam Kozan, şimdi arıyorum.”

“Ben Antalya’ya gidiyorum. Bir araba ayarla. Akşama dönerim.”

Musa’nın patronu, merkezi İstanbul’da olan bir kuyum atölyesi kuracaktı. Daha doğrusu bir fabrika. Sadece içi boş mallar üretecekti. Almanya’da dükkânlar açacak ve malları şubelerine gönderecekti. Yüzlerce kilo mal. Ve içlerinde yüzlerce kilo eroin olacaktı. Altının içinde başka bir altın. Almanya’da eritilen malın içinden çıkan eroin Avrupa’da dağıtalacaktı. Patronun ihtiyaç duyduğu, kuyumdan anlayan biriydi. Musa, tanıdığı en iyi tezgâhtardan söz etmişti: Kozan. Üretimden, tezgâhtan ve her şeyden anlayan Kozan.

Topaz’a girdiğinde hiçbir şeyin aynı olmadığını gördü. Yüzler sarkmıştı. Kimse, tam olarak ne olduğunu bilmiyordu. Sadece Sami’nin delirdiği konuşuluyordu. Birinci katta Saim’i gören Kozan sordu:

“Şimdi ne olacak?”

Saim telefondakinden çok daha sakindi.

“Umurumda değil. Ne bok yerlerse yesinler. Kendi abuşluklarına ağlasınlar. Cevat’la konuştum. *Golden Dreams*’e geçeceğim. Sen de gel. Deşala bu pörçleri!”

“Nasıl anlayamadık Saim? Martların tezgâhına geldik!”

“Hayır papi. Biz işimizi yaptık. Sadece, bizden isteneni yaptık. Hayko seni bekliyor. Ben arkadayım. Martı gör, sonra gel.”

Kozan, üçüncü kata çıktığında Hicret'le karşılaştı. Sormasına fırsat vermeden, Hicret, salonun ucundaki VIP odasını gösterdi. Otuz yedi adımda salonu geçen Kozan kapıya vurdu. İki kez.

"Gel!"

Üç Çınarcıyan da odadaydı. Sami, ofisinde olmalıydı. Hayko "Otur" dedi ve Kozan girmeden önce sorduğu soruyu tekrarladı.

"Nerede yanlış yaptık?"

Yanıtlar, odanın zeminine düşüp kırıldı. Kozan, dinledi, konuştu. Hiçbir şeyin değişmeyeceğini herkes biliyordu. Hayatın, turizmin ve Topaz'ın devam edeceğini, her sabah tezgâhtarların binayı doldurup listedeki grupları bekleyeceğini biliyorlardı. Ama yine de konuşuyormuş gibi yapıyorlardı. Yirmi dört saat sonra unutulacak yasaklar koymaktan, yeni kurallar uygulamaktan söz ediyorlardı. Tezgâhtar kardeşler birbirlerine tezgâh atıyordu. Bir an için sessizlik oldu.

"Ben gidiyorum Hayko."

"Tamam, yarın grubun var. Sabah onda. Gecikme."

"Hayır, ben istifa ediyorum. Antalya'dan gidiyorum."

"Saçmalama! Bir de seninle uğraşamam!" diyerek başladığı uzun tezgâha devam eden Hayko, Kozan'ın Topaz'da kalması için onlarca neden saydı.

Tezgâhtarlığın zorluklarından biri tekrardır. İnsanın en zor dayanabildiği çalışma koşulu olan tekrar, sağlıklı bir aklın ani ölümüne neden olur. Aynı cümleleri aynı mimikler eşliğinde iki bin kez duymuş olan tezgâhtar, artık ne dendiğini duymuyordur. Başka konular üzerinde yoğunlaşıyor, karşısındakinin banka hesabında ne kadar tramı olduğunu ya da yanındakinin vardik rengini tahmin etmeye çalışıyordur. Kimseyi duymayan tezgâhtar, konuşmanın hangi bölümünde olduğunu karşısındakinin yüz ifadesinden anlar.

Hayko’nun yüzü çaresizlikten bulanmıştı. Topaz’da kalması için attığı tezgâhın işe yaramadığını, Kozan’ın, sorularını yanıtsız bırakmasından anlamıştı. Son kez sordu:

“Ne yapacaksın? Başka ne iş yapabilirsin? Sen bir tezgâhtarsın!”

Kozan ayağa kalktı. Hayko’yu duymuyordu. Odadan çıktı. Ardından yetişmeye çalışan tehdit ve tekliflere aldırmadan bankoların arasından geçti. Düztoplar, şefler, çıraklar, müdür yardımcıları, Kozan’a bakıyordu. Herkes bir şeyler söylüyordu ama Kozan duymuyordu. Merdivene açılan kapıdan çıkıp Topaz’ın giriş katına indi. Oradan da arka kapıya yürüdü. Topaz’dan çıktı. Yıllardır almadığı derinlikte bir nefes yuttu. Saim’i gördü. Arabaların arkasındaydı. Yürüdü. Saim konuşmadı. Soru sormadı. Kendilerine ve Topaz’a bundan sonra ne olacağını merak etmenin bir tezgâhtara yakışmayacağını biliyorlardı. Arkalarındaki binayı görmemek için yüzlerini çevirdiler. Kozan, pafküfü Saim’in parmaklarından alıp içine çekti. Verdiği nefese birkaç kelime yapıştı:

“Tomi’nin sana potpot borcu varmış. İdare et. Elbet öder.”

Saim güldü.

“Ödeyecek tabiî! Tezgâhtarız biz, papi. Adamın anasını meterleriz!”

Dünya bir tezgâhtır. Tezgâhın hangi tarafında hayat olduğuysa ancak ölünce anlaşılır.

Hakan Günday

malafa

"Topaz Jewellery Center *evrenin en büyük kuyumcusudur. Temeli Kapalıçarşı'da, çatısı Antalya'dadır. Çatının altında dört kat yatar. Her biri yedi yüz metrekaredir. Topaz'ın penceresi yoktur. Havalandırma sistemi eşsizdir. Bina, var olmayan bir ülkenin büyükelçiliğine benzer. İçine adım atıldığında Türkiye'den çıkılır. Dışarıdan Kâbe'ye, içeriden ana rahmine benzer. Topaz, üç delikli bir kasadır. Her deliğin şifresi farklıdır. Birinci delik ana giriştir. Ön cephenin balina grisi rengindeki duvarı, hayat geçirmez camdan üretilmiş kapılar taşır. Girerken yüksek, çıkarken alçak görünmesinler diye doğu cephesinde ikizleri vardır. Topaz'ın ikinci deliği doğu cephesindeki siyah camdan kapılardır. Binanın bağırsağına denk düşen arka cephedeyse duvarla aynı renkte tokmak taşıyan balina grisi demir bir kapı vardır. Topaz'a giren birinci deliği, çıkan ikincisini kullanır. Çünkü Topaz'a girmiş olan turistle, girecek olan turist karşılaşmamalıdır. Topaz'da çalışansa girip çıkmak için, duvara gömülmüş, görünmez delikten geçer. Topaz* Jewellery Center *, evrenin en büyük kuyusudur."*

Fotoğraf: Selen Özer Günday